

ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

**TAKTIKA SPOJENECKÝCH MÍROVÝCH
OPERACÍ**

PODLE ZÁSAD PUBLIKACE NATO ATP-3.4.1.1

PUBLIKACE NEPROŠLA JAZYKOVOU ÚPRAVOU

PŘEDMLUVA

Síly a prostředky NATO jsou na základě požadavku nasazovány do mírových operací ve prospěch mezinárodně uznávaných organizací, jako je OSN nebo OBSE pouze základě rozhodnutí Severoatlantické rady NATO. Ve zvláštních případech může Severoatlantická rada NATO rozhodnout o jednostranné akci. Rezoluce RB OSN nebo OBSE představuje právní opodstatnění k provedení konkrétní vojenské operace. AČR bude poskytovat své vojenské jednotky do širších mnohonárodních celků pod vedením NATO, do podobných mnohonárodních celků pod vedením OSN nebo mnohonárodních uskupení. Příkladem účasti AČR v operaci pod vedením OSN byla mise UNPROFOR, pod vedením NATO se jedná o IFOR, SFOR a KFOR a v mnohonárodní operaci pod mandátem OSN ISAF v Afghánistánu.

Příprava jednotek AČR do mírových operací musí být shodná s přípravou jednotek ostatních zemí NATO. Z tohoto důvodu ČR přistoupila ke standardizační dohodě STANAG 2496 Mírové operace – způsoby a postupy ATP-3.4.1.1. Vydáním vojenské publikace Taktika spojeneckých mírových operací se tato standardizační dohoda zavádí.

Úspěšné provedení mírových operací vyžaduje srozumitelnou a všeobecně přijatou doktrínu, což je zvláště důležité v případě, mají-li operace provádět spojenecké, mnohonárodní nebo koaliční síly. Hlavním cílem spojenecké taktické publikace 3.4.1.1 (Allied Tactical Publication-ATP-3.4.1.1) je popsat způsoby a postupy provádění spojeneckých mírových operací. Publikace ATP-3.4.1.1 je určena především pro síly NATO, avšak taktika, způsoby a postupy platí i pro operace prováděné koaličními silami zemí NATO a zeměmi, které nejsou členy NATO.

Publikace je určena především pro velitele na taktickém stupni, ale mohla by se používat jako pomocná publikace pro jakýkoli stupeň, protože spojenecké společné publikace jsou ještě ve stádiu tvorby a úprav a v současnosti chybí „klíčové“ dokumenty, jejichž předmětem jsou oblasti praktického vedení boje a zabezpečení. Jakmile budou klíčové publikace vypracovány, budou do této publikace začleněny.

Záměrem publikace ATP-3.4.1.1 není omezovat pravomoci velitele. Předpokládá se, že velitel bude operace plánovat a provádět způsobem, který považuje za vhodný, aby zajistil jednotu úsilí při plnění svého bojového úkolu.

V době, kdy se situace tak rychle mění, by publikace, obsahující pouze zásady pro přistoupení a doktrínu, byla zastaralá již v momentě svého vydání. Zahrnutí politických otázek, které nebyly přijaty valnou většinou, do publikace, nebo nově vypracováváné doktríny, by rovněž nebylo postačující. Když pracovní skupina POZEMNÍCH OPERACÍ dávala správci publikace pokyny pro redakční úpravy, doporučila, aby publikace pro úplnost obsa-

hovala i určité pojmy, které zatím všechny země plně neodsouhlasily, jsou však dostatečně rozšířené a velká část obsahu publikace ATP-3.4.1.1 by zahrnovala odsouhlasené způsoby i postupy.

- (1) Kapitola 1 je úvodem k publikaci nazvané mírové operace zahrnující principy, vedení mírových operací a pravidla použití sil.
- (2) Předmětem kapitoly 2 až 7 jsou některé způsoby a postupy, které byly vypracovány především pro mírové operace.
- (3) Přílohou této publikace jsou slovníky zkratk a definic.

Obsah

Kapitola 1	Úvod k mírovým operacím	9
	Oddíl I – Všeobecná ustanovení	9
	Oddíl II – Principy mírových operací	10
	Oddíl III – Operační úkoly	13
	Oddíl IV – Pravidla použití sil	17
Kapitola 2	Operační způsoby a postupy	21
	Oddíl I – Úvod	21
	Oddíl II – Styčné, spojovací a informační systémy	21
	Oddíl III – Dohled nad dodržováním a prosazováním podmínek mandátu	26
	Oddíl IV – Kontrolní opatření	28
Kapitola 3	Způsoby a postupy při zabezpečení shody a spolupráce	31
	Oddíl I – Práce se sdělovacími prostředky (médií)	31
	Oddíl II – Civilně-vojenská spolupráce	33
	Oddíl III – Civilní záležitosti	35
	Oddíl IV – Vyjednávání a zprostředkování	40
	Oddíl V – Používání tlumočnicků	50
	Oddíl VI – Pomoc při volbách	52
	Oddíl VII – Humanitární operace	53
	Oddíl VIII – Demarkační čára, čáry zastavení palby a nárazníkové zóny	54

Oddíl IX – Demilitarizace a otázka kontroly zbrojení	61
Oddíl X – Informační operace	64
Kapitola 4 Způsoby a postupy kontrol	68
Oddíl I – Zpravodajství	68
Oddíl II – Pozorování a sledování	72
Oddíl III – Oddělení nepřátelských sil	75
Oddíl IV – Kontrola městských oblastí	79
Oddíl V – Kontrola venkovských oblastí	86
Oddíl VI – Kontrola hraničních oblastí	96
Oddíl VII – Kontrola pohybu civilních osob	100
Oddíl VIII – Silniční zátarasy, kontrolní body a kontrolní stanoviště	103
Oddíl IX – Zřízení silničního zátarasu, kontrolního bodu nebo kontrolního stanoviště	112
Oddíl X – Zákaz vycházení	114
Oddíl XI – Inspekce, prohlídky a zabavení	117
Kapitola 5 Způsoby pátrání	121
Oddíl I – Pátrání	121
Oddíl II – Pátrání po osobách	127
Oddíl III – Prohlídka vozidel	131
Oddíl IV – Prohlídka obydlených budov	142
Oddíl V – Prohlídka neobydlených budov	145
Oddíl VI – Pátrání v otevřeném a málo obydleném terénu	147

Oddíl VII – Prohledávání cest	148
 Kapitola 6	
Opatření k ochraně ozbrojených sil	157
Oddíl I – Zabezpečení operační základny	157
Oddíl II – Ochrana základen proti napadení	163
Oddíl III – Směrnice pro velitele stráží a strážné	165
Oddíl IV – Zacházení s výbušnými zařízeními	167
Oddíl V – Miny	174
Oddíl VI – Konvoje a doprovody	178
Oddíl VII – Ochrana vzdušné a železniční přepravy	186
Oddíl VIII – Opatření k zajištění utajení operací	189
Oddíl IX – Pokyny pro taktická klamná opatření	191
Oddíl X – Ochrana proti účinkům jaderných, chemických a biologických zbraní	193
Oddíl XI – Ochrana důležitých osob	198
Oddíl XII – Bezpečnost jednotlivců v mimoslužební době	200
Oddíl XIII – Osobní bezpečnost na cestách	204
Oddíl XIV – Bezpečnostní opatření pro řidiče	205
 Kapitola 7	
Kontrola davů	211
Oddíl I – Úvod	211
Oddíl II – Přípravy na zvládání násilných nepokojů	213
Oddíl III – Rozptýlení davů a zvládání násilných nepokojů	221
Oddíl IV – Další opatření k zvládání nepokojů	229

Seznam používaných zkratk 233

Slovník pojmů a definic 238

Oddíl I – Všeobecná ustanovení

1001. **Účel.** Účelem publikace Způsoby a postupy mírových operací (Peace Support Operations – **PSO**) je stanovit způsoby a postupy mírových operací pozemních sil NATO. Tato doktrína zapadá do koncepčního rámce pro mírové operace, který byl schválen Vojenským výborem (Military Committee – MC) v MC 327.
1002. **Předmět publikace.** Tato publikace má za cíl poskytnout velitelům jednotek informace o způsobech a postupech mírových operacích a o spolupráci s ostatními zeměmi a mezinárodními organizacemi, která se může při vedení mírových operací ukázat jako nezbytná.
1003. **Mírové operace.** V současné době používá termín mírové operace mnoho civilních agentur k popisu své činnosti při řešení složitých nouzových humanitárních situací. Mírové operace jsou operace, které plní více funkcí a provádějí se nestranně. Obvykle jsou určeny na pomoc mezinárodně uznávaným organizacím jako např. OSN (**UN**) nebo Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (Organisation for Security and Co-operation in Europe – **OSCE**), které zahrnují vojenské síly, diplomatické a humanitární agentury. Cílem mírových operací je dosáhnout dlouhodobého politického urovnání nebo jiných stanovených podmínek. Zahrnují operace na udržování a prosazování míru a rovněž operace k předcházení konfliktům, vytváření míru, budování míru a humanitární pomoc (definice viz Terminologický slovník definic).
1004. Tato publikace používá termín mírové operace pro všechny vojenské činnosti, zahrnující poskytnutí prostředků a schopností NATO při mírových operacích, ať již jde o operace pod vedením NATO, nebo o operace na pomoc OSN nebo OBSE.

Oddíl II – Principy mírových operací

1005. Při provádění mírových operací je nutno zvážit následující další principy:

- (1) **Nestrannost.** Mírové operace se musí provádět bez projevů zvýhodňování či podjatosti vůči jakékoli straně stanovené mandátem, což je zásadní pro udržení jejich důvěry. V určitém stádiu tažení však mohou být mírové síly (Peace Support Force – PSF) obviněny, že zvýhodňují jednu ze stran. To může nepříznivě ovlivnit důvěryhodnost sil, shodu a schopnost splnit svůj hlavní úkol. Mírové síly by měly být schopné tato obvinění kdykoli vyvrátit a přijmout veškerá opatření, aby tak demonstrovaly a vyjádřily svůj nestranný statut. Efektivní komunikace a průhlednost operací jsou klíčem k zachování vnímání nestrannosti. Nestrannost se nesmí zaměňovat s neutralitou. Nestrannost vyžaduje určité posouzení podle souboru principů nebo mandátu nebo podle obojího, zatímco pojem neutralita to nevyžaduje. Mírové operace budou vůči jednotlivým stranám vedeny nestranně, nikdy ale nebudou při plnění hlavního úkolu neutrální.
- (2) **Shoda.** Podpora souhlasu a dobrovolného a aktivního zapojení místního obyvatelstva bude stěžejní k dosažení dlouhodobého a trvalého míru u všech mírových operací. Veškerá vojenská činnost, jejímž výsledkem by mohla být ztráta souhlasu, by se proto měla s tímto požadavkem srovnat. Ztratí-li mírové síly určené a vytvořené pouze pro udržování míru (Peace Krepiny – PK) všeobecný souhlas, může to mít vážné následky. Každá ztráta souhlasu mírových sil připravených k prosazování míru (Peace Enforcement – PE) by se měla dát zvládnout, ale určitě bude nutno souhlas obnovit, má-li operace pokračovat k požadovanému koncovému stavu.
- (3) **Omezení při použití sil.** Omezení by se měla zavést vždy, používají-li se při mírových operacích ozbrojené síly. Je však nutno použít vhodný a přiměřený stupeň sil podle účelu. Stupeň nutných sil lze definovat jako posouzené a přiměřené použití sil, postačující ke splnění konkrétního cíle. Daná omezení podle okolností a způsoby a prostředky, s jejichž pomocí lze síly používat, lze stanovit mandátem a rovněž mezinárodním právem, vnitrostátním právem poskytovatele sil a za určitých okolností i právem hostitelské země. Omezení budou uvede-

na v Počáteční směrnici (**Initiating Directive**) Severoatlantické rady (**NAC**) a ve schválených pravidlech použití sil (Rules of Engagement – **ROE**). Pouhé demonstrování rozhodnutí a schopnost použít síly může zcela postačovat.

- (4) **Cíl/konečný stav.** Každá vojenská operace musí směřovat ke splnitelnému cíli nebo konečnému stavu. Ve společných a mnohonárodních mírových operacích, zahrnujících civilní organizace a agentury, mohou strategické vojenské cíle sloužit jako mezníky na cestě k dosažení politického konečného stavu nebo části tohoto konečného stavu. Tyto složité problémy je nutno vyřešit při formulování mandátu a plánu úkolu, aby všechny vojenské a civilní organizace a agentury, podílející se na mírové operaci, mohly dosáhnout jak jednoty úsilí, tak cíle.
- (5) **Jednota úsilí.** Složitost mírových operací a nutnost stálé vojenské vzájemné součinnosti s velkým počtem mezinárodních organizací (International Organisations – **IOs**), nevládních organizací (Non-governmental Organisations – **NGO**) a soukromých dobrovolných organizací (Private Voluntary Organisations – **PVO**) učiní z koordinace jejich činnosti pravděpodobně jeden z nejobtížnějších úkolů. Jednota úsilí vyžaduje promyšlený přístup ke společnému cíli různých vojenských kontingentů a vojenských a civilních složek operace.
- (6) **Pružnost.** Pružnost je zásadní pro úspěšné vedení mírových operací a mírové síly musí být schopné si poradit i s vystupňováním vojenské činnosti. Proto musí být pravidla použití sil a mechanismus jejich doplňování pružný, schopný reagovat na nové skutečnosti a navrženy tak, aby byl schopný vyřešit možné změny operačního prostředí a struktury sil pro mírové operace. Mohou rozhodným způsobem omezit rozsah dosažitelné pružnosti.
- (7) **Legitimnost.** Legitimnost mírových operací a širší chápání této legitimnosti zvýší podporu v rámci mezinárodního společenství, zemí přispívajících svými kontingenty sil a zúčastněných stran, včetně civilního obyvatelstva v prostoru společných operací (Joint Operations Area – **JOA**).
- (8) **Bezpečnost.** Sebeobrana je přirozené právo a ochrana sil je povinnost velitele ve všech vojenských operacích. Mírové síly mohou podle své směrnice dostat přidělený specifický úkol chránit všechny civilní složky operace. Všichni příslušníci

ozbrojených sil zapojení do operace musí absolvovat výcvik a mít takovou výstroj a výzbroj, aby byli schopni při plnění svých úkolů zajistit maximálně svoji bezpečnost. Civilní agentury působící uvnitř JOA by měly své pracovníky příslušným způsobem varovat před riziky a nebezpečím, s nimiž se mohou setkat.

- (9) **Důvěryhodnost.** Aby byly mírové síly účinné, musí být důvěryhodné. Důvěryhodnost operace je odrazem hodnocení způsobilosti splnit hlavní úkol silami jednotlivých stran. Vybudování důvěryhodnosti vytváří rovněž důvěru v operaci. Přestože síly by se neměly jevit jako přímá hrozba pro jakoukoli stranu, nesmí vzniknout žádná pochybnost o jejich schopnosti splnit své povinnosti. Z toho důvodu musí být všechny národní vojenské složky příslušným způsobem pro hlavní úkol vybaveny, vycvičeny a připraveny. Vybudování a udržování důvěryhodnosti bude vyžadovat, aby vojenské síly reagovaly na všechny incidenty a problémy profesionálním a účinným způsobem. Všechny vojenské osoby musí odhodlaně demonstrovat nejvyšší stupeň kázně, kontroly a profesionálního chování jak při výkonu služby, tak i mimo ni.
- (10) **Vzájemný respekt.** Vzájemný respekt je spojen s důvěryhodností a souvisí s vnímanou legitimostí činností sil. Vojenské síly by měly také potvrdit a respektovat skutečné postavení stran konfliktu, místní zákony a zvyklosti. Vzájemný respekt bude také záviset na vnímaném profesionálním přístupu a chování všech příslušníků vojenských sil.
- (11) **Průhlednost operací.** Bude snadnější dosáhnout a udržovat nestranný statut sil a tím také shodu jednotlivých stran konfliktu a podporu mezinárodního společenství, budou-li požadavky kladené na jednotlivé strany a operační záměry vojenského úkolu jasně stanoveny a správně pochopeny. Neschopnost dosáhnout tohoto pochopení může vést k nedůvěře nebo ji mohou jednotlivé strany chápat jako omluvu nesouhlasu. Požadavky na průhlednost však bude pravděpodobně nutno vyvážit s požadavky na ochranu sil.
- (12) **Volnost pohybu sil.** Volnost pohybu sil je zásadní pro úspěšné splnění úkolu. Přiměřenými opatřeními by se měly rázně a urychleně vyřešit veškeré pokusy omezit pohyb, je-li to nezbytné, i včetně použití

sil, v souladu s pravidly použití sil. Volnost pohybu mírových sil by měla být stanovena mandátem.

- (13) **Civilně-vojenská spolupráce a styk (spojení).** Vícefunkční charakter mírových operací vyžaduje, aby pokud je to možné, spolu spolupracovaly všechny zapojené vojenské složky, civilní agentury a organizace a aby byla jejich činnost koordinovaná. Za spolupráci odpovídá štáb, který má na starost civilně-vojenskou spolupráci (Civil-Military Co-operation – **CIMIC**) a nejlépe ji lze realizovat pravidelným vzájemným stykem (spojením) a konzultacemi.

1006. **Vedení mírových operací.** Mírové operace mají spíše předcházet konfliktu než krátkodobě ukončit konflikt silou, nebo mají konflikt ukončit a zabránit obnovení nepřátelství urovnáním rozporů mezi zneprátenými stranami. Cílem vojenské činnosti při mírových operacích je proto vytvořit podmínky, za nichž ostatní diplomatické a humanitární agentury mohou mnohem lépe řešit symptomy a základní příčiny konfliktu a tak dosáhnout urovnání sporů a trvalý mír. Zatímco bojeschopné síly k prosazování míru (Peace Enforcement – **PE**) mohou provádět činnost i k udržení míru, lehce vyzbrojené síly, které se rozvinují za účelem udržování míru (Peacekeeping – **PK**), by neměly následně dostat za cíl plnit úkoly k prosazování míru bez nutných posil, nezbytného výcviku, bez přeskupení a bez nového mandátu a pravidel použití sil.

Oddíl III – Operační úkoly

1007. **Pozorování a sledování (monitorování).** Při mírových operacích lze pozorování a sledování provádět strategickými a operačními námořními a vzdušnými prostředky, včetně družic, ale v konečném důsledku se bude muset hodně spoléhat na lidský faktor, tzn. na pozorovatele na zemi. Jednotlivé pozorovatelské skupiny tradičně fungují jako „oči a uši“ Rady bezpečnosti a jiných organizací s uděleným mandátem a často jejich přítomnost postačuje k odrazení od porušování příměří a mírových dohod. Jejich aktualizované zprávy poskytují užitečné důkazy jak čelit nárokům, předkládaným obránci zájmů při rozhodování Rady bezpečnosti. Pozorovatele lze nasadit jednotlivě nebo v malých vícenárodních společných skupinách, s cílem pozorovat, sledovat, ověřovat a předkládat zprávy, a tam, kde je to nutné, používat opatření k vytváření důvěry v odstranění možnosti potenciálního konfliktu. Pozorovatelé mohou dostat specifické úkoly, a tak mohou včas varovat a aktivovat politické iniciativy, pozorovat stahování nebo sledovat pohyb

uprchlíků a ostatních vysídlených osob. Dalšími úkoly by mohlo být zajišťování styku, vyšetřování a vyjednávání, i když neozbrojení pozorovatelé by obvykle neměli přijímat žádná rozhodná opatření, pokud se týká násilností a přestupků. Pozorovatelé obvykle nejsou ozbrojeni a podle tradice se při ochraně a osobní bezpečnosti spoléhají na svůj statut nestrannosti.

1008. **Dohled nad příměřím a zastavením palby.** Vojenské síly lze nasadit k tomu, aby dohlížely na plnění veškerých závazků, na nichž se jednotlivé strany dohodly, jako součástí příměří, zastavení palby nebo jiného mírového plánu. To může zahrnovat nasazení společných sil na operačním stupni. Úkoly budou dohodnuty obecně a podrobně specifikovány v dohodě nebo ve smlouvě.
1009. **Operace k urovnání sporu.** Mírové síly lze nasadit k urovnání sporu jako formu pojistky buď v případě, existuje-li shoda, nebo je-li shoda křehká, jsou-li tyto síly podporované důvěryhodnou vnější odstrašující silou nebo pohotovostní silou. Jednotky nasazené do operací k urovnání sporu se obvykle nasazují s cílem předejít konfliktu.
1010. **Přechodná pomoc.** Přechodná pomoc se týká všech forem vojenské pomoci civilní organizaci nebo společenství a poskytuje se jako součást širší diplomatické, humanitární a ekonomické strategie k navrácení míru a stability nebo k přechodu k míru a stabilitě. Při následcích vnitrostátního konfliktu a při absenci efektivní vlády může mít přechodná pomoc ze začátku formu přímé pomoci civilním orgánům, dokud se nepodaří znovu vybudovat efektivnější vládní infrastrukturu. Operace na přechodnou pomoc obvykle probíhají po ukončení konfliktu, ale jejich naděje na úspěch se zvýší, bude-li obnova a budování míru probíhat jako vedlejší a pomocná činnost v průběhu trvání mírové operace.
1011. **Demobilizace a odzbrojení.** Demobilizace a odzbrojení budou obvykle pouze jednou z fází širší a dlouhodobější přechodné operace zahrnující mnoho civilních a vojenských agentur, protože pro úspěch je důležité, aby se nepřátelené strany integrovaly do společnosti. Dokud se však nepodaří mír obnovit, je malá naděje na demobilizaci a odzbrojení. Bez základního bezpečnostního rámce je malá nebo téměř žádná šance, že se síly na odzbrojení nebo demobilizaci dohodnou.
1012. **Zastavení palby a její kontrola.** Zastavení palby obvykle závisí na jasném geografickém vyznačení a odsouhlaseném časovém rámci k jeho zavedení. V hůře postižitelnějších podmínkách a v případě pocházejí-li síly z různých zemí a složek, je nejlepší dosáhnout zastavení nepřátelských akcí a stažení sil na základnu.

1013. **Humanitární operace.** Humanitární operace se provádějí s cílem zmírnit lidské utrpení zvláště v situaci, kdy odpovědné orgány v dané oblasti nejsou schopné a možná ani ochotné poskytnout obyvatelstvu odpovídající pomoc. Humanitární operace lze provádět v rámci mírových operací nebo jako samostatný úkol a tato pomoc může předcházet před nebo doprovázet humanitární činnost poskytovanou specializovanými civilními organizacemi. Tyto operace se mohou vést jako reakce a pomoc při zemětřesení, záplavách, kalamitách a radi-oaktivním, biologickém a chemickém znečištění. Mohou být následkem války nebo únikem před politickým, náboženským nebo etnickým pronásledováním. Tři hlavní kategorie humanitárních operací jsou:

- (4) **Pomoc v případě katastrof.** Operace na pomoc v případě katastrof se budou obvykle provádět jednostranně, mohou se však vyskytovat i v rámci mírových operací. Překročí-li rozsah katastrofy schopnosti dané země situaci vyřešit, může země požádat o mezinárodní pomoc. V takových případech budou země NATO pravděpodobně reagovat podle svých možností. Existuje však Hlavní výbor NATO pro civilní nouzové plánování (Senior Civil Emergency Planning Committee – **CEPC**), který mimo jiné pomáhá koordinovat toto úsilí, je-li o to požádán.
- (5) **Pomoc uprchlíkům nebo vysídleným osobám.** Pomoc uprchlíkům a vysídleným osobám je zaměřena na poskytování životně důležitých služeb osobám, které jsou dočasně vysídlené ze svých domovů. Vojenské síly mohou při této činnosti pomáhat, ale hlavní odpovědnost za uprchlíky a vysídlené osoby nese hostitelská země a specializované agentury jako např. vysoký komisař OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees – **UNHCR**).
- (6) **Humanitární pomoc.** Hlavní odpovědnost za zajišťování humanitární pomoci spočívá na specializovaných civilních, národních, mezinárodních, vládních a nevládních organizacích a agenturách. V mimořádné nouzové situaci převzou síly a prostředky NATO odpovědnost za konkrétní humanitární funkce, ale obvykle budou použity k zajištění celkového ulehčení práce civilních organizací a agentur. Taková pomoc by mohla zahrnovat úkol přechodné pomoci se specifickými schopnostmi jako např. zdravotnické a ženíjní zabezpečení s posilami pro plnění specifických požadavků. V závislosti na mandátu by toto zabezpečení mohlo zahrnovat pomoc při plánování, ochranu agentur poskytujících pomoc a rovněž budování a udržování

cest, po nichž se pomoc dopravuje. Za mimořádných okolností mohou mírové síly převzít přímou odpovědnost za dodání pomoci a udržovat přísun pomoci.

1014. **Likvidace výbušného materiálu.** V průběhu konfliktu i po jeho ukončení představuje výbušný materiál, zvláště miny, velkou hrozbu všem lidem, technice a zvířatům. Ačkoli za nevybuchlou munici a minová pole v bojových zónách odpovídá strana, která je položila, lze operace mírových sil využít k označení, izolaci a odminování a likvidaci nevybuchlé munice tam, kde představují přímé ohrožení života. Tyto operace lze rovněž využít k výcviku místních sil, aby byly schopné tyto činnosti vykonávat samy, tj. monitorovat odminování místní armádou, registrovat minová pole, zřídit středisko pro odminování (Mine Action Centre – **MAC**).
1015. **Operace k obnovení zákona a pořádku.** V době chaosu spojeného s konfliktem a v případě, že strany nebudou jednotné nebo budou neukázněné a nebude je možno odlišit od místních kriminálních živlů, bude obvykle nutné zahájit operace k obnovení a udržení míru.
1016. **Ochrana humanitárních operací a lidských práv.** Hlavní úkol vojenských sil může být obnovit mír a vytvořit stabilní a bezpečné prostředí, v němž lze pomoc poskytovat svobodně a omezit porušování lidských práv. Úkol může také zahrnovat odsun nekomatantů (Non-combatant Evacuation Operations – **NEO**), ale obvykle se zaměří na ochranu konvojů, skladů, techniky a pracovníků odpovědných za jejich provoz.
1017. **Omezení konfliktů.** Operace k omezení konfliktů jsou určeny k zásahu v oblastech skutečného nebo potenciálního konfliktu a k nasazení sil nebo k ohrožení sil s cílem zabránit dalším projevům nepřátelství a prosadit zastavení nepřátelství.
1018. **Násilné oddělení válčících stran.** Není-li možno dosáhnout oddělení válčících stran politickým tlakem a jedinou možností je násilné vojenské oddělení, může splnění úkolu vyžadovat vynaložení značného stupně síly. Ve vnitrostátním konfliktu může násilné oddělení stran, které jsou označeny za strany pokračující v boji, vyžadovat nasazení značně početní převahy sil.
1019. **Zřízení chráněných nebo bezpečných oblastí.** V oblastech, které se mají chránit nebo se má zajistit jejich bezpečnost, může žít místní obyvatelstvo, uprchlíci, vysídlené osoby a značný počet sil jedné nebo více válčících stran. Vojenské síly mohou být pověřeny zřízením a dohledem nad těmito oblastmi a mohou poskytovat zabezpečení a pomoc ostatním organizacím v rámci

bezpečného prostoru. Prvním úkolem všech mírových operací, určených na ochranu anebo k vytvoření bezpečného prostoru, je tuto oblast demilitarizovat, což samo o sobě může vyžadovat akce k prosazení míru.

1020. **Operace k zajištění pohybu a bránění v pohybu.** Tyto operace zaručují pohyb nebo zabraňují v pohybu ve vzduchu, na souši a na moři, a proto se obvykle provádějí společně na operačním stupni. Operace, které zaručují pohyb nebo brání v pohybu, nebudou věrohodné, bude-li jejich úspěch spočívat na shodě stran zapojených do konfliktu. Z toho důvodu budou muset tyto operace provádět síly na prosazování míru, které jsou schopné tyto operace zvládnout. Příkladem může být prosazení námořní zakázané zóny nebo bezletového pásma s cílem zabránit znepokojení nechráněného obyvatelstva nebo vytvořit bezpečný koridor a tak umožnit volný a neomezený pohyb pomoci a uprchlíků.
1021. **Uplatňování sankcí.** Uplatňování sankcí může být synonymem pro operace určené k zamezení pohybu. Sankce se týkají bránění zásobování, zamezení využívání diplomatických, ekonomických a jiných obchodních privilegií a volnosti pohybu těm, kteří žijí v oblasti uplatňování sankcí. Operace k uplatňování sankcí se budou vést společně na operačním stupni. Sankce lze provádět cíleně proti konkrétní straně nebo nestranně v širším prostoru zahrnujícím všechny strany. Cílené operace proti konkrétní straně mohou následně nahradit mírové operace.

Oddíl IV – Pravidla použití sil

1022. **Všeobecná ustanovení.** Pro velitele je důležité, aby věděl, jaký zákon platí za daných okolností a jak lze změny v zákoně iniciovat, aby je bylo možno uplatnit. Odpověď na tuto otázku se vztahuje přímo na druh pravidel použití sil (Rules of Engagement – **ROE**). V době, kdy probíhají mírové operace, by měla pravidla použití sil přímo souviset s dohodou o statutu ozbrojených sil (Status of Forces Agreement – **SOFA**), pokud tato dohoda existuje.
1023. **Pravidla použití sil** definují stupeň a způsob, jakým lze ozbrojené síly používat, a mají zajistit, aby takové použití sil bylo možno pečlivě kontrolovat. Pravidla použití sil se nemají používat k vydávání specifických úkolů nebo jako prostředek k vydávání rozkazů na taktickém stupni. Velitel při vydávání nařízení svým podřízeným musí na každém stupni vždy jednat podle pravidel použití sil, která obdržel, ale není povinen používat plný rozsah udělených povolení.

1024. **Pravidla použití sil** jsou obvykle vypracována ve formě zákazů a povolení. Pro některé země jsou pravidla použití sil rozkazy, nikoli směrnice. Jsou-li pravidla použití sil vydána jako rozkazy, budou pro velitele rozkazem, aby neprováděli určité vymezené činnosti. Jsou-li vydána jako povolení, budou pro velitele směrnici, že určité vymezené činnosti je možno provádět, pokud je velitelé posoudí jako nezbytné a žádoucí ke splnění svých stanovených úkolů. Pravidla použití sil se proto vydávají jako soubor údajů k informování velitelů o nařízených omezeních nebo o povolených postupech při provádění stanovených úkolů. To, že činnosti jsou v souladu s určitými platnými pravidly použití sil, nezaručuje, že jsou zákonné a zůstává v odpovědnosti velitele, aby použil pouze takový stupeň sil, který je nutný, rozumný a za daných okolností v souladu se zákony.
1025. **Praktické otázky týkající se pravidel použití sil.** Pravidla použití sil by měla vždy umožňovat použití letální síly jako sebeobrany za předpokladu, že množství použitých sil nebude vyšší, než je nutno k sebeobraně. Kromě toho by si měl být velitel vědom následujících problémů, které mohou vyvstat:
- (7) Vztahují se pravidla použití sil na možnost použít síly ve všech případech, kdy je v ohrožení život a umožňují tak chránit civilní obyvatelstvo?
 - (8) Kde neplatí výše uvedená situace, existují osoby jako např. členové humanitárních organizací nebo mezinárodní policie, kterým je poskytována ochrana a v případě, že se dostanou do ohrožení, lze pak ospravedlnit použití letální (smrtící) síly? Musí být zcela jasné, kdo odpovídá za jmenování těchto jednotlivců, kdo jsou tyto osoby a kde působí.
 - (9) Je možno použít letální síly s cílem chránit ústup poté, co došlo k ohrožení života?
 - (10) Jaká jsou kritéria, podle nichž se řídí použití letální síly v případě krádeže majetku nebo techniky?
1026. **Fyzická síla** by měla být použita pouze v případě, vyžaduje-li to situace. Měla by se použít rychle a řízeným způsobem za využití pouze nutných prostředků.
1027. **Jsou situace**, kdy jednotky mnohonárodních sil budou při incidentech a v průběhu plnění svých povinností používat různá pravidla použití sil (národní nebo OSN). Velitelé by si měli být vědomi potenciálních potíží, které by tak mohly vzniknout.
1028. **Používání zbraní v případech nesouvisejících se sebeobranou.** Kontrola použití zbraní nesouvisejících

se sebeobranou jako např. dělostřelectva, palby z hlavních zbraní obrněných vozidel a zbraní obsluhovaných osádkou (např. z minometů), je vždy ponechána na nejvyšším stupni. Je možno vydat povolení k používání těchto zbraní, ale podřízení velitelé by se měli seznámit se způsoby, s jejichž pomocí lze zajistit jejich povolení. Totéž platí pro zápalné a osvětlovací prostředky a pro používání všech druhů zbraní na potlačování nepokojů.

1029. **Výcvik.** Všechny jednotky by se měly seznámit s pravidly použití sil, podle nichž se mají řídit, a měly by absolvovat briefingy a poučení pro doplnění těchto znalostí.

--

Oddíl I – Úvod

2001. V případě lehce vyzbrojených sil na udržování míru budou způsoby, jež mohou tyto síly používat, omezeny nutností udržet souhlas s operací. Mnoho způsobů je společných pro všechny různé hlavní úkoly mírových operací, vyžadují však odlišný důraz. Například když bude nutné použít při udržování míru způsoby boje, avšak omezené na sebeobranu, tak budou potřebné i způsoby k zabezpečení spolupráce a shody, aby bylo možno při prosazování míru dosáhnout dlouhodobého urovnání.
2002. Důkladná znalost dostupných způsobů velitelům poskytuje pružnost zvolit k dosažení a udržení iniciativy nejvhodnější metodu zvláště v případě, nejsou-li k dispozici síly, nebo síly nejsou dostačující, nebo je použití sil omezeno. V závislosti na schopnosti a profilu sil bude klíč k úspěchu spočívat ve výběru a použití způsobů, určených buď na zabezpečení spolupráce a shody pomocí přesvědčování a vlivu sil na udržování míru (Peace Keeping – **PK**), nebo bude spočívat v kombinaci způsobů zabezpečujících shodu a způsobů určených ke kontrole a přinucení pomocí prosazení míru (Peace Enforcement – **PE**).
2003. **Rozdělení způsobů na kategorie.** Existují zastřešující operační způsoby, které jsou zabezpečované způsoby přispívajícími ke shodě a spolupráci (viz 3. kapitola) a způsoby kontrolování (viz 4. kapitola). Způsoby přispívající ke shodě se zabývají postoji a vnímáním přímo a jsou při udržování míru mimořádně důležité, protože přispívají k dlouhodobému úspěchu ve všech mírových operacích. Využití způsobů kontrol však obvykle bude mimo možnosti sil na udržování míru, protože tyto způsoby budou moci používat pouze síly na prosazování míru.

Oddíl II – Styčné, spojovací a informační systémy

2004. **Všeobecná ustanovení.** Při mírových operacích má styk zásadní důležitost a na všech stupních klade mnohem vyšší důraz na koordinaci, což bude vyžadovat dodatečné lidské zdroje. Charakter těchto operací vyplývá z jejich účelu. Operace mohou být:
- (1) **Mnohonárodní.** Vojenské síly budou obvykle mnohonárodní a jejich příslušníci budou hovořit více ja-

zyky. Je možné, že budou rovněž přítomny kontingenty sil zemí, které nejsou členy NATO.

- (2) **Společné.** Operace budou často provádět společné síly složené z námořních, pozemních a vzdušných sil všech zúčastněných zemí.
- (3) **Operace** se budou provádět na válčišti, kde neexistuje žádná formální struktura vojenské spolupráce.
- (4) **Operace** se budou provádět v rámci prostorů odpovědnosti (Areas of Responsibility – **AORs**).

2005. **Styk s vlastními vojenskými silami.** Požadavek na styk s vlastními silami bude značný a obvykle bude mít následující formu:

- (1) **Přeshraniční styk.** V případech, kdy jednotky provádějí operace mimo rámec stanoveného operačního prostoru (Area of Operations – **AO**), bude styk s vlastními silami stejný, jaký probíhá v obvyklém válečném prostředí. Většina jednotek, provádějících tyto operace, obvykle dostane svůj přidělený operační prostor. Bude potřeba udržovat častý přeshraniční styk se sousedními jednotkami. Cílem tohoto styku bude:
 - a. Průhlednost záměrů a vedení.
 - b. Zajistit, aby se hlídky a operace vzájemně neohrožovaly.
 - c. Zabezpečovat přeshraniční pomoc a zdravotnickou pomoc, zvláště když vzdálené stanoviště v jednom prostoru sousedí s postavením vlastních sil přes hranici jednotky. V takových případech bude často odsun raněných a nemocných (Casualty Evacuation – **CASEVAC**) mnohem účinnější přes hraničící jednotky.
 - d. Zabezpečit jednotu při chování sil a při vojenské činnosti. Vojenské síly musí mít schopnost být účinné a konzistentní ve všech aspektech operací.
 - e. Zajistit, aby bylo možno přeshraniční operace jako např. eskorty nebo doprovody provádět efektivně.
- (2) **Styk prostřednictvím služebního postupu.** Mnohonárodní a vícejazyčný charakter styku vojenských sil bude prostřednictvím služebního postupu často

dávat větší význam než v obecném válečném prostředí. To platí zvláště v případě, není-li vojenský kontingent dostatečně seznámen s obecnými operačními postupy používanými hlavními vojenskými silami jako např. NATO. Styk prostřednictvím služebního postupu bude rovněž usnadňovat dva problémy související se stykem:

- a. Jazyková bariéra. V případě mluvčí-li kontingent jazykem, který vrchní velení nepoužívá, to bude pro velitele, který může styčného důstojníka informovat nebo jej může styčný důstojník (Liaison Office – **LO**) informovat osobně, opravdu značný přínos. Ten potom následně předá rozkazy a nařízení jednotce v jejím vlastním jazyce.
- b. Předávání informací. Komunikace na velké vzdálenosti bude problém. Rádiové a družicové spojení bude často mimo provoz a přesuny po špatných cestách na velké vzdálenosti jsou časově náročné. Proto bude vrchní velitelství po styčném důstojníkovi často požadovat, aby předával informace, pomáhal s plánováním nebo aby pouze předal pravděpodobné budoucí záměry.

(3) **Styk s civilními orgány**. Je důležité, aby tam, kde je to možné, existoval dobrý styk s civilními orgány jako např. s místní policií, pobřežními hlídkami, řídicími letového provozu a všemi hasičskými jednotkami a nemocnicemi na válčišti.

2006. **Styk s mezinárodními organizacemi**. Vojenské síly budou v rámci válčiště málokdy působit samy. Obvykle budou často pracovat vedle početných mezinárodních organizací, z nichž mnohé zde již pracovaly dávno předtím a všechny zde obvykle pracují podle svého vlastního samostatného programu. Kromě toho budou vojenské síly často pracovat společně s organizacemi zřízenými například ke sledování práce policie, které nemusí být součástí stejného systému velení, ale mohou pracovat podle stejného mandátu. Vojenské síly nebudou působit izolovaně, ale spíše budou obvykle využívat výhod koordinace své činnosti se zúčastněnými organizacemi a často budou i veškerou tuto koordinaci řídit. Vojenské síly budou rovněž muset vytyčit všechny povinnosti, které jim z mandátu vyplývají pro bezpečnost jakýchkoli mezinárodních organizací. Styk s mezinárodními organizacemi jako např. Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees – **UNHCR**), Mezinárodním výborem Červeného

kříže (International Committee of the Red Cross – **ICRC**), Světovou zdravotnickou organizací (World Health Organisation – **WHO**), Civilní policií OSN (UN **Civpol**) atd. obvykle umožní veliteli vojenských sil radit jim v otázkách:

- (1) **Bezpečnosti.** Velitel vojenských sil bude často odpovídat za bezpečnostní situaci a dojde-li k jejímu narušení, za zajištění bezpečného prostředí v případě ohrožení odsunu. To může vyžadovat, aby se pro mezinárodní organizace organizovaly každodenní briefinky o bezpečnosti a jiných mimořádných plánech k odsunu nebo o narušení bezpečnosti. Bude nutné stanovit, zda odpovědnost za osoby z mezinárodních organizací spadá pod vojenské síly a kde bude nutno informovat o nebezpečí min, o oblastech konfliktu, o zastavení palby a o jiných souvisejících činnostech.
- (2) **Sdílené iniciativy.** Operací se budou často účastnit i mezinárodní organizace. Například pokus navrátit uprchlíky zpět do jejich domovů může vyžadovat, aby vojenské síly zajistily bezpečnou situaci, aby vysoký komisař pro uprchlíky chránil a pomáhal uprchlíkům, aby organizace dohlížela na civilní policii a aby velký počet organizací pomáhal s opravou poškozených domů. Aby byly tyto operace úspěšné, bude nutno mít společný cíl a koordinovat plánování a vyjednávání.

2007. **Styk se znepřátelenými frakcemi.** Se znepřátelenými frakcemi (Warring Factions – **WFs**) hostitelských zemí a s jinými entitami by se měly pokusit navázat styk všechny stupně velení v rámci vojenských sil. V závislosti na vojenské struktuře zde mohou existovat: styčný důstojník divize (**Div LO**), styčný důstojník brigády (**Bde LO**), styčný důstojník jednotky (unit LO), styčný důstojník G9 (CIMIC) a pozorovatelé OSN (United Nations Monitors – **UNMOs**). Ti všichni se budou snažit zajistit styk s klíčovými civilními, vojenskými a policejními veliteli. Je nutno schválit plán styku a tak zajistit vyřešení otázek odpovědnosti mezi různými styčnými důstojníky a zabezpečit včasné a přesné předání informací nadřízeným. Zvláště je nutno stanovit odpovědnost za styk s veliteli/stupni velení znepřátelených frakcí. Například styčný důstojník jednotky může zajišťovat styk s brigádami znepřátelených frakcí, styčný důstojník brigády může zabezpečovat styk s velitelstvím divize znepřátelených frakcí (**WF Div HQs**) a styčný důstojník divize (**Div LO**) může zabezpečovat styk s velitelstvím sboru znepřátelených frakcí (**WF Corps HQs**). Pěší hlídky, jsou-li nasazeny, se mohou používat ke styku s civilním

obyvatelstvem a ostatními místními znepřátelenými frakcemi. Po zlepšení důvěry je možno zřídít styk mezi jednotlivými složkami štábu.

2008. Kde tento rámec styku není vytvořen, mají různí styční důstojníci možnost setkat se v rozmezí krátké doby několikrát s velitelem stejné znepřátelené frakce a to není pravděpodobně nutné. V takovém případě styčný důstojník divize (**Div LO**), který chce osobně ověřit informace na nižším stupni, by měl přimět styčného důstojníka jednotky (nebo někoho jiného na stejné úrovni), aby dojednal setkání, doprovodil Div LO a představil ho veliteli znepřátelené frakce a tím zachovat kontinuitu. U znepřátelených frakcí existují obvykle následující úkoly týkající se styku:

- (1) **Vyjednávání.** Nutnost vyjednávat bude záviset na mandátu, struktuře sil a stupni jejich závislosti na zabezpečení hostitelskou zemí nebo na dobré vůli znepřátelených frakcí.
- (2) **Porušení zastavení palby.** Styční důstojníci, kteří pracují na velitelství znepřátelené frakce, mohou pomoci při řešení jakéhokoli porušení zastavení palby. Nejenže umožní rychle vyhodnotit, která strana je agresor, ale rovněž veliteli pomohou zabránit vystupňování násilí nebo represí. Souběžně lze závčas začít vést s veliteli protivníka koordinovaná vyjednávání s cílem dosáhnout návratu stability nebo zastavení palby.
- (3) **Protesty/Briefingy.** Požadavek pořádat briefingy pro hostitelské země/znepřátelené frakce o budoucích operacích a požadavek protestovat proti porušení jakéhokoli zastavení palby nebo mírové dohody bude záviset výhradně na charakteru mandátu.

2009. **Komunikační (spojovací) a informační systémy** (Communication and Information Systéme – **CIS**). Komunikační a informační systém (**CIS**) se bude muset zavést pomocí stávajícího zařízení/vybavení podle požadavků hlavního úkolu a velení a řízení. Bez tohoto systému bude účinnost komunikace nízká. Plánování CIS vyžaduje podrobně vyhodnotit požadavky, techniku/zařízení a postupy jednotlivých stran společných sil, kontingentů sil jednotlivých zemí, civilních agentur zapojených do konfliktu a ostatních legitimních, ale nezapojených uživatelů elektromagnetického spektra. Otázkou kompatibility, interoperability a propojení budou vážným problémem, stejně jako bude problém i řízení frekvence. Ke zřízení účinného CIS bude nutno mít k dispozici nejen technické prostředky, ale rovněž i pomocnou komunikační infrastrukturu a prostředky, jako je např. účinný

system styku nebo možnost výměny velvyslanců na politické úrovni.

2010. **Komunikace (spojení).** Je nutno brát v úvahu stupeň a bezpečnost komunikace, které mají styčné strany k dispozici. V citlivých a urgentních situacích může styčný důstojník vyžadovat garantovanou bezpečnou komunikaci, jejímž prostřednictvím přenáší citlivé informace nebo se snaží zjistit neodkladné rozkazy nebo rady. Při jiných příležitostech lze úmyslně komunikaci vypustit a pokud je to nutné ponechat si jistý čas, přičemž se obtížné situace předají velitelství.

Oddíl III – Dohled nad dodržováním a prosazováním podmínek mandátu

2011. Rozsah. Dohled nad dodržováním a prosazováním podmínek mandátu se bude provádět v průběhu všech fází mírové operace. Podle svého charakteru by mnohé úkoly a způsoby mírové operace bylo možno popsat jako dohlížecí, ale někdy bude asi nutné nasadit bojové síly a tak podchytit jakýkoli odpor a prosadit shodu. Kdykoli je to možné, měla by podrobné úkoly dohledu plnit civilní policie s pomocí mírových sil. Postupně lze určité úkoly dohledu přenést na bývalé strany konfliktu. Je-li splnění těchto úkolů spojeno s příslušnou odměnou a trestem, mohly by takové formy úkolů napomáhat jejich spolupráci. Přenesení úkolů dohledu je riskantní a vyžaduje přísnou kontrolu. Setká-li se však toto přenesení úkolů se souhlasem, mohlo by velmi přispět k usmíření dotyčných stran.
2012. Prosazování a vyšetřování. Podrobné vyšetřování válečných zločinů je velmi citlivá záležitost s politickým podtónem a obvykle je lépe ji ponechat specializovaným týmům vyšetřovatelů pracujících přímo pro zplnomocněný politický orgán. Vojenské síly však mají morální a právní odpovědnost bránit páčání násilí a v případě, že se vyskytne zajistit, že se o páčání násilí systematicky shromáždí veškeré přesné podrobnosti a důkazy, zaznamenají se a nahlásí se, aby je bylo možno následně vyšetřit. Zapojení armády do tohoto vyšetřování by mělo být přesně definováno vojenským hlavním úkolem a úzce koordinováno v rámci plánu hlavního úkolu s agenturami a důstojníky pro lidská práva. Překračování mandátu a porušování mezinárodního humanitárního práva by mělo být předmětem formálního protestu a mělo by se formálně vyšetřit.
2013. Postup při podávání protestu. Protest je formální oznámení činu jednou ze stran sporu nebo mírovými silami, který předkladatel považuje za porušení status quo nebo

za porušení mezinárodního práva. Protest znamená, že bylo zpozorováno údajné porušení a že se požaduje co nejrychleji přijmout opatření k vyřízení stížnosti nebo vysvětlení. Protesty lze předávat ústně, musí však být potvrzeny písemně. Zatímco podrobnosti protestu se zasílají straně, která porušila status quo nebo mezinárodní právo, druhá strana, pokud formální strany existují, obvykle dostane vyznění, že byl předložen protest bez dalšího upřesnění. Tento postup má všechny strany ujistit, že v první instanci mírové síly neporuší důvěryhodnost. Pokud se však porušení nevyřeší, mohou mírové síly předat podrobnosti ostatním stranám. Všechny protesty musí být zaznamenány v souladu s trvale platnými rozkazy mírových sil.

2014. Prosazování práva a vyšetřování násilí. Každé porušení mandátu, mezinárodního humanitárního práva nebo mírové dohody, jehož byly mírové síly svědkem, by se mělo neprodleně řešit v souladu s mandátem mírových sil a se zadáním hlavního úkolu. Nepodaří-li se mírovým silám zabránit násilí, podkopává to jejich důvěryhodnost a snižuje to účinnost plnění hlavního úkolu. Při prosazování práva může být nutné uvěznit a odzbrojit přestupitele zákonů a zadržet je do doby jejich předání příslušným civilním soudním orgánům. Pro takové mimořádné okolnosti by měla být určena pravidla použití sil a pro mírové síly by pravidla použití sil měla obsahovat právní ustanovení, aby mírové síly mohly použít všechna nezbytná opatření a vynutit si jejich dodržování. Při realizaci těchto opatření, která musí být podrobně zakotvena v plánu hlavního úkolu, může být rovněž nutné nasadit zálohy a síly reakce. Ne každé porušení se bude řešit jako oficiální stížnost. Menší porušení lze často řešit na příslušné úrovni, měla by se však nahlásit a zaznamenat. Rozhodující je také rychlost zajištění důkazů, aby je nebylo možno odstranit a je nutno neprodleně vyslechnout svědky aby je zainteresované strany nemohly ovlivňovat. Postup při prosazování intervencí, vyšetřování a hlášení bude podrobně uveden v příslušných trvale platných rozkazech v souladu s mandátem.

Oddíl IV – Kontrolní opatření

2015. Důkladnou kontrolu lze provádět přímo pomocí fyzických opatření a nepřímou, pomocí manažerských způsobů a pochopením. Důkladnou fyzickou kontrolu lze provádět pravidelnou přítomností vojenských jednotek a pomocí zvláštních způsobů a činností jako jsou např. uzavření oblasti policejním kordónem a pátrací operace nebo jiné bojové operace.
2016. **Sektory.** Kontrolu lze koordinovat a provádět mnohem účinněji, jsou-li hranice vojenského sektoru sladěny se strukturami místních agentur poskytujících pomoc a s rozmístěnými jednotkami, s hranicemi politických a civilních organizací a s místy a útvary válčících stran. Je-li to možné, měla by být stanoviště vojsk a velitelství dislokována v sektorech, aby mírové síly demonstrovaly svůj nestranný a spravedlivý přístup.
2017. **Kontrolní opatření** mohou mít několik forem jako např. zakázané zóny/oblasti vzdušného a námořního prostoru, hlídky a kontrolní body. Vojenské operace budou obvykle vyžadovat, aby byla zřízena kontrola a bylo tak možno sledovat, omezit nebo do mnoha oblastí zakázat přístup. Kontrolu lze provádět pomocí hlídek a hlídkových lodí, vzdušných zakázaných pásem (například k omezení dodávek válečných zásob) a pomocí kontrolních bodů, včetně míst kontroly vozidel (Vehicle Check Points-**VCPs**) a tak sledovat pohyb vysídlených osob nebo uprchlíků. Povinnosti, postupy a požadovaná taktika bude záviset na mandátu, na všech dohodách o statutu ozbrojených sil (Status of Forces Agreement-SOFA), na pravidlech použití sil a na stálých operačních postupech mírových sil. Pravidla použití sil musí jasně definovat rozkazy k zahájení palby. Na taktickém stupni mohou hlídky a kontrolní body vytvořit hlavní propojovací mezičlánek mezi kontingentem a místním obyvatelstvem. Je proto důležité, aby příslušníci ozbrojených sil, plnící tyto povinnosti, byli seznámeni s místními zvyklostmi, zvláště při jednání se ženami. Zakázané oblasti mohou být:
- (1) Vzdušné a námořní zóny.
 - (2) Důležitý nebo citlivý terén (např. čáry zastavení palby, zóny oddělení a kontrolní zóny (Cease-fire Lines, Zones of Separation and Control Zones).
 - (3) Zařízení.
 - (4) Zastavěné prostory.
 - (5) Sklady válečných zásob.

2018. **Pravomoc k provádění pátrání a zatýkání.** Stanovená pravomoc mírových sil provádět pátrání a zatýkání civilních osob bude záviset na mandátu, na pravidlech použití sil a na statutu ozbrojených sil. Postup při pátrání a zatýkání, zvláště válečných zločinců, je podrobně popsán v činnostech dohledu a sledování. Možná bude nutné provádět i kontrolu při průjezdu válečných zásob a preventivní akce k potírání kriminality a pašovaného zboží jako např. drog. To vše může být téměř neodlišitelné od politicky více motivovaného porušování. V počátečních stádiích demobilizace mohou dostat ozbrojené síly zplnomocnění vstupovat na palubu lodí (letadel), konfiskovat materiál a zatýkat ty, kteří porušují zákony. Podle všech vojenských programů pomoci by měli být civilní osoby a členové frakcí podezřelí z ilegální činnosti obvykle předáni civilním orgánům. Rovněž lze kontrolovat příslušníky a vozidla mírových sil a tak demonstrovat, že samotné mírové síly dodržují zákony a zabránit jakékoli kriminální činnosti mezi svými vlastními členy nebo takovou činnost zjistit.
2019. **Kontrola davů.** Při vypuknutí občanských nepokojů by odpovědnost za obnovení pořádku a za kontrolu davů měla v první řadě spočívat na místních civilních orgánech a na civilní policii (**CIVPOL**). Zhorší-li se situace do té míry, že mírové síly dostanou za úkol zajistit pomoc, pak by takový úkol vyžadoval nasazení sil na prosazování míru (**Peace Enforcement - PE**). Ostatní postupy jako např. hlídkování, uzavření oblasti policejním kordónem a pátrání a jiná taktická opatření ke kontrole činnosti obyvatelstva v určených oblastech budou rovněž vyžadovat pečlivě vyvážené vojenské síly zajištěné prostředky.
2020. **Opatření ke kontrole zbraní.** Mírové síly mohou odhlasit nebo prosadit opatření ke kontrole zbraní a tato činnost může spočívat ve vyloučení zbraní ze specifické oblasti nebo zamezení použití zbraní uvnitř této oblasti, zabavení a zničení zbraní, zpětné odkoupení zbraní nebo převzetí a kontrolu všech zbraní nebo zbraní určitých druhů, obvykle těžkých zbraní. Kontrola zbraní může být omezena s cílem zajistit, že se tyto zbraně budou používat pouze v případě sebeobrany.
2021. **Kontrola incidentů.** Na taktickém stupni, na němž jsou mnohé nepřátelské incidenty reakcí na situaci někde jinde, bude pochopení operačního rámce určovat, jaké způsoby a kde mohou být nejvhodnější a kde je lze v tomto rámci použít neefektivněji. Jsou-li příslušníci ozbrojených sil a vojáci nuceni čelit skutečnému nebo hrozícímu násilí, měli by být schopni se ihned od počátku sami ubránit, buď obranným manévrem nebo palbou, nebo jejich kombinací. Po snížení hrozby na přijatelnou

úroveň bude incident obvykle řešen podle příslušných stanovených kroků:

1. krok. Měla by se zjistit příčina problému a tak stanovit odpovědnost za všechny nepřátelské akce. Zúčastněné válčící strany a použité zbraně, zvláště v případě nepřímé palby, nemusí poskytovat dostatek důkazů, aby bylo možno prokázat na jakém stupni incident začal a tudíž, na jakém stupni by se měl řešit.

2. krok. V dalším kroku bude obvykle nutné vést vyjednávání s válčícími stranami na místě samotné události s cílem situaci zmírnit. Při mírových operacích nelze obvykle násilné incidenty vyřešit, ale pouze je kontrolovat na stupni, na němž začaly.

3. krok. Není-li možné za akce stanovit odpovědnost neprodleně na místě nebo se při místních vyjednáváních nepodaří situaci vyřešit, ale válčící strany mají pevnou infrastrukturu velení a řízení, může řešení spočívat na přenesení vyjednávání na vyšší stupeň velení válčících stran. Nemají-li síly válčících stran pevný systém velení a řízení, může být od počátku nutná rázná reakce na místě.

4. krok. Vyřešení situace bude často sahat za rámec bezprostředních možností příslušníků ozbrojených sil nebo sil zapojených do incidentu a bude vyžadovat použití jiných postupů jinde a na mnohem vyšší úrovni. Selžou-li vyjednávání, může klíč k řešení spočívat v kombinaci donucovacích opatření se zvyšující se intenzitou a na nezávislých vyjednáváních na vyšším stupni velení. Vystupňování může zahrnovat použití hrozby, demonstrování nebo skutečné použití přímé nebo nepřímé palby a palby přesnými zbraněmi na větší vzdálenosti, jsou-li k dispozici.

2022. Vyřešení každého incidentu na všech stupních by se mělo posuzovat a hodnotit v rámci širšího kontextu operace. Proto je důležitá analýza úkolu a požadavek na velitele, aby byli schopni předjímat vedlejší následky a chápat dlouhodobý dopad svých akcí a opatření.

Oddíl I – Práce se sdělovacími prostředky (médii)

3001. **Všeobecná ustanovení.** Novináři mají v operačním prostoru těžkou, velmi konkurenční a někdy nebezpečnou práci. Hlavní snahou novinářů je získat lepší příběh než jejich konkurenti a časový náskok před ostatními při jeho zveřejnění v tisku. Základními principy při jednání se sdělovacími prostředky jsou:

- (1) **Svoboda sdělovacích prostředků.** Novinářům, aby mohli svobodně pracovat, se v jejich práci nemají klást žádné překážky. V zájmu práva a pořádku je, aby měl tisk prostor k odhalování terorismu, aktů násilí a zastrašování civilních obyvatel.
- (2) **Práva sdělovacích prostředků.** Novináři, stejně jako ostatní civilisté, mají právo hovořit s každým, navštívit všechna místa a fotografovat vše, co chtějí, za předpokladu, že to není v rozporu se zákonostmi, nezahrnuje to vstup do zakázaných oblastí, neovlivňuje to operace a neohrožuje to životy.
- (3) **Přístup sdělovacích prostředků k vojenským osobám.** Jakýkoli vstup do vojenských prostorů a zařízení a jakýkoli kontakt s příslušníky armády by měly být v souladu s platnými instrukcemi vydanými příslušným velitelstvím.
- (4) **Akreditace.** Zástupci sdělovacích prostředků by měli mít obvykle akreditaci, aby měli právo na oficiální pomoc pracovníků určených pro práci se sdělovacími prostředky (Media Operations- **Media Ops**). Akreditace by měla po zástupcích sdělovacích prostředků vyžadovat, aby se řídili souborem jasných pravidel, která chrání operační bezpečnost mírových sil. Poruší-li zástupci sdělovacích prostředků tato pravidla, mělo by se zvážit zamítnutí jejich přístupu k dalším oficiálním veřejným informacím.
- (5) **Průhlednost.** Normou je otevřené a nezávislé zpravodajství. Ve většině situací by měli mít akreditovaní zástupci sdělovacích prostředků povolený volný přístup. Sdělovací prostředky by měly dostat varování před nebezpečím určitých oblastí, aniž by se jim do nich zakazoval přístup. Ohrožení osobní bezpečnosti patří pro zástupce sdělovacích pro-

středků k nebezpečím z povolání. Plně odpovídají za následky rizik, která na sebe berou.

- (6) **Styk.** Vzhledem k možnosti politických reakcí by měli být velitelé informováni o vývoji všech významných událostí, které jsou potenciálním zájmem sdělovacích prostředků. Příslušníci štábu pro práci se sdělovacími prostředky musí být k dispozici pro stručné objektivní vyjádření k incidentům, je-li to potřebné.

- (7) **Kvalita služeb.** Pomoc Media Ops by měla být rychlá, přesná, vyvážená a konsistentní. Pracovníkům pro práci se sdělovacími prostředky by měli, kde je to potřebné, pomáhat zkušení důstojníci s příslušnými znalostmi operace a s příslušnými vojenskými schopnostmi.

3002. V praxi to znamená, že pracovníci sdělovacích prostředků mohou vykonávat svoji činnost při splnění následujících podmínek:

- (1) Nemají právo vstupovat do vojenských objektů bez povolení důstojníka odpovědného za tento objekt.
- (2) Konečné rozhodnutí o tom, zda bude či nebude poskytnut rozhovor, spočívá výhradně na pracovnících Media Ops. Novináři by měli být slušně upozorněni, že by měli před rozhovorem kontaktovat tiskového důstojníka jednotky (Unit Press Officer) nebo příslušné pracovníky Media Ops.
- (3) Bez povolení nesmí novináři fotografovat osoby, techniku nebo objekty ve vojenském areálu. Existují-li bezpečnostní důvody, proč si bezpečnostní síly nepřejí zveřejnění fotografie, např. z činnosti skupiny pyrotechnického zabezpečení (Explosive Ordnance Disposal–**EOD**), měla by se tato skutečnost fotografovi jasně vysvětlit a současně ho upozornit na následky, které mohou z porušení zákazu vyplynout.
- (4) Domnívá-li se velitel na stanovišti, že pracovníci sdělovacích prostředků by mohli ovlivnit bezpečnost, měl by záležitost vyřešit přesvědčováním, napomenutím nebo by měla být na pomoc přivolána policie jako poslední instance a pouze v případech, je-li podezření na spáchání trestného činu.
- (5) Je možné, že novináři si mohou úmyslně přát vystavit se nebezpečí i přes napomenutí bezpečnostních sil. Nepodaří-li se je přesvědčit, měli by být před svědky jasně varováni o možných následcích svých

akcí a mělo by jim být řečeno, že za své činy pone-
sou plnou odpovědnost.

- (6) Sdělovací prostředky mohou v kontrolním bodě požádat o prioritu. Nemají na to sice právo, ale jejich práce závisí na termínech odevzdání informací a novinky rychle zastarávají. Místní velitel by měl tuto prioritu povolit poté, co se přesvědčí, že žádost je v dobrém úmyslu a umožňuje-li to operační situace.
3003. **Informace určené pro sdělovací prostředky.** Všechny informace pro sdělovací prostředky poskytují pracovníci pro práci se sdělovacími prostředky (**Media Ops**) nebo osoby, které jsou k tomu oprávněné, jsou-li v doprovodu příslušníka štábu pro Media Ops.
3004. Velitelé nebo veliteli pověřené osoby mohou se sdělovacími prostředky komunikovat přímo v případě, jsou-li předávané informace striktně věcné, týkají-li se výhradně konkrétní jednotky a netýkají-li se předmětu, který je politicky kontroverzní nebo operačně citlivý.
3005. Před tím, než se jakýkoli příslušník ozbrojených sil rozhodne vydat prohlášení nebo poskytnout rozhovor televizi nebo rozhlasu, musí mít souhlas pracovníků Media Ops. Před posouzením jakékoli takové žádosti musí pracovníci Media Ops vědět, kdo bude rozhovor poskytovat, pro jaký program a mít odsouhlasený předmět a druh dotazů, prohlášení nebo rozhovoru. Vždy by měl být použit nejlepší mluvčí, bez ohledu na hodnost, je-li schopen mluvit k dané problematice se znalostmi. Vedoucí důstojník Media Ops nebo jeho zástupce by měli být při jakémkoli rozhovoru se sdělovacími prostředky osobně přítomni.
3006. **Identifikace sdělovacích prostředků.** Všechny osoby prohlašující, že jsou příslušníky sdělovacích prostředků, by měli předložit novinářský průkaz, kterých je mnoho druhů. Pokud armáda není přesvědčena o dobrých úmyslech novináře, neměl by toto povolení vstupu do dané oblasti dostat. Za určitých konkrétních okolností mohou být pracovníci sdělovacích prostředků pro ozbrojené síly akreditováni a mít ověřené pověřovací listiny.

Oddíl II – Civilně-vojenská spolupráce

3007. **Všeobecná ustanovení.** Zásady civilně-vojenské spolupráce (NATO Civil-Military Co-operation - **CIMIC**) jsou uvedeny v MC 411. Historicky toto propojení mezi vojenskými a civilními organizacemi existovalo vždy, ale při mírových operacích se tato spolupráce stala jejich hlavním rysem. CIMIC se provádí s cílem převést včas tyto činnosti na příslušné civilní organizace nebo orgány.

CIMIC je rovněž určen ke zvýšení důvěryhodnosti mírových sil, k zabezpečení spolupráce a shody při operaci a k přesvědčování stran konfliktu a nezúčastněných příslušníků hostitelské země, že jejich zájmem je mír. Okamžitým cílem je plně koordinovat civilní a vojenskou činnost a tak podporovat humanitární projekty a dosáhnout pro operaci maximální zabezpečení přes jakýkoli odpor. Dlouhodobější cíl vytvoření dostatečné stability a nezávislosti na ostatních je přímo spojen s požadovaným konečným stavem a strategií. Tato činnost by měla omezit celkovou závislost na vnější pomoci. Hlediska civilně-vojenské spolupráce by měla mít důležitou úlohu v hodnocení situace velitelem a v plánovacím procesu velitele, aby bylo možno stanovit jak úkoly, tak operační omezení.

3008. **Na taktickém stupni** je pro úspěch důležité včasné a účinné sladění a spolupráce vojenských složek s civilními agenturami. Ke koordinaci lze rovněž dospět na základě konzultací vzhledem k tomu, že tyto agentury mají stálý mandát a programy, které si mohou vzájemně konkurovat a které se mohou lišit od mandátu a programu vojenských sil.
3009. **Úkoly civilně-vojenské spolupráce.** Úkoly civilně-vojenské spolupráce pro zabezpečení civilních vývojových programů umožňují spojení mezi bezpečností, stabilitou a budováním míru a jak se mírová operace vyvíjí ke koncovému stavu, bude se důraz přesunovat od humanitární pomoci k obnově a k civilnímu vývoji. V rámci směrnic a priorit stanovených v celkovém programu pomoci může armáda nezávisle plnit projekty pomoci místní komunitě, ale obvykle je provádí společně a na pomoc civilním agenturám, přičemž k tomu používá místní farmy a zařízení. Civilně-vojenské projekty mohou zahrnovat široký rozsah činností v místních komunitách a proto by je měly, kde je to možné, kontrolovat místní orgány.
3010. **Omezené úkoly.** Jiné možné úkoly, na něž by se za určitých okolností mohlo rovněž plánování civilně-vojenské spolupráce zaměřit, jsou následující:
- (1) Civilní správa zvláště tam, kde žádná neexistuje.
 - (2) Vzdělávání.
 - (3) Zemědělství a potravinové zdroje.
 - (4) Kontrola objektů.
 - (5) Veřejné sítě a veřejné služby. Obvykle zahrnuje práce prováděné v oblasti veřejných vztahů.

- (6) Kulturní záležitosti. Obvykle souvisí s ochranou uměleckých děl, stavebních památek a muzeí.

3011. Opatření, která se zvažují s cílem dosáhnout nejlepších výsledky:

- (1) Zřídit pro místní obyvatelstvo, civilní agentury, nevládní organizace (**NGO**) a pro armádu jednací středisko pro CIMIC. Zde mohou tyto organizace pracovat na tom, jak cíle dosáhnout a jakými prostředky.
- (2) Memorandum o porozumění (Memorandum of Understanding-**MOU**) mezi zúčastněnými organizacemi, které objasňuje povinnosti a cíle organizací.
- (3) Centrální konzultace a sladění.
- (4) Sdružování prvků štábu.
- (5) Výměna styčných pracovníků a komunikační techniky.

Oddíl III – Civilní záležitosti

3012. **Civilní představitel.** Úlohou představitele civilních záležitostí je všemi možnými způsoby a podle svých možností poskytovat takovou pomoc, jakou vyžaduje vojenský velitel při jednání s civilními orgány a s civilním obyvatelstvem. Pomoc by mohla zahrnovat:

- (1) Zjištění postoje obyvatelstva k běžným a specifickým jevům.
- (2) Navedení dobrých pracovních vztahů s vůdčími osobnostmi a vůdci komunit, aby armádu informovali o možných následcích určitých činností a/nebo určitých operací.

3013. Takto vybudované vztahy by mohly pomoci při řešení nebo zlepšení těch problémů, které mohou vzniknout a které by mohly poškodit stabilitu společnosti.

3014. Představitel civilních záležitostí by měl hlásit a posoudit požadavky na náhradu škod, které způsobily vojenské síly při pátrání nebo při provádění operací. To zahrnuje:

- (1) Poškození domů.
- (2) Poškození plotů a živých plotů.

- (3) Škody na úrodě a zvířatech.
- (4) Škody způsobené vrtulníky.
- (5) Škody způsobené vojenskými vozidly.
- (6) Pomoc veřejnosti s problémy vzniklými při občanských nepokojích.
- (7) Pomoc a rady poskytované osobám postiženým účinky výbušnin.
- (8) Sledování časového plánu první pomoci a oprav po povstáních vzbouřenců.
- (9) Postoupení záležitostí vznesených vojenskými silami nebo policií příslušným orgánům a agenturám a zajištění, aby odpovědi dostaly a předaly s minimálním zpožděním.
- (10) Vyšetřování stížnosti nekriminální povahy vznesených proti armádě.

3015. **Přímé úkolování.** Následující seznam uvádí některé z možných úkolů, které mohou být zařazeny do plánů činnosti CIMIC:

- (1) Opatření civilní ochrany:
 - a. Zajistit, aby byla zřízena vhodná struktura civilní ochrany.
 - b. Radit, pomáhat nebo dohlížet na místní představitele civilní ochrany.
 - c. Posoudit plány civilní ochrany z hlediska zajištění služeb při nouzové situaci a potravin, vody, desinfekce a zdravotnických zásob při nouzové situaci.
 - d. Koordinovat činnost civilní ochrany, hasičského, policejního a záchranného sboru s činnostmi armády.
 - e. Koordinovat činnost pyrotechnického zabezpečení (Explosive Ordnance Disposal - EOD) v civilním sektoru.
 - f. Vytýčit trasy odsunu civilních osob a vyhodnotit jejich vhodnost.
 - g. Vypracovat možné plány v případě incidentů s výskytem jedovatých průmyslových látek nebo teroristických chemických útoků.

(2) Civilní pracovníci:

- a. Koordinovat požadavky na zajištění civilních pracovníků pro potřeby armády.
- b. Zajistit, aby při použití civilních pracovníků byly dodržovány mezinárodní práva a konvence.
- c. Kontrolovat místní vládní agentury při plánování, zřizování a řízení programů využívání pracovních sil.

(3) Zdravotnictví:

- a. Posoudit požadavky na dodatečné lékařské zabezpečení požadované civilním sektorem.
- b. Koordinovat poskytování lékařské pomoci od dobrovolných agentur nebo od armády.
- c. Koordinovat používání civilních lékařských zařízení s armádními lékařskými zařízeními.
- d. Pomáhat při prevenci, kontrole a léčbě endemických chorob a epidemiích civilního obyvatelstva.
- e. Kontrolovat pomoc a poskytovat pomoc při civilní zdravotnické péči (zdravotnický personál, lékařská zařízení, programy školení a veterinární služby) a zajistit směrnice k zajišťování služeb armádou při nouzové situaci.
- f. Analyzovat, dohlížet na a/nebo řídit civilní veřejné zdravotnické a hygienické služby, pracovníky, organizace a zařízení.

(4) Bezpečnost veřejnosti:

- a. Koordinovat činnosti ozbrojených sil zaměřené na bezpečnost veřejnosti.
- b. Zajišťovat styk mezi ozbrojenými silami a agenturami pro bezpečnost veřejnosti.
- c. Radit, pomáhat nebo dohlížet na orgány místní policie, hasiče, záchranáře a nápravně-výchovná zařízení.

- d. Dohlížet na prosazování práva po řádném informování obyvatelstva.
- e. Střežit všechny zbraně, munici, válečnou výzbroj a pašované zboží.

(5) Sociální péče:

- a. Určit druh a množství zásob pro obyvatelstvo na pomoc v případě katastrof.
- b. Plánovat a koordinovat použití zásob pro obyvatelstvo ze všech zdrojů.
- c. Poskytovat rady a pomoc státním orgánům.
- d. Zřídit a kontrolovat nouzová střediska pro rozdělování zásob, potravin a ubytování civilního obyvatelstva.

(6) Zdroje zásob pro civilní obyvatelstvo:

- a. Určit dostupnost zásob v daném místě pro účely civilního a vojenského použití.
- b. Koordinovat požadavky armády na místní zdroje a koordinovat jejich opatřování.
- c. Určit požadavky obyvatelstva na nouzové zdroje a zajistit jejich distribuci v souladu s politikou.
- d. Koordinovat přesuny základních zásob pro civilní obyvatelstvo.
- e. Plánovat a dohlížet na programy přidělování potravin.
- f. Zorganizovat záchranu ukořistěných zásob, které lze využít pro civilní obyvatelstvo.
- g. Poskytovat rady a pomoc vládám spojeneckých zemí při výše uvedených úkolech tam, kde je to třeba.
- h. Řídit činnost vládních a komerčních zásobovacích organizací.

(7) Komerční sektor:

- a. Určit dostupnost místních zdrojů pro vojenské a civilní účely.

- b. Řídit pomoc potřebnou k zachování provozuschopnosti klíčového průmyslu.
- c. Vypracovat a zavést plány k zamezení černého trhu.

(8) Sdělovací prostředky:

- a. Řídit jak státní, tak soukromé sdělovací prostředky včetně poštovních služeb, telefonních, telegrafních, rozhlasových, televizních systémů a systémů varování obyvatelstva.
- b. Koordinovat používání státních a soukromých sdělovacích prostředků pouze pro potřeby armády.
- c. Zajišťovat technické poradenství o komunikačních systémech a pomoc při jejich provozu.
- d. Doporučovat přidělování civilních komunikačních zdrojů pro civilní a vojenské účely.

(9) Doprava:

- a. Zjistit způsoby a možnosti dopravních systémů, které jsou na válčišti k dispozici.
- b. Koordinovat použití místních dopravních možností včetně silnic, dálnic, přístavů, letišť, vzdušného prostoru a vozidel k zabezpečení vojenských operací.
- c. Vypracovat plány používání dostupných civilních a vojenských dopravních prostředků pro případ nouzového odsunu civilních osob z válčiště nebo pro případ dopravy zásob v případě katastrof.
- d. Poskytovat konzultace a pomoc při zřizování a provozu dopravních zařízení.
- e. Řídit civilní dopravní agentury, kde je to nutné.

(10) Informační služby:

- a. Poskytovat rady a pomoc civilním informačním agenturám.

- b. Zajistit provoz určité formy civilní informační služby, pokud žádná neexistuje.
- c. Zveřejňovat vládní prohlášení, nařízení a vyhlášky.

(11) Uprchlíci / vysídlené osoby:

- a. Zjistit počet uprchlíků, místo jejich původu a předpokládaný cíl jejich pohybu.
- b. Vypracovat plány kontrolních opatření při přesunech, péče při nouzových situacích a při odsunu raněných a nemocných. Podle potřeby koordinovat s armádou dopravu, zajištění vojenské policie, vyšetřování vojenskou zpravodajskou službou a lékařskou péčí.
- c. Poskytovat rady nebo zřizovat a provádět dohled nad chodem dočasných nebo prozatímních táborů pro uprchlíky.
- d. Přesídlit nebo vrátit uprchlíky do jejich domovů podle cílů vládní politiky.
- e. Poskytovat rady a pomoc hostitelské zemi nebo jiným agenturám při otázkách spojených s tábory a s opatřeními v případě katastrof.
- f. Provádět dohled nad realizací plánů pro přesun uprchlíků.

Oddíl IV – Vyjednávání a zprostředkování

3016. **Úvod.** Vyjednávání probíhají v případě, setkají-li se dvě nebo více stran s protichůdnými názory, aby řešily svá rozdílná stanoviska. Pomáhá-li neutrální strana při jednáních stranám s různými názory ve snaze přivést je k jednacímú stolu, říká se tomu zprostředkování. V praxi se většinou zprostředkování odehrává ve formě vyjednávání mezi prostředníkem a jednou ze stran ve stejnou dobu s cílem nalézt společné východisko. Tato publikace popisuje charakteristické prvky této činnosti a postupy jak dosáhnout úspěch při vyjednávání na stupni válčiště a zprostředkování na nižších stupních.
3017. Ve složité nouzové situaci budou strany chtít projednat tyto otázky s někým, kdo představuje odlišné prvky mezinárodního společenství. Pro ty, kteří se snaží konflikt vyřešit je důležité, aby rozuměli předmětu vyjednávání a věděli, jak jejich funkce souvisí se širšími snahami do-

sáhnout vyřešení prostřednictvím vyjednávání. Cílem vyjednávání a zprostředkování je dosáhnout dohody, na níž se jednotlivé strany shodly a která pomůže konflikt zmírnit a vyřešit.

3018. **Širší kontext.** Vyjednávání a zprostředkování lze provádět samostatně, ale obvykle jsou součástí jiných činností spojených s řešením konfliktů. Jsou to dovednosti potřebné ve všech stádiích mírových operací a bude je nutno provádět na všech stupních. Na vyjednávání a na zprostředkování by se mohli podílet příslušníci všech složek sil, od nejvyšších velitelů s veliteli frakcí, po jednotlivé vojáky na vzdálených stanovištích, kteří se mohou pokusit incident zvládnout nebo být rozhodčí stranou místního sporu. Vyjednávání a zprostředkování lze provádět jako součást plánovaného procesu nebo jako okamžitou reakci na incident znamenající ohrožení života. Ve všech případech je důležité si zapamatovat, že velitel mírových sil zapojených do incidentu je často chápán jako část problému. Proto by měl připravit podmínky, aby jeho nejvyšší velitel a pokud existuje, tak i nejvyšší velitel válečnické strany, mohli problém vyřešit. Tam, kde poslušnost velení neexistuje, by mohlo při řešení problému pomoci stanovení jiných osob s patřičným zplnomocněním jako např. starosty nebo náboženského vůdce. Cílem vyřešení původu incidentu a zjištění nejvhodnějšího orgánu nebo velitelství s nejvyššími pravomocemi k jeho vyřešení je zamezit dalším incidentům.

Problémy spojené s vyjednáváním

3019. **Obecné problémy.** U každého druhu vyjednávání souvisejících s mírovou operací existují tři rozsáhlé oblasti, které mohou být předmětem vyjednávání. Přestože většinou spočívají v rozdělení pravomoci schválené jednotlivými složkami mezinárodních skupin reakce, nemusí jednotlivé strany konfliktu toto rozdělení uznat.
- (1) **Politické otázky.** Prvotní prioritou může být dosáhnout zastavení palby, ale nejdůležitější vyjednávání budou zaměřena na dosažení celkové politické dohody mezi jednotlivými stranami. Úspěšná politická vyjednávání poskytují rámec a směr, kterými se bude ubírat humanitární a vojenská činnost. Jakmile se mezinárodní agentury (vojenské jednotky, humanitární agentury nebo NGO) dostanou do prostoru konfliktu, budou muset s jednotlivými stranami dojednat přístup do stanovených prostorů ke svému ubytování a zabezpečení. Dosažení formální

dohody se však může ukázat jako obtížné či téměř nemožné na území, kde de facto vláda přestala existovat nebo mezinárodní společenství vládu neuznává.

- (2) **Humanitární otázky.** Představitelé humanitárních agentur mohou potřebovat dojednat přístup, aby mohli s vládou hostitelské země nebo s místní armádou nebo policií posoudit humanitární požadavky. Po „posouzení požadavků“ může humanitární agentura potřebovat se dohodnout s vládou hostitelské země nebo místními veliteli na posouzení, na způsobech zásobování a rozdělování pomoci. Humanitární agentura bude jednat s dárci, aby poskytli druhy a množství humanitární pomoci, která je potřebná. Jakmile bude mít humanitární agentura tyto zásoby, bude možná muset jednat s jednotlivými stranami o zastavení palby, aby měla přístup na území a mohla dodat humanitární pomoc cílovému obyvatelstvu. Bez ohledu na to, jaká dohoda byla uzavřena předtím, může skutečné rozdělování pomoci vyžadovat hodně vyjednávání, protože konvoje mohou zastavit místní skupiny nebo je z rozmaru může zadržet velitel místní domobran.
- (3) **Vojenské otázky.** I když rozhodnutí o zapojení může být politické, budou možná velitelé muset dohodnout podmínky, podle nichž se budou rozmísťovat k zabezpečení politických nebo humanitárních dohod. Pro velitele je důležité, aby zajistil, že nebude zapojen do operace, která je z vojenského hlediska neobhájitelná. Vojenští představitelé mohou být zapojeni do vyjednávání o zastavení palby, která mohou mít tři etapy. První etapou je přimět jednotlivé strany, aby dosáhly vnitřní politické dohody, že chtějí zastavit palbu. Druhou etapou je dosažení vojenské dohody o tom, jak provést zastavení palby a třetí etapou je dojednání realizace dohody podle plánu. Po nasazení se vojenské jednotky s jednotlivými stranami dohodnou o volnosti pohybu, aby mohly sledovat a prosazovat politické nebo vojenské dohody jako např. dohody o zastavení palby nebo o demilitarizaci. Dohody uzavřené na vyšším stupni bude možná nutno přehodnotit a uzavřít znovu pro jednotlivé činnosti nebo bude možná nutno zřídit pozorovací stanoviště, překročit konfrontační linie a vést vyjednávání nebo jednotkám dopravit zásoby nebo sledovat rozmísťování jednotek po uzavření dohody o oddělení sil od konfrontační linie po zastavení palby nebo po demilitarizaci pásma. Vojenské jednotky rozmístěné za účelem usnadnění dodávek humanitární pomoci budou muset případ

od případu dojednat volnost pohybu pro jednotlivé akce, aby mohly konvoje doprovázet. To může vést k dalším souvisejícím vyjednáváním o jiných humanitárních otázkách a k politickým problémům, které mohou využít místní vládcí jako prostředek ke smlouvání.

(12) **Související problémy.** Rovněž lze vést vyjednávání mezi složkami mezinárodního společenství o vnějších a vnitřních problémech na válčisti například mezi zeměmi přispívajícími kontingenty sil, mezi civilními a vojenskými prvky mise OSN a na místní úrovni mezi konvoji NGO a jejich vojenským doprovodem OSN.

3020. **Vyjednávači.** Velitelé a účastníci vyjednávání mají důležité funkce, které nemusí být kompatibilní. Přesto se velitelé budou chtít zúčastnit všech vyjednávání, která jsou pro úspěch jejich úkolu důležitá. Lze zřídit jednací skupinu, aby řešila běžné záležitosti a velitelům umožňovala vstoupit do vyjednávání, hrozí-li nebezpečí, že vyjednávání ztroskotají nebo aby mohli vyjednávání dokončit. Vyjednávači by však měli mít odpovídající postavení, statut a být důvěryhodní. Například vyšší důstojník by měl jednat s veliteli jednotlivých stran o zastavení palby a doktor by měl diskutovat lékařské otázky s místními zdravotnickými organizacemi.
3021. **Vyjednávací skupiny.** Vzhledem k tomu, že vyjednávání mohou být velice časově náročná a prostory činnosti mohou být od sebe vzdálené, specializované vyjednávací skupiny by měly pokrývat specifické oblasti. Vyjednávači, kteří jsou rozdělení mezi několik různých oblastí a řešící různé problémy, nemusí být tak úspěšní. Vyjednávací skupiny mohou zahrnovat odborníky z několika oborů, ale v každém případě by to měly být skupiny složené z malého počtu osob.
3022. **Koordinované cíle.** Političtí, humanitární a vojenští vyjednávači z různých organizací či složek mise OSN mohou hovořit se stejnými vůdci jednotlivých stran. Mají-li být při vyjednávání úspěšní, buď jako jednotlivci nebo skupiny, musí svoji činnost koordinovat. Koordinace lze dosáhnout stanovením jasných směrů z nejvyššího stupně o tom, jakých cílů se má dosáhnout a kde je možné dosáhnout kompromisu. Kromě toho na každém stupni musí mezi agenturou a jednotlivci, zapojenými do vyjednávání, existovat pravidelné spojení, aby věděli o postupu vyjednávání nebo o problémech. Nejlepším řešením může být vytvoření samostatné vyjednávací organizace, která odpovídá za vypracování vyjednávací strategie na základě nařízení velitele a za realizaci většiny vyjednávání na různých úrovních.

3023. **Vyjednávací stanoviska.** Pro vyjednávání neexistují žádné pevné zásady, ale u každého vyjednávání je několik zásadních charakteristik, které jsou užitečnými vodítky k dosažení takových výsledků, aby se na nich mohlo v budoucnu stavět. Jsou to:

- (1) **Nestrannost.** Domnívají-li se jednotlivé strany, že vyjednávač přestal být nestranný, jejich důvěra, spolupráce a otevřené vztahy budou ztraceny a vyjednávání budou pravděpodobně neúspěšná.
- (2) **Dlouhodobé hledisko.** Vyjednávači by si měli uvědomit, že určitou dobu trvá, než se přejde od protichůdného stanoviska ke společnému východisku a než se změní kultura vyjednávání, při němž si jednotlivé strany zvyknou na společné vyjednávání a řešení malých problémů a připravují se tak na řešení krizových situací a zvládnutí větších problémů. Krátkodobý vyjednávací úspěch, získaný přiznáním zjevně malého cíle, může způsobit škodu a vytvořit dlouhodobý precedens jako např. zaplacením cla, aby se pomoc dostala přes nepřátelský kontrolní bod může vyřešit okamžitou krizovou situaci, také ale může vytvořit precedens, který má za následek, že všechny konvoje budou muset v budoucnu zaplatit přemrštěně vysoké clo. Vyjednávači by si měli předem naplánovat, jak využít vlivu změn počasí, například se to týká semen a hnojiv pro jarní setbu a paliva v zimě jako pobídky. Měli by také předvídat budoucí krizové situace a být na ně připraveni reagovat jakmile nastanou, ale si musí být rovněž vědomi, že by dlouhé vyjednávání mohlo události zmařit.
- (3) **Představivost.** Představivost a různé přístupy jsou důležité k tomu, aby si jednotlivé strany stanovily společné stanovisko, vytvořily pobídky, omezení a našly způsob, jak překážky při vyjednávání úspěšně překonat.
- (4) **Rozhodné vyjednávání.** Jednotlivé strany toho mají hodně v sázce a při svém vyjednávání se nemusí omezovat tak jako vyjednávači z mezinárodního společenství, např. jako ozbrojený příslušník domobrany na kontrolním bodě nemusí mít, na rozdíl od velitele konvoje, žádná pravidla použití sil. Setkají-li se vyjednávači nebo představitelé se stranami jednajícími pod tlakem emocí, musí se rovněž připravit na odhodlané vyjednávání.
- (5) **Informovanost o kultuře.** Vyjednávání probíhají často v méně frekventovaných jazycích mezi stra-

nami, které dodržují zvláštní zvyky při zdravení a při vyjednávání a dodržují hodnoty, které jsou typické pro jejich kulturu. Mají-li i vyjednávající odlišný kulturní původ, pak může vzniknout velké nedorozumění. Povinností vyjednávající je nepochybně pochopit kulturu lidí s nimiž hovoří, aby lépe rozuměli sdělení, které dostávají.

3024. **Postup.** Základem pro úspěšné vyjednávání je výběr jednotlivců nebo skupin složených z jednotlivců, kteří jsou pro jednotlivé strany přijatelní. V zásadě se proces vyjednávání a zprostředkování skládá ze tří etap:

- (1) **1. etapa - příprava.** Měl by být definován jasný cíl a mělo by se určit, čeho se má dosáhnout. Tato etapa bude brát v úvahu mnoho faktorů, včetně cílů a schopností znepřátelených stran a rovněž reálně posoudí, co je proveditelné. V praxi může být prvním cílem jen pouhé setkání soupeřících frakcí a budoucí cíle lze projednat a upřesnit během dalších jednání. Specifická příprava zahrnuje prozkoumání původu a historie problému, o němž se bude jednat tak, aby vyjednávající nebo zprostředkovatel mohli zjistit argumenty, které by znepřátelené strany mohly použít. Měly by se stanovit možnosti, omezení, minimální požadavky, oblasti společného zájmu a možné kompromisy. Představitel mírových sil by měl při vyjednávání vědět o věcech, u nichž je nutno zvítězit nebo je ochránit a o věcech, které jsou předmětem dojednávání. Měl by si rovněž důkladně prostudovat vše o účastnících jednání jako např. jaký je jejich kulturní původ, jaké mají osobnostní charakteristiky, pravomoci, vliv, zvyky a postoje. Pokud bude představitel mírových sil pořádat jednání, měl by zvážit konkrétní ujednání o následujících věcech:
 - (1) **Místo.** Místo pořádání formálních vyjednávání nebo zprostředkování by mělo být bezpečné a neutrální. Ke kontrole incidentu by se měly zjistit osoby, vhodné k řešení problému a přesvědčit je, aby vedly vyjednávání bez osob, kterých se incident více dotýká.
 - (2) **Správa.** Správní (administrativní) organizace by měla mít na starost záležitosti jako např. dojednání příjezdu a odjezdu a zajištění parkování, spojení, stravování a občerstvení. Schůzka by se měla řídit programem jednání, měla by mít zasedací pořádek a zapisovatele, k dispozici by měli být tlumočníci a jiní poradci pro odbornou problematiku. Každá strana by asi měla mít samostatné místnosti, aby mohla jednat v soukromí.

- (3) Přítomní účastníci. Přítomní účastníci by měli být přibližně na stejné úrovni. Strana zastoupená vysokými představiteli pozvaná na jednání s nižšími představiteli druhé frakce by takové jednání mohla považovat za urážku. Aby byl počet přítomných zvládnutelný, měly by se strany jednání, pokud možno, na počtu účastníků dohodnout předem. Předem by se měly oznámit zásady o nošení zbraní a přítomnost osobní ochrany. Kde to je možné, velitelé mírových sil by měli rovněž mít osobní ochranu. Pozornost by se měla věnovat protokolu a jiným zdvořilostem.
- (2) **2. etapa - provedení.** V případě zprostředkování mezi spornými stranami, budou strany s prostředníkem jednat na oddělených místech. Naopak vyjednávání se bude otevřeně vést se všemi přítomnými účastníky na jednom místě. Přestože to může být obtížné, mělo by prvním bodem jednání být odsouhlasení účelu jednání. Pokud bude představitel mírových sil jednání pořádat, měl by je uvést obvyklým pozdravem a výměnou zdvořilostních frází, aby zajistil, že si byly všechny strany sobě vzájemně představeny. Součástí by mělo být občerstvení. Před občerstvením je vhodné účastníky zdvořile na občerstvení pozvat. Při vyjednávání by se mělo dbát následujících zvyklostí:
- (1) Právo volby. Sporné strany by měly dostat možnost vyjádřit své názory jako první. To vyjednávající umožní posoudit reálnost své vlastní pozice. Je-li to možné, vyjednáváč by se měl vyhnout tomu, aby své stanovisko řekl hned na začátku a neměl by nic slibovat, ani připustit námitky, není-li to nutné.
- (2) Omezení a kontrola. Znepřátelené strany jsou často úmyslně neochotné. Mohou zkreslovat informace a uvádět nepravdivé problémy, aby odvedly pozornost od diskuse, která by jim mohla způsobit nesnáze. Například mohou projevoval viditelnou frustraci, netrpělivost a povýšenecké způsoby nebo zlost. Zesměšňování může podkopat pozici vyjednáváče. Laciné „získávání bodů,“ (i když platných), může přinést krátkodobý zisk, ale z dlouhodobějšího hlediska pravděpodobně podkopá nebo způsobí ztrátu dobré pověsti. Ztráta důstojnosti pravděpodobně způsobí zvýšení útočnosti vůdců frakcí. Opatření k zachování důstojnosti kontrolního orgánu bude pravděpodobně sloužit dlouhodobějším zájmům všech stran. Postoj druhé strany by se měl vždy respektovat. Řečníci by se obvykle neměli přerušovat, avšak nesprávné informace a zásadní věci by se

měly opravit předložením příslušných důkazů, je-li to nutné. Fakta by měla mít před domněnkami přednost. Vyjednávání by se měla vést pevným, férovým a přátelským způsobem, při zachování nestrannosti.

- (3) Argumenty. Je-li to nutné, měl by vyjednávač účastníkům připomenout předchozí dohody, odsouhlasené postupy a jejich vlastní prohlášení. To by se mělo provést s taktem a na základě faktů. Je také vhodné účastníkům připomenout, že nemohou změnit minulost, ale chtějí-li, že mají sílu změnit budoucnost.
- (4) Kompromis. Měly by se pečlivě prozkoumat dílčí dohoda nebo oblasti konsensu a dospět ke kompromisnímu řešení. Související společné zájmy mohou vyřešit zdánlivě neřešitelné rozdílnosti.
- (5) Propojení bodu vyjednávání s vlastními cíli. Propojení bodu vyjednávání se svými širšími cíli je způsob, který jednotlivé strany často používají. K propojení bodu vyjednávání s vlastními cíli se má uvažovat tehdy, pokud se při následných akcích a při vyjednávání nedospělo ke kompromisu.

Vyjednávání a zprostředkování by měla být zakončena shrnutím toho, co se podařilo vyřešit. Tento souhrn musí všichni účastníci odsouhlasit a, je-li to možné, souhrn by měl být vypracován písemně a každá strana by ho měla podepsat. Rovněž by se měly dohodnout místo a čas příštího jednání.

- (3) **3. etapa - následná kontrola plnění**. Efektivní kontrola plnění je stejně důležitá jako úspěšné vyjednávání. Bez kontroly plnění může dojít ke znehodnocení výsledků, dosažených při vyjednávání či zprostředkování mezi spornými stranami. Tyto výsledky se musí sdělit všem zainteresovaným stranám. Soubory s výchozími údaji by měly být aktualizovány důležitými informacemi včetně osobnostních profilů účastníků. Dohody je nutno co nejdříve sledovat, zavést nebo provádět nad nimi dohled. Bezprostřední období následující po odsouhlasení dohody je pravděpodobně nejkritičtější. S cílem zachovat důvěryhodnost procesu vyjednávání je nutno provést to, co bylo odsouhlaseno a na veškerá nedodržení dohody by se mělo upozornit alespoň okamžitým protestem.

3025. **Úkoly**. Cíle vyjednávání by se měly stanovit na nejvyšší úrovni a všichni by je měli plnit. I když mohou existovat jasná nařízení, co lze dojednat, je důležité upozornit, že

mnoho organizací nebude formálně pod kontrolou a mohly by vést svá vlastní nezávislá vyjednávání. Na všech stupních mohou být předmětem vyjednávání následující úkoly:

- (1) **Zprostředkování vyjednávání sporných stran.** Vyjednávající stanoví společné stanovisko, o němž mohou strany diskutovat a dohodnout se na něm.
- (2) **Poskytování pomoci při vyjednávání.** Vyjednávající jednotlivých stran poskytují svým protějškům pomoc, například tím, že jim předávají zprávy, poskytují jim horké linky nebo jim zajišťují místo k jednání.
- (3) **Spojení.** Protože vyjednávání mohou být přímo ovlivněna vnějšími událostmi, vyjednávající by měli být v průběhu vyjednávání mezi sebou ve spojení a rychle si předávat výsledky. Vyskytne-li se v průběhu vyjednávání nějaká související vojenská činnost nebo dohoda o zastavení palby je úspěšná, je nutno tuto skutečnost co nejrychleji sdělit všem silám na čáře střetnutí.
- (4) **Vzdělávání.** Vyjednávající budou možná muset jednotlivé strany poučit, jak vyjednávat a jak dělat skutečné ústupky. Jednotlivé strany nemusí být schopné vidět, že existuje i alternativní řešení. Vyjednávající budou rovněž muset zajistit, aby strany pochopily význam smluv, které uzavřely a z nich plynoucí závazky vůči mezinárodnímu společenství a své závazky při realizaci smluv.
- (5) **Vypracování zásad pro informování.** Manipulace s informacemi může mít na vyjednávání vážný dopad. Tomu lze čelit aktivním vyhledáváním pro získání mezinárodní podpory a prezentováním faktů z pohledu vyjednáváčů diplomatickým zástupcům, které jsou podřízeny svým vládám a dále předkládání faktů místním a mezinárodním médiím. Místní média mohou být pod vlivem stran a potřebují slyšet názory vyjednáváčů. Mezinárodní sdělovací prostředky ovlivňují jak osoby, které rozhodují na mezinárodní úrovni, tak ty části místního obyvatelstva, k němuž mají přístup a mohly by být ovlivněny tak, aby delegátům nekladly nevhodné otázky.
- (6) **Vymezit motivační prvky a zábrany.** Jednání a zprostředkování vyjednávání sporných stran by měla být podporována řadou motivačních prvků a zábran a strany by měly být motivovány přijmout kladná opatření a varovány před kroky, které by mohly poškodit mírové úsilí. Tyto motivační prvky

a zábrany se budou lišit podle okolností. Stanovení účinných motivačních prvků a zábran je stěžejní v přípravné etapě strategie vyjednávání.

3026. **Jazyk.** Schopnost jednat a zprostředkovávat vyjednávání bude klást důraz na základní jazykové znalosti. V současnosti je však obvyklejší používat tlumočníky a proto by se mělo předem tlumočení cvičit. Používání místních najatých tlumočnicků je krátkodobým řešením a spoléhání se na tento zdroj jazykového zabezpečení může přinášet nevýhody. V dlouhodobé perspektivě však požadavky mírových operací a účinné vedení jednání a zprostředkování stran vyžadují klást obecně vyšší důraz na výuku jazyků.

3027. **Místo.** Jednotlivé strany obvykle určují místo vyjednávání, zvláště pokud vyjednávající převzali iniciativu, že přijedou za stranami. Při osobních vyjednáváních může výběr místa představovat velký problém, protože každá strana v návrhu může vidět výhody a nevýhody a může místo odmítnout. Obvykle se používají následující místa:

- (1) **Místa OSN.** Velitelství a místa OSN mají výhodu, že jsou neutrálním územím a umožňují tak stranám setkat se na bezpečném místě a na místě s dobrým spojením. Místo je však často rozhodující, znesnadňuje a protahuje vyjednávání. Ústředí jednotlivých stran je místem, kde se koná většina dvoustranných jednání a vyjednávající při nich navštěvuje protistrany v jejich kancelářích.
- (2) **Velvyslanectví,** kde se strany mohou sejít k vyjednávání a pořádá je země přijatelná pro všechny zúčastněné, mají výhodu neutrality a vyjednáváním tak zajišťují statut. Problémem však může být bezpečnost delegací, které se jednání zúčastní a dostatek místa na velvyslanectví.
- (3) Když se strany odmítnou sejít někde jinde, lze použít hraniční přechody na neutrálním území na čáře střetnutí nebo kancelář z montovaných dílů v kontrolním bodě OSN na neutrálním území.

3028. Při výběru stanoviště by se měly zvážit následující faktory:

- (1) **Bezpečnost.** Místo by mělo být fyzicky bezpečné a chráněné orgány hostitelské země nebo OSN, pokud se místo nachází na území kontrolovaném OSN.

- (2) **Přístupnost.** Neměl by se ztrácet čas dojížděním do vzdálených míst, pokud to neznamená větší bezpečnost nebo kladný přístup k vyjednávání.
 - (3) **Spojení.** Jak již bylo řečeno, spojení je velice důležité. Je-li to nezbytné, vyjednávací týmy by měly zajistit spojovací zařízení, které jednotlivé strany mohou rovněž používat ke spojení se svými úřady a orgány.
 - (4) **Pohodlí.** Během dlouhotrvajících vyjednávání k zajištění úspěchu jednání je vhodné zajistit základní úroveň pohodlí. Každá delegace by měla mít k dispozici velké a malé jednací místnosti, zařízení, kde je možno se najíst a napít, a je-li to nutné, i přenocovat.
3029. **Operační postupy.** Vojenští velitelé budou muset vzít v úvahu komplikace, způsobené určitými okolnostmi vyjednávání a budou muset vyřešit a podrobně prozkoumat před a během jakéhokoli vyjednávání následující body.
- (1) Určení osob s rozhodovací pravomocí při vyjednávání.
 - (2) Použití a využití sdělovacích prostředků během a po vyjednávání.
 - (3) Bezpečnost osob s rozhodovací pravomocí.
 - (4) Použití vyjednávání po dvou liniích.
 - (5) Spojení a mobilita.
 - (6) Zachování mlčenlivosti a utajení.
 - (7) Politické uznání stran podílejících se na vyjednávání.
 - (8) Používání společných komisí.
 - (9) Používání tlumočnicků a překladatelů.

Oddíl V – Používání tlumočnicků

3030. **Všeobecná ustanovení.** Na válčišti mohou jazykové potíže nastat v jakémkoli stádiu činnosti. Jazykové potíže mohou být rovněž problémem u mnohonárodních operací z důvodu rozdílnosti doktrín, výcviku, vojenské

kultury a schopností. Tyto problémy lze vyřešit zaměstnáním tlumočnicků, což mohou být osoby vojenské správy nebo místní obyvatelstvo. Tlumočnický z místního obyvatelstva lze najmout na smlouvu nebo mohou být poskytnuti jako součást zabezpečení hostitelskou zemí (Host Nation Support - **HNS**).

3031. **Vojenští tlumočníci.** Vojenští tlumočníci budou nutní ihned od počátečních etap plánování vojenských akcí, při všech informačních akcích o nasazení a případně při stahování z válčistiště. Rozsah zajištění a využití tlumočnicků bude záviset na požadavcích na tlumočení mezi ozbrojenými silami a ostatními stranami, na tom, zda je prostředí přátelské či nikoli, na jazyku spojeneckých a koaličních partnerů a na charakteru válčistiště.
3032. Rozsah použití tlumočnicků z místního obyvatelstva bude záviset na charakteru operací, ale nevylučuje se požadavek, aby někteří příslušníci sil hovořili požadovaným jazykem (jazyky). Rozmístěné síly by měly mít ve svých řadách určitý počet vojenských tlumočnicků, kteří jsou schopni:
- (1) Posoudit schopnosti, zaměstnat, použít a sledovat výkon místních najatých tlumočnicků.
 - (2) Nahradit místní tlumočnický v případě, budou-li se tlumočit bezpečnostní, vojenské nebo politické záležitosti.
 - (3) Tlumočit vojenské problémy, pro něž místní tlumočníci neznají vojenskou terminologii.
3033. Za určitých situací a podmínek může být důležitá i hodnota vojáka-tlumočnicka, pokud má důvěru mezi místními politickými/vojenskými vůdci.
3034. **Používání místních tlumočnicků.** Před použitím místního obyvatelstva jako tlumočnicků bude nutné posoudit jejich schopnost a i jejich politickou příslušnost. Z použití místního obyvatelstva jako tlumočnicků plynou bezpečnostní rizika jak pro informační, tak i pro fyzickou bezpečnost zúčastněných osob. Použití místních tlumočnicků nebude obvykle vhodné při rozhodování o politice. Ve všech operacích bude za určitých situací velice důležité znát politické/kulturní/náboženské smýšlení jednotlivých místních tlumočnicků.
3035. Je nutno posoudit, na jaké bázi budou tlumočníci zaměstnání, protože jejich služby budou potřeba jen někdy. Mohou být zaměstnání na nějaké jiné funkci, což po nich bude vyžadovat, aby měli širší vojenské znalosti a určitou pružnost.

Oddíl VI – Pomoc při volbách

3036. **Všeobecná ustanovení.** Možným úkolem vojenských sil zapojených do mírových operací je pomoc nové vládě při volbách na místní nebo centrální vládní úrovni. Pomoc lze poskytovat na řadě úrovní, ale pravděpodobně se pomoc soustředí na podporu ústřední koordinační organizace jako např. **OSCE**, která odpovídá za zajištění toho, že volby proběhnou podle dohodnutých podmínek.

3037. **Úkoly.** Pravděpodobně úkoly mohou být:

(1) **Informační kampaň.** Vojenský kontingent bude pravděpodobně plnit hlavní úlohu při propagaci voleb, vysvětlování předností jít volit, postup jak, kde a kdy volit. K tomuto účelu se používají letáky nebo místní rozhlas nebo obojí. Klíčovým úkolem zúčastněných sil je chovat se nestranně.

(2) **Udržování stabilního prostředí.** Jasným úkolem ozbrojených sil při zajišťování voleb je udržování bezpečného a stabilního prostředí. K tomuto účelu se v první řadě používají hlídky a viditelné odhodlání zasáhnout proti jakékoli formě násilí. Je však nutno posoudit konkrétní nebezpečí. Existuje-li nebezpečí zastrašování voličů, je nutno vyznačit cesty do volebních míst a chránit je. Je rovněž nutno chránit i samotná volební místa a ty civilní pracovníky, kteří u voleb pracují.

(3) **Spojení a logistické zabezpečení.** Je možné, že ústřední koordinační organizace bude potřebovat pro volby zřídit spojovací prostředky a rovněž bude potřebovat jejich operátory, aby předávali informace do ústředí. Logistické zabezpečení může dostat požadavek jako např. požadavek na dopravu jak civilních koordinátorů, volebních lístků a volebních urn a rovněž na dopravu jídla a vody.

(4) **Udržování záloh.** V záloze by měly být jednotky s krátkou dobou připravenosti. Musí být mobilní, mít dostatečný počet sil a musí být vyzbrojené tak, aby byly schopné reagovat na vzniklé nebezpečí, které by mohlo zahrnovat úkoly vnitřní bezpečnosti.

3038. **Následné postupy.** Zhodnotit následky volebních výsledků a následné zavedení těchto výsledků už nemusí být tak snadné, zvláště v případě, jsou-li výsledky diskutabilní. Vojenské síly by měly být po vyhlášení výsledků voleb připraveny na občanské nepokoje. Tyto nepokoje by mohly mít podobu protivládních nepokojů nebo mezigrafských činností a mohly by přerůst v drancování, chaos a anarchii. Bylo by vhodné vypracovat plány pro nepřed-

vídané události k zabezpečení a k ochraně izolovaných skupin jednotek během tohoto druhu nepokojů.

Oddíl VII – Humanitární operace

3039. Poslední charakter operace k řešení krizových situací (Crisis Response Operation – **CRO**) a použití jednotek při mírových operacích je zaměřen na humanitární operace ke zmírnění účinků konfliktu na civilní obyvatelstvo. Úloha vojenských sil v těchto operacích bude záviset na jejich mandátu, ale jako vodítka lze použít následující zásady:

- (1) Jakákoli humanitární pomoc, bez ohledu na to, zda je malá či zjevně málo důležitá, se musí koordinovat a všechny příslušníky je nutno informovat o zásadách a postupech při těchto operacích. Nekoordinovaná pomoc může vyústit v tvrzení nepřátelských stran, že nebyla zachována nestrannost a způsobit u trpících planá očekávání. Některé humanitární organizace včetně Mezinárodního výboru Červeného kříže se budou aktivně snažit vyhnout se kontaktu s armádou, aby si upevnily svůj statut nestranných prostředníků.
- (13) Všichni vojáci podílející se na humanitárních operacích musí být dobře obeznámeni s aspekty zákona o ozbrojeném konfliktu a zvláště s právy žen a dětí, civilních osob a jiných nekombatantů.
- (14) Na válčišti bude pravděpodobně působit řada odlišných organizací. Vztahy těchto organizací s vojenskými silami musí přesně stanoveny. Mnoho těchto organizací např. **UNHCR** bude mít své vlastní logistické zabezpečení a prostředky k získávání informací. Ostatní **NGO** budou mít zabezpečení malé, pokud vůbec nějaké, a úroveň zabezpečení poskytovaná těmto organizacím musí být jasná ihned od začátku. Zabezpečení bude zahrnovat od poskytování informací o nebezpečí jako např. o minách přes poskytování potravin a ubytování až po plně bezpečné prostory a ochranu.
- (15) Některí členové určitých humanitárních organizací mohou pracovat se zvláštním statutem jako osoby označené zvláštním statutem (Persons of Designated Special Status - **PDSS**). Je nutné stanovit speciální pravidla použití sil a jiné pokyny, aby tyto osoby mohly dostat přidělenou ochranu a musí se zřídit úzké spojení, aby mohly být informovány o svém rozmístění a činnosti. Měly by se nacvičovat plány

odsunu, pokud k tomu hrozba opravňuje. Všechny jednotky musí být s pravidly použití sil seznámeny a zvláště s tím, jak se pravidla použití sil vztahují k ochraně konvojů s humanitární pomocí a k ochraně civilních pracovníků.

3040. **Humanitární operace** se bude lišit podle jednotlivých míst a to i na jednom válčišti a snadno může dojít k nepochopení celkového účelu těchto operací a úlohy vojenských sil v rámci tohoto účelu. Obvykle se humanitární operace zúčastní mnoho agentur a vojenský velitel bude muset vynaložit mnoho úsilí pro dosažení efektivního spojení a koordinace.

Oddíl VIII – Demarkační čára, čáry zastavení palby a nárazníkové zóny

Demarkační čára

3041. **Postupy při vymezení.** Vymezení čáry zastavení palby, zóny oddělení (Zone of Separation - ZOS) nebo kontrolního pásma by se mělo řídit podle následujícího postupu:

- (1) Vyznačená čára nebo prostor by měly být jasné vyznačeny na mapě nebo na leteckém snímku s běžným měřítkem.
- (2) Vypracovat přesný a podrobný popis čáry/zóny pomocí běžného souřadnicového systému. Používají-li strany různé souřadnicové systémy, je nutno čáru/zónu zaznamenat v obou systémech. Písemný popis je právně závazný.
- (3) Je-li to možné by měly být čára či zóna fyzicky identifikovatelné.
- (4) Čáry na zemi by měly být zaměřeny a vyznačeny a rovněž čáry na moři měly by být nějakým způsobem označeny uznávanými námořními značkami.
- (5) Přístupové body do zón by měly být dohodnuty a na mapě a na zemi jasné označeny.
- (6) Zúčastněné strany by měly obdržet zápis o čáře, podepsaný všemi stranami, přičemž originál si ponechávají mírové síly. Změny by měly být podepsány a schváleny stejným způsobem.

3042. **Zvažované faktory**

- (1) Kritéria používaná k určení důležitého území ve válce nemusí nutně platit při činnosti k udržování míru

(Peacekeeping-**PK**). Cesta, spojnice cest nebo vesnice v nížině může být důležitější než vyvýšený terén, z něhož je vidět do okolí. Zajistit použití prostředků je často důležitější než získání dobrého prostřelovaného prostoru.

- (2) Při určování čáry je nutno posoudit ekonomická hlediska, aby zvířata na farmách nezůstala bez přístupu k vodě a farmáři neměli bezdůvodně zablokovanou cestu na trhy.
 - (3) Síly na udržování míru musí zvážit prostory a místa vysokého citového významu pro některou ze nepřátelených frakcí (Warring Faction – **WF**) jako např. náboženská místa, památky, místa historického významu, pohřební místa a místa, na nichž došlo k vraždám, popravám nebo masakrům.
3043. **Záznamy o demarkačních čarách.** Záznam podepsaný oběma stranami se obvykle uchovává na velitelství roty, sektoru (praporu) a velitelství sil. Kopie by měly dostat zúčastněné strany.
3044. **Změny.** Změny u sankcí musí odsouhlasit a podepsat zúčastněné strany a potvrdit velitelství sil. Dodatky je nutno zaznamenat.
3045. **Nesouhlas.** Odmítne-li některá ze stran provést zaměření své čáry zastavení palby, je možné určit její polohu tajným zaměřením. Používání leteckého snímkování k tomuto účelu bude záviset na ustanoveních v mandátu sil a na dohodě o statutu ozbrojených sil.

Kontrola čáry nebo zóny

3046. **Domluvené stažení komбатantů.** Dohoda o odsunu pravidelných a polovojenských sil z nárazníkové zóny se musí uvést v platnost co nejdříve po příchodu sil na udržování míru. Je-li silám některé ze stran umožněno zůstat, vzniká tím precedens a jejich následný odchod se může ukázat jako neproveditelný.
3047. **Způsob kontroly.** Síly na udržování míru by měly umístit pozorovací stanoviště (Opservation Post - **OP**) co nejbližší okraji nárazníkové zóny (Buffer zone – **BZ**) nebo čáry zastavení palby, aby měly přehled o místní oblasti. Zřízení stanovišť sil, která jsou přímo kontrolována ze základny roty má obvykle vliv na početní složení. To umožňuje každé rotě rotovat a nechat síly odpočívat a ponechat si v záloze dostatečné síly s různým stupněm pohotovosti pro případy mimořádných okolností. Nasazení kompletních čet na stanoviště by se za urči-

tých okolností mohlo ukázat jako zbytečné plýtvání lidskými zdroji a materiálem.

3048. **Střežení a dohled.** Síly na udržování míru se zabývají sledováním:

- (1) Dohody o zastavení palby a o příměří.
- (2) Zřízení nárazníkové zóny a demilitarizované zóny a dohledu nad nimi.
- (3) Dohod o kontrole zbrojení, pokud to nespadá do kompetence pozorovatelské skupiny.
- (4) Omezení při nasazení vojenských jednotek.
- (5) Stahování sil, vyvázání a navrácení území.
- (6) Prosakování přes hranice a pašování zbraní.
- (7) Výměn válečných zajatců.
- (8) Dohod o volnosti pohybu pro civilní farmáře, kteří pracují v zakázané zóně. Farmářům, kteří mají pronajatou půdu v zakázané zóně lze povolit pracovat v nárazníkové zóně za denního světla až do setmění. Střední čára by měla být jasně definovaný znak jako např. koleje, hraniční kamenná čára nebo zemský orientační bod.
- (9) Uprchlíckých táborů.
- (10) Veřejného hlasování a voleb.

3049. Pomoc při pozorování:

- (1) Ve dne by se měla pozorovat celá čára nebo zóna.
- (2) V noci by se měl prostor pozorovat, je-li to možné, nočními pozorovacími přístroji a radiolokátorem. Citlivé oblasti mohou hlídat elektronická a akustická zařízení.
- (3) Je-li zjištěna přítomnost narušitele, je možno použít světla nebo osvětlovací prostředky k potvrzení pozorování a varovat tím narušitele, že byl upozorován. To má samo o sobě odstrašující účinek. Je nutno dávat pozor, aby paprsky světlometů nemířily přes hranice nárazníkové zóny a neosvětlovaly čáry zastavení palby, na nichž se strany dohodly. Mohlo by to být interpretováno jako nepřátelská činnost nebo by to mohlo být považováno za činnost jiné zneprátené frakce. Poblíž okraje nárazníkové zóny lze používat světlomety s rozptylnými filtry

k osvětlení prostoru až do 100 metrů bez rizika porušení dohody.

- (4) K doplnění pozorování a vyšetření incidentů lze používat pěší hlídky i hlídky na vozidlech. Hlídky musí udržovat rádiový kontakt se svojí základnou a musí být snadno identifikovatelné, že jde o síly na udržování míru.
- (5) Všechny incidenty se musí zaznamenat a nahlásit velitelství sektoru a velitelství sil.

3050. **Kontrola prostoru činnosti v noci.** V situacích, kdy se řeší, které ozbrojené skupiny nebo zbraně dané strany pronikají za tmy přes nárazníkovou zónu nebo operační prostor v rozporu s dohodou, může být nutné uplatnit systém pozorování, hlídkování a osvětlení k zastavení této činnosti. Ke zjištění pronikání vozidel lze používat radiolokátor. V případě, kdy se vozidlo narušitele přiblíží na dostřel, je osvětleno. Obvykle se řidič otočí zpět. Aby stálé hlídky mohly zastavit řidiče nebo pěší narušitele, kteří neuposlechnou jejich výzvy, zablokují cesty v hloubce a zálohy jsou nachystané v pohotovosti v postaveních roty buď aby se přemístily do předem stanovených postavení na cestách, které zatím ještě nejsou kryté nebo aby působily jako skupiny k odříznutí nepřítelů. Stálé hlídky by měly mít maximálně sílu roje. Měly by mít k dispozici ruční osvětlovací rakety, ruční svítilny, noční pozorovací přístroje a rádiové stanice. Včasná výstraha před pronikající skupinou se provádí radiolokátorem a předává se hlídce rádiem. Postupující skupinu je nutno osvětlit, vyzvat, aby se zastavila, odhodila zbraně, zvedla ruce nad hlavu a nehýbala se. Pokusí-li se skupina uprchnout, přijmout příslušná opatření podle platných pravidel použití sil. Pokud se i přesto skupina nezastaví, lze vystřelit do země vedle lidí, kteří se pokouší uniknout, aby se zastavili. Obvykle však není možno zahájit palbu bez předchozího povolení od vyššího stupně, které se však vydává málokdy. Palbu lze zahájit jen při sebeobraně v případě, když skupina narušitelů na hlídku začne střílet, aby ji přemohla. Je možné rozmístit skupinu na odříznutí narušitelů dále po trase, aby zastavila unikající narušitele podle stejného způsobu. Aby mohla skupina narušitele odříznout, vyžaduje takový systém skrytý průzkum, nácvik a dobře koordinovaný plán osvětlení. Zadržení narušitelů budou předání k výsledku a jejich zbraně k prozkoumání. Velitelství sil vydá nařízení o vrácení narušitelů zpět do hostitelské země a zabavení jejich zbraní.

Dohody uzavřené s hostitelskou zemí

3051. **Pohyb sil na udržování míru.** Zatímco se ozbrojené síly mohou volně pohybovat ve své nárazníkové zóně nebo ve svém prostoru separace, omezení mohou platit pro:

- (1) Přiblížení se k čáře zastavení palby a to i dokonce z nárazníkové zóny.
- (2) Pohyb v hostitelské zemi. Může být potřeba získat povolení k průchodu nebo potvrzení o celním odbavení k projetí uznávaným přístupovým stanovištěm na hranici nárazníkové zóny, kde je policie hostitelské země oprávněna zastavovat vozidla, aby je zkontrolovala. Ve vojensky citlivých oblastech může hostitelská země vyžadovat, aby síly na udržování míru doprovázel styčný důstojník.
- (3) Zastaví-li příslušníci hostitelské země v kontrolním bodě vozidlo sil na udržování míru v rozporu s pravidly, nebude se řidič, ani cestující s vyšší hodnotou pokoušet vynutit si průjezd, ale budou informovat svá velitelství, aby podala stížnost proti postupu.

3052. **Národní a místní síly v nárazníkové zóně.** Do nárazníkové zóny nemají žádné ozbrojené síly vstup povolen. Civilní policie hostitelské země včetně ozbrojené policie může dostat povolení vstupovat do zóny za podmínek zvláštní dohody.

3053. **Pravomoc k pátrání a zatčení.** Pravidla pro pátrání a zatčení se mezi jednotlivými silami liší, ale ve většině případů se bude pátrat pouze po narušitelích nebo po těch, co překračují zákon. V případě civilních osob podezřelých z ilegální činnosti, budou tyto osoby obvykle předány silám civilní nebo vojenské policie která je předá policii hostitelské země. V kontrolních bodech, které vedou do nárazníkové zóny, budou jednotky pro udržování míru, které budou ve službě a budou sledovat civilní osoby, které tímto bodem prochází a kontrolovat, zda nedochází k pašování zbraní, munice a výbušnin. Civilní dopravní prostředky budou zastaveny a prohledány na rozkaz velitele sil, bude-li situace k takovému zásahu opravňovat. Některé síly na udržování míru nemají povoleno zabavovat zbraně a munici, pouze mohou navrátit jejich nositele zpět. Některé kontingenty budou prohledávat svá vlastní vozidla a své příslušníky sil při příchodu a odchodu z nárazníkové zóny s cílem zabránit pašování zbraní, kontrabandu, drog, atd. Cílem je přesvědčit hostitelskou zemi, že síly dodržují své zákony,

aby podchytily nebo zamezily kriminální činnosti mezi svými příslušníky.

3054. **Pravomoc hostitelské země zastavovat vozidla a prohledávat je.** Orgány hostitelské země jsou oprávněny zastavit vozidlo sil na udržování míru a zjistit identitu osob, ale obvykle je nemohou prohledávat. Pokud by policie hostitelské země nebo armáda trvaly na prohledání vozidla nebo jednotlivých osob, mohla by sice tato osoba protestovat, ale nikoli se prohledání bránit násilím. Může-li tato osoba kontaktovat své velitelství, požádá o pomoc vojenskou policii. Pokud by i přesto orgány trvaly na prohledání, může prohledávaná osoba požádat vojenskou policii, aby prohlídku provedla v přítomnosti orgánů hostitelské země. Prohledaná osoba záležitost nahlásí, aby bylo možno podat protest.

3055. **Kontrolní body.** Kontrolní bod je nezávislé stanoviště umístěné na cestě nebo na trase za účelem pozorování a ke kontrole pohybu do nárazníkové zóny a ven z nárazníkové zóny. Stálé kontrolní body se zřizují na hlavních přístupových cestách a není možno je přesunovat, ani je zrušit bez souhlasu velitele sil. Dočasné kontrolní body lze zřizovat na vedlejších cestách, obvykle na základě souhlasu velitele sektoru (praporu), přestože souhlas může být vyhrazen veliteli sil. Kontrolní body by měly být dobře označené vlajkou a označením příslušných sil:

(1) Úkoly:

- a. Kontrolovat pohyb a přístupy do nárazníkové zóny, zvláště během krizové situace.
- b. Bránit pašování zbraní, drog a kontrabandu.
- c. Kontrolovat uprchlíky.
- d. Působit jako pozorovací stanoviště jako součást plánu pozorování sil na udržování míru.

(16) Provedení. Vojáci plní úkoly v kontrolních bodech musí pečlivě sledovat místní zvyklosti, aby se nešetně nedotkly národního cítění.

Vztahy s civilním obyvatelstvem

3056. **Jurisdikce.** Některé síly na udržování míru mohou ve své nárazníkové zóně využívat jisté pravomoci, ale většinou tyto pravomoci nemají. V prvním případě nebudou

mít síly, ani jejich vojenská policie pravomoc zatknout jedince hostitelské země. Incidenty týkající se civilních osob by měla řešit civilní policie ozbrojených sil nebo pokud civilní policie neexistuje, tak policie hostitelské země, která by měla být přivolána neprodleně.

3057. **Opatření při mimořádné situaci.** Pokud se bude civilní osoba nacházet v nebezpečné oblasti například v minovém poli, měla by být vyzvána, aby prostor opustila. S cílem předejít jazykovým potížím, měly by osoby k opuštění prostoru varovat výstražné tabule. Pokud osoba odmítne prostor opustit nebo spáchá trestný čin nebo v zakázaném prostoru pořizuje fotografie, mají síly na udržování míru právo osobu do příchodu policie zadržet. Postup pro tyto případy bude stanoven v stálých operačních postupech sil.
3058. **Svědectví u soudu.** Příslušníci sil na udržování míru se obvykle jako svědci u soudů hostitelské země neobjevují. Jejich svědectví se obvykle přijímá ve formě písemné výpovědi. V takových případech je nutno konsultovat právní odbor velitelství sil.
3059. **Shromáždění civilních osob.** V kontrolních bodech sil na udržování míru se mohou na vstupu do nárazníkové zóny konat politická shromáždění. Policie hostitelské země odpovídá za kontrolu a řízení politických pochodů a demonstrací. Velitelství sil na udržování míru využije plně svého vlivu u civilních orgánů a policie jak na státní, tak místní úrovni, aby poskytlo odpovídající policejní síly včetně záloh, aby vyřešilo situaci a zabránilo přímému zapojení sil na udržování míru. Velitel sektoru a velitelství sil budou sledovat plány shromáždění v případě, kdy místní policie není schopná zabránit davu demonstrantů vstoupit do nárazníkové zóny nebo ohrožování kontrolních bodů nebo zařízení mírových sil. V takovém případě bude kontingent policie **PSTF** sil na udržování míru, pokud existuje, připraven podpořit policii hostitelské země. Pouze nepodaří-li se jim to, budou jednotky sil na udržování míru použity k tomu, aby dav nasměrovaly zpět. Zda se použije velký počet neozbrojených sil, které budou zajišťovat ozbrojené jednotky nebo zda se použijí zbraně, bude záviset na situaci a na rozhodnutí velitele sil. Vždy však bude vydáno účinné a včasné varování a bude použit pouze minimální počet nutných sil.
3060. **Bezletová pásma.** Bezletové pásmo má zabránit znepráteným stranám, aby do bezletového pásma létala jakákoli vojenská letadla a prováděla průzkum o jakémkoli pohybu armády na souši a to zvláště o silách a o prostředcích protivzdušné obrany. Kontrola a plnění

operací v bezletovém pásmu je mimo rámec této publikace.

Oddíl IX – Demilitarizace a otázka kontroly zbrojení

3061. **Všeobecná ustanovení.** Demilitarizace či kontrola zbrojení mohou být jedním z úkolů vojenských sil, které dostaly přidělený dle svého mandátu nebo může jít o místní, taktickou iniciativu za účelem snížit napětí v konkrétní oblasti. Obecně bude možné demilitarizaci a kontrolu zbrojení provádět až po uzavření dohody o zastavení palby nebo po uzavření mírové dohody.
3062. **Způsoby demilitarizace a kontroly zbrojení.** Demilitarizace a kontrola zbrojení bude obvykle v daných oblastech postupný proces dosažený pomocí stanovených kroků. Opatření a kroky, které budou vyžadovat značné ověřování a dohled vojenských sil, budou pravděpodobně následující:
- (1) **Stažení z frontových linií.** Po dohodě o zastavení palby budou obvykle vojenské síly nasazeny podél starých frontových linií – čar zastavení palby. První etapou demilitarizace bude stažení z těchto válečných postavení buď do kasáren nebo mnohem pravděpodobněji za zónu separace nebo za nárazníkovou zónu. Účelem těchto zón je přesunout válčící strany zpět za hranici dostřelu ručních zbraní a nejlépe mimo dohled.
 - (17) **Stažení těžkých zbraní.** Stažení těžkých zbraní do stanovené vzdálenosti od čáry zastavení palby významně napomůže k posílení důvěry. Těžké zbraně by mohly zahrnovat bojové tanky, tažené a samohybné dělostřelecké zbraně, minomety a všechny druhy obrněných bojových vozidel.
 - (18) **Vyřazení zbraní PVO z činnosti (Air Defence - AD).** Vojenské síly si musí uvědomovat schopnosti prostředků PVO dřívějších válčících stran. Aktivní systémy PVO představují velkou hrozbu všem druhům letounů a vrtulníků a proto by měly být umlčeny a pak co nejdříve odstraněny.
 - (19) **Návrat do kasáren/prostor pro ubytování demobilizovaných sil.** Po oddělení dřívějších válčících stran je dalším krokem návrat jednotek do kasáren nebo do nových prostor pro ubytování demobilizo-

vaných sil. Cílem tohoto kroku je přesunout jednotky do mírových posádek, které lze sledovat a z nichž se budou muset potenciální válčící strany rozvíjet. Návrat do mírových posádek rovněž pomůže při demilitarizaci civilního obyvatelstva, protože odevzdá zbraně. Je možné, že nebude k dispozici dostatek upravených vojenských kasáren, aby bylo možno ubytovat všechny jednotky a umístit techniku v příslušných oblastech. Bude proto nutné zřídit účelové (ad-hoc) prostory pro ubytování demobilizovaných sil. Tyto ubytovací prostory mohou být zřízeny kolem velkých veřejných budov, továren nebo stanových táborů. Prostory využívající civilní infrastrukturu mohou dlouhodobě způsobit problémy při jejich obnově, protože jsou obsazeny armádou a není je možno použít k původnímu účelu. V závislosti na mandátu nebo na mírové dohodě mohou nebo nemusí vojenské síly mít pravomoc přidělovat prostory k použití.

- (20) **Úrovně sil a reorganizace.** Dalším stádiem demilitarizace a kontroly zbrojení je dohoda o úrovních sil a reorganizaci dřívějších válčících stran a jejich převedení na mírové organizace. Úrovně sil se obvykle dohodnou na národní úrovni, často jako součást dohody o zastavení palby nebo mírové dohody. Reorganizace bude obvykle probíhat podle nařízení vyššího vojenského velitelství a bude zahrnovat hodnocení vhodnosti, ověření a rady od jednotek na taktickém stupni.
- (21) **Poznámka.** Bezletové pásmo lze rovněž začlenit do jakékoli nárazníkové zóny nebo čára zastavení palby.

Reorganizace

3063. **Všeobecná ustanovení.** Reorganizace se bude obvykle týkat následujících oblastí:

- (1) Stanovení maximálního počtu vojenských osob podle jednotky nebo místa (nebo podle obojího).
- (2) Odevzdání zbraní do stanovených skladů zbraní.
- (3) Oddělení zbraní od munice.
- (4) Souhlas armády s navrženými prostory/stanovišti z hlediska možného budoucího ohrožení.
- (5) Přemístění těžkých zbraní do povolených prostorů.

3064. **Ověření.** Ověření bude záviset na mandátu. Pokud to situace umožňuje, pak mohou vojenské síly omezit veškerý pohyb a výcvik jednotek pouze na pohyb a výcvik, který povolily. V takových případech by měly síly tyto schválené činnosti kontrolovat, zda splňují požadavky. Vojenské síly mohou podobně kontrolovat a sledovat činnost v kasárnách a prostorech pro ubytování demobilizovaných sil. To umožní posoudit připravenost, schopnosti, záměry, morálku a jakýkoli pokus použít síly.
3065. **Prosazení.** Prosazení bude rovněž záviset na mandátu a může zahrnovat omezení týkající se vojenské činnosti, výcviku a přesunu frakcí. Může zahrnovat kontroly s trestem při nedodržení podmínek nebo dokonce zabavení zbraní nebo techniky.

Oddíl X – Informační operace

3066. **Informační operace** (Information Operations - Info Ops). Pro účely této vojenské publikace jsou informační operace termín, který se používá jak pro psychologickou činnost na podporu míru (Peace Support Psychological Activities - **PSPA**), tak pro aspekty činnosti pracovníků určených pro práci se sdělovacími prostředky (Media Operations – **Media Ops**) k informování veřejnosti. Mírové síly provádí psychologickou činnost na podporu míru působením přímo na obyvatelstvo státu, v němž mise probíhá a nepřímo, působením na vojenské kontingenty a civilní agentury, které se operace účastní. Úkolem Media Ops je poskytovat sdělovacím prostředkům přesné informace. To zahrnuje jak místní sdělovací prostředky, tak mezinárodní sdělovací prostředky. Informační operace jsou nedílnou součástí manévrového přístupu k vedení operací a měly by se plně koordinovat s ostatní činností a operacemi mírových sil, aby posílily celkový obraz, který velitel chce zobrazit důvěryhodným, rozumným a konzistentním způsobem. Informační operace patří mezi nejmocnější zbraně, které má velitel k dispozici a z toho důvodu musí být pod jeho osobní kontrolou.

3067. **Principy informačních operací.** Principy informačních operací jsou stanoveny v publikaci AJP-3.10, nazvané Informační operace. Vedení jakéhokoli informačního programu by se mělo řídit následujícími obecnými principy:

- (1) **Nestrannost.** Nestrannost mírových sil je nutno opakovaně zdůrazňovat. Při mírových operacích by se nemělo pronášet cokoli, co by mohlo poškodit vnímání nestrannosti mírových sil. Nemělo by se to však týkat provinění v případě, kdy jsou k dispozici nezvratné důkazy. Skutečným nepřítelem při mírových operacích jsou anarchie, krutost, brutalita a vyhladovění.
- (2) **Včasnost.** Aby byly informační operace účinné, musí být provedeny včas. Všechny činnosti by se měly analyzovat z hlediska sdělovacích prostředků hostitelské země a stran účastnících se konfliktu a vypracovat k nim příslušné reakce a odpovědi. Tyto odpovědi, briefinky nebo tiskové zprávy by měly informovat mnohem přesněji a je-li to nutné, předcházet možné záporné publicitě a dezinformacím, které mohou jednotlivé strany rozšiřovat pro své vlastní stranické zájmy.

- (3) **Znalosti kultury.** Důkladné pochopení místní kultury včetně dialektů je velice důležité. Je nutno vynaložit veškeré úsilí a tyto znalosti získat. Musí se provést sociálně kulturní studie a zjistit převládající postoje a odhalit veškeré nesprávné pojetí a nedorozumění, jež lze vyřešit prostřednictvím informačního programu.
 - (4) **Sladění.** Informační projekty coby činnost, která určuje a ovlivňuje vnímání (chápání), musí být centrálně koordinované s ostatní činností, která má podobné cíle. Budou zahrnovat projekty vojenského zpravodajství, civilně-vojenské projekty a projekty společenských vztahů.
 - (5) **Upřímnost.** Pokud nebudou šířené informace působit věrohodně, nebudou informační operace sloužit svému účelu. Odhalená propaganda nebo zjevně lži vážně poškodí na dlouhou dobu důvěryhodnost a reálnost jakékoli operace. Za určitých situací však může ochrana sil omezit rozsah, do něhož může být operace přístupná a transparentní pro potenciálně nepřátelské frakce.
 - (6) **Způsob.** Informační materiál by měl být místnímu obyvatelstvu prezentován nejvhodnějším a kulturně přijatelným způsobem a neměl by působit povýšecky a arogantně a ani by neměl zjevně manipulovat myšlením.
3068. **Elektronický boj** (Electronic Warfare - **EW**). EW je velice důležitý k zajištění schopnosti mírových sil používat elektronické spektrum k rychlému varování před ohrožením a k ochraně sil. Přestože by termín elektronický boj mohl vypadat, že se vztahuje pouze na boj, má v mírových operacích velice důležitou úlohu. Velitelé na všech stupních by měli zvážit používání prostředků EW k zajištění svých celkových cílů. Všechny strany sporu mohou mít dokonalé elektronické systémy schopné sledovat, ohrožit nebo přerušit činnost mírových sil a jejich partnerů. EW může zajistit včasnou výstrahu a tak zabránit, aby se spor vyhrotil do ozbrojeného konfliktu a využít diplomatickou činnost a sledovat dodržování požadavků podle dohod a sankcí. EW je odstrašující prostředek, zvláště pokud potenciální válčící strana ví, že mírové síly mohou rychle hrozbu lokalizovat a neutralizovat. Vyskytnou-li se projevy nepřátelství, může EW snížit hrozbu, kterou představují jisté zbraňové systémy a dát velitelům jinou možnost, než použití fyzických či letálních (smrtících) prostředků.

3069. **Psychologická činnost při mírových operacích.** Cílem psychologické činnosti při mírových operacích (Peace Support Psychological Activities–**PSPA**) je ujišťovat, přesvědčovat a ovlivňovat místní obyvatelstvo a veřejnost v prostoru operací a v regionu, aby s mírovou operací souhlasili a spolupracovali s mírovými silami k dosažení míru. Obyvatelstvo může být vystaveno propagandě válčících stran a je nutno, aby dostalo objektivní, pravdivé a věrohodné informace. Tyto informace, vysvětlující cíle a úkol mírových sil, by se měly šířit před příchodem sil a pravidelně a konzistentně aktualizovat. Veškerý volný prostor v informování bude pravděpodobně vyplněn propagandou válčících stran. Snahou psychologické činnosti na podporu míru (**PSPA**) je zdůrazněním odpovědnosti různých místních skupin přesvědčit tyto skupiny, aby své rozdílné názory vyřešily. Kromě toho může PSPA plnit speciální funkci a vysílat varování, budoucí plány kontrolních orgánů a podrobnosti z dohod a smluv uzavřených mezi znepřátelenými stranami. Realizace bude záviset na místních okolnostech a na kulturní úrovni. Součástí všech mírových operací by měly být prospekty a letáky a měly by se využívat rozhlasové a televizní stanice, které by měly být uvedeny do provozu co nejdříve a jejich pracovníci by měli být složeni z příslušníků sil. K těmto operacím budou nutné prostředky EW, aby informační operace mohly působit cíleně na určitá místa a skupiny obyvatel a bude nutné zajistit elektromagnetické spektrum pro vlastní použití a omezit jeho použití jakoukoli jinou stranou, která by operaci chtěla zmařit. Plánování informační činnosti by mělo začít co nejdříve a mělo by tvořit nedílnou součást operace v rámci celého plánu tažení.
3070. Používají-li se informační operace vhodně na všech stupních, mohou být velice silnou zbraní a velitel pravděpodobně převezme tlak a cíl informačních operací pod svojí kontrolu. Vzhledem k tomu, že cílové skupiny se v plánech informačních operací budou dosti lišit mezi jednotlivými prostory, je pro jednotky a skupiny mnohem vhodnější, aby měly informace o všech akcích, které se v operačním prostoru plánují a plánování na taktickém stupni lze pak provést podrobněji. Cílem těchto informačních operací mohou být válčící strany,
3071. společnost všeobecně, názor mezinárodní společnosti a sdělovací prostředky.

Oddíl I – Zpravodajství

4001. **Všeobecná ustanovení.** Úspěšné provedení mírové operace bude vždy záviset na shodě a spolupráci přímo zúčastněného obyvatelstva. Bude nutné se více zaměřit na pochopení motivace stran zúčastněných v konfliktu a obyvatelstva jako celku. Zvláště důležité bude pochopit pozadí a vývoj konfliktu, do něhož hodlají vojenské síly zasáhnout. To vyžaduje dobře se seznámit s kulturním prostředím, v němž budou ozbrojené síly působit a spoléhat se na zpravodajství prováděné lidmi (Human Intelligence-**HUMINT**). V operacích, v nichž má velmi důležitou úlohu zabezpečení spolupráce a shoda, se použití skrytých zpravodajských zdrojů může chápat jako nedostatek důvěry a to může negativně ovlivnit postoj společnosti. Požadavek na nestrannost ozbrojených sil při mírových operacích může podobně omezovat schopnost vést zpravodajské operace. Při mírové operaci odmítnutí obvinění z předpojatosti a ze zaujatosti vyžaduje určitý stupeň průhlednosti při vedení operací, což však může bránit tradičnějším způsobům shromažďování zpravodajských informací. V ostatních situacích se toto omezení nemusí vyskytovat a tak je možno použít všechny tradiční způsoby shromažďování zpravodajských informací.
4002. **Druhy zpravodajství.** Zpravodajství se dělí na zpravodajství prováděné lidmi (Human Intelligence - **HUMINT**), optoelektronický průzkum (Imagery Intelligence - **IMINT**) a rádiový průzkum (Signals Intelligence-**SIGINT**). Následující odstavce obsahují jejich popis:
- (1) **HUMINT.** Při mírových operacích budou nejdůležitější informace pocházet od obyvatelstva a od osob, které jsou s nimi v přímém styku. Často budou tyto informace přicházet ze středisek **CIMIC** nebo budou ve formě zpráv vypracovány pravidelným získáváním informací od pozorovatelů, hlídek a ostatních složek sil, které prochází oblastmi zájmu a jsou ve styku s místním obyvatelstvem a dohlížiteli dodržování lidských práv. NGO jsou zvláště užitečným zdrojem informací, ale s jejich informacemi by se mělo zacházet velice opatrně, protože mohou znevážit neutrální, nestranný a nezávislý statut NGO. Klíčovou úlohu při plnění zpravodajských požadavků velitele budou mít styčné skupiny. Množství a kvalita těchto zpravodajských informací bude do určité míry záviset na důvěryhodnosti vojenských sil, na bezpečnosti, kterou mohou síly zajistit míst-

nímu obyvatelstvu a rovněž na schopnosti rozumět místnímu jazyku a mluvit jím. Všichni příslušníci vojenských sil ve službě či mimo službu si musí být vědomi celkových požadavků na zpravodajské informace a toho, jak může jejich vzájemné působení a pozorování pomoci při plánování jejich shromažďování. Tato informovanost by se měla udržovat pravidelnými briefingy a získáváním informací od pozorovatelů, hlídek a ostatních složek sil.

- (2) **IMINT.** Kromě leteckého snímkování existuje velký počet pozemních systémů, počínaje základním fotografickým přístrojem až k vysoce dokonalé a specializované fotografické technice.
- (3) **SIGINT.** SIGINT je vhodný tam, kde se vyskytuje nějaká forma elektronického vyzařování, například ze spojovacích prostředků jako jsou rádiové vysílače a mobilní telefony, armádní rádiové sítě nebo forma elektronického vyzařování pro jiné účely jako je např. rádiové ovládání výbušných zařízení nebo použití radiolokátorů pro navádění střel země-vzduch (Surface to Air Missiles - **SAM**). Snadná dostupnost "dokonalé technologie" spojovacího a sledovacího zařízení umožňuje v současné době téměř všem zemím mít relativně dokonalý **SIGINT**, bez ohledu na stav jejich ekonomického vývoje. Společné síly se budou asi nasazovat s odřadem k realizaci opatření na podporu elektronického boje (Electronic Warfare Support Measures-**ESM**). Materiál elektronického průzkumu, zvláště materiál shromážděný strategickými prostředky jednotlivých zemí, může být citlivý a chráněný zvláštními národními předpisy.

4003. **Zdroje.** Zpravodajské informace a jiné informace lze získávat z materiálů z otevřených zdrojů, z každodenního jednání s civilním obyvatelstvem, které může při méně vážné operaci pronést poznámky, z nichž lze usuzovat na postoj místního obyvatelstva, názory veřejnosti a obecný souhlas. Ostatní informace mohou pocházet z plánovaných otevřených nebo skrytých činností při pozorování a průzkumu, z místních zdrojů, od informátorů, agentů a z výsledků a ostatních technických prostředků jako např. ze zdrojů IMINT a SIGINT. Zdrojem zpravodajských a jiných informací může být:

- (1) **Materiál z otevřených zdrojů.** Mnoho základních zpravodajských a jiných informací lze získat z otevřených zdrojů informací jako např. z internetu, ze zdrojů týkajících se příslušného válčiště, atd. Vědecký zájem a angažování se tisku a zprávy

o mírové operaci přiblíží velké množství historických a aktuálních údajů, které se mohou hodit pro analytickou činnost a vzájemné odkazy. Užitečné informace i zpravodajské informace může být ochotno poskytnout rovněž i mnoho civilních agentur, pokud budou použity vhodným způsobem a pro dobrou věc.

- (2) **Pozorování.** Pozorování a průzkum mohou provádět zvláštní nebo pravidelné síly, technické prostředky nebo se všechny tři vzájemně kombinují. Tyto operace lze vést otevřeně, nejen za účelem shromažďování zpravodajských a jiných informací, ale také jako odstrašující prostředek proti nepřátelským či škodlivým akcím. Rovněž lze provádět skryté pozorování, musí být ale centrálně řízeno a schváleno, aby nevznikl konflikt a možné nesnáze. Toto pozorování může být statické: např. stálá pozorovací stanoviště (Observation Posts-**OP**) nebo mobilní hlídky. K dispozici je velké množství pozorovacích a průzkumných zařízení, od běžně dostupných na trhu jako jsou např. videokamery, až po vysoce specializovaná a technická zařízení, která jsou obvykle určena jen pro zvláštní síly. Velitelé na všech stupních by měli být o dostupných technologiích a zařízeních informováni a zajistit, aby jejich podřízení byli seznámeni s jejich používáním.
- (3) **Informátoři.** Pokud nelze bezpečnost jednotlivců zajistit a místní obyvatelstvo nemá přílišnou důvěru ve vlastní bezpečnostní síly, mělo by se uvažovat o vytvoření informačního kanálu přímo mezi místním obyvatelstvem a vojenskými silami. Tajná telefonní čísla a poštovní schránky umožní anonymní podávání zpráv, je však nutno dávat pozor, aby hovory nemohli poslouchat neoprávnění operátoři na ústředně.
- (4) **Agenti a konfidenti.** Zatímco všichni příslušníci vojenských sil mohou možné agenty a informátory sami vyhledávat, jednání s agenty a konfidenty musí zajišťovat speciálně vyškolené osoby. Je nutno zajistit, aby pokud možno, byla veškerá tato činnost koordinovaná se všemi probíhajícími operacemi ostatních bezpečnostních agentur, ať už místních nebo z jiných zemí.
- (5) **Výslech a získávání informací od pozorovatelů, hlídek a ostatních složek sil.** Výslech se používá k získávání informací od osob, které nejsou ochotné informace poskytovat a vyšetřování obvykle provádí "zvláštní odborné agentury". Získávání informací se

používá k čerpání informací od osob ochotných informace poskytnout jako např. od emigrantů, kteří jsou obeznámeni s válčištěm. Zpravodajská organizace pro společné složky ozbrojených sil (Joint Services Intelligence Organisations-**JSIO**) odpovídá za zajištění vyšetřovatelů a těch, kteří získávají a poskytují informace. Společné předsunuté výsledkové skupiny (Joint Forward Interrogation Teams-**JFIT**) nebo vojenské skupiny pro získávání informací (Defence Debriefing Teams-**DDT**) se obvykle při operacích nasazují do sestav nebo k jednotkám v poli, podle okolností.

- (6) **Ukořistěný materiál.** Ukořistěné dokumenty a technika mohou být užitečným zdrojem informací o některých aspektech válčiště a všichni příslušníci ozbrojených sil by si měli být vědomi jejich potenciální zpravodajské hodnoty.

4004. **Zpravodajská hlediska na stupni jednotka.** Podobně jako u jiných bojových operací může úspěch při mírové operaci záviset na přesných a včasných zpravodajských informacích. Velitel jednotky se bude obvykle zabývat třemi specifickými oblastmi:

- (1) **Prostorem zpravodajské odpovědnosti.** Prostor přidělený veliteli, který v něm odpovídá za zajištění informací silami a prostředky, které má k dispozici. (AAP-6)
- (2) **Prostorem vlivu.** Geograficky vymezený prostor, ve kterém je velitel přímo schopen ovlivňovat operace s pomocí manévru nebo systémů palebné podpory, které jsou obvykle pod jeho velením nebo řízením. (AAP-6)
- (3) **Oblastí zpravodajského zájmu.** Zájmový prostor, k němuž velitel vyžaduje informace o faktorech a o vývoji, které mohou ovlivnit výsledek jeho současné nebo budoucí činnosti. (AJP-01)

4005. Proces, pomocí něž se shromažďují, vytvářejí a rozšiřují zpravodajské informace a údaje o cíli se nazývá zpravodajský cyklus. Je to dynamický a cyklický proces ke splnění zpravodajských požadavků velitele.

4006. **Požadavky na všeobecné zpravodajské informace.** Následující seznam požadavků na všeobecné zpravodajské informace není zcela určitě úplný a měl by se aktualizovat a vypracovávat podle situace. Následující názvy jednotlivých bodů představují seznam základních informací o válčišti a mohou sloužit jako základ pro zpravodajské účely:

- (1) Místo/historické pozadí/obecná fakta.
- (2) Topografické znaky / obyvatelstvo / podnebí / průmyslové oblasti.
- (3) Vnitřní věci / politické záležitosti / ekonomika / sociální otázky / hrozby / podvratné skupiny.
- (4) Armáda / postoj / schopnosti / dodávky / pomoc.
- (5) Pozemní síly / vzdušné síly / PVO / námořnictvo / námořní pěchota / policie / polovojenské jednotky / zvláštní síly.
- (6) Logistika / dopravní infrastruktura / přístavy / pláže / letiště.
- (7) Veřejné sítě / telekomunikace.

Oddíl II – Pozorování a sledování

4007. **Všeobecná ustanovení.** Pozorování a sledování jsou základní činnosti sil na udržování míru, tak i sil na prosazování míru. Účelem této činnosti je shromažďovat informace, sledovat, ověřovat a hlásit dodržování dohod a vyskytnou-li se případy jejich porušení, předkládat o této skutečnosti důkazy. Pozorovací skupiny může na stejné válčiště vyslat více politických orgánů. Pokud je to politicky možné, měla by se jejich činnost koordinovat s pozorovacími skupinami nasazených mírových sil a měly by si vzájemně sdělovat výsledky své činnosti. Mezi běžné úkoly pozorování patří:

- (1) Dohlížení, sledování, ověřování a hlášení dohod o zastavení palby, oddělení a stažení sil a přerušení zahraniční pomoci.
- (2) Sledování kontrolních bodů, hraničních přechodů a vstupních a výstupních bodů.
- (3) Sledování procesu odzbrojování/demobilizace, přeskupování a ubytování vojenských sil.
- (4) Pomoc při zjišťování úkrytů zbraní a zabavení zbraní.
- (5) Udržování styku s a mezi válčícími frakcemi, civilními agenturami nebo agenturami OSN, NGO a sousedními zeměmi.
- (6) Pomoc humanitárním agenturám při dohledu nad a při výměnách válečných zajatců (Prisoner of War -

POW), při dohledu nad místy rozdělování potravinové pomoci a zdravotnického materiálu.

(7) Pomoc při volbách a jejich sledování.

(8) Sledování a hlášení případů porušení mezinárodního práva.

4008. Pozorovací skupiny budou ve své bezpečnosti částečně závislé na svém statutu nestrannosti, který se značně zvyšuje důvěryhodným a profesionálním plněním úkolů. Při nízkém stupni hrozby mohou pozorování provádět neozbrojené osoby v malých mezinárodních skupinách, složené často i z civilních zástupců. Při vyšším stupni ohrožení a jsou-li požadavky na důvěryhodnost velmi důležité, mohou být pozorovatelé ozbrojeni a vytvářet národní vojenské skupiny, které by mohly být možná vybrány ze zvláštních sil. Cenným pomocným prvkem této činnosti je účinné spojení se všemi zúčastněnými stranami. Úspěch pozorování bude ve velké míře záviset na podávání přesných a včasných zpráv prostřednictvím spolehlivých spojovacích prostředků. Vzhledem ke svému charakteru jsou pozorovací a sledovací skupiny obvykle omezeny rozsahem akce, kterou mají provést. Mohou však působit jako aktivační prvek pro jiné mnohem větší společné síly reakce.

Vojenští pozorovatelé OSN /OBSE mají imunitu diplomatického charakteru. Povaha jejich statusu zakazuje držení a používání zbraně. Jedinou ochranu, jež mohou vojensští pozorovatele OSN využít při velkém bezpečnostním riziku, je doprovod ozbrojených vojáků sil OSN. Vojensští pozorovatelé OSN jsou organizováni vždy v mezinárodních týmech a nemohou vytvářet národní týmy.

4009. **Osobní vlastnosti.** Vojensští pozorovatelé si musí uvědomit, že budou plnit své povinnosti v prostředí odlišném od své vlasti, obvykle ve ztížených životních podmínkách, ve stresových situacích a často se budou setkávat s jazykem, který nebude jejich „mateřským jazykem“.

4010. **Vojensští pozorovatelé** si musí uvědomit důležitost, která se klade na zachování „tváře (osobního respektu),“ které je v mnoha kulturách velmi důležité. Zvláště se to může projevit například při vyjednávání o zastavení palby, když to vypadá, že jeden nebo druhý komatant ztrácí při jednáních vliv a následně pak „ztratí respekt“ svých druhů. Zástupci jednotlivých stran mohou být přinuceni říkat jednu věc a myslet si jinou ve snaze zabránit tomu, aby byli považováni za slabějšího vyjednavatele a později tu stejnou věc interpretovat opačně, což by mohlo být ke škodě jednání.

Směrnice pro pozorovatele a dohlázele

4011. **Pozorovatel** by se měl řídit podle následujících vojenských hledisek:

- (1) Být přísně neutrální a být ke všem stranám sporu nestranný.
- (2) Vymoci na místních velitelích, aby mu povolili volnost pohybu podle mandátu platného pro prostor.
- (3) Zajistit, aby si místní velitelé byli vědomi ustanovení a požadavků a hlásili veškerá porušení platných dohod a dohod o zastavení palby.
- (4) Sledovat snahy o podkopání autority a nestrannosti pozorovatele.
- (5) Uvědomovat si pravděpodobnost, že se veškeré rádiové spojení bude asi sledovat a podle toho zprávy formulovat.
- (6) Být si vědom toho, že místní zaměstnanci a tlumočníci mohou mít zájem o záležitosti, jež vyžadují citlivé zacházení.
- (7) Být si vědom možné loajality obyvatelstva hostitelské země k předchozím vládám.

4012. Pozorovatelé by neměli:

- (1) Kritizovat hostitelskou zemi nebo strany zapojené do sporu.
- (2) Přenášet volně přes čaru zastavení palby mapy se značkami nebo dokumenty.
- (3) Vyjadřovat politické nebo vojenské názory na příslušníky některé ze stran sporu.
- (4) Dělat neoprávněná tisková či mediální prohlášení (tj. uvědomovat si údajné „oprávněné“ osoby dotazující se na vývoj příslušné záležitosti).
- (5) Pořizovat fotografie či povolit fotografování v prostorech, které jsou předmětem sporu, pokud k tomu nemá zvláštní svolení.
- (6) Nedovolit, aby místní klepy ovlivnily rozhodování či hlášení nadřízeným, nemohou-li potvrdit všechna vyslovená fakta.

Oddíl III – Oddělení nepřátelských sil

4013. **Způsoby oddělení nepřátelských sil.** Jako předběžnou informaci je nutno vysvětlit druhy zón/pássem a čar, jak se v minulosti při mírových operacích používaly a umožnit tak pochopit jejich použití a význam při oddělení nepřátelských sil.
4014. **Taktika při zásahu (zprostředkování urovnání sporu).** Při preventivním nasazení by měly mít zásahové síly dostatečnou bojovou sílu, aby byly schopné přiměřeně reagovat na situaci. Zeměpisné oddělení lze stanovit v libovolném prostředí pomocí jednoho nebo kombinací několika následujících způsobů:
- (1) **Čára zastavení palby (CFL).** Čára označuje přední okraj postavení jednotek nepřátelských stran při dočasném přerušení nepřátelských akcí. Čára zastavení palby je často předmětem sporu a stížností, kdykoli jedna strana získá důležitou taktickou nebo politickou výhodu. Kromě toho se mohou dřívější kombatanti nejen navzájem pít o čáru zastavení palby, ale dokonce nemusí ani přijmout interpretaci sil na udržování míru ve věci dohody o zastavení palby a o tom, kudy prochází jejich vlastní čára zastavení palby. Zatímco čáry zastavení palby mohou být volně zveřejněny, například v pravidelné zprávě Generálního tajemníka OSN o silách na udržování míru, každá strana zachovává zásadu utajení pokud jde o rozmístění svých sil za čarou zastavení palby nebo v prostoru, kde neplatí omezení vyzbrojování. Pro všechny síly na udržování míru je důležité, aby měly podrobné informace o všech čarách, na něž si činí nárok některá z válčících frakcí. Pokud síly na udržování míru prozradí rozmístění některé ze stran druhé straně, mohlo by se považovat za hrubé porušení důvěry.
 - (2) **Demarkační čára příměří (Armistice Demarcation Line-ADL).** Dohoda o čarách zastavení palby může usnadnit cestu ke zřízení nárazníkové zóny a stažení sil, které do země vpadly. V určitém stádiu se strany mohou dohodnout na demarkační čáře příměří, což by mohlo později vyústit až k formální mírové smlouvě.
 - (3) **Zóna separace.** Zóna separace (Zone of Separation-ZOS) je neutrální prostor nebo neutrální pásmo mezi čarami zastavení palby. Tento termín se nyní používá v kontextu vnitrostátního konfliktu místo termínu nárazníková zóna, který byl pro mezistátní konflikt mnohem vhodnější. Šířka zóny separace se může stanovit na základě vizuální vzdálenosti nebo

podle dostřelu zbraní. Doporučuje se, aby zóna separace byla mimo dohled, protože to snižuje pokusy všech nedisciplinovaných vojáků příležitostně se vzájemně ostřelovat. Zónu separace mohou tvořit místa trvalého osídlení, zemědělské usedlosti či jiný majetek, jež budou muset síly třeba muset hlídat, sledovat nebo chránit. Vstup do zóny separace a obecně vzdušný prostor nad touto zónou bude obvykle zakázaný a bude ho kontrolovat dohlížecí kontrolní orgán. Všechny námořní zóny by měly specifikovat porušení mezinárodních práv námořní přepravy.

- (4) **Kontrolní zóny.** Kontrolní zóny jsou prostory některé ze stran zóny separace, jejichž přední hranice bude čarou zastavení palby. V těchto prostorech jsou stanoveny pro příslušníky sil, tanky, dělostřelectvo (podle ráže), minomety a střely (rakety) hranice, které jsou povolené v kontrolní zóně po jakoukoli nebo po určitou konkrétní dobu.
- (5) **Čáry ohraničující nárazníkovou zónu (Buffer Zone - BZ) nebo prostor separace (Area of Separation - AOS).** Ne vždy dojde k dohodě o umístění čar na jedné či druhé straně nárazníkové zóny nebo prostoru separace. Tato situace může vzniknout v důsledku toho, že strany sporu nepoužívají stejnou souřadnicovou síť na mapě nebo proto, že jedna strana se odmítá vzdát se postavení blízko čáry, které považuje za zásadní pro svoji bezpečnost. Nárazníková zóna nebo pásmo separace je normálně pouze demilitarizovaná zóna (Demilitarised Zone-DZ), do níž nesmí ozbrojené síly žádné ze stran. Pásmo je však svrchované území jedné ze stran a její práva spojená se správou území je nutno uznávat. Tato strana rovněž prostor policejné chrání.
- (6) **Označení.** Na těchto čarách musí být drátěný plot a kde je to možné, tak musí být tyto čáry označeny nápisy a značkami. U formy označování se však mohou objevit politická hlediska a bude nutné stanovit jasné pokyny s cílem zabránit rozporům o území a rozporům na diplomatické a politické úrovni.

Zásah do sporu – fáze rozmístování

4015. **Přípravné práce.** V průběhu přípravné fáze při rozmístování sil na udržování míru se musí velitelé sil a kontingentů a jejich štáby seznámit s podrobnostmi

mandátu a se všemi důležitými ustanoveními a s dohodou o statutu sil ještě před jejím podpisem. Ideální je, když se síly rozmísťují na základě dohody obou stran, pokud ale jedna ze stran nesouhlasí, musí být síly připraveny rozmístit se pouze na jedné straně, za čarou zastavení palby hostitelské země.

4016. **Dohoda o zastavení palby.** Během přípravné fáze se dojedná zastavení palby a pak se odsouhlasí čára zastavení palby. Zpočátku to bude pouze čára na mapě. Dalšími kroky bude dohoda o nárazníkové zóně, oddělení nepřátelských sil a závazek stáhnout se z nárazníkové zóny.
4017. **Kontrola sil.** Mají-li se síly na udržování míru přesunout do nárazníkové zóny předpokládá se, že vlády podílející se na nepřátelských akcích své síly kontroly a že jednotky uposlechnou rozkazy velitelů k zastavení palby a ke stažení. Pokud se týká pravidelných jednotek, může se předpoklad ukázat jako správný, avšak nepravidelné síly nemusí dohodu přijmout a mohou působit i nadále problémy. Síly na udržování míru se mohou setkat s určitým sporadickým odporem či opozicí.
4018. **Zřízení spojení/styku.** Před rozmístěním sil na udržování míru mezi soupeřícími armádami je nutné zřídit spojení/styk mezi silami, hostitelskou zemí a stranami sporu. Dobrý systém spojení/styku je nezbytný k tomu, aby se síly na udržování míru mohly přesunout do postavení podle časového plánu, který všechny strany schválily a jejichž jednotky ví, co bude následovat. Neždaří-li se nejdříve zřídit systém spojení/styku, vzniká riziko nedorozumění, napětí a možná i otevřený odpor, bez možnosti problémy řešit.
4019. **Rozmístění sil v nárazníkové zóně.** Nejkritičtější moment je rozmístění sil mezi armádami dvou stran, které uprtně bojovaly až do okamžiku zastavení palby, aby zajistily výhodu u jednacího stolu. Může se vyžadovat přesvědčit jednu ze soupeřících stran, aby se stáhla z postavení, která zaujala před odsouhlasením čáry zastavení palby. V případě odmítnutí by bylo mimo schopnost a mandát sil pokoušet se vynutit si shodu. Porušení se musí hlásit prostřednictvím velitelství sektoru veliteli sil a dávat se na vědomí Generálnímu tajemníkovi OSN (UNSG) nebo Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OSCE).
4020. **Reakce v případě mimořádné okolnosti.** Zásah (zprostředkování urovnání sporu) lze rovněž použít jako krátkodobou reakci v případě mimořádné okolnosti s cílem předejít místní krizové situaci nebo ji kontrolovat. Při předem plánovaném zásahu (zprostředkování urovnání sporu) je důležitým faktorem rychlost řešení takové situace. V počátečních stádiích krize je vhodné, když velite-

lé mohou rychle mezi dotyčné strany vložit předsunuté prvky sil na urovnání sporu a vést s protivníky souběžně vyjednávání. Zatímco pokračují vyjednávání ke snížení napětí, předsunuté prvky sil k urovnání sporu by měly být posíleny až do doby, dokud nebudou dostatečně silné, aby získaly zpět kontrolu nad situací, pokud vyjednávání selže. Musí se dbát na to, aby se touto akcí situace ještě nezhoršila.

4021. Řešení narušení malého rozsahu

- (1) **Stálá hlídka.** Je-li velitel sektoru (praporu) nebo velitelství sil schopen (schopno) z akce jedné z nepřátelských sil usoudit, že tato akce pravděpodobně skončí konfrontací nebo by mohla narušit nárazníkovou zónu, lze na stanoviště postavit stálou hlídku do doby, dokud se provinivší se strana nestáhne a dokud se neobnoví *statut quo*.
- (2) **Použití obrněných transportérů (Armoured Personnel Carriers–ACP) a průzkumných vozidel.** Přírozenou snahou je nasadit obrněná vozidla vždy tam, kde je potřeba k řešení narušení nebo provokace použít malé síly na udržování míru. Je nutno dávat pozor a vyhnout se zneklidnění stran a riziku vystupňování sporu. Obrněná vozidla by se měla obvykle používat v následujících situacích:
 - a. Pokud již byly zbraně v incidentu použity nebo hrozí vážné nebezpečí, že by mohly být použity.
 - b. K hlídkování nebezpečné oblasti, když je nebezpečné používat běžná vozidla nebo pěší jednotky.
 - c. Aby měl velitel zajištěnu mobilitu, ochranu a spojení, aby mohl sledovat porušení z dostatečné vzdálenosti a vyhnul se nežádoucí provokaci.
 - d. Jako plánovaný a pečlivě zvážený krok k naznačení, že síly na udržování míru nehodlají připustit zhoršení potenciálně nebezpečné situace. Protože použití obrněných a průzkumných vozidel zahrnuje rizika, vyžaduje rozhodnutí o jejich použití pečlivé zvážení.
 - e. Velitelství sil může použití obrněných a průzkumných vozidel omezit.

4022. **Styk (spojení) s nepřátelskými stranami.** Zatímco velitelství sil na udržování míru bude zřizovat systém styku (spojení) a komunikaci s veliteli sil protivníků, je rovněž důležité zřídít kontakt a dobré pracovní vztahy na stupni prapor, rota a případně i četa. Důstojníci musí znát jména velitelů sil, s nimiž jednají a jejich postoj k silám na udržování míru a k dohodám. Je-li možné vytvořit atmosféru důvěry, měly by se dojednat neformální schůzky pro jednání „mimo zápis“. Kontaktní místa by se měla zřídít tam, kde je možné uspořádat schůzky s místními zástupci stran do velmi krátké doby. Kontaktní místa mohou být na stávajících pozorovacích stanovištích (**OP**) nebo v polních ubytovacích nacházejících se poblíž plotu hranice nárazníkové zóny. Je-li to možné, měla by být vybavena kabelovými koncovkami, aby bylo možno rychle napojit polní telefon. Nebo je možno zřídít 'horké linky' mezi veliteli rot sil na udržování míru a jejich protivníky druhé strany sporu. Účelem je zajistit, aby incidenty byly vyřešeny rychle a účinně na nižších stupních ještě před jejich vystupňováním. Určitá forma pohostinnosti usnadňuje atmosféru schůzek.

Oddíl IV - Kontrola městských oblastí

4023. **Všeobecná ustanovení.** Města jsou středem ekonomické a politické síly a jsou velice zranitelná v případě pouličního násilí a jiných nepokojů, jak z tohoto důvodu, tak i proto, že složitý moderní život ve městě lze snadno a účinně rozvrátit a následně dát rozvratu širokou propagandu.
4024. **Činnost ve městech** je stále důležitým prvkem mírových operací v mnoha oblastech světa a proto je v této publikaci uvedena taktika, jak u nich možno dosáhnout dobré výsledky.
4025. **Intenzita operací.** Intenzita činnosti ve městech se může lišit od relativně pasivní politiky, určené k omezení nepřátelské činnosti tak, že život společnosti může pokračovat, i když s určitými omezeními až k mnohem aktivnější politice, která zahrnuje vojenské síly, vystupující proti aktivistům a jejich zastáncům. Stupeň intenzity vedení činnosti budou muset příslušné orgány pečlivě zvážit.
4026. **Taktika válčících stran.** Široký rozsah možných taktických postupů, které by mohl protivník v městských oblastech používat, zahrnuje:
- (1) Narušení průmyslu a veřejných služeb stávkami a sabotážemi.
 - (2) Vytváření rozsáhlých nepokojů určených k upoutání sil a prostředků bezpečnostních sil.

- (3) Útoky na zásobovací trasy poškozováním silnic, mostů, železničních kolejí nebo leteckých základen.
 - (4) Provokace vojenských sil v naději, že budou akci opětovat a tak zavdají příčinu k nepřátelské propagandě.
 - (5) Ostřelování silničních záatarasů, stálých stanovišť a stráží.
 - (6) Ostřelování vozidel a budov raketami a minomety.
 - (7) Sestavování výbušných zařízení, buď proti konkrétním cílům nebo výběrově ke způsobení zmatku, destrukci a zhoršení morálního stavu obyvatelstva.
 - (8) Přepadání hlídek ze zálohy a střelbu na vrtulníky.
 - (9) Útok proti sympatizujícím příslušníkům z civilního obyvatelstva nebo ze zaměstnanců.
4027. **Nezbytnost být ostražitý.** V městských oblastech musí být voják stále ostražitý jak z důvodu, aby nesloužil jako cíl, tak proto, aby chránil ty, co jsou s ním. Strážce, pozorovatelé na pozorovacích stanovištích, pěší a motorizované hlídky a týlová vozidla mohou představovat atraktivní cíle. Vojáci na pevných stanovištích by měli být kryti palbou a vlastní stanoviště by měla být dobře chráněna. Veškerý přesun by se měl provádět s připravenou palbovou podporou.
4028. **Vojáci** si musí být vědomi nebezpečí, budou-li s náhodnými civilními osobami mluvit o věcech vojenské povahy, ať už jsou to jména, místa nebo samotné přesuny, o svých přátelích nebo o svých jednotkách.
4029. **Sdělovací prostředky.** Městská oblast je přitažlivá pro sdělovací prostředky, protože jsou akce soustředěny do relativně malého a snadno dostupného prostoru, shromáždění lidí zajišťuje, že bude dostatek vhodného materiálu pro dobrý příběh a obvykle jsou k dispozici hotely a veškeré spojení. Tlak na pracovníky vztahů s veřejností je proto značný a každý příslušník sil je neustále vystaven kritickému hodnocení svého chování.
4030. **Rozmístění.** Existují dvě možnosti: rozmístit jednotky mimo prostor, v němž mají působit nebo je rozmístit do jejich operačního prostoru. Výhody a nevýhody těchto alternativ:
- (1) a. Základny mimo prostor:
 - a. Výhody. Bezpečnou základnu lze zřídit tam, kde mohou vojáci mimo službu rela-

xovat a odpočívát a využívat i některá re-kreační zařízení. Ochranu takové základny lze zajistit s menším počtem stráží a i s menší obranou. Základna je přístupná pro zásobování a dopravu a proto je možno provádět doplňování zásob a opravy a údržbu techniky přímo na místě.

- b. Nevýhody. Nevýhodou je delší doba reakce a zálohy se proto musí udržovat v pohotovosti a rozmístěné s tím, že možná budou potřeba. Protože se možná jednotky nebudou moci vrátit na základnu mezi hlídkami, atd. bude možná nutné předem poslat do prostoru operací určitou týlovou dopravu, která vyžaduje doprovod a může být cílem útoku. Doba cesty ze základny zkracuje dobu na odpočinek a na vyřizování osobních věcí.

(2) Základny v prostoru.

- a. Výhody. Reakce může být rychlá a zálohy lze jako reakci nasadit rychle, čímž lze snížit potřebu držet velké množství sil s relativně krátkou dobou pohotovosti. Jednotky se mnohem blíže seznámí s prostorem, v němž žijí, což zlepšuje možnost jejich seznámení se s místním obyvatelstvem, se zeměpisem a zvyklostmi nepřátelských skupin. Schopnost ovládnout prostor se stává jednodušší.
- b. Nevýhody. Jednotky mohou odpočívát, ale ne relaxovat, jsou trvale vystaveny nebezpečí útoku a doba služby se prodlužuje, protože je potřeba více mužů na místní ochranu. Veškerá týlová doprava by měla mít doprovod, což rovněž vyžaduje velký počet sil.

4031. **Hranice mezi jednotlivými jednotkami.** Operační prostor bude obvykle přidělen jednotkám a pak dále přidělen dílčím jednotkám. Hranice mezi prostory musí být jasně definované a měly by se brát v úvahu i prostory, které kontroluje civilní policie. Když hranice prochází ulicí, měla by za tuto ulici odpovídat pouze jedna jednotka. Velení by se mělo dohodnout tak, že muži z jedné jednotky mohou v případě pronásledování přejít do sousedního prostoru patřícího jiné jednotce.

Taktika

4032. **Všeobecná ustanovení.** Jednotky rozmístěné ve městech budou muset být dobře vycvičeny a secvičeny v následujících taktických postupech:
- (1) Střežení základen a zařízení.
 - (2) Zřizování silničních zátarasů a kontrolních bodů.
 - (3) Zřizování kontrolních stanovišť.
 - (4) Kontrola dodržování zákazu vycházení.
 - (5) Vyhledávání.
 - (6) Rozhánění davu a zvládání nepokojů.
 - (7) V určitých základních aspektech skrytého pozorování.
4033. **Odstřelovači.** Pro případ, kdyby se hlídka dostala pod palbu odstřelovačů, musí být stále ostražitá a pro takovou situaci musí mít mechanicky nacvičenou okamžitou akci. Je to velice těžká situace, jelikož zdroj střelby není vždy zřejmý. V závislosti na situaci může být lepší dokončit postupy ochrany sil a tak zabránit ostřelování nebo postavit rychle pásmo stráží a je-li možno, místo ostřelování zjistit. Za určitých okolností je možno nasadit odstřelovače a tak snížit riziko akce tohoto druhu.
4034. **Kontrola pohybu (přesunů).** V případě, když aktivisté používají výbušniny, aby terorizovaly a narušili chod společnosti, bude často nutné zakázat pohyb vozidel a parkování v nákupních a ostatních veřejných prostorech. Bude možná taky nutné prohledávat všechny chodce vcházející do těchto oblastí. Tak lze sice dobře kontrolovat pohyb a pomáhá to zjišťovat nepřátelskou činnost, vyžaduje to však velký počet příslušníků sil a zvyšuje to nelibost veřejnosti při omezování volného pohybu.
4035. **Činnost v noci.** Hlídkování v noci je nejlépe provádět pěšky, protože pohyb vozidel je v tichých ulicích dobře slyšet. V mnoha zastavěných oblastech je však v noci hluk, rušno a pro pěší hlídky by pomoc vozidel mohla být někdy i životně důležitá. Pouliční osvětlení může být výhodné, ale zhoršuje to nenápadnost při hlídkování a zvážení výhody, zda se použije či nikoli, bude záviset na místní situaci.
4036. **Vrtulníky.** Vrtulníky musí viset, chtějí-li prozkoumat úzké ulice a uzavřené prostory, čímž se stávají snadným cílem raketových střel a palby odstřelovačů. Hodí se však

pro pozorování davu při jejich srocování a pohybu. Mohou fungovat jako vzdušná velitelská stanoviště a přijímací a vysílací stanice a mohou doplňovat zásoby a posílit stálé hlídky umístěné na střechách budov a provádět odsun raněných a nemocných. Nyní jsou běžně vrtulníky vybaveny pozorovacími přístroji jako jsou např. optické zaměřovače a optoelektronické zobrazovací přístroje, videokamery a brýle nočního vidění, které lze používat pro různé úkoly. Je však nutno poznamenat, že dlouhodobé používání vrtulníků nad ohrazenými prostory, zvláště v noci, vyvolá řadu protestů obyvatelstva.

4037. **Činnost pod zemí.** Pohyb pod zemí lze obvykle uskutečňovat v hlavních městech, ale je možný i v menších městských a příměstských oblastech i v některých regionech. Činnost pod zemí jsou pouze pokračováním činnosti na povrchu a velitelé si musí být vědomi jejich rozsahu a významu. Podzemní průchody a pasáže znamenají další přístupové a únikové cesty, které je nutno zohlednit při plánování obranných zařízení.

Podzemní systémy

4038. **Všeobecná ustanovení.** Většina podzemních tunelů má kruhový tvar, takže v případě, když jimi vedou silnice nebo železnice, budou mít rovnou vozovku s prostorem pod ní. Tento prostor může být dostatečně velký, aby v něm bylo možné se pohybovat a bude určitě poskytovat úkryty pro osoby, jejich zbraně a techniku. Tunely mají obvykle otvory na obou stranách a v určitých místech podél tunelu, které umožňují cirkulaci čerstvého vzduchu nebo mohou být otvory a vzduchové šachty v nepoužívaných tunelech utěsněny. V jakémkoli tunelu existuje nebezpečí nahromadění dusivých plynů. Respirátory nemusí poskytovat dostatečnou ochranu a lidé pracující v tomto prostoru by měli být vybaveni dýchacími přístroji.
4039. **Podzemní systémy tvoří:**
- (1) **Odpadní kanalizace.** Je nejběžnějším podzemním systémem, který existuje v každém velkém městském prostoru. Kanalizace může mít v průměru až šest metrů a má mnoho přístupových míst. Zahrnuje-li chodby, umožňuje rychlý pohyb docela početných skupin.
 - (2) **Železniční tunely.** V některých městech může být podzemní dráha nebo tunely, kterými vede povrchová dráha do středu města nebo pod zemí pod terénem. Průjezd vlaků a přítomnost údržbářských čtů v tunelech je nebezpečím pro všechny, kdo by

se pokusili tunelem projít. Tunely budou lákat jako možnost přístupu v noci nebo o víkendech, protože v nich bude aktivita menší.

- (3) **Potrubní vedení pod zemí.** Tunely určené pro vedení plynu, vody a elektřiny budou často pro člověka na průchod příliš úzké. Vedou do nich časté vchody, které mohou mít v průměru až 120 cm, takže pomalý pohyb je v nich možný a mohou sloužit jako úkryt pro zbraně a jiné zásoby.
- (4) **Sklepení a spojovací chodby.** Sklepení jsou obvykle v městských oblastech a i tam, kde neexistují spojovací dveře a chodby je lze snadno postavit a vytvořit rozsáhlý podzemní systém. To samozřejmě vyžaduje tichý souhlas nebo přinucení uživatelů.
- (5) **Nepoužívaná hornická díla.** Mohou se vyskytovat kdekoli a přístup do nich závisí na hloubce díla a na spletitosti chodeb.
- (6) **Podzemní řeky.** Každým velkým městem postaveným v údolí budou určitě protékat potoky i malé řeky. Ty mohou být pod zemí a tak vytvářet podvodní cesty, které se rovněž používají na odvádění dešťové vody a proto budou mít hodně přístupových míst.
- (7) **Silniční tunely.** Protože jsou veřejnosti volně otevřené a přístupné, neumožňují utajený přístup pro skrytý pohyb. Silniční tunely pod klíčovými nebo důležitými místy se mohou použít v případě útoku na ně.
- (8) **Přírodní jeskyně a katakomby.** V některých oblastech existují pod městy a pod obcemi rozsáhlé umělé a přírodní jeskyně.

4040. **Zpravodajské informace.** Mapy všech podzemních systémů včetně podrobností o přístupu by měl vést stavební odbor nebo odbor veřejných prací místní správy. Pracovníci odpovědní za služby spojené s užíváním tunelů a za jejich údržbu by měli být schopni poskytnout potřebné další informace a jejich popis, o tom jaké jsou možnosti přívodu čerstvého vzduchu, o jejich objemu, rychlosti a době trvání přívodu vzduchu a o vhodných kontrolních a blokovacích místech, atd.

4041. **Informace** pocházející z civilních zdrojů bude možná nutno doplnit průzkumem. Měl by být zajištěn podzemní přístup do klíčových míst a je nutno kontrolovat ostatní jednotlivce a skupiny používající podzemní systémy.

4042. **Znemožnění přístupu.** Přístup do podzemního systému lze znemožnit neprodyšným uzavřením vstupních míst

nebo znemožnit použití přístupu. Způsoby znemožnění přístupu se mohou značně lišit podle typu podzemních tunelů a budou záviset na schopnostech vojenských sil uchovat si možnost provádět průběžné pozorování. Možnosti znemožnění přístupu:

- (1) Neprodyšné uzavření přístupových míst je vhodné pouze v případě, je-li nutno do podzemního systému vstupovat pouze občas. Přístupy by měly být zavaleny/zaplombovány/zavařeny, protože každý jiný způsob je relativně neúčinný.
- (2) Instalace senzorů či poplašných zařízení, která však vyžadují údržbu, propojení a o jejich existenci budou vědět zaměstnanci používající tunelový systém.
- (3) Oddělení od sebe částí systému postavením vnitřních zátarasů, které by měly být důkladné a nejlépe bude, budou-li přivařeně.
- (4) Zaplnění systému slzným plynem (**CS**) s nízkou koncentrací nebo zaplnění vodou. Tímto způsobem lze uzavřít alespoň některé části tunelového systému.
- (5) Postavení hlídek k podzemním průchodům. To bude potřeba vždy u některých systémů např. u odpadní kanalizace nebo podzemní dráhy, které nelze utěsnit. Může to mít dvě výhody: odradí to od neoprávněného používání a umožní to bezpečnostním silám seznámit se s tunelovým systémem.

4043. **Vyčišťovací operace.** Používají-li nepřátelské skupiny podzemní systém i přes uvedená opatření, lze pak zahájit operace a tunely vyčistit. Hlavní možnosti jsou:

- (1) **Lokalizovat neoprávněné uživatele.** K tomu je nutno mít podrobné mapy. Pokud nejsou náznaky kde hledat, musí se tunelové systémy prohledávat systematicky a každá již vyčištěná část se musí hlídat. Každou hlídku nasazenou v podzemí je nutno zabezpečovat koordinovaným hlídkováním na povrchu.
- (2) **Vhánět do tunelového systému vodu, atd.** Do různých částí tunelového systému lze postupně vhánět vodu nebo slzný plyn s nízkou koncentrací. Cílem musí být přinutit ty, kteří jsou uvnitř, aby vystoupili na povrch a nemohli se ukrýt v dalších tunelech. V uzavřených prostorech je nutno přísně kontrolovat používání látek k potlačování nepokojů.
- (3) **Obléhání.** Je možné zablokovat všechny únikové cesty a pak čekat až nastane zima a hlad.

- (4) **Přepadení.** Záleží na použití běžných taktických principů v malých a neobvyklých prostorech.

4044. **Velení a řízení.** Udržování těsného taktického velení a řízení operace v podzemí bude mnohem obtížnější. Měla by se zvážit následující opatření a jednoduchá řešení:

- (1) **Spojení.** Rádio nemusí dobře fungovat a bude nutno položit vedení. Mezi jednotkami v podzemí a na povrchu musí být spojení.
- (2) **Orientace.** V podzemí lze snadno ztratit orientaci a směr. Potřeba mít dobré mapy již byla zmíněna. S mapami by se měly používat gyrokopické kompas a měly by se používat zřetelné značky.
- (3) **Identifikace v boji.** Dobré spojení a přísná kontrola používání odznaků, označení/značek a speciálních výstrojních součástí pomohou zabránit srážkám mezi různými stranami bezpečnostních sil.

Oddíl V – Kontrola venkovských oblastí

4045. **Všeobecná ustanovení.** Venkovské oblasti se vyznačují následujícími charakteristikami:

- (1) Protivník se při své ochraně musí více spoléhat na výzbroj sil a na to, že nebude zpozorován a na umění pohybovat se v terénu.
- (2) Činnost ve venkovských oblastech se provádí podobným způsobem jako běžné operace.
- (3) Je však velmi obtížné rozlišovat mezi neutrálními a nepřátelskými příslušníky obyvatelstva, ale jakmile se nepřátelské skupiny prozradí nějakým násilným činem, bude možno je v případě nutnosti upoutat a nebezpečí, že budou postiženi nevinní, bude menší.
- (4) Relativně otevřený terén v krajině ve srovnání s městem umožňuje širší rozsah mobilních operací a použití těžších zbraní a letectva tam, kde je to oprávněné.

4046. **Venkovské obyvatelstvo** žije v malých a často izolovaných skupinách a proto je zranitelnější vůči hrozbám a zastrašování a je obtížné je chránit. Proto je pro nepříteli často jednodušší, aby prováděl kontrolu v rozptýlené venkovské společnosti než ve městě. V oblastech, kde obyvatelstvo respektuje pravomoci volené správy mohou nepřátelské skupiny působit

s relativní volností, protože se místní obyvatelstvo bojí jejich odplaty a zastrašování.

4047. Proto je možno operace ve venkovské oblasti rozdělit na dva druhy:

- (1) Na oblasti, které jsou kontrolovány místními orgány: v takovém případě lze ke kontrole až k omezení hrozby nepřátelské činnosti účinně použít relativně menší operace.
- (2) Na oblasti, v nichž došlo k takovému narušení autority místních orgánů, že se již pracovníci úřadu nemohou volně starat o příslušné záležitosti nebo kontrola oblasti může dokonce ležet v nepřátelských rukou. Zde již situace vyžaduje mnohem širší rozsah operace a dokonce nutnost přijmout opatření, které se budou blížit opatřením jako při skutečné vojenské operaci.

4048. **Menší operace.** Cíle operace k opětovnému získání celkové kontroly v těchto situacích jsou uvedeny v publikaci AJP 3.4.1, nazvané Mírové operace. Taktika operací ve venkovských oblastech obvykle vyžaduje pouze relativně malé jednotky. Pokud se však zahajuje souběžně několik pomocných operací najednou, bude jich potřeba více. Způsoby a postupy, které lze používat především ve venkovském prostředí lze popsat jako:

- (1) Ochranu osob a střežení objektů.
- (2) Ochranu VIP, malých konvojů, velkých silničních konvojů, železniční dopravy a postavení hlídek na trase.
- (3) Plánování přesunů, zátarasů na cestách, kontrolních bodů a zákazů vycházení.
- (4) Hlídky a skryté pozorování.
- (5) Pátrání.

Operace k opětovnému získání kontroly nad oblastí

4049. **Všeobecná ustanovení.** Tento oddíl rovněž popisuje činnosti na taktickém stupni, které by jednotka mohla plnit, má-li dostatečné posily, aby získala kontrolu ve venkovské oblasti, která je obdělávaná a tvoří ji několik malých vesnic a zemědělských statků na samotách. V řídké obydleném zalesněném terénu nebo obvykle neobdělávaném terénu, s velkými vzdálenostmi a špatným spojením bude vyžadovat nasadit síly složené z několika jednotek.

4050. **Kontrolované oblasti.** Kontrolovaná oblast je oblast, v níž jsou civilní správa a místní policie schopny efektivně pracovat. Nepřátelské skupiny mohou být přesto schopné do oblasti proniknout a vyvolat jednotlivé bezpečnostní incidenty, ale síly v oblasti by měly být schopné tyto akce omezit.
4051. **Získání kontroly nad oblastí.** V oblasti, kde civilní správa a místní policie nejsou schopné plnit své povinnosti, protože jim v tom brání nepřátelské síly, bude možná nutné zahájit operace k opětnému zavedení kontroly. Zřízení jakékoli bezpečné základny v nové oblasti by mohlo přinést značná operační rizika a složité dohody o logistickém zabezpečení a je lépe počítat s nejhorší variantou situace. To by znamenalo počítat s nutností dělostřeleckých jednotek, vzdušného doplňování zásob, odsunu zraněných a nemocných (Casualty Evacuation-**CASEVAC**) a s určitým opevněním a snížením přísunu zásob. Na průběh těchto operací budou mít přímý vliv:
- (1) Početní síla a organizace nepřátelské činnosti.
 - (2) Zabezpečení přizpůsobené podle nepřátelských sil, ať již přichází zvenku, jsou samostatné nebo závisí na vnitřní pomoci.
 - (3) Charakter krajiny, její přístupnost a hustota obyvatelstva.
 - (4) Síly, které jsou k dispozici.
 - (5) Mandát k vedení operace.
4052. **Hranice mezi zeměmi.** Státní hranice, za nimiž mohou nepřátelské síly očekávat útočiště a přes něž se pašují zbraně a výbušniny, přináší další mezinárodní faktory, které bude nutné před zahájením otevřené akce pečlivě zvážit.

Záměr činnosti

4053. **Všeobecná ustanovení.** Cílem činnosti ve venkovské oblasti je vytvořit stabilní prostředí, v němž se dodržují práva a zákony a v němž může civilní správa fungovat bez toho, aniž by ji musely podporovat posílené bezpečnostní síly a kde se beze strachu může civilní obyvatelstvo volně pohybovat a žít. To vyžaduje splnit dva úkoly a celkovým cílem je oddělit nepřátelské síly od obyvatelstva. Tyto úkoly spolu běžně souvisí a vyžadují pečlivě zvážit priority a přidělení zdrojů. Jejich společným cílem je však:

- (1) Dosáhnout umlčení nepřátelských sil a udržet je.
 - (2) Ochránit obyvatelstvo zamezením volného pohybu nepřátelských sil kdekoli v prostoru činnosti.
4054. **Oslabení vyčerpáním.** Základem k úspěšnému oslabení vyčerpáním je těsná zpravodajská činnost prováděná soustavným utajeným pozorováním podezřelých osob a těch, kdo jim pomáhají. Plán pozorování by se měl koordinovat se všemi agenturami na nejvyšším možném stupni a mělo by se plně využít celého rozsahu dostupných způsobů a techniky včetně zastíracích operací, utajených hlídek a pozorovacích přístrojů a zařízení s obsluhou či bez obsluhy. Na základě informací získaných při průzkumu mohou bezpečnostní síly udržovat na tyto osoby trvalý tlak prováděním specifických pátracích operací a prohlídek vybraných osob, kontrol vůdců, prohlídkami domů a prostor a podrobnou kontrolou. Na základě účinného pozorování je možno sledovat aktivisty a nejsou-li umlčeni, získat důležité důkazy a předat je orgánům, aby mohly zahájit jejich eventuální trestní stíhání.
4055. **Zamezení volného pohybu.** Tento úkol je stejně důležitý jako oslabení vyčerpáním a přispívá k zamezení volného pohybu tím, že odřízne aktivisty od jejich zabezpečení a přinutí je riskovat a rovněž omezuje jejich schopnost soustředit se na nepřátelskou činnost. Volnému pohybu lze zamezit zřízením míst se zátarasy na cestách a míst kontrol vozidel v hloubce a krytím hlavních komunikací, hlídkami na hranici a zvláštními opatřeními pro boj proti specifické taktice, např. proti únosům vlaků a vozidel. Z měst se musí udělat bezpečná místa pomocí běžných postupů pro operace v městských oblastech a základny bezpečnostních sil se musí používat jako opěrné body, z nichž lze vést útočné operace.
4056. **Přístup k plnění úkolů.** Principy plánování operací ve venkovských oblastech jsou stejné jako všechny ostatní, ale z důvodu nezbytně většího rozptýlu sil a větších vzdáleností je nutno se zaměřit na:
- (1) **Plánování a zpravodajskou činnost.** Veškerou činnost je nutno pečlivě naplánovat a řídit s cílem optimálně využít zdroje a operace musí vycházet z nejlepších získaných informací o taktice a zvyklostech nepřítele.
 - (2) **Citlivost.** Operace mají být rozhodné, úspěšné a účinné a přitom musí být rovněž citlivé.
 - (3) **Početní síly a zálohy.** Často může být obtížné dosáhnout vzájemného zabezpečení a bezpečnostní síly se mohou snadno dostat do izolace. Proto se

musí operace vždy zahajovat s dostatečným počtem sil odpovídající hrozbě a vždy je nutno mít k dispozici dostatečné zálohy.

- (4) **Použití vzdušného hlídkování.** Nedávné zkušenosti z operací z pozemních základen ukázaly, že byl dobře využit oddělený vzdušný prostor činnosti (Aviation Area of Operation-**AO**), který se kryl s prostory jedné nebo více pozemních jednotek. V případě incidentu jen ten velitel, který je schopen incident kontrolovat, by měl skutečně převzít nad incidentem kontrolu. Často je to velitel vzdušné hlídky, který může přesunovat prostředky do vhodných míst, aby splnil úkol nebo incident vyřešil.

Stálá základna

4057. **Taktická stanoviště.** Všechna činnost se musí zahajovat ze stálé základny, která by měla být:

- (1) V některém z míst místní civilní správy nebo prostoru, z nichž lze operace od začátku řídit.
- (2) Přístupná po souši po cestách, které lze zajišťovat bez příliš velkého úsilí.
- (3) Schopná poskytnout alespoň přistávací místo pro vrtulníky, není-li k dispozici vhodná přistávací dráha.
- (4) Měla by se dát snadno bránit s minimem sil, nejlépe je, když je obklopena přirozenými překážkami.
- (5) Dostatečně velká, aby zde bylo možno umístit potřebné logistické zabezpečení a dopravní prostředky, ale ne tak velká, aby ji bylo obtížné bránit.
- (6) Měla by mít ochranu přiměřenou hrozbě.

4058. **Umístění.** Tato základna by měla být nejlépe na okraji již kontrolovaného prostoru, aby měla bezpečný týl. Je-li nutno ji zřídit mimo kontrolovaný prostor, budou zřejmě požadavky na místní obranu a zajištění spojení jedinou jednotkou příliš náročné.

4059. **Zřízení kontrolovaných prostorů.** Akce ke zřízení a rozšíření kontrolovaných prostorů začínají z prostoru základny a z předstunutých operačních základen. V počátečních stádiích těchto operací se obvykle nasazují vojenské síly, místní polovojenské síly se přesunují do prostoru, aby posílily nebo eventuálně převzaly vyčištěné prostory. Ozbrojené síly se tím uvolní pro další operace zaměřené na rozšíření kontrolovaných prostorů. Velkou výhodou je, jsou-li polovojenské síly se svými

znalostmi místní situace dostatečně kompetentní provádět počáteční operace nebo při nich pomáhat. I když někteří aktivisté nepochybně proniknou do kontrolovaných prostor, jejich možnost do těchto prostorů pronikat a dosáhnout překvapení se velmi sníží, bude-li civilní obyvatelstvo získáno na stranu vlády. Nutnost obrany předsunutých operačních základů se sníží po vyčištění a zajištění okolní krajiny, čímž se uvolní více jednotek pro další operace.

4060. **Místní obrana.** Velitel se musí soustředit na činnost v celém operačním prostoru a odpovědnost za místní obranu by měla přejít na dílčí jednotku. K tomu je třeba maximálně využít materiál a zásoby obrany. Je nutno zajistit výhodná postavení, ze kterých se dá přehlednout prostor základny a všechna postavení, ze kterých by útočník mohl provést útok a musí se krýt hlídky. Je důležité, aby místní obrana byla efektivní a ekonomická. Jednotky přidělené k plnění tohoto úkolu nelze použít při plnění hlavního cíle, tj. opětné získání kontroly nad oblastí. Kromě toho nepřátelské útoky na základnu, i když jsou neúspěšné, podkopávají důvěry veřejnosti v bezpečnostní síly.
4061. **Zpravodajství.** Je obtížné proniknout do uzavřených venkovských komunit a v počátečních fázích operace může být velice obtížné zpravodajské informace získat. V tomto kontextu může být užitečné vybudovat stálou základnu na okraji již kontrolovaného prostoru, protože je možné, že informace o operačním prostoru budou muset zpočátku pocházet ze zdrojů uvnitř kontrolované oblasti. Jakmile začíná být operace úspěšná, informací přichází stále větší množství a proto je nutno přijmout opatření, která zajistí způsoby a prostředky pro ty, kteří chtějí kontaktovat bezpečnostní síly, aby tak mohli učinit bez přílišného rizika.
4062. **Hlídkování.** Základem činnosti v nepřátelské oblasti je hlídkování zaměřené na získávání informací a identifikace a zadržení osob a neutralizování nepřátelských skupin. Druh hlídky závisí na účelu hlídky. Existují tedy:
- (1) **Průzkumné hlídky.** Průzkumné hlídky mají hlavní úkol. Musí navštívit vzdálené obyvatelstvo, aby získaly informace a ujistily se, že bezpečnostní síly jsou na místě. Tyto hlídky budou možná muset prohledávat oblasti a je možné, že budou muset zřítit jednoduché neplánované silniční zátky.
 - (2) **Veřejné hlídky mírových sil.** Jedná se o způsob hlídkování v rámci mírové operace poté, co v oblasti došlo ke stabilizaci situace a silám nehrozí žádné přímé nebezpečí. Hlídky fungují jako jednotka mírových sil. Jejich nasazení má za účel ukázat místní-

mu obyvatelstvu, že mírové síly jsou v oblasti a jsou v pohotovosti. Hlídka je ozbrojená, k místnímu obyvatelstvu se chová přátelsky a upřímně, nicméně zůstává v bdělosti. Hlídky provádí kontroly ve dne.

- (3) **Bojové hlídky.** V oblasti, v níž je možno se střetnout se skupinami ozbrojených mužů, může být nutné nasadit bojové hlídky. Za takových okolností je obvykle rozumné vyhlásit zákaz vycházení, aby se bezpečnostní síly nedostaly do nevýhody.
- (4) **Stálé hlídky.** Utajené pozorování je často výhodným zdrojem informací. V počátečních fázích operace může být obtížné zahájit utajované operace a přitom je nevystavit nepřijatelnému riziku. Není to pouze otázka vystavení životů mužů v nebezpečí, ale také velice důležité je nedopřát aktivistům žádné úspěchy, které by mohly posílit jejich morálku a zpochybnit účinnost bezpečnostních sil. Utajené pozorování by tedy mělo být vždy prováděno pod ochranou jak sil vzájemné podpory, tak sil reakce připravených v pohotovosti.
- (5) **Vzdušné hlídky.** Lze je použít ke krytí rozsáhlých oblastí a jsou schopny rychle získat určitý druh informací. Použití termovizních kamer umožní ve dne i v noci získávat včasné informace ke sledování pohybu a činnosti. Vzdušné hlídky by měly plnit podobné úkoly jako průzkumné hlídky.

4063. **Léčky.** Při operacích ve venkovských oblastech jsou léčky někdy užitečné. Pokud se provádí společně s vyhlášením zákazu vycházení a jsou-li podniknuta nezbytná opatření k zabránění toho, aby do nich nebyli zataženi nevinní, mělo by být možné připravit standardní léčku k zajištění nepřátelských osob.

4064. **Zákaz vycházení.** Zákaz vycházení, obzvláště v noci, může být velice důležitý při činnosti ve venkovských oblastech. Na venkově se pohyb uskutečňuje v otevřeném terénu a nepřátelské skupiny a jednotlivci budou potřebovat překonávat velké vzdálenosti, aby byli ve spojení, aby se sešli a podnikli nepřátelskou akci. Tento pohyb může být ve dne sledován stálými a průzkumnými hlídkami a letectvem. V noci je to vždy obtížné a zákaz vycházení může být důležitý, protože bezpečnostním silám dává jistou volnost jednání.

4065. **Přesídlení.** Samoty a izolované zemědělské usedlosti mohou představovat velké problémy, protože nikdy nebude dostatek sil, aby se zamezilo jejich použití nepřátelskými skupinami, nebo aby je bylo možno hlídat v případě, potřebují-li jejich obyvatelé ochranu. Přesídle-

ní může být jedinou alternativou, i když jen jako krajní řešení, protože je to nepopulární opatření. Obyvatelé by se měli přestěhovat do obydli nejlépe v dosahu pozemků, z nichž byli odsunuti, aby mohli pokračovat ve farmářství a v péči o dobytek. Civilní orgány budou informovat o opatřeních a rozhodnutích, je ale důležité, aby byli velitelé bezpečnostních sil informováni o důsledcích a během plánování s nimi byly tyto záležitosti konzultovány.

Bezpečné zóny

4066. **Účelem** zřízení bezpečných zón by mělo být:

- (1) Zajistit kontrolu obyvatel.
- (2) Poskytnout obyvatelům bezpečí před nepřátelskou činností.
- (3) Zabránit nepřátelským jednotkám, aby pomáhaly dalším nepřátelským jednotkám se zásobováním.
- (4) Umožnit bezpečnostním silám větší volnost jednání.

4067. Zpočátku může být nutné, aby bezpečné zóny obsadily vojenské síly, ale z dlouhodobého hlediska by mělo být cílem nacvičit a zorganizovat záležitosti tak, aby kontrolu mohla převzít civilní policie. Síť bezpečných zón v kontrolovaném prostoru musí zajišťovat hlídky a mobilní zálohy, možná také dělostřelectvo a letecká podpora.

4068. Pro síť bezpečných zón uvnitř kontrolovaného prostoru může být potřeba zajistit následující:

- (1) Vesnice by měly být opevněny, což by mohlo zahrnovat drátěný plot po obvodu, zákopy, spojovací zákopy, opěrné body a dobře kontrolovatelný terén.
- (2) Musí existovat spolehlivý systém komunikace mezi bezpečnými zónami na jedné straně a mobilními zálohami na straně druhé, včetně telefonu, rádia, barevných světlíc, světel, sirén a místních improvizovaných prostředků jako jsou bubny a osvětlovací rakety.
- (3) Bezpečné zóny musí být pod velením pouze jednoho velitele.
- (4) Pravidelné vojenské síly by měly místním orgánům pomáhat při výcviku odpovídajících stráží, aby plnily následující úkoly:
 - a. Hlídkovaly za denního světla v oblasti bezprostředně obklopující bezpečnou oblast.

- b. Kontrolovaly osoby, které vstupují do oblasti a opouštějí ji.
 - c. Pomáhaly policii při prosazování kontrolních opatření.
 - d. Hlídkovaly v noci uvnitř bezpečné oblasti.
4069. **Místní jednotky.** Venkovská oblast je často vhodná k použití místních jednotek. Obvykle budou nasazeny blízko svých vlastních domovů, kde může být přínosem znalost krajiny, ale také zde mohou být vystaveny vydírání/zastrašování. Místní jednotky mohou v počátečních fázích operace vytvořit užitečné zálohy.
4070. **Zálohy.** Mobilní zálohy by měly být vždy v pohotovosti. Za dobrých letových podmínek je lze nasadit pomocí vrtulníků a tímto způsobem je možno soustředit dostatek sil. Dostupnost záloh a rychlost, s jakou se mohou přesunovat, jsou zásadními faktory, které se musí při plánování operace brát v úvahu.

Operace na široké frontě

4071. V oblastech přiléhajících k oblastem, které jsou převzaty pod kontrolu, může být nutné provádět souběžné operace, aby se uvolnil na ně působící tlak a zabránilo se přístupu posil nebo k odříznutí ústupové cesty. Takové operace budou mít obvykle omezený cíl a budou do nich zapojeny nasazené síly, které splní svůj úkol a pak se stáhnou. To vše proběhne v poměrně krátkém čase. K tomu je nezbytné mít o činnosti nepřítele dobré informace. Musí se zprv zjišťit, zda cíl stojí za to a zadruhé bude nutno rozvíjet úspěch v oblasti, která může být převážně nepřátelská. Hájit dobyté území nemusí být důležité, protože každé získané postavení se bude muset při stažení sil evakuovat.
4072. Operace na široké frontě bude obvykle provádět samostatná jednotka nebo útvar a na vyšším stupni bude nutné operace sladit. Musí se zřídit spojení mezi jednotkami, které zřizují kontrolu a mezi těmi, které operace na široké frontě provádí. Pro tento druh operace jsou vhodné zvláštní síly.
4073. Operace na široké frontě provádí často vrtulníky. Tento způsob nasazení sil šetří čas nutný k vyčištění a pomáhá dosáhnout překvapení. Vrtulníky se mohou hodit pro posílení sil nebo doplnění jejich zásob, k odsunu raněných a nemocných a osob určených k výslechu, k vyzvednutí sil a pro průzkum místní situace.

Kontrolní opatření

4074. **Opatření** v prostoru, který byl převzat pod kontrolu, by měla chránit osoby a umožnit orgánům fungovat. Měla by se zohlednit nutnost:
- (1) Napravit křivdy a kde je to nutné, zlepšit životní podmínky.
 - (2) Zabránit činnosti nepřítele, zvláště jeho podvratným akcím.
 - (3) Získávat informace.
 - (4) Umožnit, aby bylo bezpečnostním silám usnadněno plnit operace.
4075. **Místní výbor**, který by měl zvážit možné výhody a nevýhody různých opatření, rozhodne o vyhlášení takových kontrolních opatření, které orgány povolily. Důvody k vyhlášení kontrolních opatření je nutno vysvětlit a opatření odvolat v případě, nesplní-li opatření požadovaný výsledek.
4076. Některá z možných opatření:
- (1) Zákaz veškeré politické činnosti.
 - (2) Registrace civilních osob.
 - (3) Časté kontroly identifikačních průkazů, povolení a propustek v nepravidelných intervalech.
 - (4) Kontrola potravin, obilovin, zbraní, munice, výbušnin, léků a léčiv.
 - (5) Omezení pohybu civilních osob.
 - (6) Zákaz vycházení.
4077. V této souvislosti by měl velitel zvážit použití ručních zbraní, dělostřelectva, vzdušných sil a případně námořních sil. Pravidla použití sil k použití těchto zbraní při mírových operacích by měl dodat velitel sil a prověřit by je měla každá země přispívající kontingentem sil k operaci. Taktické nasazení a použití jednotek by mělo být stejné jako se používá ve všeobecné válce. Například dělostřelectvo by mohlo být nasazeno k zabezpečení hlídek, pozorovacích stanovišť a operací většího rozsahu.

Oddíl VI - Kontrola hraničních oblastí

4078. **Všeobecná ustanovení.** Nepřátelské síly často chtějí získat pomoc ze zahraničí, buď od mezinárodních organizací nebo od jiných zemí, které chtějí narušit fungování úřadů. Veškerá vnější lidská a materiální pomoc musí překročit buď pozemní hranice nebo mořské hranice a existuje-li hranice sousední země, lze nepřátelské operace zahájit přes tuto hranici z útočiště cizího státu. Všechny státy mohou nařídít určitý stupeň kontrol na hranicích, z nichž lze vycházet při budování bezpečnosti na hranicích. Obvykle se operace na hranicích vedou mimo obydlené oblasti a obecně by se měla používat operační taktika pro venkovské oblasti. Většina problémů, které vzniknou, jsou ovlivněny místními podmínkami.
4079. **Hranice mezi zeměmi.** Pozemní hranice často nejsou přesně definovány, pokud nejsou vyznačeny řekou. Hranice může procházet hustým lesem, pásmem kopců, hor nebo obdělávanou krajinou. Kde neexistuje žádná skutečná fyzická hranice, mohou pastevci, lesníci a zemědělci často přecházet hranici a konat své denní povinnosti. Takovou hranici nebude pravděpodobně možné úplně uzavřít, buď použitím fyzické zátarasy nebo jednotek. Má-li se však zamezit zásobování a zabezpečení, které by nepřátelské skupiny mohly získávat ze sousedního území, pak je nutno přijmout kroky a kontrolovat pohyb přes hranici na hlavních komunikacích. Průchody by se měly střežit pozorováním a hlídkováním.
4080. **Požadovaným cílem** je odvést pohyb přes oblasti určené vládou. To by ve spojení s dobrými zpravodajskými informacemi získanými stálým pozorováním mohlo umožnit, aby bezpečnostní síly mohly provádět kontrolu, působit ztráty na živé síle, brát zajatce, bránit v zásobování a v nejhorším případě znemožnit vstup do země. Bez spolupráce bezpečnostních sil na druhé straně hranice nebudou mít tato opatření žádné viditelné výsledky, i když budou dokonalá.
4081. **Na hranicích** je obvykle nutné hlídkovat a intenzita hlídkování souvisí s ohrožením. Přijetí jiných opatření bude záviset na politické a bezpečnostní situaci a na následném stupni omezení pohybu civilních osob.
4082. **Omezení pohybu civilních osob.** Není-li pohyb civilních osob v hraničních oblastech v počátečních stádiích operací nijak omezen, pak hlavními dvěma problémy jsou zjišťování a identifikace. Je-li oblast řídce osídlena, bude zjišťování neobvyklého pohybu relativně snadné a pomáhají přitom dálkové senzory, přístroje nočního vi-

dění a stopovací psi. Zadržení a následná identifikace může být horší, protože řídce obydlená oblast bude pravděpodobně zarostlý a divoký terén s malým počtem cest. Ve dne lze z vrtulníku v oblasti pružně vysadit síly k zadržení, ale zadržení v noci může vyžadovat velký počet hlídek. V hustě obydlené oblasti bez omezení pohybu civilních osob bude úspěšné zjištění a zadržení osob ilegálně překračujících hranici záviset především na dobrých zpravodajských informacích.

4083. Když operace dosáhnou stádia, kdy vláda uzná nutnost omezit pohyb civilních osob v pohraničních oblastech, může to bezpečnostním silám usnadnit plnění úkolů. Užitečnými druhy omezení jsou:

- (1) Vyhlášení zákazu vycházení.
- (2) Vytvoření zakázaného pásma, z něhož musí odejít všichni obyvatelé nebo do něhož mohou vstupovat pouze osoby se zvláštními propustkami.

Ostatní faktory

4084. **Zátarasý.** Pohyb lze znemožnit různými zátarasy, které mohou být letální nebo neletální:

- (1) **Zablokování cest.** Pohyb vozidly do oblastí mimo oficiální přechody lze znesnadnit zničením mostů, propustí, silnic, cest a postavením překážek. Účinek překážky, na níž se nehledkuje, je vždy nízký.
- (2) **Zablokování vodních cest.**
- (3) **Oplocení.** Oplocení z drátěného pletiva odradí osoby, které se k němu dostanou náhodně, ale není schopno odolat cílenému pokusu je prolomit. Proto je hlavním účelem oplocení omezit počet prohledávání. Přestřížení drátěného oplocení lze ovšem použít i k vylákání prohledávajících do léčky, což může platit pro umístění jakéhokoli umělého zátarasu.
- (4) **Pozorovací přístroje/zařízení.** Infračervená zařízení instalovaná na plotu nebo otřesová poplachová zařízení proti narušení nemají odstrašující účinek dokud není známo, že přechod v určité oblasti, hlídany těmito přístroji/zařízeními je nebezpečný a zadržení při jeho překročení by mohlo pravděpodobně skončit vězením.
- (5) **Minová pole.** Letální zátarasy jako např. protitanková minová pole se používají teprve v případě, až se situace natolik zhorší, že se blíží otevřenému boji. Bude to obvykle vyžadovat použití určitý druh za-

kázané zóny a minová pole by měla být zajištěna senzory ke zjištění a lokalizaci pokusů o jejich přechod.

4085. **Umělé zátarasy.** Umělé fyzické zátarasy by se měly vždy stavět na vlastním území tak, aby narušení zjištěná senzory a pokusy o překonání zátarasů byly na území pod pravomocí vlády a tam, kde mají bezpečnostní síly možnost zasáhnout.
4086. **Zákaz vycházení.** Hlavním účelem zákazu vycházení je zjednodušení identifikace nevinných osob od nepřátel, vzhledem k tomu, že lze každého, kdo poruší zákaz vycházení, považovat za nepřítele. Přesto je nutné přijmout opatření ke zjištění po prohledávání. Obvykle nebude možné zjišťování příliš omezit, jelikož cílem stále musí být stoprocentní pokrytí hranic.
4087. **Zakázané oblasti.** Zřízení zakázané hraniční zóny může mít politické výhody před často emotivním vyhlášením zákazu vycházení. Stupeň zákazu se může lišit a závisí na charakteru hranice, na všech přírodních nebo umělých fyzických zátarasech a na charakteru hrozby. Čím větší volnost jednání budou bezpečnostní síly potřebovat, tím více bude nutné zabránit ztrátám civilního obyvatelstva zákazem vstupu do oblasti. Požadavky na pozorování zůstávají stejné, ale počet prohledávání by se měl snížit.
4088. **Požadavky na síly.** Se senzorovými pozorovacími a průzkumnými systémy a s mobilními silami reakce a bez civilního obyvatelstva v prostoru by pásy hraničního prostoru, hlídané průzkumnými silami a podporované silami reakce s okamžitou pohotovostí mohly zajistit rozumný stupeň úspěšných zásahů proti jednotlivým pokusům o pronikání. Dojde-li k více pokusům pronikání nebo je-li v prostoru značný pohyb civilního obyvatelstva, bude možná nutné posílit počty sil reakce. V závislosti na situaci může být poměr průzkumných sil vzhledem k silám reakce jedna ku dvěma až jedna ku šesti.
4089. **Činnost při překročení hranic.** Působí-li nepřátelské skupiny ze základen za hranicemi mimo zemi, bude pro vlády dotyčných zemí nutné, aby uzavřely vzájemné dohody, které mohou zahrnovat činnost při překročení hranic. Vždy je lepší zadržet útočící síly nepřítele před tím, než zmizí přes hranice a než se síly reakce připraví je dostihnout. Začne-li z prostoru přes hranice palba dělostřelectva, minometů nebo ručních zbraní, bude jen velice obtížné palbu opěťovat a bude nutno použít pasivní opatření jako např. zadýmování ke krytí stahování nebo k utajení cíle.

4090. **Pobřežní čáry.** Otevřené moře za pobřežní čarou představuje téměř srovnatelnou zakázanou hraniční zónu jako na souši a srovnatelně jednoduchá kontrola v rámci teritoriálních vod může usnadnit problém identifikace. Stupeň nezbytné fyzické ochrany závisí na tom, je-li možno na pobřežní čáře snadno přistávat. Nerovné, nepravidelné pobřeží s nepřístupnými útesy a zrádnými pobřežními proudy vyžaduje menší ochranu než snadno přístupné pláže s dobrými únikovými cestami. Fyzická ochrana určité konkrétní pobřežní čáry je obtížná a je k tomu nutné používat pozorovací a průzkumné přístroje/zařízení. Čtyři stupně pobřežní ochrany jsou:
- (1) Dálkový vzdušný průzkum.
 - (2) Pozorování pobřeží z moře.
 - (3) Pozorování pobřeží v jeho bezprostřední blízkosti a opatření k zadržení.
 - (4) Pozorování z pozemních základů a opatření k zadržení.
4091. **Zpravodajství.** Celní služba a pobřežní hlídky znají problémy řešení nelegálního vstupu z moře a jejich zkušenosti lze využít jako základ pro zpravodajské operace.
4092. **Pozorování.** Hlubkový průzkum prováděný námořním letectvem a plavidly lze používat k varování pobřežních a pozemních nepřátelských sil. Identifikace může být na moři problém a možná v teritoriálních vodách bude nutno mít mezinárodní mandát k vyšetřování a prohledávání cizích lodí. Ke hlídání všech možných přístupů by se měly nasadit pobřežní průzkumné vrtulníky, pobřežní plavidla, pozemní radiolokátory a hlídkové lodě.
4093. **Zadržení.** Zadržení plavidel či lodí které se neidentifikovaly a jejichž úkol a náklad jsou podezřelé, lze provést na moři nebo na souši. Za tímto účelem se budou možná muset do pobřežních plavidel nalodit civilní policie, pobřežní hlídky nebo podobné složky nebo za tímto účelem doprovázet samostatné jednotky na souši.
4094. **Velení a řízení.** Pobřežní obrana by měla být pod velením jednoho velitelství a měla by se skládat z prvků z námořních, vzdušných sil, civilní policie včetně námořní policie a těch pozemních sil, které mají za úkol provádět pozorování a zadržení. Mezi všemi prvky zapojenými do pozorování je základním předpokladem komunikace tak, aby cíle zadržené daleko na moři mohly být postupně předány pobřežním plavidlům, pobřežním pozorovacím silám a zadržovacím silám. Možná bude nutno koordinovat nejen vládní a vojenské agentury, ale rovněž několik různých civilních agentur, které mohou být pro

tento úkol určeny, které ale nejsou vždy ke spolupráci přizpůsobeny. V pobřežním systému velení budou muset být zastoupeny všechny civilní agentury jako např. příslavní a říční orgány, celní služba, pobřežní hlídky, civilní policie v pobřežních oblastech a rybářské orgány.

Oddíl VII – Kontrola pohybu civilních osob

4095. **Všeobecná ustanovení.** Zákazy a omezení vždy vzbuzují ve veřejnosti nechuť, není-li veřejnosti tato nutnost jasná a nejsou-li zákazy a omezení používány pro všechny stejně bez rozdílu. Kontrola pohybu civilních osob je zvláště nepopulární opatření a její zavedení je nutno odpovídajícím způsobem pečlivě naplánovat a předvídat všechny pravděpodobné důvody nesouhlasu. Civilní orgány odpovídají za vyhlášení hromadných opatření ke kontrolám pohybu civilních osob podle zákona, velitel vojenských sil odpovídá za jejich prosazení a z toho důvodu je nutno s ním tato opatření při plánování konzultovat.

4096. **Způsoby kontroly pohybu.** Základními způsoby kontroly pohybu, o nichž se pojednává v tomto oddílu, jsou:

- (1) Silniční zátarasy a kontrolní body.
- (2) Kontrolní stanoviště.
- (3) Zákaz vycházení.
- (4) Kontrola hraničních oblastí.

4097. **Kontrolní opatření.** Cílem zavedení kontrolních opatření je:

- (1) Zlepšit schopnost vojenských sil prosadit zákony a tím zvýšit důvěru veřejnosti v civilní orgány a dosáhnout tak vyššího respektu a uznání legitimních orgánů.
- (2) Narušit nepřátelské skupiny znesnadněním pohybu jednotlivců a jejich kontrolou.
- (3) Působit v oblasti pro nepřátelskou činnost jako odstrašující prvek a zabránit nezákonnému shromažďování davů.
- (4) Zabránit davům, které se tvoří, aby jim přišly na pomoc posily.
- (5) Odradit před nelegálním pohybem zbraní, výbušnin, lékařského materiálu a potravin.

- (6) Oblast uzavřít a zabránit tak přísunu zbraní, výbušnin a jiného materiálu k podvratné činnosti.
 - (7) Zadržet hledané osoby.
 - (8) Zaznamenávat pohyb s cílem zjistit režim pohybu a získat informace.
 - (9) Usnadnit operace silou zákona a pořádku.
4098. **Způsob nařízení kontrolních opatření.** Kontrolní opatření by se měla provádět rozhodně, ale s porozuměním. Obyvatelstvu by se mělo vysvětlit, že nepohodlí a nesnáze nejsou nařízeny proto, aby někoho trestaly, ale že jejich cílem je zlikvidovat nebezpečné živly a zajistit bezpečnost a ochranu v rámci dodržování zákonů. Tento postoj by se měl důsledně podporovat a vysvětlovat, kdykoli je to možné.
4099. **Zrušení omezení.** Kontroly by neměly trvat déle než je nezbytné. Zrušení kontrol v jedné oblasti může podnítit obyvatelstvo v jiné oblasti, aby izolovalo nepřátelské síly a výtržníky.
4100. **Spolupráce.** Kontrolní opatření je nutno naplánovat a řídit na společném policejním a vojenském základě. Spolupráce na všech stupních je základní předpoklad, stejně jako spolupráce s vedoucími činiteli veřejných služeb jako jsou např. služby informování veřejnosti, zdravotnická služba, záchranná služba a hasičský záchranný sbor.
4101. **Reakce veřejnosti.** Při plánování je nutno zohlednit pravděpodobnou reakci veřejnosti na kontroly. Jednak proto, aby byly zvoleny vhodné zásady informování a také z toho důvodu, aby se posoudily výhody všech příslušných opatření a možné záporné přijetí. Veškeré záporné reakce vždy ihned využijí agitátoři a špatně pojatá opatření mohou způsobit kolaps veřejných služeb, rozdělování potravin a tak přispět k nesouhlasnému přijetí. V této souvislosti by se při plánování mělo zvážit, že:
- (1) Nejlepší je, když je poměr mezi výhodami a námitkami rovnoměrně vyvážený. Mělo by se zohlednit, že krátkodobé vojenské výhody mohou zastínit dlouhodobé nevýhody v civilním životě.
 - (2) Po přijetí opatření se určitě prohlašované výhody projeví.
 - (3) Opatření by měla být v platnosti jen tak dlouho, dokud přináší požadované výsledky nebo dokud se neukáže, že tyto výsledky nelze dosáhnout.

- (4) Je známo, že opatření, která nejsou efektivní, podkopou pravděpodobně důvěru v bezpečnostní síly.

4102. **Plánování opatření.** Plánování budou obvykle iniciovat civilní orgány a je důležité, aby se vojenské síly do plánování zapojily ihned v počátečním stádiu. Předpoklady při plánování:

- (1) Vojenští velitelé musí mít zpravodajské informace a dobré spojení s příslušnými složkami policejních sil.
- (2) Kde je to vhodné, je nutno zřídít společné policejní a vojenské velitelství.
- (3) Rozdělit velké oblasti na menší oblasti, které by obvykle měly odpovídat policejním hranicím.
- (4) Přidělit síly včetně vojenských a společných policejních hlídek.
- (5) Přidělit a rozmístit centrální a místní zálohy.
- (6) Vytvořit kanály, kterými je možno podávat žádosti o vojenskou pomoc.
- (7) Rozmístit a kontrolovat pozorovací přístroje/zařízení včetně radiolokátorů, bezpečnostních světel a ostatních prostředků.
- (8) Přijmout, ubytovat jednotky a starat se o ně.
- (9) Připravit všechny nezbytné speciální informace např. fotografie a popis hledaných osob a vozidel.
- (10) Průběžně informovat veřejnost o situaci.
- (11) Nacvičit kontrolní opatření a prověřit všechny nové nebo společné spojovací prostředky.

4103. **Kontrolní opatření** se budou vždy provádět souběžně s plánováním ostatních druhů operací v rámci celkového tažení. Plány by měly být pružné, aby vojenské síly byly vždy připraveny přejít z jednoho na jiný druh operace úplně nebo částečně. Tento požadavek by měla umožnit dostupnost centrálních a místních záloh.

Oddíl VIII – Silniční zátarasy, kontrolní body a kontrolní stanoviště

4104. **Všeobecná ustanovení.** Silniční zátarasy a kontrolní body jsou způsoby kontrolování pohybu na cestách, dráhách a pěších stezkách. Silniční zátaras se používá k blokování nebo uzavření trasy vozidlům a/nebo pěší dopravě, zatímco kontrolní body mohou mít omezenější a konkrétnější účel, zřejmý již z jejich názvu, jako např. místo kontroly vozidel, kontrolní body pro osoby, atd. které se všechny pro zjednodušení nazývají silniční zátarasy. Definice silničního zátarasu, kontrolního bodu a kontrolního stanoviště, viz slovník pojmů a definic.

Silniční zátarasy

4105. **Silniční zátarasy** mohou plnit některý z následujících cílů:

- (1) Udržovat povšechnou kontrolu o pohybu na cestách, částečně k zabezpečení místního obyvatelstva.
- (2) Znemožnit pohyb zbraní nebo výbušnin.
- (3) Pomoci při prosazování kontroly pohybu osob i materiálu.
- (4) Shromažďovat informace a údaje o podezřelých osobách, vozidlech a pohybu.

4106. Druhy silničních zátarasů:

- (1) **Záměrně plánované zátarasy.** Tyto silniční zátarasy mohou být trvalé nebo část z nich je trvalá a část mobilní a mohou se stavět na hlavní silnici blízko hranice, na okraji města nebo na okraji kontrolováního prostoru. Slouží k odstrašení, ale pravděpodobně nebudou mít žádný velký efekt.
- (2) **Jednoduché neplánované silniční zátarasy.** Jednoduché neplánované silniční zátarasy mohou používat pozemní jednotky na hlídce nebo je mohou používat síly rychlé reakce vysazené z vrtulníku.
 - a. Záatarasy používané pozemními jednotkami. Používají se ke kontrole určitého malého prostoru a někdy mohou být určeny ke klamání některých zpravodajských složek. Ze začátku mohou vyvolat překvapení a úspěch, ale jakmile jsou obecně známé, přičemž v městských oblastech to

netrvá déle než deset minut, tak rychle ztrácí své výhody.

- b. **Vrtulníky.** Používají se především v městských oblastech a místa pro kontrolu vozidel (Vehicle Check Point - **VCP**) se mohou po určitou omezenou dobu používat k ovládnutí prostoru. Vrtulníky mohou od nepřátelských skupin převzít iniciativu a pomoci potlačit činnost na zemi. Zřízení místa pro kontrolu vozidel vrtulníkem má výhodu, že tak lze udržovat iniciativu, pružnost nasazení a pokrýt širokou oblast. Možnost zachytit, izolovat nebo přerušit nepřátelskou činnost je vysoká. Hlavním cílem je zajistit, aby nebylo možno režim zřízení místa pro kontrolu vozidel předvídat a vyhnout se mu a také udržovat iniciativu.

- (3) **Pohotovostní zátarasy.** Jde o další variantu jednoduchých neplánovaných silničních zátarasů, které se obvykle používají v městských a venkovských oblastech v případě, když je snadné vyhnout se zásahu při spatření postavené zátarasy.
- (4) **Zátaras jako protireakce.** Jde o jednu z variant jednoduchých neplánovaných silničních zátarasů, která se používá jako reakce na incident nebo útok v jiné oblasti. Může se zřizovat z pozemní základny nebo z vrtulníku a je vhodný k izolaci nepřátelské činnosti.

4107. **Záměrně plánovaný silniční zátaras.** Taktické směrnice ke zřízení záměrně plánovaného silničního zátarasu jsou:

- (1) **Utajení/krytí.** Silniční zátaras by měl být umístěn takticky tam, kde jej lze spatřit až teprve z malé vzdálenosti. Ostré zatáčky nebo sklon silnice jsou pro umístění zátarasu velmi vhodné za předpokladu, že jsou splněny požadavky na silniční bezpečnost. Přibližující se vozidlo by nemělo mít prostor k tomu, aby se mohlo kontrole vyhnout otočením zpět, opuštěním silnice nebo couváním.
- (2) **Bezpečnost.** K ochraně silničního zátarasu musí být dostatečný počet jednotek, zvláště při zahájení obsazování. Stráže by měly být umístěny na obou stranách jako posila, dostatečně daleko od prostoru prohlídky, aby mohly pozorovat přibližující se vozidla či osoby a zabránit jim vyhnout se prohledání. Tam, kde je silniční zátaras ohrožen útokem je nut-

né, aby měl zátaras na pomoc síly v záloze. Silniční zátaras se může stát předmětem útoku vozidla naloženého výbušninou, proto je nutno vozidla zastavit dostatečně daleko od zátarasu. K tomuto účelu lze použít kamenné nájezdy, aby se vozidla při jízdě otřásala a rovněž prostředky k propíchnutí pneumatik. Pravděpodobná místa pro silniční zátaras je nutno prověřit, zda zde nejsou položeny náslapné miny a nástrahy a je nutno zamezit seznámení se s režimem použití silničních zátarasů.

- (3) **Konstrukce a rozmístění.** Jednoduchou konstrukcí jsou dvě rovnoběžné řady rohatek s mezerami a vzdálenými od sebe na silnici přibližně 50 metrů. Takto vzniklá uzávěra se pak může využít jako prostor k prohledání a jako administrativní prostor. Prostor k prohledání může tvořit:
- a. Oddělený prostor k prohledání mužů a žen.
 - b. Vyčkávací prostor pro vozidla.
 - c. Prostor k prohledání vozidel.
 - d. Prostor s omezením pohybu k zadržení osob před jejich předáním místním orgánům.
 - e. Velitelství silničních zátarasů.
 - f. Správní prostor.
- (4) **Personální obsazení.** Počet požadovaných jednotek bude záviset na množství silnic (cest), které se mají kontrolovat a na předpokládaném objemu dopravního provozu. Mají-li se prohledávat osoby je nutno, aby personál tvořily i ženy a aby pro ně bylo zajištěno zvláštní ubytování. Velitel by měl mít alespoň hodnost rotného nebo vyšší. Policie by měla být na vojenském silničním zátarasu přítomna kdykoli je to možné a vždy v případě, jsou-li omezené vojenské pravomoci kontrolovat pohyb a po prohledání osobu zatknout. Bude zřejmě nutno zajistit i tlumočnicka.
- (5) **Pozorovací přístroje (zařízení).** K výstraze o přibližujících se vozidlech se mohou používat přístroje včasné výstrahy. Průzkumné (pozorovací) vrtulníky mohou pomáhat držet vozidla v šachu nebo varovat před vozidly blížícími se k silničnímu zátarasu.

- (6) **Prohledávací zařízení.** K prohledávání těžkých vozidel nebo určitého druhu nákladu bude asi nutné mít k dispozici další speciální prohledávací zařízení.
- (7) **Spojení.** K tomu, aby bylo možno rychle předávat informace o hledaných osobách a hlásit incidenty na silničním zátarasu je nutno zajistit vnější spojení, aby bylo možno předávat aktualizované pokyny. Vnitřní spojení v rámci rozsáhlého zátarasu může urychlit dobu protiútoky.
- (8) **Právní otázky.** Jednotky plnící úkoly na silničních zátarasech musí znát své pravomoci a povinnosti vyplývající ze zákona, pokud jde o zastavení za účelem prohledání, zatčení a použití síly.
4108. **Jednoduchý neplánovaný silniční zátaras.** Musí být jednoduchý, protože musí být velice rychle sestavitelný a demontovatelný. Mohou jej tvořit dvě vozidla, která se umístí napříč silnice (cesty) a prostor prohledání se nachází mezi nimi: účinnost zátarasu lze zlepšit kotouči ostnatého drátu. V městské oblasti lze jednoduchý neplánovaný silniční zátaras položit z vrtulníku. V tomto případě lze překážku, jako např. úzký most a příkop nebo chráněný železniční přejezd se závorami zdokonalit jedním kotoučem ostnatého drátu. Nebo je možné jednoduchý neplánovaný silniční zátaras a jeho zajišťovací maskované síly přemísťovat na různá místa pěšky, ale k dispozici by měly vždy být záložní síly.
4109. **Silniční zátaras „se spouštěcím mechanismem“.** Tento silniční zátaras je účinný zvláště k zabránění používání konvojů a „průzkumných vozidel“ nepřátelskými skupinami, protože podezřelá „průzkumná vozidla“ projedou silničním zátarasem, který se následně spustí a zachytí cílové vozidlo. Osoby střežící zátaras musí zaujmout svá postavení nenápadně a potom mohou zahlehnout a vyčkat na vybrané cíle, což je v podstatě léčka. Také mohou zastavit a prohledat osoby bez velkého rozruchu, což lze nejlépe provádět na okraji silnice (cesty) mimo zorné pole přibližujících se. Podobně jako u jednoduchého neplánovaného silničního zátarasu je nutno mít k dispozici zamaskované zajišťovací síly a síly reakce vysazované z vrtulníku. Tyto síly se obvykle nasazují pěšky nebo vozidlem z bezpečně umístěné základny hlídky.
4110. **Pátrání.** Viz 5. Kapitola.

Kontrolní body

4111. **Všeobecná ustanovení.** Kontrolní body zřizují bezpečnostní síly k zajištění vojenské přítomnosti v obydlené oblasti, kde se již nepokoje vyskytly nebo kde je lze očekávat.
4112. Úkolem kontrolních bodů je:
- (1) Kontrolovat všechna vozidla a pěší provoz, aby se nemohly shromáždit velké davy, zatknout známé delikventy a vyhlásit zákaz vycházení.
 - (2) Ovládnout prostor odpovědnosti kolem kontrolního bodu. To zahrnuje dodržování zákonů a pořádku místními hlídkami s cílem zabránit škodám na majetku nebo zranění osob a rozptýlit skupiny obyvatel před tím, než se začnou shlukovat v dav. Mohou sledovat nebo zabránit pohybu pašovaného zboží, kde je to možné.
4113. Pravomoci jednotek podle zákonů v kontrolních bodech musí být jasně definované a je nutno je dodržovat. Je zvláště důležité, aby požadavky na dodržování práva byly zohledněny v počátečním stádiu plánování, jelikož požadavek na zřízení kontrolních bodů může přijít zcela neočekávaně.
4114. **Složení.** Na kontrolním bodu by měla obvykle působit alespoň četa, ale počet požadovaných osob by měl být odvozen z množství silnic (cest), které se mají kontrolovat a předpokládané hustoty dopravy. Minimální složení by mělo být:
- (1) **Velitelství kontrolního bodu.** Velitel, signalista a pěší spojka.
 - (2) **Stráž zátarasu.** Jeden poddůstojník pro každou silnici (cestu) nebo blokovaný silniční pruh a jedna stráž pro každý zátaras.
 - (3) **Zajišťovací jednotka.** Dva muži, kteří kryjí stráž u každého zátarasu.
 - (4) **Stálá hlídka.** Je-li to možné, měl by být početní stav pozorovacího bodu kompletní.
 - (5) **Osoby provádějící prohlídku.** Počet osob provádějících prohlídku lze stanovit pouze na základě způsobu provádění prohlídek a podle hustoty dopravy a předpokládaného pěšího provozu. Budou-li se provádět prohlídky žen je nutné, aby prohlídky prováděly rovněž ženy.

- (6) **Střídající osoby.** U všech uvedených bude nutno provést vystřídání. Rovněž budou nutné zálohy, aby hlídkovaly a rozháněly dav, bude-li to nutné a ty lze vytvořit ze střídajících osob.
4115. **Použití civilních orgánů.** Civilní policie na vojenských kontrolních stanovištích se používá k:
- (1) Výkonu zvláštních pravomocí provádět prohlídky, zatčení a zabavení věci v případě, jsou-li pravomoci vojenských sil nedostatečné.
 - (2) Vzetí do policejní vazby všech zatčených osob nebo vzetí do policejní úschovy majetku zabaveného vojenskými jednotkami.
 - (3) Fungování v roli spojovacího článku s obyvatelstvem.
 - (4) Fungování v roli tlumočníků.
4116. **Rozmístění.** Rozmístění každého kontrolního stanoviště se bude nepatrně lišit, ale všechna kontrolní stanoviště by měla splňovat následující požadavky:
- (1) **Zátarasy.** Každá silnice (cesta) nebo dopravní pruh by měly mít dva zátarasy, jeden na začátku a druhý na konci kontrolního stanoviště. Zátarasy by měly být z rohatek a ostnatého drátu a měly by být přes celou šířku silnice (cesty) nebo dopravního pruhu tak, aby vozidlo k projetí muselo udělat 'S'. V noci by se měly být na konci rohatek uprostřed silnice (cesty) zavěšeny červené svítilny. Je-li to nutné, musí se před všechny zátarasy umístit značky STOP v místním jazyce, které musí být v noci osvětlené. Vozidla vezoucí bombu by měla být okamžitě zastavena mimo kontrolní stanoviště.
 - (2) **Velitelství kontrolního stanoviště.** Velitelství a zajišťovací jednotka musí být rozmístěny uprostřed, aby viděla a efektivně kontrolovala strážce zátarasů. Velitelství musí být postaveno z pytlů s pískem a jiných vhodných materiálů navršených do výšky aby bylo stanoviště chráněno proti střelám. Pokud je to možné, musí být chráněno i před sluncem a deštěm. V záloze by měly být látky k potlačování nepokojů.
 - (3) **Stálá hlídka.** Kontrolní stanoviště by mělo být jistěnou stálou hlídkou ke hlídání nepřátelské činnosti, nejlépe v plné početní sestavě. Hlídka může být vyzbrojena prostředky k potlačování nepokojů a automatickými zbraněmi. Použití automatických zbraní

se musí vždy řídit požadavkem na použití minimální nutné síly a střilet by se mělo jednotlivými výstřely.

- (4) **Prostor pro odpočinek a administrativu.** Tento prostor by měl být co nejbližší kontrolnímu stanovišti a měl by být přiměřeně bezpečný a mimo zorné pole veřejnosti. To zajistí, že se vojáci na veřejnosti objevují pouze tehdy, jsou-li ustrojeni a v pohotovosti. Upevňuje to důvěru a respekt veřejnosti.
- (5) **Přeprava.** Potřeba přepravy bude záviset na úloze a umístění kontrolního stanoviště. V otevřených oblastech mohou být nutné motorizované hlídky a v určitých situacích by mohl plán místního posílení vyžadovat rychlý přesun z jednoho kontrolního stanoviště do druhého. Také může být potřeba použít týlovou dopravu a vozidla k pronásledování vozidla, které se vyhnulo kontrolnímu bodu.

4117. **Způsob činnosti.** Kontrolní stanoviště by měla fungovat následujícím způsobem:

- (1) Velitel nebo jeho zástupce musí být na nich přítomni stále.
- (2) Všechna vozidla a chodci by měli být vpuštěni přes zátarasy a měli by se zkontrolovat podle běžných rozkazů. Kontroly uvnitř zátarasů bude provádět civilní policie je-li k dispozici, v opačném případě je budou provádět poddůstojníci nebo strážé zátarasů.
- (3) Velitel kontrolního stanoviště musí zajistit, aby byla hlídána oblast kolem jeho kontrolního stanoviště. Přesný prostor odpovědnosti bude záviset na druhu oblasti a na vojácích, které má k dispozici.
- (4) Velitel musí mít na paměti, že jeho hlavním úkolem je personální obsazení svého kontrolního stanoviště mužstvem a pokud se v jeho oblasti vyskytne incident, který není schopen efektivně vyřešit, musí požádat o posily.
- (5) Velitel musí zaznamenávat všechny důležité události a incidenty.
- (6) Velitel musí pozorně odhadovat důsledky svého řízení. Například bez ohledu na účinnost kontrolního stanoviště se může během dopravní špičky vytvořit dav netrpělivých civilistů nebo rychle vznikne dopravní zácpa osobních a nákladních aut a skutečně tak může vzniknout dojem, že je lépe kontrolní stanoviště objet nebo obejít.

4118. **Rozkazy.** Velitel by měl být jmenován na základě písemných rozkazů, které definují jeho odpovědnost a zejména stupeň sil, které může legálně použít, včetně rozkazů k zahájení palby.

4119. **Spojení.** Siréna je jednoduchou a účinnou formou komunikace v případě incidentu v městském prostředí. Při zaznění poplachového signálu všechny hlídky v oblasti zřídí jednoduchá místa kontroly vozidel a tím znesnadní pohyb vozidel vzbouřenců. Z velitelství kontrolního stanoviště bude potřeba komunikovat s:

- (1) Nejbližším vyšším velitelstvím.
- (2) Hlídkami.
- (3) S prostory pro odpočinek a správní záležitosti.

4120. **Osobní identifikační doklady.** Osobním identifikačním dokladem může být občanský průkaz, řidičský průkaz nebo nějaký jiný oficiální doklad vydaný státní správou nebo firmou. V době společenských nepokojů si mnoho lidí pravděpodobně zajistí, aby u sebe měli nějaký prostředek identifikace a ti lidé, kteří nemají žádný oficiální status, se musí spolehnout na osobní korespondenci, apod. Doklady by se měly, je-li jich více, vždy kontrolovat vzájemně a porovnávat se seznamem hledaných osob. Při kontrole dokladů mohou být užitečné následující části dokladů:

- (1) **Fotografie.** Porovnat fotografii na průkazu s danou osobou. Při tomto porovnávání se pokusit navodit takové podmínky, za kterých byla fotografie původně pořízena. Je-li například na fotografii osoba bez pokrývky hlavy, požádat tuto osobu, aby pokrývku hlavy sejmula. Žena může mít změněný účes, v tomto případě může pomoci, když na fotografii zakryjete vlasy prstem a porovnáváte pouze rysy obličeje. Při porovnávání rovněž pomůže kontrola věku.
- (2) **Razítko.** Pečlivá prohlídka razítka na rohu fotografie ukáže, zda nebyla původní fotografie odstraněna a nahrazena jinou. Měla by se rovněž zkontrolovat pravost samotného razítka.
- (3) **Otisky prstů.** Pouze odborníci mohou spolehlivě identifikovat otisky prstů, z tohoto důvodu musí být za normálních okolností přijatelný otisk palce. Pokud však z jakéhokoliv důvodu vznikne podezření, je legálně přípustné podezřelého zadržet pro další dotazování a nechat posoudit otisky prstů policií.

4121. **Postup při uvolnění silničního zátarasu, kontrolního bodu a kontrolního stanoviště.** Před vyklizením pro-

storu jednoduchého neplánovaného silničního záatarasu by se měl záataras prohlédnout podél silnice (cesty) v každém směru až na mez viditelnosti. Tato prohlídka by měla odhalit všechny zbraně nebo jiné předměty, které by mohli odhodit jejich majitelé při spatření silničního záatarasu.

Oddíl IX - Zřízení silničního zátarasu, kontrolního bodu nebo kontrolního stanoviště

4122. **Kritéria pro umístění.** Zkušenosti ukázaly, že kritériem pro umístění silničního zátarasu, kontrolního bodu nebo kontrolního stanoviště je zajistit, aby:

- (1) Silniční hlídka byla na takovém místě, kde má vozidlo dost času k zastavení (vyhnout se místům se zatáčkami, stoupáními, apod.).
- (2) Skupiny pro odříznutí přístupu se umísťují tam, kde okolo nich musí vozidlo projet předtím, než spatří silniční hlídku, ale zároveň mají skupiny čas na to, aby daly včasnou výstrahu a dost času, aby rozvinuly blokovací zařízení.
- (3) Hlídka se vzájemně zabezpečuje.
- (4) Prostor se před použitím důkladně prověří.

4123. **Správný postup při rozmísťování.** Za předpokladu, že hlídka se skládá alespoň z 12 osob, by měl být správný postup při rozmísťování následující:

- (1) Hlídka jde odhodlaně, nejlépe s velitelem a sleduje oblast silničního zátarasu. Velitel hlídky rozmístí silniční hlídku a skupiny pro odříznutí přístupu a provede vizuální kontrolu oblasti pomocí dalekohledu. Pak se rozhodne, zda rozmístí všechny skupiny na silnici nebo jednu skupinu umístí na hlídkovacím stanovišti nebo zda bude jedna skupina provádět záložní hlídkování.
- (2) Skupina velitele hlídky, který bude provádět silniční hlídku, zůstává na stráži a střeží zatímco se rozmísťují skupiny pro odříznutí přístupu.
- (3) Skupiny pro odříznutí přístupu se blíží ke svým stanovištím, jdou rozhodně a provedou kontrolu vyklizení ve svých postaveních. Velitel skupiny a vedoucí zaujmou místo u silnice. Zbytek se ukryje na vyvýšené pozici ve vzdálenosti 50 metrů. Čelní stráž rozmístí „zastavovací ježky“ tak, aby byly připraveny k roztažení přes silnici. Nic by nemělo být vidět. (Velitel rozhodne podle své taktiky o tom, kdo kde bude stát).
- (4) Silniční hlídka provádí kontrolu svých postavení. Podrobné úkoly jednotlivých členů hlídky:

- a. Velitel hlídky. Zůstává mimo silnici a používá rádiové spojení ke kontrole registračního poznávacího čísla vozidla. Vybírá vozidla, která se mají prohlédat. Musí mít náhradní signál, např. písknutí, kterým uvede do pohybu skupiny pro odříznutí přístupu.
- b. Voják, který vozidla zastavuje. Zastavuje vozidla, hovoří s posádkami vozidel, vyplňuje příslušné formuláře.
- c. Voják, který provádí prohlídku. Jakmile je požádán, aby prohlédal vozidlo, odejme řemeny, opasky a zbraně a nechá je střežit ochranou. Určuje prostory vozidla, které se mají prohlédat. Prohledává také posádky vozidel.
- d. Ochrana. Z krytého postavení sleduje posádku vozidla a chrání výzbroj vojáka, který provádí prohlídku. Silniční hlídka by se neměla dostat do malého prostoru, ale měla by zůstat rozptýlena pro případ, kdyby nastaly problémy.

4124. **Správný postup při vyzvedávání.** Nácvik správného postupu při vyzvedávání by mohl zahrnovat:

- (1) Silniční hlídka se přesune do postavení k provádění prohlídky.
- (2) Skupiny pro odříznutí přístupu se přeskupí, shromáždí vybavení pro zablokování silnice a stáhnou se ze svých postavení.
- (3) Při odsunu zváží možnost klamání, protože nepřátelské osoby by mohly hlídku zaměřit při odpoutávání se.

Správný postup na silničních zátarasech, kontrolních bodech a kontrolních stanovištích

4125. Odhalení ilegálních předmětů a osob:

- (1) Informovat operační středisko (Ops Centre).
- (2) Zadržet, prohlédat, dopadnout, držet pod kontrolou a znovu přehodnotit použití minimální síly.
- (3) Vozidlo se stává místem činu. Zvážit zachování důkazů pro soud.
- (4) Skupiny pro odříznutí přístupu vytvoří kolem oblasti kordon do doby, dokud nepřijde pomoc.

4126. **Osoby odmítající podrobit se prohlídce.** V případě odmítá-li osoba nechat prohlédnout své vozidlo, by měl velitel hlídky:

- (1) Informovat operační středisko a vyžádat si policejní pomoc.
- (2) Pokud policie není k dispozici, znovu požádat o souhlas s provedením prohlídky vozidla.
- (3) Pokud se osoba odmítá podrobit legitimní prohlídce, pak se má proti této osobě zakročit podle v té době platných standardních operačních postupů.
- (4) Pokud se během následující prohlídky nic nenajde, vyplnit formulář s hlášením (řidič obdrží kopii) a umožnit řidiči pokračovat v cestě.
- (5) Po návratu na základnu podat podrobné hlášení.

4127. Osoby, které se během prohlídky snaží opustit vozidlo:.

- (1) Požádat o setrvání u vozidla.
- (2) Vysvětlit práva. Používat zdravý rozum.
- (3) K přinucení posádky zůstat do ukončení prohlídky vedle vozidla použít minimální sílu. Průběžně informovat operační středisko.
- (4) Zadržení použít jako poslední řešení.

Oddíl X – Zákaz vycházení

4128. **Všeobecná ustanovení.** Zákaz vycházení může být obecný a vyhlášený pro rozsáhlou, ale jasně definovanou oblast jako je např. město, okres nebo region nebo může být vyhlášen pro malou oblast jako je střed města, skupina obytných domů nebo konkrétní ulice. Velikost oblasti a doba trvání, pro kterou se zákaz vycházení platí, bude záviset na důvodech vyhlášení zákazu vycházení.

4129. **Zákaz vycházení** se může vyžadovat na:

- (1) Pomoc bezpečnostním silám získat zpět kontrolu po nepokojích a závažných výtržnostech omezením pohybu civilistů a umožněním zklidnit vášně.
- (2) Zamezení pohybu civilistů ve vybrané oblasti po dobu, kdy probíhá pátrání nebo vyšetřování incidentu.
- (3) Znemožnění pohybu jednotlivým členům nepřátelských skupin.

(4) Umožnění bezpečnostním silám větší volnosti při operacích.

4130. **Zákaz vycházení** by se neměl vyhlášovat k potrestání nebo jako hrozba vnutit civilnímu obyvatelstvu nepohodlí a obtíže v případě výskytu nepřátelských akcí. Obyvatelstvo většinou uposlechne zákaz vycházení, ale dlouhá chvíle, nedostatek jídla, nebo dokonce pocit, že zákaz vycházení byl vyhlášen nespravedlivě nebo je prováděn neúčinně, můžou vést k porušení zákazu vycházení a k následným incidentům. Proto je nezbytné plánování založit na správném pochopení místních podmínek.

Směrnice pro plánování zákazu vycházení

4131. **Plánování.** Za vyhlášení zákazu vycházení jsou odpovědné civilní orgány, ale jelikož důvod vyhlášení je většinou vojenský, je nutno bezpečnostní síly vždy konzultovat, obzvláště v situaci, budou-li muset zákaz prosazovat. Pokud má být zákaz vycházení efektivní, je pro jeho uplatňování vždy potřeba velkého počtu policistů a vojenských jednotek.
4132. **Oblast.** Oblast musí být jasně definována. Ve městech, kde jsou domy blízko sebe a ulice jsou úzké, může být nutné buď oblast zákazu vycházení rozšířit tak, aby bylo dosaženo jasně definovaného obvodu nebo zakázat pohyb do ulice, která tvoří hranici. Pokud se má provádět celková kontrola, je nutné, aby obvod oblasti zákazu vycházení tvořil jeden celek. Na oblasti zákazu vycházení se musí dohodnout civilní orgány ve spolupráci s bezpečnostními silami.
4133. **Časové sladění.** Zákaz vycházení vyhlášený na krátké časové úseky nepůsobí žádné problémy. Pokud je nepřiměřeně prodlužován, může způsobit vážné obtíže nevinným civilistům. Studium charakteru místních podmínek může pomoci dosáhnout takového časového sladění, které je účinné i proveditelné. Je důležité znát:
- (1) Dobu, kdy obyvatelé normálně vstávají, chodí do práce a vracejí se domů.
 - (2) Běžnou otevírací a zavírací dobu obchodů.
 - (3) Čas, který je nutný k realizaci zákazu vycházení po jeho veřejném vyhlášení.
4134. **Utajení.** Je-li zákaz vycházení vyhlášen nečekaně, lze nepřátelské skupiny zadržet nepřipravené, aniž by měly čas své plány změnit a tak je možno tyto plány a jejich kurýrní služby rozvrátit. Neočekávaný a rychle vyhlášený zákaz vycházení zabrání rovněž nežádoucímu shromažďování v ulicích, při nichž se mohou agitátoři pokusit

ovlivnit obyvatelstvo, aby porušilo zákaz vycházení. Utažení plánování je proto nezbytné.

4135. **Posloupnost událostí.** Pravděpodobná posloupnost událostí je následující:
- (1) Rozhodnutí vyhlásit zákaz vycházení přijmou civilní orgány po konzultaci s policií a vojenskými veliteli.
 - (2) Vypracují se plány, které obsahují časové sladění, oblast, hranice, potřebné jednotky a administrativní opatření.
 - (3) Představitelé místní policie a armády vypracují podrobné plány: oblast by se měla prozkoumat tajně.
 - (4) Oddíly pro vytváření kordonů, silniční a stálé hlídky se rychle přesunou do postavení.
 - (5) Zákaz vycházení a instrukce k následným kontrolám se vyhláší odpovídajícími prostředky, např. tiskem, rádiem, sirénou a pomocí policejního vyhlášení megafonem. Oznámení veřejnosti mohou rovněž provádět vrtulníky a lehké letouny.
4136. **Vyhlášení zákazu vycházení.** Stávající velitelství bezpečnostních sil by mělo kontrolovat zákaz vycházení koordinací všech aspektů, které ovlivňují civilní orgány, armádu a policii. Pokud neexistuje žádné společné velitelství, mělo by se zřídit.
4137. **Propustky do oblasti se zákazem vycházení.** Propustky do oblasti se zákazem vycházení obvykle vydává civilní správa a policie. Určití lidé jako jsou lékaři, zdravotní sestry, církevní hodnostáři a pracovníci důležitých úřadů/služeb potřebují větší nebo menší volnost pohybu a civilní správa by měla dostatečně předem sdělit vojenským jednotkám snadno pochopitelný systém propustek.
4138. **Hlídky.** K realizaci zákazu vycházení jsou potřeba mobilní hlídky a stálá stanoviště. Jakmile je zákaz vycházení již zavedený, lze počet stálých stanovišť snížit a udržovat zákaz vycházení především pomocí mobilních hlídek. Ke střežení nelegálního pohybu mezi domy, na pomoc a ke krytí uličních hlídek mohou být nutné stálé hlídky na střeších domů.
4139. **Pozorování.** Při prosazování zákazu vycházení budou pomáhat pozorovací zařízení, což sníží počet stálých stanovišť.
4140. **Kontrola navštív a jejich vozidel.** Je-li v oblasti vyhlášen zákaz vycházení neočekávaně, obvykle je v oblasti uvězněna i řada lidí, kteří v této oblasti normálně nežijí. Musí být připraven systém přesunu a kontroly těchto lidí.

Samozřejmě nemohou během zákazu vycházení dostat povolení se do oblasti opět vrátit.

4141. **Narušitelé zákazu vycházení.** Musí se jasně specifikovat akce, které vojenské jednotky podniknou proti narušitelům zákazů vycházení. Narušitelé budou obvykle zadrženi, prohledáni a předáni civilní policii. Je nutno dbát o to, aby důkazy o jejich přestupku a zadržení byly zaznamenány, aby mohly být později předloženy u soudu.
4142. **Povinnosti policie.** Policie odpovídá za:
- (1) Oznámení zákazu vycházení veřejnosti.
 - (2) Vydávání jakýchkoliv výjimek u propustek k zákazu vycházení.
 - (3) Zneškodnění všech narušitelů zákazu vycházení včetně toho, že mohou být zadrženi vojenskými jednotkami.
 - (4) Zajištění policejních hlídek v operačním prostoru ve spolupráci s vojenskými silami.
4143. **Administrativní problémy.** Civilní orgány odpovídají za sdělení opatření, aby vyřešily administrativní problémy, které mohou vzniknout, je-li zákaz vycházení vyhlášen na dlouhou dobu a přitom může být potřeba i vojenská pomoc. Druhy problémů, které mohou nastat:
- (1) Nedostatek vody v domech.
 - (2) Nedostatek potravin v obchodech.
 - (3) Potřeba nákupu základních potravin.
 - (4) Dodávky základních potravin do oblastí, kde nejsou žádné obchody.
 - (5) Odstranění odpadků z domů a ulic.
 - (6) Dodávky paliva ke svícení, vaření a vytápění domů.
 - (7) Ošetřování nemocných a nastávajících matek.
 - (8) Péče o zvířata.
 - (9) Nedostatek domácích hygienických prostředků.
 - (10) Péče o lidi bez domova.

Oddíl XI - Inspekce, prohlídky a zabavení

4144. **Všeobecná ustanovení.** Inspekce, prohlídky a zabavení se běžně provádí jako součást ověřovacího procesu

a často jsou spojeny s demilitarizačními kroky nebo kontrolou zbrojení.

4145. **Inspekce.** Inspekce mohou být dohodnuté předem nebo mohou být bez předchozího oznámení. Mohou mít monitorovací, ověřovací nebo represivní cíl. Inspekce budou mít tendenci dodržovat standardní režim a frakce, která se má kontrolovat, je bude pravděpodobně očekávat a uznávat. Proto normálně nebudou představovat žádný důvod ke konfrontaci a nebudou zdrojem potíží. Inspekce budou probíhat postupně a v případě inspekce prostoru pro ubytování demobilizovaných sil mohou mít následující podobu:

(1) **Předběžná výstraha.** Předběžná výstraha se může nebo nemusí použít. Může být frakci předána služebním postupem a pak sdělena místu, v němž má proběhnout inspekce. Nebo může předběžné oznámení podat hlídka na taktické úrovni, která informuje velitele místa den před inspekcí.

(2) **Plánování.** Při plánování provádění inspekce se musí vzít v úvahu:

- a. Podrobné briefinky na místě inspekce.
- b. Časové sladění k zajištění včasného příjezdu, časového rozvrhu na místě, vypracování zprávy a formalit při odjezdu.
- c. Stav sil, druh vozidel a oblečení a stav zbraní pro inspekční jednotky.
- d. Komunikaci z místa inspekce do vlastního střediska vojenských operací (Ops Room).
- e. Tlumočnicka přijatelného etnického původu.
- f. Parkování (kde inspekční jednotky ponechají svá vozidla).
- g. Inspekční vybavení/zařízení.
- h. Protokoly.

(3) **Spojení.** Spojení lze navázat s velitelem stanoviště. Tón se bude řídit podle účelu inspekce. Je-li to nezbytné, měly by inspekční jednotky potvrdit, že mají přístup do celého místa a do všech budov a zeptat se velitele stanoviště, zda byly učiněny nějaké změny v jednotce nebo ve vlastnictví zbraní. Měly by být

vyžádány plány místa a provedena registrace zbraní.

- (4) **Inspekce.** Doba, po níž inspekce potvrďá, bude záviset na velikosti a složitosti stanoviště. Je-li stanoviště velké, měly by se připravit nepředvídané výdaje pro střídající inspekční tým. Při provádění inspekce se musí vzít v úvahu:
- a. Opatření při zamčených budovách nebo místnostech.
 - b. Zda se vyžaduje kontrola sériového / výrobního čísla.
 - c. Zda se vyžaduje kontrola interiéru vozidel/obrněných transportérů.
 - d. Inspekční tým se musí vyznat ve zbraních včetně místních variant zbraní.
 - e. Zajištění bezpečnosti při manipulaci se starou nebo nestabilní municí.
 - f. Zajištění bezpečnosti při manipulaci se zbraněmi, které mohou být nabitě.
 - g. Citlivost frakcí na fotografování.
 - h. Bezpečnost informací o inspekci a operační bezpečnost (operational security - OPSEC) frakce.
- (5) **Zajištění.** Po ukončení inspekce by se měly držené zbraně a materiál daného stanoviště) zajistit a zjistit všechny nesrovnalosti. Po zajištění lze objasnit nesrovnalosti s velitelem stanoviště a vše vysvětlit.
- (6) **Zabavení/protesty.** Reakce na jakékoliv porušení nebo nesrovnalosti ve zbraních a v materiálu po provedené inspekci budou do značné míry záviset na účelu inspekce a na mandátu vojenských sil.
4146. **Prohlídky.** Prohlídky lze provádět z mnoha důvodů. Například:
- (1) K prověření bezpečnosti trasy, oblasti nebo budovy.
 - (2) K nalezení pašovaného materiálu, zbraní nebo vozidel.
4147. Na rozdíl od inspekci se prohlídky obvykle neprovádějí ustáleným formálním způsobem, protože ti, kteří jsou prohledáváni je neočekávají, ani neuznávají. Proto bude spolupráce pravděpodobně menší, pokud bude vůbec

nějaká a nebezpečí pro jednotky provádějící prohlídku bude v důsledku toho vyšší. Fakt, že prohlídka bude často prováděna bez místní spolupráce a možná v neobydlené oblasti nebo budově, znamená, že by mohlo existovat značné nebezpečí min, nevybuchlé munice nebo improvizovaných výbušných zařízení (Improvised Explosive Device - **IED**). S cílem minimalizovat riziko pro jednotky provádějící prohlídku může být nutné použít kordón, aby bylo možno zajistit bezpečnou, asanovanou oblast a tuto oblast bude asi také nutno prohlédnout jednotkou pyrotechnického zabezpečení (Explosive Ordnance Disposal-**EOD**) předtím, než jakákoliv prohlídka proběhne.

4148. **Zabavení.** Možnost vojenských sil zabavit zbraně, vozidla nebo těžké zbraně konkrétní frakci bude záviset na mandátu, podle něhož síly působí. Zabavení bude obvykle naplánované nebo zabavení bude provedeno na místě. Plánované zabavení bude mít často represivní účel jako reakce na nepovolenou činnost konkrétní frakce. Okamžité zabavení na místě budou obvykle provádět jednotky, které se setkají s porušením a jsou schopné okamžitě jednat. Při provádění zabavení se má zvážit mnoho věcí, ať už se zabavuje vozidlo, zbraň nebo munice:

- (1) Potvrzení legitimního zabavení.
- (2) Objasnění zabavení.
- (3) Bezpečné zabavení a použitý stupeň sil provádějících zabavení.
- (4) Odstranění/přemístění zbraní, vozidel nebo munice.
- (5) Postup při odvolání se.
- (6) Zničení zbraní, vozidel nebo munice.

Oddíl I – Pátrání

5001. **Pojem.** Pod pojmem pátrání se rozumí příležitost, kdy bezpečnostní síly mají iniciativu a mohou rozhodnout kdy, kde a jak jednat. Proto jsou také důležitou součástí operací. Pátrání vystavuje nepřátelské strany neustálému tlaku a nutí je přemísťovat zbraně, munici, výbušniny a jiný materiál, takže jim hrozí větší nebezpečí odhalení. Pojem pátrání je dosti široký a vyvíjí se již řadu let ve snaze brát v úvahu nepopiratelnou skutečnost, že:

- (1) Nepřátelské strany zdokonalují své schopnosti skrývat a utajovat zbraně a další techniku, což si vyžaduje mnohem složitější pátrací reakci.
- (2) Účinnost pátrání se znatelně zvýšila, což může sehrát významnou roli z hlediska nalezení zbraní a techniky nepřátelských stran.

5002. **Cíl.** Cílem pátrání je:

- (1) Chránit potenciální cíle.
- (2) Získat zpravodajské údaje a informace.
- (3) Připravit nepřátelské strany o jejich vlastní zdroje.
- (4) Získat důkazy jako podklad pro následnou obžalobu.

5003. **Účel.** Tuto činnost zpravidla provádějí vojenské síly společně s policejními složkami za účelem:

- (1) Dopadení hledaných osob, nalezení zbraní, radiové techniky, zásob, výbušnin anebo dokumentů.
- (2) Narušení nepřátelských činností jako je výroba výbušných zařízení nebo zbraní.
- (3) Eliminace vlivu nepřátelských stran v určité lokalitě zejména při rozšíření kontrolované oblasti.

5004. **Prostor činnosti.** Dříve než se stanoví pro určitou oblast formální postupy pátrání, je nutné vyhodnotit prostor činnosti. Podrobné postupy budou značně záviset na převládajících podmínkách, což obecně závisí na tom, zdali se jedná o příznivé nebo nepřátelské prostředí a na míře technického ohrožení. Při hodnocení bude nutné vzít v úvahu následující faktory:

- (1) Jedná-li se o převážně o civilní nebo vojenské prostředí.
- (2) Míru lidového odporu vůči silám práva a pořádku.
- (3) Míru podpory aktivního odporu ze strany civilního obyvatelstva.
- (4) Úroveň technické odbornosti a stupeň extremismu nepřátelských stran včetně jejich cílů a způsobů činnosti.
- (5) Přístup k vyráběným anebo podomácku zhotoveným zbraním a jiným bojovým prostředkům.
- (6) Schopnost civilních orgánů řešit krizi a obtížné situace v průběhu období napětí nebo nepokojů, zejména ve vztahu k raněným a mrtvým.

5005. **Plánování pátrání.** Pátrání si ve značném objemu vyžaduje vést předběžná jednání a udržovat kontakt s ostatními jednotkami, přičemž úspěch většiny pátrání závisí na pečlivém plánování, což má zajistit aby:

- (1) Činnost vycházela z kvalitních zpravodajských podkladů.
- (2) Bylo dosaženo účinku překvapení na základě náležitého utajení operace.
- (3) Byly nasazeny odpovídající počty pátracích skupin a techniky.
- (4) Byly povolány pyrotechnické skupiny, je-li podezření, že v cílové oblasti jsou nástrahy.
- (5) Pátrací skupiny vyrazily do cílové oblasti v nejvhodnějším okamžiku.
- (6) Pátrači byli chráněni odpovídajícím kordonem anebo ochrannými silami, jenž mají zamezit úniku povstalců a chránit pátrače před útokem anebo odvrácením pozornosti.

5006. **Vyvarování se nepružných postupů.** Je třeba vycházet z předpokladu, že se zraky nepřátelských sil budou upírat na každou akci pátrání, a že si budou všimnout veškerých používaných způsobů a postupů pátrání. Vede-li se pátrání podle rutinního vzorce, hrozí každému, kdo takto postupuje, nebezpečí uvíznutí v nastražené pasti. Proto je velmi důležité, aby se toto hledisko bralo v úvahu při plánování každé činnosti, od vytvoření kordonu po příjezd pátracích skupin včetně jejich způsobů pátrání. Uplatňování různých postupů a nacvičených

činností může sice být ku prospěchu, avšak některé postupy nelze a ani by se neměly měnit, pokud chceme zajistit konsistenci a vyhnout se možným chybám z hlediska bezpečnosti.

5007. **Faktory plánování.** Níže jsou uvedeny hlavní faktory plánování pátrání:

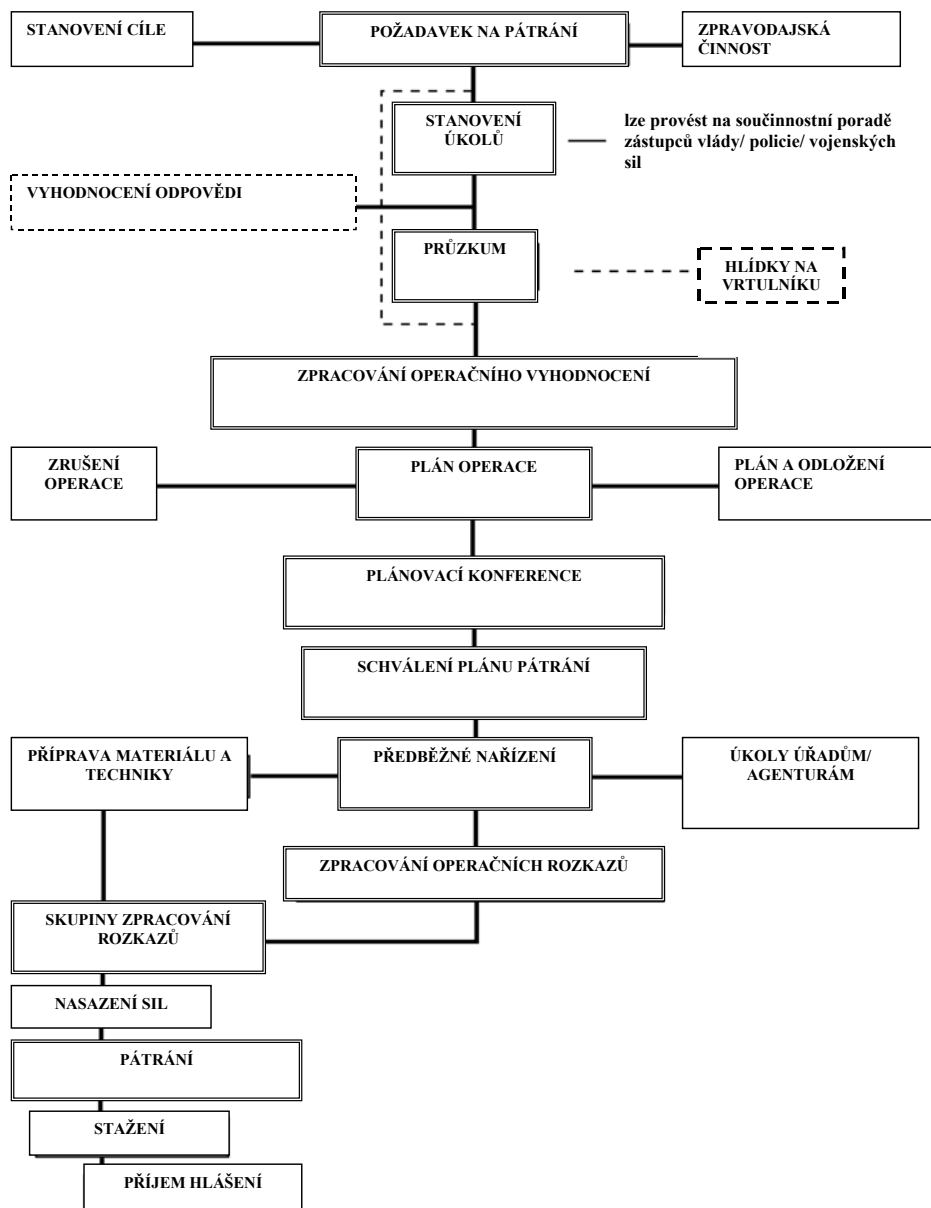
- (1) **Cíl.** Jakmile se učiní rozhodnutí o provedení pátrání, je nutné ho zasadit do kontextu s ostatními vojenskými operacemi, které se plánují ve stejném časovém období. Tento faktor obvykle udává určitý časový rámec/trvání operace, v němž je možné realizovat pátrání.
- (2) **Princip "nutno znát".** Tento princip je pravděpodobně klíčem k úspěchu jakéhokoli pátrání. Velitelé a jejich štáby by měli být s plánem seznámeni podle pečlivě zalkulovaných sledů plánovacího procesu.
- (3) **Plán klamání** Vypracování plánu klamání vychází z potřeby chránit vlastní síly a prostředky anebo dosáhnout operačního překvapení. Lze také počítat s nutností utajit skutečný ráz pátrání anebo jeho načasování před některými prvky, které jsou součástí principu "nutno znát."
- (4) **Zpravodajské informace.** Hlavní podnět k zahájení pátrání by měl vycházet z dostupnosti dobrých zpravodajských zdrojů. Nejsou-li k dispozici anebo se obtížně získávají, potom lze využít i jiných zpravodajských vyhodnocovacích nástrojů.
- (5) **Úkolování.** Před zahájením jakéhokoli pátrání je nutné stanovit jasný směr zahrnující operační, právní a politické aspekty pátrání.
- (6) **Výcvik.** Charakter operačního prostoru bude pravděpodobně diktovat požadavky na výcvik a druh specialistů potřebných k provedení určitých úkolů. Nemá-li jednotka vlastní zdroje ke splnění úkolu, měla by jí být poskytnuta odborná poradní pomoc a zabezpečení.
- (7) **Systematický způsob práce.** Uplatňuje se při plánování i při vlastním vedení pátrání. Z důvodu vyvážení se chyb anebo přehlédnutí důležitých skutečností se musí přistupovat k jakémukoli pátrání pečlivě, podrobně a zcela systematicky.
- (8) **Důkladnost.** Jak již samotný název napovídá, pátrání se musí provádět s vysokou mírou důkladnosti a to jak před zahájením, v průběhu plnění, tak i při dokončení jakéhokoli úkolu.

5008. **Sled plánování pátrání.** Jakmile jsou hlavní faktory ovlivňující celkový proces pátrání pokryty, bude nutné v logickém sledu zvážit podrobnější plánovací činnost, aby se zajistilo pokrytí všech následujících hlavních bodů:

- (1) **Předvídání nepřátelské akce.** Každý pátrač potřebuje znát, jakými způsoby nepřátelské strany maskují a skrývají předměty, aby mohl předvídat jejich způsoby a činnost. Musí neustále vyhodnocovat cíl nepřítele, aby mohl předjímat jeho akce. Velitel by kromě toho měl rovněž stanovit míru ohrožení, kterému budou vojáci provádějící operaci čelit a určit, zda-li se tito vojáci na základě jeho opatření stanou cílem nepřátelské činnosti. V tomto bodu je třeba také zahrnout úvahy o účinku operace na místní obyvatelstvo a zdali nedojde v důsledku nějaké akce ke zbytečnému odporu.
- (2) **Izolace cílové oblasti.** Zde je nutné rozhodnout o použití kordónu anebo jiné formy ochrany. Po zahájení činnosti se v žádném případě nesmí dovolit, aby jakákoli osoba svévolně vstoupila do prohledávané oblasti anebo ji opustila.
- (3) **Koordinace činnosti.** Aby pátrání probíhalo systematicky a integrovaně, musí být veškeré činnosti koordinovány, což zahrnuje:
 - a. Vzájemnou součinnost členů uvnitř pátrací skupiny i mezi jednotlivými skupinami navzájem.
 - b. Koordinaci mezi pátracími skupinami a jinými druhy vojsk, pyrotechniky a místními úřady.
- (4) **Minimalizace rizika.** Zpravidla nejnebezpečnější část pátrání probíhá při příjezdu do dané oblasti a krátce po něm. Jsou-li aktivisté překvapeni anebo náhle vyrušeni, mohou pak reagovat ukvapeně a násilně. Podobně, pokud se zde nachází civilisté, lze očekávat pokusy odvrátit nebo zdržet zahájení činnosti. Jakmile se cílová oblast dostane pod vojenskou kontrolu, potom je třeba počítat s rizikem, které by mohlo vzniknout, jestliže se naruší stanovená souslednost pátrání anebo jestliže určité "nálezy" povedou k opominutí nebo zanedbání nacvičené činnosti a postupů. Někdy "nálezy" mohou být návnadou sloužící k odvrácení pozornosti od mnohem cennějších cílů.

- (5) **Uchovávání záznamů.** Záznamy mají nedocenitelnou hodnotu v případě získání nálezů a z hlediska poskytování důkazů pro následné žaloby a také, což je ještě důležitější, při poskytování dalších informací zpravodajským štábům o oblasti a způsobech činnosti nepřátelských stran, které lze zaznamenat a použít v příštích operacích.
- (6) **Důkazy a zatýkání.** Jestliže pátrání odhalí něco, co může vést k soudnímu řízení, je nutné zaznamenat důkazy, přičemž vojáci musí jednat řádně v souladu se zákonem a postupy pro zatýkání.

SCHÉMA PÁTRÁNÍ



Obrázek 1 Schéma pátrání

Oddíl II- Pátrání po osobách

5009. **Všeobecná ustanovení.** Pátrání po osobách je oprávněné, jestliže je pátrač vybaven určitou pravomocí. Pátrání se musí vést v souladu s příslušnými právními řády. Osoby, které provádí pátrání, musí být obeznámeny s příslušnou legislativou. Druhy pravomocí, jenž se zpravidla uplatňují vůči hledaným osobám:

- (1) V rámci rutinní činnosti, kdy dobrovolně vstoupí do určité budovy nebo oblasti, přičemž pátrání je podmínkou vstupu.
- (2) Na bezpečnostních kontrolních bodech anebo kontrolních bodech vytvořených po určitém incidentu.
- (3) Jestliže existuje důvodné podezření, že daná osoba vlastní ukradené anebo zakázané předměty.
- (4) Jestliže je na dotyčnou osobu uvalena vazba.
- (5) Jako preventivní opatření v období, kdy je dotyčná osoba ve vazbě.

5010. Při tělesných prohlídkách je nutné postupovat s velkou opatrností, jelikož hrozí nebezpečí obvinění z brutality, útoku anebo neetického zacházení. Nepřátelské osoby a jejich sympatizanti se často snaží tyto situace využít k diskreditaci vojenských sil. Dále je známo, že většina prohledávaných lidí je nevinna, proto musí vojáci přistupovat k prohlídkám způsobem, jenž vyjadřuje jejich profesionalitu a zdvořilost. Tyto faktory si vynucují, aby se prohlídky osob prováděly:

- (1) Pouze za okolností, které jim poskytují právní odůvodnění.
- (2) Podle postupů, které minimalizují riziko vykonstruovaných obvinění proti vojenským silám.
- (3) V souladu se zásadou, že prohlídku žen a dětí provádí žena.

5011. **Omezení.** K prohlídkám osob se vztahují tato hlavní omezení:

- (1) Za ideálních okolností provádí prohlídku osoba stejného pohlaví jako jsou prohlížené osoby. V určitých oblastech bude nutné zajistit, aby prohlídky dětí (do 14 let) prováděla výhradně žena.
- (2) Obecně platí, že neexistuje žádná pravomoc, která by vyžadovala, aby si prohledávaná osoba na ve-

řejnosti svlékla jakoukoli jinou oděvní součástku než kabát, blůzu nebo rukavice. Pravomoc k svlečení jiných vnějších oděvních součástí lze uplatnit mimo zraky veřejnosti a v případech neochoty učinit tak dobrovolně.

5012. **Kategorie prohlídek.** Prohlídky osob se dělí do dvou následujících kategorií:

- (1) Rychlá tělesná prohlídka (před zraky veřejnosti).
- (2) Podrobná tělesná prohlídka (mimo zraky veřejnosti)

5013. Rychlá tělesná prohlídka:

- (1) **Rychlá** tělesná prohlídka se zpravidla provádí:
 - a. Když se v oblasti nachází velké množství lidí a alternativu podrobné tělesné prohlídky nelze zaručit.
 - b. Jako předběžné opatření k podrobné tělesné prohlídce, je-li bezprostředně žádoucí nalézt cokoli, jenž by mohlo ublížit pátrači, prohledávané osobě anebo komukoli jinému.
 - c. Jako předběžné opatření k podrobné tělesné prohlídce, je-li bezprostředně žádoucí zajistit veškerý důkazní materiál, který by mohl být před zahájením podrobné prohlídky odhozen anebo zničen.
- (2) **Postup.** Prohlídku je třeba provádět podle níže uvedeného popisu. Pokud je to možné, prohlízející by měli pracovat ve dvojicích, přičemž jeden z nich provádí tělesnou prohlídku a druhý pozoruje prohlížejího i prohlíženého. Druhá osoba může svého spolupracovníka kryt. Další zásady:
 - a. Prohlízející by neměl stát přímo před anebo za prohlíženou osobou, aby se vyhnul útoku kopem, kolenem či hlavou.
 - b. Prohlízející se nesmí nechat rozptylovat, zastrášovat a neměl by se prohlíženému dívat do očí.
 - c. Pozorovatel musí sledovat znaky mimo-verbální komunikace, např. zvýšenou nervozitu, napětí anebo nenápadná gesta adresovaná jiným osobám.

- d. Pracuje-li se se zbraněmi, prohlížejíci musí dávat pozor, aby se nepohyboval v palebném úseku kolegy, který ho kryje.
- e. Za ideálních okolností by prohlížená osoba měla stát s nohama mírně rozkročenými a ruce mít rozpažené asi 30 cm od boků. Neopírat prohlíženého o zeď. Později bude možná nutné setřít z rukou prohlíženého forenzní stopy, tudíž by se nikomu neměla poskytnout příležitost k jejich odstranění.
- f. Prohlídku je třeba provést rychle a systematicky od hlavy k patě, nejdříve na jedné straně a poté na druhé, přičemž je nutné prohlédnout všechny části těla jak vpředu tak i vzadu. Pozornost je třeba věnovat kapsám a prostoru kolem opasku, kde mohou být ukryty zbraně. Rovněž je nutné postupovat opatrně u všech vnějších prohlubenin na těle jako jsou podpažní jamky, křížová oblast, rozkrok a sevřené dlaně.
- g. Prohlížejíci by neměl prohledávaného kontrolovat plácáním, ale používat plynulý pohyb po těle s mírným stiskem, aby mohl ucítit, zdali nejsou pod oděvem nějaké předměty. Prohlídka končetin se provádí oběma rukama, přičemž palce a ukazováčky se vzájemně dotýkají.
- h. Je nutné také prohlédnout veškerá zavazadla a svlečené oděvní součástky, které patří prohledávanému. S těmito věcmi je třeba zacházet s respektem.
- i. Někdy je možné pomoci si technickými prostředky jako jsou ruční nebo průchodové detektory kovu, rentgenové přístroje na prohledávání zavazadel a detekci výbušnin, zejména pokud je nutné na kontrolních stanovištích prohlédnout velké množství lidí.

5014. Podrobná tělesná prohlídka.

(7) Podrobná tělesná prohlídka se zpravidla provádí:

- a. Je-li důvodné podezření, že by prohledávaná osoba mohla mít u sebe nelegální předměty.
- b. Když se požaduje vysoká míra důvěryhodnosti, že prohledávaná osoba nemá u sebe nelegální předměty.

(8) **Postup.** Podrobná tělesná prohlídka se provádí podle téhož postupu jako rychlá tělesná prohlídka, avšak kromě toho je nutné dodržovat následující body:

- a. Zjistit totožnost prohledávané osoby a vlastníky jednotlivých zavazadel a dalších předmětů.
- b. Prohlídky by se za ideálních podmínek měly provádět mimo zraky veřejnosti. Míra podrobnosti prohlídky závisí na stupni podezření a času, který je k dispozici.
- c. Prohledávanou osobu je třeba vyzvat, aby vyprázdnila všechny kapsy a odložila veškeré předměty a dokumenty, které má u sebe.
- d. Je-li nutné svléct součástky ošacení, prohledávaný to může učinit dobrovolně (tuto skutečnost je nutné zaznamenat) anebo může být před i mimo zraky veřejnosti přinucen svléct některé oděvní svršky. Před zraky veřejnosti lze zpravidla nutit pouze k svlečení kabátu, blůzy anebo rukavic. Mimo zraky veřejnosti bude možné prohledávaného přinutit k svlečení dalších vnějších oděvních součástí. Je nutné si zapamatovat, že prohledávaného lze vyzvat či nutit, aby si svlékl pouze vnější oděvní součástky.

(9) Při prohledávání je nutné věnovat pozornost každému detailu, zejména však švům na oděvu, opasku, páskům, límcům, klopám, vycpávkám, manžetám a ohnutým částem ošacení (všude, kde lze ukryt malé předměty). Jako skrýš se často používají ponožky a obuv. K zdravotnickým obvazům je nutné vždy přistupovat s podezřením a zajistit si při-

tomnost lékaře, je-li nutné prohlédnout prostory pod obvažem anebo sádrovou dlahou. Svou hodnotu mohou mít také informace získané na jmenovkách, výrobních štítcích anebo záznamech z prádelny.

- (10) Bude-li po prohlídce následovat rozhovor s prohledávanou osobou, je třeba při nálezu předmětů neukazovat žádné emoce, přičemž se důležité předměty nesmí dávat stranou od jiných. Veškeré předměty musí být umístěny mimo dosah prohledávané osoby.
5015. **Podrobnější prohlídky.** Je možné provádět také ještě podrobnější prohlídky, ale ty si z hlediska dosažení požadovaného účinku vyžadují zvláštní postupy, které nejsou v tomto oddíle uvedeny.
5016. **Záznamy a hlášení.** U všech kategorií prohlídek, s výjimkou počátečních, je třeba vyhotovit záznam, který by měl obsahovat:
- (1) Podrobnosti o prohledávané osobě.
 - (2) Cíl prohlídky.
 - (3) Důvody prohlídky.
 - (4) Datum a čas prohlídky.
 - (5) Místo prohlídky.
 - (6) Podrobnosti o důležitých nálezech.
 - (7) Podrobnosti o jakémkoli zranění anebo poškození majetku prohledávaného zapříčiněných patrně v důsledku prohlídky.
 - (8) Údaje o totožnosti prohledávajícího, avšak jsou-li prohlídky prováděny v rámci vyšetřování trestných činů, jména prohledávajících se neuvádí a použijí se volací znaky či jiné způsoby identifikace.

Oddíl III – Prohlídka vozidel

5017. **Všeobecná ustanovení.** Nepřátelské strany budou při své činnosti téměř jistě používat pro přemístění vlastních sil a prostředků všechny druhy vozidel. Prohlídky vozidel na kontrolních bodech odrazují od realizování přesunů, a navíc jsou-li zjištěny nálezy, lze určit i jejich vlastníky a tím i zvýšit šance na úspěch v trestném řízení. Z důvodu velkého množství vozidel, která se dnes po silnicích pohybují, se může úkol provádět na kontrolních bodech prohlídky vozidel zdát až frustrující. Nemáme-li spoléhat na náhodu, musí být prohlídky vozidel jistěny

účinným zpravodajským systémem, který je schopen vozidla zaměřit a rychle ověřit jejich údaje, což zahrnuje úzkou spolupráci s archivy policejních záznamů, úřady registrace vozidel apod. Nicméně, neocenitelný význam má také bdělost a intuice policistů a vojáků v dané oblasti. Měli by mít přehled o obecných konstrukčních charakteristikách a znacích vozidla, což by mohlo napovědět, že se jedná o podezřelé a tudíž nelegální vozidlo.

5018. **Provádění prohlídek.** Osoby provádějící prohlídku vozidel by si měli uvědomit následující zásady:

(1) Prohlídka:

- a. Je třeba jednat rychle, pečlivě a efektivně. Dále je nutné, aby prohlízející přesně věděli, co mají dělat, neboť tím se snižuje možnost následných stížností.
- b. Přítomnost dětí, nemluvňat, zvířectva, starších lidí, mladých žen, zjevně nemocných nebo podnapilých osob není důvodem k odložení prohlídky. Pokud to bude nutné, přivolá se odborná pomoc.

(2) Opatrnost:

- a. Postupovat opatrně, aby nedošlo k zbytečnému poškození vozidla.
- b. Používat zdravý úsudek a všimnout si veškerých neobvyklostí. Hledat vysvětlení, jestliže prohlízející zahlédne lesklé závitky na šroubech, škrábance na hlavách šroubů, nové vrstvy lepidla na čalounění nebo jakékoli jiné nové prvky.
- c. Snažit se zapamatovat si co nejvíce podrobností o prohledávaném vozidle, což může být ku prospěchu při dalších prohlídkách.

5019. **Kategorie.** Způsoby prohledávání vozidel se dělí do tří níže uvedených kategorií. Tyto kategorie se mohou lišit podle intenzity prohlídek, přičemž jde v podstatě o činnost připomínající odplevelování. Obecně platí, že je lépe zachovávat celkovou opatrnost a rychleji prohlédnout více vozidel, než jich zkontrolovat málo, byť pečlivě. Mezi kategoriemi neexistuje žádná jasná hranice a rozsah prohlídky v každé etapě závisí na míře vzniklého podezření. Etapy prohlídky:

- (1) **Počáteční kontrola.** Počáteční kontrola je první částí procesu prohlídky vozidla a provádí se u všech zastavených vozidel.
 - (2) **Základní prohlídka.** Základní prohlídka se provádí na vozidlech, které byly vytipovány k podrobnější kontrole na základě obdržení zpravodajských informací anebo z důvodu podezření vzniklého během počáteční kontroly.
 - (3) **Následná prohlídka.** V podstatě se jedná o pečlivou kontrolu velmi podezřelých vozidel.
5020. **Vyhýbání se prohlídkám.** Podezřelé osoby se budou snažit vyhnout prohlídce a možná budou přitom také spolupracovat s jinými osobami. Osoby vykonávající službu na kontrolních bodech musí sledovat osoby, které se pokouší vyhnout prohlídce a přitom dávat pozor na:
- (1) Předávání signálů dalším vozidlům (např. blikáním pomocí brzdových světel anebo pomocí rádia).
 - (2) Chodce, kteří mohli vystoupit z vozidla ještě před příjezdem na kontrolní bod.
 - (3) Zmatky, které mohou způsobit dopravní zácpu a umožnit dalším vozidlům projet bez prohlídky.
5021. **Počáteční kontrola.** Počáteční kontrola se provádí u všech zastavených vozidel. Rozhodnutí o tom, které vozidlo se má zastavit, může vycházet z následujících faktorů:
- (1) Zastavení všech vozidel.
 - (2) Náhodného výběru.
 - (3) Vzniklého podezření.
 - (4) Získaných zpravodajských informací.
5022. **Cíl kontroly.** Hlavním cílem počáteční kontroly je vytipovat vozidla pro podrobnější prohlídku, avšak osoby provádějící kontrolu u vjezdu do kasáren nebo jiných prostorů si musí být vědomy nebezpečí převozu výbušných zařízení připevněných na větších vozidlech. Počáteční kontrola se zpravidla provádí s osobami na vozidle, ačkoli řidič může být vyzván, aby otevřel kapotu motoru i zavazadlového prostoru. Kontrolu vozidla, která běžně trvá jednu až tři minuty, provádí jedna až tři osoby.
5023. **Sled kontroly.** Není nutné, aby se u všech vozidel prováděla kontrola ve všech sledových fázích. Kontrolované části by se měly lišit vozidlo od vozidla, aby kontrolovaní

nevěděli, co bude následovat. Kontrola se ukončí, jakmile je zřejmé, že vozidlo, osoby i obsahy jejich zavazadel jsou mimo jakékoli podezření.

5024. **Podrobnější kontrola.** Jestliže prohlízející během počáteční kontroly nabudou z jakéhokoli důvodu podezření, mohou pak přejít k podrobnější prohlídce. Prohlízející pracují ve dvojicích, přičemž kontrolují vybranou část vozidla. Stanovený postup:

- (1) Cestující se vyzvou, aby vystoupili z vozidla a podrobili se osobní prohlídce.
- (2) Vozidlo se rozdělí do těchto pěti základních oblastí:
 - a. Interiér – Prostor pro cestující – prohlízející zajistí jeho bezpečnost.
 - b. Vnější povrch vozidla – Karoserie, příslušenství atd.
 - c. Zavazadlový prostor – úložný prostor vozidel typu kombi/hatchback.
 - d. Motorový prostor.
 - e. Spodní část.

Schéma prohlídky osobního vozidla

SYSTEMATICKÁ
PROHLÍDKA OSOBNÍHO
VOZIDLA JE ZAMĚŘENA
NA PĚT HLAVNÍCH
OBLASTÍ

VNITŘEK ZAVAZADLOVÉHO
PROSTORU

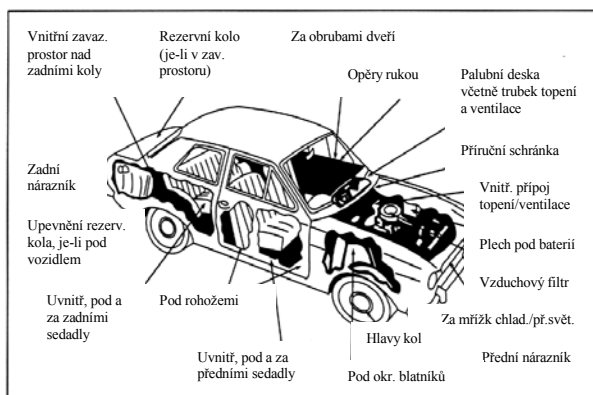
VNIŘNÍ PROSTOR VOZIDLA

PROSTOR MOTORU

VNĚJŠÍ POVRCH VOZIDLA

PODVOZEK

Zkontrolovat všechny větší
schránky
nebo mezistěnové prostory,
kde se lze dostat se bez
nápadných úprav.



Obrázek 2 Schéma prohlídky osobního vozidla

Osobní vozidla

5025. **Oblast 1.** Zajistit bezpečnost prohlížejších osob. Tato kontrolovaná oblast zahrnuje:

(1) Čalounění střechy:

- a. Přístup získaný odstraněním dveřních těsnících pásků anebo je-li vozidlo vybaveno posuvnou střežou, odstraněním okrajů.
- b. Sluneční clony.
- c. Přední, zadní a středové okenní/dveřní sloupky.

(2) Dveřní panely:

- a. Nejdříve stáhnout okno dolů. Lze provést prohlídku, aniž by se odstranila obruba? Dávat pozor, aby se nepoškodila pružinová svorka, apod.

(3) Boční panely vzadu (dvoudveřová vozidla, atd.):

- a. Vyjmout je a provést prohlídku skrze zavazadlový prostor.

(4) Zadní sedadla:

- a. Spodní část – některá sedadla jsou přichycena pružinou, jiná šrouby.
- b. Opěradla.

(5) Přední sedadla:

- a. Prostor pod sedadly.
- b. Zkontrolovat vnitřní vycpávky.

(6) Palubní deska:

- a. Zkontrolovat odpojenou baterii – pozornost věnovat kabelům, atd.
- b. Prostor za palubní deskou.
- c. Hadice ventilace a topení.

(7) Rádio, reproduktory, atd.

- a. Příruční skříňka – prostor pod ní i nad ní.
- b. Popelník - obsah.

c. Tunel se středovou konsolou.

(8) Přední prostor pro nohy:

a. Vyjmout panely – zajistit přístup k prostoru blatníků, těsnění dveří, atd.

(9) Podlaha:

(10) Vyjmout koberce/rohože. Neměly by se shazovat dolů.

(11) Zkontrolovat stopy poukazující na falešnou podlahu – sváry/tmel/atd.

(12) Zkontrolovat čepové otvory.

(13) Karavanová vozidla:

a. Ideální k pašování, neboť obsahují mnoho přirozených úkrytů.

b. Nevypadají obložené/panely příliš tlustě?

c. Domácí vybavení:

i. (a) Zůstala lednice (její izolace) netknuta?

ii. (b) Nejsou upraveny plynové láhve (butan/propan)?

iii. (c) Je nádrž na vodu naplněná vodou?

iv. (d) Používá se toaleta?

v. (e) Existuje nějaký přístup do mezistěnových vrstev.

(14) Jiné stopy.

a. Zkontrolovat zápach po čerstvém lepidle, nátěru, atd.

b. Zápach po konopí, atd.

c. Zjistit, jestli se jedná o vozidlo s vlekem anebo člunem na přívěsu.

5026. Oblast 2 – vnější karoserie/příslušenství. Kontrola této oblasti zahrnuje:

(1) Čelní, boční a zadní světla. Nastavení světel zanechat, jak bylo původně.

- (2) Nárazníky a okraje nárazníků.
- (3) Okraje a středy kol. Zkontrolovat tlak v pneumatikách. Nechat vypustit trochu vzduchu kvůli pachové kontrole.
- (4) Prostor pod okrajem blatníků. Připevnění blatníků.
- (5) Stopy po svárech. Nový ochranný nátěr (je čerstvý?). Zásahy u šroubů na blatnících.
- (6) Prohlídku, zda-li odpovídá tvar vnitřku blatníku s jeho vnější částí?
- (7) Šikmý pohled na karoserii a střechu, jestli nejsou patrné nějaké úpravy.
- (8) Čelní a zadní panely včetně spoilerů.

5027. **Oblast 3 – zavazadlový prostor.** (Včetně úložného prostoru vozidel typu kombi, výklopných zadních dveří, apod.). Před prohlídkou se postavit dozadu a zrakem zkontrolovat obsah. Pozornost zaměřit na tyto oblasti:

- (1) Zda-li obsah odpovídá údajům od řidiče.
- (2) Lepicí materiály, tmel, ochranný nátěr spodku, slepé nýty, atd.
- (3) Náhradní benzinové kanystry anebo falešné nádrže.
- (4) Rezervní kolo – vypustit vzduch a pečlivě zkontrolovat.
- (5) Spodní, vrchní, zadní a boční části kufru:
 - a. Vyjmout veškeré rohože, koberce, atd.
 - b. Zkontrolovat veškeré stopy po svárech, tmelu, novém nátěru nebo nápadně čistá místa.
 - c. Zkontrolovat dvouvrstvé prostory a místa s vlepeným kobercem.
- (6) Prostor mezi kufrem a zadním sedadlem (zkontrolovat zvlášť pečlivě).
- (7) Prostory v blatnících vozidel typu kombi.
- (8) Přirozené falešné podlahy.
- (9) Prostor zadních dveří.

5028. Oblast 4 – Motorový prostor. Kontrolovaná místa:

- (1) Plech pod baterií.
- (2) Nádoba s ostřikovačem čelního skla.
- (3) Hadice topení a ventilace a otvory na nich.
- (4) Motor topení a ventilace.
- (5) Vzduchový filtr.
- (6) Kapota.
- (7) Materiál k tlumení zvuku pod kapotou anebo tepelný štít.

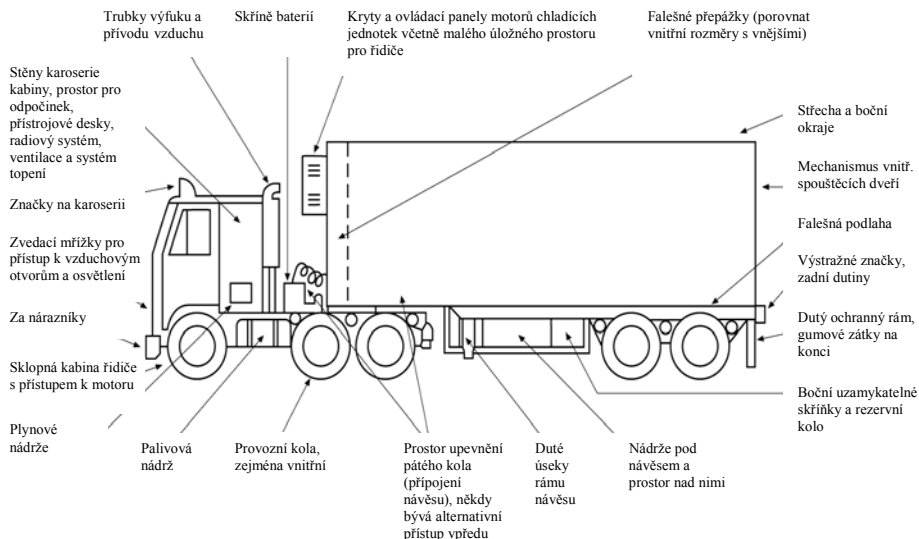
5029. Oblast 5 – Spodní část vozidla. Kontrolovaná místa:

- (1) Palivová nádrž – podle výše uvedeného postupu.
- (2) Rámy podvozku.
- (3) Odtokové otvory.
- (4) Nové sváry nebo ochranné nátěry.
- (5) Výfuk.
- (6) Olejová vana.

5030. **Palivová nádrž. NEBEZPEČÍ OHNĚ!** (Nejnáročnější prostor prohlídky). Pozornost je třeba zaměřit také na to:

- (1) Co ukazuje palivoměr. Ukazuje plnou nádrž?
- (2) Zda-li nádrž patří k vozidlu, stáří, atd.

Schéma prohlídky nákladního vozidla



Obrázek 3 Schéma prohlídky nákladního vozidla

5031. **Užitková vozidla.** Prohlídka užitkových vozů se provádí podle stejných postupů, avšak kromě toho je třeba věnovat pozornost těmto oblastem:

- (1) **Páté kolo.** Většina návěsů je zkonstruovaná tak, že nad kloubovým spojem, kde je návěs připojen k tažnému vozidlu, se nachází dutý prostor. Tomuto kloubu se obecně říká páté kolo. K tomuto místu bývá někdy přístup pouze zespodu návěsu a lze ho zkontrolovat pomocí baterky a zrcadla. Přístroje na bázi optických vláken dokáží zkontrolovat většinu prostorů pátého kola, snadněji se používají a jsou mnohem univerzálnější než baterka a zrcadlo. V některých případech se lze do tohoto místa dostat pouze po vyjmutí podlahových desek uvnitř návěsu, které jsou na každém konci připevněny dvěma šrouby.
- (2) **Palivové nádrže a boční skříňky.** Některé tahače, aby ujely delší vzdálenost, jsou vybaveny přídatnými palivovými nádržemi. Mezi vrchní částí nádrže a podlahou vozu bývá obvykle dostatečný prostor k uložení materiálu na vrchní části nádrže. Rovněž je nutné zkontrolovat nádrž, zdali se zde nenachází čerstvé sváry anebo přišroubované panely. Podobně často bývá dostatek prostoru mezi zadní částí boční skříňky a dílem podvozku, k němuž je připevněna.

- (3) **Rezervní kolo.** Může posloužit jako tajná skrýš a obvykle bývá pod návěsem. (Může však být na různých místech).
- (4) **Příčky na podvozku.** Většina návěsů je konstruovaná pomocí 2 nosníků ve tvaru U rozložených po celé délce. Zde je možno vytvořit skrýš připevněním desek na opačnou hranu, čímž se překlene mezera mezi nosníky.
- (5) **Skříň na baterii.** Za baterií se obvykle nachází prostor. Skříň se otevírá odšroubováním křídlových matic.
- (6) **Vnější ochranný rám.** Tento rám umístěný na zadním konci většiny návěsů je dutý a obvykle má na obou koncích gumovou zátku, kterou lze snadno vymout a získat tak přístup dovnitř.
- (7) **Otevřené návěsy.** Tam, kde prochází elektrické kabely od tažného vozu k návěsu, bývá spoj ve tvaru trojúhelníkové desky.
- (8) **Motory chladících boxů, chladiřské návěsy:**
 - a. Motory chladících boxů se obvykle skládají z dieselového motoru, který je připevněn na vnější části návěsu ve skříni na čelní přepážce. Motor pohání chladicí jednotku připevněnou na vnitřní části přepážky.
 - b. Ke kontrole lze otevřít skříň motoru. Prostor se nachází také za přepínacím panelem, který je připevněn závrtnými šrouby, jenž se uvolňují pootočením pomocí šroubováku. Velikost skrýší může být různá, což závisí na typu chladícího boxu, ale obvykle bývá dosti velká.
 - c. Na vnitřní jednotce se obvykle nachází kontrolní panel, který také odhaluje určitý prostor. Umělohmotné hadice na rozvod studeného vzduchu jdou po celé délce návěsu a často se používají k ukrývání materiálu. **UPOZORNĚNÍ:** Před prohlídkou se vždy ujistěte, že je celá jednotka vypnuta. Tyto jednotky mají termostatickou regulaci a pokud není motor vypnutý, automaticky se zapínají, jakmile stoupne teplota. Zvlášť nebezpečné jsou odkryté lopatky větráku.

(9) Kabinové výztuhy:

- a. Dveřní panely i boční panely na zadní části kabiny lze snadno vyjmout a obvykle se za nimi nachází značný prostor. Některé kabiny mívají dostatečný prostor i za střešními výztuhami.
- b. Zkontrolovat prostor za nosníkem a odkládací skříňkou a také prostor za reproduktory.

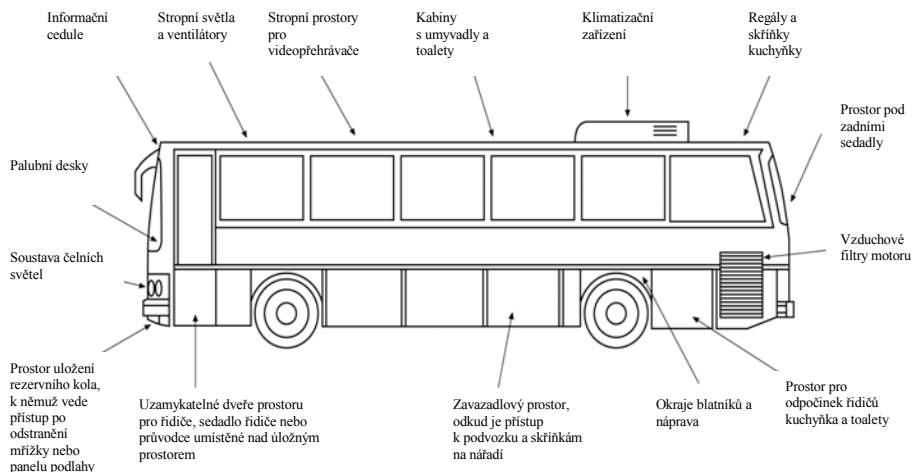
(10) **Vzduchové filtry.** Přístup bývá obvykle ze spodu vozidla. Krypt je uchycen upínadly. Je třeba postupovat opatrně, neboť některé filtry jsou naplněny olejem.

(11) **Falešné podlahy a přepážky.** Obvykle se nachází v samostatných jednotkách.

(12) **Spodní nádrže.** Zkontrolovat jakékoli stopy po čerstvých svárech/očištěných místech na nádrži i na návěsu.

(13) **Náklad.** Zkontrolovat velké balíky a využití prostoru palet. Zde se nachází často používané skryše. Další jsou pod i vevnitř vlečného vozu a návěsu.

Schéma prohlídky autobusů



Obrázek 4 Schéma prohlídky autobusů

Oddíl IV – Prohlídka obydlí budov

5032. **Přístup a pravidla vstupu do budovy.** Při prohlídce obydlí budov je nutné dodržovat následující zásady:

- (1) Pátrací skupina musí vstoupit do budovy co nejrychleji a pokud možno s co nejmenším rozruchem.
- (2) Všichni obyvatelé se shromáždí do jedné místnosti.
- (3) Proveďte se prohlídka všech obyvatel, kteří musí dále zůstat pod dohledem.
- (4) Velitel skupiny prohlédne svůj tým před osobou, která má v budově nejvyšší autoritu, a pak se nechá jedním členem své skupiny prohlédnout sám.
- (5) Od tohoto bodu dále je osoba s nejvyšší autoritou v budově vyzvána, aby doprovázela velitele skupiny.
- (6) Velitel skupiny si nakreslí plán budovy a očíslování každou místnost, podkroví, chodbu a schodiště ve směru shora dolů a zleva doprava.

(7) Místnost, kde se mají obyvatelé shromáždit a střežit, se nejprve prohlédne a zajistí, teprve poté mohou obyvatelé se svými strážci vejít dovnitř.

(8) Velitel rozdělí skupinu do dvojic a přistoupí k prohlídce prvních prostorů.

5033. **Obecný popis.** Níže jsou uvedena místa v obydlených budovách, která musí být náležitě prohlédnuta:

(1) Podkroví:

- a. Střešní prostor, vikýře.
- b. Prostor mezi okapy a střešní krytinou.
- c. Nádrže s vodou a potrubí (včetně odtokových kanálů).
- d. Podvaly, piliny, krytinová lepenka a střešní izolace.
- e. Odložený materiál na půdě.

(2) Místnosti:

- a. Dveře (vyjmout kování a kliky).
- b. Nábytek, vnitřní kování.
- c. Stěny, větrací otvory.
- d. Okna, vnější římsy.
- e. Krby a komíny.
- f. Strop (porovnat spoje a výšku) /falešné stropy.
- g. Podlahové krytiny, podlahy.
- h. Světla a jejich úchyty.

(3) Koupelna:

- a. Nádrže na vodu.
- b. Okraje panelů.
- c. Prostor za vanou a pod vanou.
- d. Přívod na teplou vodu.

(4) Schodiště:

- a. Zábradlí schodiště.

b. Obložení.

c. Schody.

(5) Kuchyň:

a. Stěny, zvláště cihly s průduchy.

b. Lednice, sporák, domácí přístroje (plynové vařiče, atd.).

c. Nádoby na potraviny, hrnce, atd.

(6) Různé:

a. Všechny trubkové rozvody.

b. Falešné poštovní schránky.

c. Kočárky (dětské kočárky), hračky atd.

d. Kufry.

e. Systém přívodu vzduchu.

f. Kanalizace, systém odtoku.

g. Vnější prostory.

h. Skříň elektrorozvodu.

i. Televizní přijímače a další elektrické přístroje.

5034. **Důkladná prohlídka místností.** Může se provádět několika způsoby. Pro ujištění, že žádný detail nebude opominut, se doporučuje postupovat následovně:

(1) Pátrači vždy pracují ve dvojicích, neboť pokud je jeden z nich nařčen z krádeže, druhý ho může hájit svým svědectvím.

(2) Je nutné prohlédnout a vyklidit nábytek včetně spíže, aby bylo možné prohlédnout podlahu, stěny a lišty.

(3) Poté se prohlédne podlaha, odstraní se krytina, zkontroluje se zdali v podlaze nejsou maskované poklopy, uvolněná prkna či podlažní sokly. Pokud možno použít detektor kovu.

(4) Zkontrolovat dveře, okna, obrazy, zrcadla, kredence, krby, počítače, atd.

- (5) Zkontrolovat a vyklidit strop pro kontrolu, zda-li zde nejsou maskované poklapy či falešné stropy.
5035. Pátrači nahlásí ukončení prohlídky každé místnosti veliteli skupiny, který jim přidělí další místnost k prohlídce.
5036. **Postupy před odchodem.** Po ukončení prohlídky a před odchodem z budovy je třeba dodržovat tyto zásady:
- (1) Pokud je to možné, měla by se opravit veškerá náhodná poškození vzniklá během prohlídky. Byla-li prohlídka provedena s pozitivním nálezem, pak není žádný nárok na kompenzaci škod vzniklých po odkrytí skrytí, např. po vyjmutí podlahových prken či dlaždic nebo po odstranění tapet.
 - (2) Jestliže žádná škoda nevznikla anebo osoba s nejvyšší autoritou v domě je spokojena s bezprostředně provedenými opravami, pak je třeba tuto osobu požádat, aby podepsala Dokument o způsobu odškodnění.
 - (3) Není-li osoba s nejvyšší autoritou v domě spokojena s bezprostředními opravami anebo není-li v silách pátracích skupin vzniklé škody napravit, vyplní se Tiskopis o škodách během prohlídky (Search Damage Form).
 - (4) Velitel by měl před zraky osoby s nejvyšší autoritou v domě svou skupinu znovu prohlédnout a nechat se také sám zkontrolovat.

Oddíl V – Prohlídka neobydlených budov

5037. **Předběžná opatření.** Je nutné předpokládat, že všechny prohledávané neobydlené budovy mohou skrývat nastrožené výbušniny. Tyto pasti, mající zpravidla výbušné a smrtící účinky, se konstruují tak, aby se do nich chytil neopatrný pátrač. Jejich účelem je vyvolat pocity nejistoty, narušit morálku vojáků a ztížit jim postup. Účinné nástrahy se často sestavují z běžných domácích materiálů, např. kolíčků na prádlo, pastí na myši, baterií do svítidel, atd. Aktivují se běžnou lidskou činností např. otevřením dveří, zapnutím světla anebo chůzí po podlaze. Člověk, který tyto nástrahy připravuje ve snaze docílit maximálních účinků, musí znát způsoby práce i návyky pátracích týmů.
5038. Nástrahy lze aktivovat mnoha různými způsoby např.:
- (1) Vysunutím šuplíku.

- (2) Tlakem – šlápnutím na prkno v podlaze anebo usednutím do křesla.
- (3) Uvolněním - po zvednutí knihy nebo láhve.
- (4) Nakloněním – otočením předmětu na bok ve snaze podívat se dospodu.
- (5) Záchvěvem – aktivace nastává v důsledku jakékoli vibrace nebo pohybu.
- (6) Přerušením elektrického obvodu – u elektricky aktivovaných zařízení dochází ke spuštění v důsledku přerušení obvodu. Kromě toho se také spouští po vybití baterie.
- (7) Citlivou reakci na světlo – zařízení, které se spouští, je-li vystaveno účinku světla např. baterky anebo naopak účinku tmy.
- (8) Ponořením – zařízení se aktivuje v důsledku ponoření do vody.
- (9) Reakcí na sondu – zařízení funguje tím, že pátrací sonda či bodec uzavřou obvod.
- (10) Kombinací – nástraha se může aktivovat více než jedním způsobem.

5039. **Přístup a pravidla vstupu do budovy.** Vedoucí skupiny musí po příjezdu na místo prohlídky a před zahájením vstupu do budovy provést vizuální průzkum budovy a okolních prostorů. Je třeba zkontrolovat, zdali zde nejsou dráty vedoucí do budovy, v níž by mohla být nastrážena výbušná zařízení. Vedoucí skupiny poté zřídí na bezpečném místě kontrolní bod a rozhodne o místě, kde se provede vstup do budovy. Následně určí pouze jednu dvojici pátračů, kteří vstoupí do budovy a zkontrolují, jestli se v ní nenachází výbušné nástrahy.
5040. Vstup do budovy se obvykle provádí hlavními dveřmi. Ačkoli lze očekávat, že právě zde budou připraveny první výbušné nástrahy. Z hlediska úspory času a usnadnění následného přístupu bude lépe, když se toto místo nejdříve vyčistí.
5041. **Prohlídka.** Prohlídka neobydlených budov probíhá ve dvou etapách. V první etapě se zkontroluje, zda-li v budově nejsou nástrahy a ve druhé etapě se provede podrobná systematická prohlídka.
5042. **Určená dvojice** pátračů, vycvičená speciálně pro tento druh prohlídky, zkontroluje po vstupu do budovy přítomnost možných nástrah. Pokud tito pátrači nepoužili ke

vstupu přední dveře, budou muset vyčistit cestu uvnitř budovy ke dveřím. Velitel skupiny vyčistí vnější prostor u dveří, které pak bude možné otevřít, nejlépe však z bezpečné vzdálenosti.

5043. **Pátrači** pověření úkolem zkontrolovat nástrahy by se měli řídit těmito pokyny:

- (1) Nikdy neotevírat žádné dveře, ať jsou jakkoli velké, dokud nejsou zkontrolovány z obou stran.
- (2) Všechny dveře, šuplíky a kredence musí zůstat po ukončení prohlídky otevřené.
- (3) K otevření dveří, kredenců, pohyblivých částí nábytku z bezpečné vzdálenosti anebo k provedení jiných úkolů, jež mohou ohrozit bezpečnost pátračů, je třeba použít tažný provaz a závaží.
- (4) Jakmile jsou všechny cesty procházející skrze budovu vyčištěny, jasně se označí bílou páskou.

5044. Co se týče nástrah, musí být pátrači neustále ve střehu. Níže jsou uvedeny stopy, které mohou posloužit k jejich rozeznání:

- (1) Atraktivní předměty na otevřených místech.
- (2) Hlušina, balící materiály, piliny atd. na neočekávaných místech.
- (3) Výskyt prádelních kolíčků, drátů, kusů šňůr na běžně neobvyklých místech.
- (4) Uvolněná prkna v podlaze, okenní římsy nebo schody.
- (5) Nově zabité hřebíky nebo zavrhané šrouby.
- (6) Vypukliny nebo hrbolky pod koberci, v židlích, atd.

5045. Jakmile je budova vyčištěna od nástrah, velitel vstoupí dovnitř a podobně jako u obydlených budov očíslová všechny místnosti. Podrobná prohlídka budovy pak probíhá podle stejných postupů jako u obydlených budov.

Oddíl VI – Pátrání v otevřeném a málo obydleném terénu

5046. **Všeobecná ustanovení.** Otevřené prostory se často využívají jako místa k úkrytu, neboť skýtají výhodu, že je lze pozorovat z blízkých domů, aniž by bylo možné zjistit, komu takový úkryt patří. I když se většinou jedná o málo obydlený terén, lze říci, že otevřené prostory se

rovněž nachází v městských zástavbách v podobě parků a zahrad anebo skládek či ladem ležící půdy. Tudiž prohledávané oblasti, na něž se vztahují tyto postupy, mohou mít různou podobu a sice od stráně kopců až po zadní část zahrad.

5047. **Plánování.** Úspěch pátrání v otevřeném prostoru zvlášť závisí na správném plánování. Základní součástí zpracování informací, které jsou potřebné před zahájením pátrání, je využití procesu zpravodajského vyhodnocení bojiště. Případné další plánování se přehodnotí podle postupu pátrání. K procesu plánování a provedení tohoto druhu pátrání se vztahují následující body:

- (1) Umístění středu prohledávané oblasti označit osmimístným mřížkovým orientačním údajem (pokud možno s udáním adresy). Hranice se zaznamenávají jako řada osmimístných mřížkových orientačních údajů.
- (2) Zjistit totožnost majitele nebo nájemníka pozemku.
- (3) Pokud knihovna obsahuje hodnověrný materiál, lze využít informací získaných z leteckých a družicových snímků. Pomocí analýzy lze zjistit ukrytá místa.
- (4) Ku prospěchu může být použití vzdušného průzkumu, avšak je třeba dávat pozor, aby tím nebyly nepřátelské strany předčasně varovány.
- (5) Shromáždit podrobnosti o místních nepřátelských stranách a jejich příznivcích.
- (6) Pátrací psi dokážou prohlédnout rozsáhlé oblasti mnohem rychleji než člověk. Je nutné stanovit priority použití psů, kteří jsou k dispozici.
- (7) Rozdělení celkové prohledávané oblasti do jednotlivých podoblastí si žádá náležitou pečlivost. Veškeré vnitřní i vnější hranice musí být jasně definovány a označeny zjevnými a přirozenými rysy, např. živým plotem a příkopy. Každý tým by měl být schopen svou oblast prohledat v rozmezí jednoho dne.

Oddíl VII – Prohledávání cest

5048. **Všeobecná ustanovení.** Pojem cesta zahrnuje silnice, stezky, koleje, letecké koridory a vodní toky. Poskytují nepřátelským stranám přirozený prostor k nastražení léčky, zejména když se vezme v úvahu fakt, že je značně používají bezpečnostní síly, zástupci civilních orgánů a velmi důležité osoby. Tudiž zde popsany postup

k provádění prohlídky cest se běžně aplikuje při pasivním pátrání a je koncipován pro zajištění bezpečnosti cesty. Uvedený postup je zpracován především na dlážděné cesty, nicméně v principu ho lze použít i na ostatní druhy cest. Je-li prohlídka cest součástí aktivního pátrání, bude třeba použít postupy pro prohlídku oblastí.

5049. **Plánování.** Při plánování a během realizace prohlídek cest je třeba věnovat zvláštní pozornost pravděpodobným způsobům a místům nepřátelského útoku.
5050. **Zranitelná místa.** Zranitelná místa jsou body na cestě, které nepříteli skýtají velkou výhodu pro přepad ze zálohy. Zejména se jedná o:
- (1) Propusti.
 - (2) Mosty.
 - (3) Úseky cest s vysokými břehy.
 - (4) Cesty na vyvýšeninách (možná palebná místa – viz. níže).
 - (5) Křižovatky.
 - (6) Budovy a stěny poblíž cesty.
 - (7) Zaparkovaná vozidla.
 - (8) Nápadné ukazatele na cestě.
 - (9) Místa, kde vozidla musí zpomalit.
5051. **Palebná stanoviště.** Nepřítel se při rozhodování, odkud provede přepad, může nechat ovlivnit dostupností vhodných míst pro vedení palby. Z palebných stanovišť bývá zpravidla dobrý výhled, pozorovatel může být pověřen úkolem předávat zprávy. Přístup k palebnému stanovišti bývá nenápadný a navíc z něj vede rychlá úniková cesta. Podél cesty blížící se k místu přepadu, lze očekávat výskyt jednoho i více záměrných bodů, které jsou jasně viditelné z palebného nebo pozorovacího stanoviště.
5052. **Způsob provedení útoku.** Při rozhodování o volbě místa přepadu se nepřítel rovněž může nechat ovlivnit plánovaným způsobem provedení útoku, což zahrnuje tyto možnosti:
- (1) Výbušná a dálkově ovládaná zařízení. Tato zařízení lze odpálit pomocí:
 - a. Výbušné nástrahy. Cíl sám aktivuje výbušnou nástrahu, takže nepřítel zde nemusí být vůbec přítomen a ani nepotřebuje zřizovat palebné stanoviště.

- b. Kabelu. Nepřítel může učinit rozhodnutí odpálit výbušné zařízení na dálku pomocí kabelu. Tento kabel může být položený na povrchu země, zahrabán v zemi, procházet potrubím anebo natažený ve výšce. Může být maskován, tím že se zaplete do již existujících drátů, například do oplocení anebo telefonních kabelů a často také kopíruje lineární terénní rysy jako příkopy, potoky, živý plot, atd. Pravděpodobná vzdálenost v otevřených prostorech mezi palebným stanovištěm a místem přepadu je 100 až 500 metrů, ale někdy může být až 1500 metrů. Pozornost je nutno věnovat veškerým stálým vedením jako jsou železniční tratě anebo ploty, neboť nepřítel je může využít k nastražení léčky.
- c. Rádía. Nepřítel může rovněž odpálit výbušné zařízení na dálku pomocí rádia. Vzdálenost mezi palebným místem a místem přepadu může být více než 1000 metrů.

(2) Zbraně pro přímou palbu. Jedná se o ruční a protitankové zbraně.

5053. **Kategorie.** Postupy pro prohlídku cest se dělí do následujících dvou kategorií:

- (1) **Kontrola cest.** Kontrolu cest mohou provádět pěší hlídky. Jak samotný název napovídá, jedná se pouze o rychlou kontrolu cesty, přičemž zvláštní pozornost se věnuje zranitelným místům. Nadává žádnou záruku, že je cesta vyčištěna od výbušných nástrah.
- (2) **Prohlídka cest.** Jde o podrobnou prohlídku, kterou provádí specializované pátrací skupiny.

5054. **Kontroly cest.** V závislosti na stupni ohrožení mohou kontrolu cest provádět pěší hlídky a zpravidla bývá zahrnuta do komplexního programu hlídkování. Samotnou prohlídku provádí tři pěší skupiny po čtyřech lidech v každé z nich, přičemž všechny jsou seskupeny tak, aby tvořily jednu hlídku. Činnost řídí velitel hlídky, který může plnit své úkoly v rámci týmu operujícího přímo na cestě anebo v sestavě místních sil ochrany. Dvě skupiny se pohybují podél stran a jedna přímo po cestě. Podle stupně ohrožení mohou být členové hlídky vybaveni standardním elektromagnetickým detektorem. Mezi členy skupiny musí být minimálně desetimetrové rozestupy. Je nutné vzít v úvahu upozornění, že tyto kontroly nemohou nahradit prohlídky cest, jelikož úroveň vycviče-

nosti a materiálního vybavení členů kontrolních hlídek jsou omezené. Složení a úloha skupiny provádějící kontrolu cest:

- (1) **Boční skupiny.** Obě boční skupiny jsou totožné. Přední pátrač naviguje ostatní členy a snaží se pomocí detektoru nalézt odpalovací kabel. Jeho úlohou je najít ostatním členům skupiny bezpečnou trasu a odhalit skrytý odpalovací kabel. Za ním se zpravidla pohybuje velitel skupiny, který společně s ostatními příslušníky hlídky pomocí dalekohledu pravidelně prohlíží přidělený úsek cesty, přičemž se snaží určit, kde by mohla být zranitelná místa a případná odpalovací zařízení. Rovněž se snaží odhalit palebná stanoviště. Třetí a čtvrtý člen zajišťuje ochranu skupiny.
- (2) **Skupina na cestě.** Tato skupina se skládá ze dvou členů pohybujících se po okraji cesty, přičemž jeden prohlíží levý a druhý pravý kraj cesty, a zbývajících dvou, kteří postupují po vnitřním pásu. Osoby pohybující se podél krajů kontrolují křovinové porosty, příkopy a krajnice. Oba vojáci na vnitřním pásu cesty mají přidělenou levou a pravou část, přičemž každý si kontroluje svůj úsek až po hranici pásu, kde se pohybuje člen kontrolující kraj cesty.

5055. **Postup.** Kontrola cest se provádí podle následujícího postupu:

- (1) **Výchozí místo.** Určí se výchozí místo kontroly cesty, které by se mělo nacházet minimálně 50 metrů od jakéhokoli zranitelného místa. Pokud se skupina pohybuje pěšky, doporučuje se, aby výchozí místo bylo mimo cestu.
- (2) **Boční skupiny.** Boční skupiny se pohybují v určitém sledu přesunů. Z výchozího místa se přibližují kolmo k cestě v minimální vzdálenosti 50 metrů. Poté postupují zhruba souběžně podél cesty, avšak musí se snažit, aby se nepohybovaly podle šablon, aby nepřítel nemohl předvídat další pohyb. Na konci každého přesunu provedou překřížení cesty.
- (3) **Překřížení.** Za účelem nalezení kabelů, které by mohly být nataženy poblíž cesty a probíhat souběžně s ní, provedou boční skupiny po každých 80 – 200 metrech manévry překřížení. První překřížení se běžně provádí po dosažení minimální vzdálenosti (80 metrů), čímž skupina na cestě dostává povolení zahájit činnost. Manévr překřížení probíhá následovně:

- a. Boční skupiny se zastaví tak, aby stály oproti sobě, pokud možno přibližně 50 metrů od cesty.
 - b. Přední pátrač a velitel z jedné skupiny se přesunou přes cestu a zřetelně vyznačí své místo přechodu. Jakmile se přemístí k protilehlé boční skupině, přední pátrači se vzájemně vymění takovým způsobem, že se při tom překříží jejich dráhy přesunu.
 - c. Velitel jdoucí za novým předním pátračem se poté vrací ke své skupině a dbá na to, aby přešli cestu po stejné trase. Obě boční skupiny pak pokračují v přesunu podél cesty.
- (4) **Zranitelná místa.** Pokud možno překřížení by se nemělo provádět ve vzdálenosti do 50 metrů od zranitelného místa. K zranitelnému místu se skupiny nesmí přiblížit na méně než 50 metrů, dokud je boční skupiny neizolují manévrem překřížení provedeným před a za zranitelným místem. Jakmile je izolace dokončena, jeden z velitelů zkontroluje zranitelné místo, aby potvrdil, že se zde nenachází žádné nástražné zařízení. Zvolí bezpečnou trasu k zranitelnému místu, přičemž se vyhne veškerým zjevným záludnostem. Přiblíží se maximálně do vzdálenosti, odkud je dobře vidět a podle situace používá dalekohled. Zranitelná místa, např. propusti, je nutné zkontrolovat z obou stran. Jakmile se velitel ujistí, že zranitelné místo neskrývá žádnou nástrahu, vrátí se po stejné cestě ke své skupině.
- (5) **Skupina na cestě.** Skupina pátrající na cestě se drží za bočními skupinami a nikdy by se neměla přiblížit na vzdálenost méně než 20 metrů od místa překřížení, dokud nebude proveden další manévr překřížení cesty. Zatímco boční skupiny provádí první přísun, skupina operující na cestě zkontroluje do vzdálenosti o poloměru 20 metrů své výchozí místo. Skupina na cestě plní tyto úkoly:
- a. Kontroluje cestu, krajnici a její boční okraje.
 - b. Kontroluje všechna zranitelná místa do vzdálenosti o poloměru 20 metrů.
 - c. Posbírá anebo odstraní všechny ukazatele, které zanechaly boční skupiny.

5056. **Kontrola zranitelného místa.** Pomocí čtyřčlenné skupiny lze zkontrolovat zranitelná místa, aniž by bylo nutné kontrolovat celou cestu. Kontrola zranitelného místa se provádí podle následujícího postupu:

- (1) Skupina obklíčí zranitelné místo ve vzdálenosti minimálně 50 metrů a zkontroluje, zda-li se zde nenachází odpalovací kabely, výbušná zařízení a palebná stanoviště. Členové skupiny nesmí sejít ze stanovené trasy a musí udržovat desetimetrové rozestupy.
- (2) Velitel skupiny po dokončení obkličovacího manévru provede kontrolu zranitelného místa podle pokynů uvedených v odstavci 7 a rovněž zkontroluje celý prostor ve vzdálenosti o poloměru 20 metrů od zranitelného místa.

5057. **Prohlídka cest.** Prohlídku cesty provádí dvě pátrací skupiny. Pokud je to možné, okraje prohledávaných cest je třeba zajistit kordonem vojáků, jejichž velitel je pověřen řízením celé operace. Jedna pátrací skupina se rozdělí na dvě boční skupiny po třech (někdy i čtyřech) mužích. Druhá skupina odpovídá za prohlídku cesty. Složení a úloha pátracích skupin:

- (1) **Boční skupina.** Úkolem bočních skupin je nalézt odpalovací kabely, prohledat zranitelná místa a zkontrolovat případnou existenci palebných stanovišť. Obě boční skupiny jsou totožné. Členové skupiny se musí pohybovat v desetimetrových rozstupech, přičemž plní následující úkoly:
 - a. První osoba vykonává funkci předního pátráče. Jeho úlohou je najít ostatním členům skupiny bezpečnou trasu. K odhalení případných výbušných nástrah používá drátěné čidlo a detektor kovu. Jedná-li se o tříčlenný tým, plní současně funkci velitele skupiny. V případě čtyřčlenného týmu se velitel skupiny pohybuje za předním pátráčem. Velitel musí pravidelně pomocí dalekohledu sledovat cestu a snažit se nalézt zranitelné body a případná palebná stanoviště.
 - b. Dva muži vzadu mají za úkol vyhledat odpalovací kabel, k čemuž používají detektory kabelů a lopatky k jejich vyhloubení.

(2) **Skupina na cestě.** Tato skupina pracuje ve složení:

- a. Psovod (je-li přidělen). S pomocí psa prohledává cestu v celé šířce, její krajnice a boční strany.
- b. Dva krajní pátrači. Každý se pohybuje po jednom z okrajů cesty a prohledává krajnici, příkopy a boční strany cesty.
- c. Velitel pátrací skupiny. Pohybuje se za krajními pátrači a řídí činnost celé skupiny.
- d. Dva pátrači na cestě. Oba dva se pohybují za velitelem, přičemž každý z nich prohledává úsek od středu cesty ke svému přidělenému okraji až po hranici pásu, kde se pohybuje člen kontrolující kraj cesty.
- e. Pomocník a zapisovatel. Pomocník usměrňuje činnost obou bočních skupin i skupiny na cestě. Zapisovatel vybavený komunikačními prostředky se pohybuje na konci skupiny pátračů na cestě.

5058. **Prohledávání zranitelných míst.** Jen za výjimečných okolností lze prohledávat zranitelná místa, aniž by byla prohledána celá cesta. Tuto prohlídku provádí poradce s jednou pátrací skupinou. Prohlídka se provádí následujícím způsobem:

- (1) Skupina pro zajištění izolace, pracující ve složení přední pátrač, velitel a dvě osoby pověřené hledáním odpalovacího kabelu, vybavená stejně jako boční skupiny, obkličí zranitelné místo ze vzdálenosti o poloměru nejbližší 50 metrů a provede prohlídku s cílem nalézt odpalovací kabely, výbušná zařízení a palebná stanoviště. Členové skupiny nesmí sejít ze stanovené trasy a musí udržovat desetimetrové rozestupy.
- (2) Velitel skupiny po dokončení obkličovacího manévru provede kontrolu zranitelného místa a rovněž zkontroluje celý prostor ve vzdálenosti o poloměru 20 metrů od zranitelného místa.

5059. **Hlášení a záznamy.** Po provedení prohlídky cesty je třeba ke každému úkolu pátrací nebo smíšené skupiny vyplnit tiskopis Hlášení o prohlídce (Search Report).

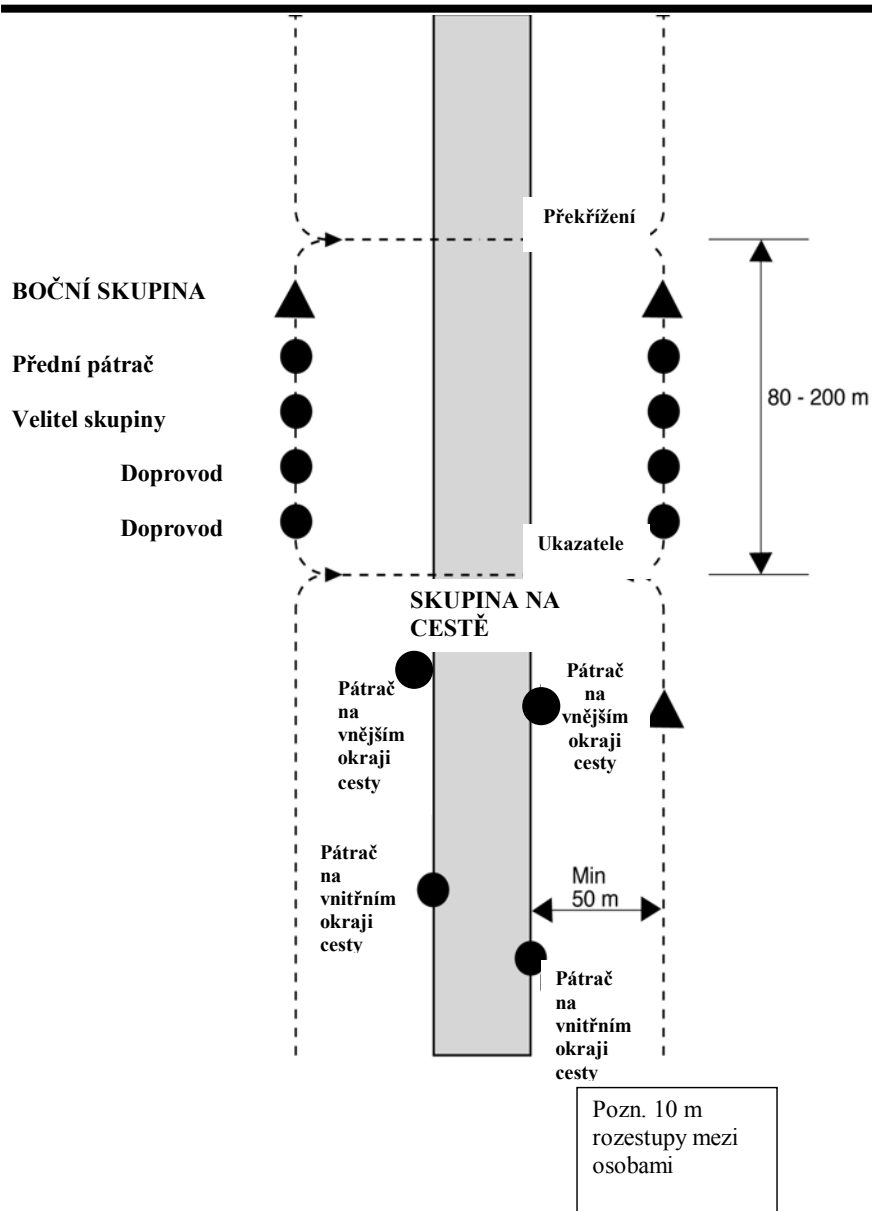


Schéma kontroly cesty

Obrázek 5 schéma kontroly cest

Oddíl I – Zabezpečení operační základny

6001. **Všeobecná ustanovení.** Zkušenosti z minulých tažení ukazují, že mohou nastat situace, kdy bude nezbytné nasadit ozbrojené síly do operací v prostředích, která se považují za nepřátelská, kde neexistuje vůbec žádná forma práva a pořádku. Může jít dokonce o oblast, kam ani legitimní vládní orgány určité země nemají přístup.
6002. **Obecné požadavky.** Operační základna může být definována jako určitá oblast poskytující pevný výchozí bod, z kterého lze vést vojenské akce proti nepřátelským silám. Její zřízení může být součástí smíšené nebo mnohonárodní operace.
6003. Běžné požadavky a charakteristika operační základny:
- (1) Důležité je, aby základna měla dostatečnou velikost a snadný přístup k středisku místní správy.
 - (2) Měla by být zřízena v oblasti, odkud lze úspěšně vést vojenské operace po celém vymezeném prostoru. Plánované operace a zejména operace v hloubce musí probíhat v dostatečném dosahu vrtulníků.
 - (3) Měla by mít vhodnou přistávací plochu. Za určitých okolností může přistávací plocha pro vrtulníky zpočátku vyhovovat, nicméně by měla disponovat veškerými předpoklady pro rychlé rozšíření za účelem použití dopravních letounů pro přísun velkého množství ženijní techniky a zásob.
 - (4) Základna by měla stát v místě, z jehož bezprostředního okolí alespoň dočasně nehrozí nepřátelské výpady.
 - (5) Měla by být vhodná pro obranu. Nejlépe je, když bude obklopena přírodními překážkami. Pokud to není možné, je třeba mít pod kontrolou území taktického významu, které leží mimo oblast bezprostředního obvodu.
 - (6) Velikost plochy základny by měla umožnit pojmout logistické jednotky a sklady nutné pro zabezpečení nasazených vojenských sil, avšak je třeba brát v úvahu skutečnost, že čím bude prostor základny menší, tím se bude lépe bránit.

- (7) Základna by měla umožňovat přístup po cestě anebo železnici, aby bylo možné přisunout pásová vozidla nebo jinou těžkou techniku. Tento požadavek nelze vždy splnit, tudíž pro přisun vozidel a další techniky bude nejspíš nutné použít vzdušnou přepravu. Také nelze předpokládat, že se vždy podaří udržet bezpečnou pozemní přisunovou trasu.

6004. **Obsazení.** Operační základnu lze obsadit zcela v klidu, avšak očekává-li určitý odpor, je třeba pečlivě zvážit způsob, jak se k ní přiblížit. Zvažuje-li se kombinovaný přístup ze vzduchu i ze země, je důležité správně zplánovat vyváženost a zkoordinovat načasování příjezdu a přiletu obou uskupení. Kupříkladu, může jít o situaci, kdy bude nutné letiště zabezpečit vojsky vysazenými z letounů nebo vrtulníkem, poté bude následovat rychlý proces výstavby pomocí vojáků zčásti přepravených vzduchem a zčásti po zemi. Ať už jsou okolnosti jakékoli, je nutné zvážit následující faktory:

- (1) Lze bezpochyby vyloučit obsazení operační základny, které si vynucuje překonání silného ozbrojeného odporu. V takovém případě by se jednalo o operaci zcela jiné povahy. Je nutné co nejdříve zajistit přímou obranu jakékoli přistávací plochy.
- (2) S pravděpodobností lze v krátkém čase očekávat nepřátelské akce vedené proti základně.
- (3) Při plánování výstavby je nutné pečlivě zvažovat veškerá možná ohrožení. Prvním požadavkem budou pravděpodobně dostatečné pěší síly podporované tanky nebo dělostřelectvem, avšak pokud nebezpečí bude hrozit ze vzduchu, je třeba dát prioritu protivzdušné obraně. Pro rychlé vybudování přistávací plochy bude nutné včas zajistit dostupnost železniční techniky a zásob.
- (4) Operace k zajištění přístupu ze vzduchu i ze země si žádají pečlivé zplánování a důslednou realizaci.
- (5) Lze rovněž počítat s určitými demonstracemi proti přítomnosti vojenských sil při jejím obsazování, tudíž řešení této situace si žádá zpracování určitého alternativního plánu.

Obrana a fáze budování

6005. **Všeobecná ustanovení.** Níže uvedená opatření mají za účel zajistit obranu proti nepřátelské činnosti jako jsou sabotáže či vojenské útoky, jenž mohou být také podporovány těžkými zbraněmi a nepřímou palbou. Požadavky na obranu základny lze zmírnit po zajištění okolního

prostoru a rozšíření jeho kontroly po následných operacích. Při plánování obranných opatření je nutné počítat s každým zdravým mužem, přičemž všichni musí být na tuto činnost cvičeni a připravováni přímo na základně. Tento požadavek se může vztahovat i na osoby působící v nevládních organizacích.

6006. **Kruhová obrana.** Každá jednotka či štáb s administrativními zařízeními by měl mít zadán vlastní úsek obrany s palebným sektorem, palebnými postaveními, překážkami a prostory hlídkování. Tato zařízení je nutné chránit před sabotážemi a útoky, přičemž pozornost se musí věnovat prostředkům a místům, jenž jsou pro nepřítele atraktivním cílem, např. zbraním, municí, výbušninám a zaparkovaným letadlům. Je nutné maximálně využít drátěných zátarasů, protitankových min, varovných systémů, osvětlení, pozorovací techniky, strážních psů a veškerých možných místních improvizovaných prostředků. [**Poznámka:** *Většina členských zemí NATO ratifikovala Úmluvu o používání, skladování, výrobě a přepravě protipěchotních min a jejich likvidaci (Ottawská Úmluva ze 3.prosince 1997), tudíž jejich ozbrojené síly musí jednat v souladu s ní*]. Všechna hlavní a odloučená místa musí mít zorganizovanou kruhovou obranu, strážní stanoviště a odřady na odloučených místech, které mají za úkol krýt přístup k základně, musí mít vybudovány zastřešené okopy chráněné drátěnými zátarasy, minami a improvizovanými překážkami s dostatečnými zásobami munice, potravin, vody a dalšího nezbytného materiálu. Je třeba zřídit zdvojený systém spojení mezi všemi stanovišti na základně.

6007. **Fáze budování.** Budování operační základny může trvat určitou dobu, která závisí na vzdálenostech a dostupných zdrojích. Pozemní síly mohou budovat základnu v tomto sledu:

- (1) Skupina výsadkářů anebo vojáků z pěšího praporu provedou výsadek na určeném místě.
- (2) Skupina převezme celkové řízení obrany.
- (3) Zpracování plánu rozmístění jednotek a zařízení v určených místech.
- (4) Praporeční skupina vypracuje opatření k přijímání dalších vojsk a sledů.
- (5) Zabezpečení hlídkování v blízkosti základny.
- (6) Předání jednotlivých úseků po obvodu základny dalším příchozím praporečním skupinám.

- (7) Provádění častých prohlídek prostoru základny a sousedního okolí.
- (8) Příjem konvojů vozidel.
- (9) Další prapor provádí hlídkování na základně a jejím okolí.
- (10) Otevření přistávací plochy.
- (11) Praporní skupina se může soustředit především na obranu základny a na poskytování záloh.
- (12) Stanovení oblasti s omezenou kontrolou.
- (13) Rozšíření oblasti kontroly.
- (14) Zapojení místních vojenských a polovojenských sil do obrany základny, hlídkování kontrolovaného prostoru, obrany určených vesnic, atd.
- (15) Operace v hloubce bojiště se zahajují souběžně s vytýčením kontrolovaného prostoru.
- (16) Postupné snižování počtů pěších jednotek nasazených k zajištění bezpečnosti základny. Tyto počty jsou na začátku vysoké, ale jakmile dojde k ovládnutí bezprostředního okolního prostoru, lze tyto počty snížit.

6008. **Obrana.** Ideální plán obrany by měl skýtat záruku, že žádné nepřátelské ruční zbraně, rakety nebo minomety nepoškodí žádná zařízení na základně. Avšak tuto záruku bude obtížně možné naplnit, neboť se jedná o příliš rozsáhlý problém. Je nutné učinit veškerá opatření k zamezení možnosti napadení přistávajících a vzlétajících letadel ručními zbraněmi. Žádá-li si situace pokrýt delší přistávací plochy v rámci rozšířeného obranného prostoru, bude nutné rozmístit další hlídky k zajištění ochrany proti ručně odpalovaným řízeným střelám.

6009. **Hlídkování.** Zatímco k hlídkování samotné základny je třeba využít jakoukoli jednotku, která zde působí, pěší prapory však musí být nasazeny k hlídkování v operačním prostoru, kde se řídí těmito zásadami:

- (1) Prostor hlídkování se rozšíří od obvodu základny k hranici dosahu nepřátelských minometů a raket. Toto hlídkování musí být samozřejmě zahrnuto do programu hlídek v kontrolovaném prostoru anebo být jeho součástí. Bude nutné zpracovat komplexní a podrobný plán náhodných hlídek a v maximální možné míře využívat odposlouchávací zařízení, detektory a technické prostředky pro pozorování.

- (2) Pokud je to možné, hlídky by měly působit v dosahu dělostřelecké podpory.
6010. **Bezpečnostní opatření.** Obrana základny si kromě běžných bezpečnostních opatření žádá, aby vojenské síly věnovaly zvláštní pozornost následujícím záležitostem:
- (1) Vyznačení prostorů, do nichž mají civilní osoby zakázaný nebo omezený vstup.
 - (2) Za určitých okolností může být nezbytné zakázat na základně veškerý pohyb po setmění, s výjimkou hlídkování.
 - (3) Místní pracovní síly, které vždy představují velké bezpečnostní riziko, musí být pečlivě sledovány, kontrolovány anebo doprovázeny.
 - (4) Je nutné měnit časy a způsoby hlídkování, výměny stráží a odřadů a další rutinní činnost.
 - (5) Je vhodné, aby stráže a hlídky používaly služební psy.
 - (6) Podle povahy ohrožení je třeba plně využívat veškeré osvětlovací prostředky včetně světlometů a reflektorů, pokud jsou k dispozici, i osvětlení pomocí minometů, dělostřelecké či letecké techniky.
 - (7) Je zapotřebí zabezpečit ochranu zranitelné ženijní techniky používané na pozemní práce a skladů.
 - (8) Za určitých okolností lze využít rušivou palbu k rozvrácení činnosti nepřítele.
6011. **Zálohy.** Kromě mobilních záloh, které se jako celek udržují v pohotovosti v prostoru kontrolovaného území, mají z hlediska obrany operační základny zásadní význam rovněž menší centrální záložní síly. Je nutno pečlivě zplánovat a procvičit jejich úkoly, což zahrnuje i dobře zkoordinovaný plán palby. Pěší zálohy mohou k přesunům používat vrtulníky anebo obrněné transportéry. Vrtulníky jsou zvlášť zranitelné, pokud mají za úkol proniknout za linii nepřátelských sil a odříznout jim ústupovou cestu. Hrozí nebezpečí jejich přepadení na přistávacích plochách, což lze snížit krátkodobou přesnou dělostřeleckou palbou anebo palbou z bitevních vrtulníků bezprostředně před použitím těchto přistávacích ploch.
6012. **Obrněná vozidla.** Obrněná vozidla jsou schopna poskytnout důležitou palebnou podporu při budování základny. Jejich samotná přítomnost často působí odstrašujícím účinkem. Dále lze s nimi pravděpodobně počítat

při plnění obranných i útočných úkolů. Je zapotřebí náležitě je chránit a zahrnout do celkového plánu obrany základny.

6013. **Dělostřelectvo a minomety.** Obrana operační základny si může vyžádat koordinovanou a soustřednou palebnou podporu k odražení očekávaného útoku. Veškeré dostupné zbraňové systémy musí být zkoordinovány do jednoho plánu, což zpravidla provádí hlavní důstojník dělostřelectva, přičemž tento plán zahrnuje úkoly letecké podpory, útočných a bitevních vrtulníků a všech zbraňových prostředků nepřímé palby rozmístěných ve stanoveném prostoru. Je zapotřebí vybudovat vhodná opevnění, aby vlastní vojáci nebyli vystaveni tak vysokému nebezpečí, pokud bude palba vedena v blízkosti základny. Je možné, že jedinými prostředky palebné podpory budou minomety a dělostřelecká technika rozmístěná na základně. Avšak ráz terénu, rozměry jednotlivých předsunutých základen, minimální dosah, možnosti rozmístění a udržení dělostřelecké techniky mohou naznačovat, že lepší a pružnější palebné podpory se dosáhne vzájemnou součinností s dalšími podobně vybudovanými základnami. Tudíž je nutné včasnému nasazení prostředků palebné podpory věnovat řádnou pozornost.
6014. **Protivzdušná obrana.** Při hodnocení míry ohrožení operace k zajištění základny je nutné brát v úvahu také možnost napadení ze vzduchu vedeného ze sousední země. Celkový plán nouzových opatření by měl počítat s odpovídajícími silami a prostředky protivzdušné obrany, které umožní úspěšně čelit útokům ze vzduchu. Požadavky na tyto síly a prostředky se musí v návaznosti na následující události pravidelně přehodnocovat.
6015. **Ženíjní zabezpečení.** Plánování ženijních sil a prostředků bude mít zásadní význam jak z hlediska výběru místa operační základny, tak i z perspektivy načasování operace, zejména při otevření taktických přistávacích ploch. Ženíjní jednotky plní v prostoru základny následující úkoly:
- (1) Výstavba a údržba prostoru vysazení vzdušných výsadek, skladů pohonných hmot, zařízení pro údržbu a ochranných prostředků pro obranu.
 - (2) Výstavba a údržba předsunutých taktických přistávacích ploch.
 - (3) Výstavba a údržba míst pro svislý/krátký vzlet a přistání, jsou-li nezbytná.
 - (4) Zkvalitňování zařízení v místech nalodění.
 - (5) Ženíjní zabezpečení boje.

(6) Zřízení jedné nebo více zásobáren vody.

6016. **Koordinace a řízení vzdušného prostoru.** Z důvodu vyhnutí se kolizi anebo konfliktu s vlastními palebnými prostředky je nutné zabezpečit správnou koordinaci a řízení činnosti letectva v blízkosti základny anebo přistávací plochy. Zejména v prvních fázích zřizování základny je třeba očekávat nepřátelskou činnost vedenou ze vzduchu i země a z jakéhokoli směru. Proto řízení a koordinace palebných zbraní a činnosti letectva má zcela zásadní význam. Z toho důvodu je nezbytné zajistit požadovanou součinnost mezi Koordináčním střediskem palebné podpory, Koordináčním střediskem vzdušných operací a eventuálně místní jednotkou řízení letového provozu.

Oddíl II – Ochrana základen proti napadení

6017. Pojem napadení může zahrnovat útoky prostřednictvím přesných dalekonosných zbraní nebo minometů na strážní stanoviště, pomocí bomb hozených do sklepních prostorů budov v kasárnách, podomácku vyrobených pum položených jednotlivci anebo sebevražedné útoky jedinců, kteří se pokouší vjet do kasáren v autě naloženém výbušninami. Nedávné zkušenosti poukazují na možnosti nevybíravých smrtících útoků vedených proti základnám pomocí jedovatých plynů. V kontextu nedávných mírových operací byly zaznamenány snahy o shození pum nebo výbušných zařízení z vrtulníků nebo letounů včetně pokusů o záchranu uvězněných osob pomocí vrtulníků.
6018. **Jednotlivá obranná opatření.** Za ideálních okolností každá základna potřebuje vybudovat si v prostoru za chráněnou oblastí nárazníkovou zónu, která umožní čelit účinkům podomácku vyrobených pum hozených povstalcí anebo minometným útokům. Vzdálenosti by měly odpovídat míře ohrožení. Je nutné zatarasit veškeré cesty k základně anebo na nich zřídit kontrolní stanoviště. V ostatních prostorech je zapotřebí rozmístit betonové bloky, aby se zamezilo přistavení cizích vozidel uvnitř nebo poblíž základny a na vhodných místech bude nutné vztyčit clony chránící před útoky odstřelovačů. Vysoké drátěné sítě umístěné na vhodných místech mohou zabránit průletu neřízených či řízených střel.
6019. Uvnitř základny je zapotřebí zvýšit ochranu dalších důležitých míst jako jsou vchody do ubytovacích prostorů, sklady s municí, systémy elektrických a telefonních rozvodů, hlavním uzávěrem vody a zásobníkům s plynem používaným k administrativním účelům. Naopak místa uvnitř základny určená k pozorování osob anebo k přijímání civilních návštěv se musí nacházet poblíž

hlavního vchodu a mimo dosah všech důležitých bodů na základně. Přístup k plánům a nákrešům budov musí mít pouze oprávněné osoby.

6020. Za účelem zamezení neoprávněného přístání vrtulníku je zapotřebí řádně poučit hlídky, jak za podezřelých okolností určit, zda-li se nejedná o nepřátelský vrtulník. Přes plochy, na nichž by mohly vrtulníky neoprávněně přistát, bude nutné natáhnout dráty. Ochranu důležitých přistávacích ploch bude nezbytné posílit dalšími opatřeními jako je nasazení protiletadlových zbraní, vnitřních mobilních hlídek a služebních psů. Kromě toho bude třeba vypracovat plány řešení nepřátelské činnosti s použitím výsadkových vojsk, vrtulníků a letounů operující na velmi krátkých vzdálenostech.
6021. Čím déle je základna v provozu, o to je naléhavější požadavek, aby velitel přehodnotil a změnil bezpečnostní plány. K celkovému prospěchu může posloužit změna vchodů a východů, průchozích systémů a také zkvalitnění záložních krizových postupů.
6022. **Hodnocení obranných opatření.** Vždy je velmi rozumné pravidelně přezkoumávat a přehodnocovat obranná opatření realizovaná v prostorech uvnitř a okolo základny, což se běžně provádí v návaznosti na nejaktuálnější zpravodajské informace z bojiště. Tento proces si rovněž vynucuje pravidelné vyhodnocování protipožárních opatření a přímé ochrany zvláště důležitých materiálů anebo munice. Pro případ zhoršení politické a bezpečnostní situace je nutné mít připraveny krizové plány zintenzivnění a zesílení obrany okolo základny. Jestliže za těchto okolností mají nepřátelské strany přístup ke zbraním a technologiím, které se dříve nepovažovaly za hrozbu pro základnu, bude nezbytné neprodleně přehodnotit celkový systém bezpečnosti základny.
6023. **Zvýšení bezpečnosti základny.** Při zakládání nové anebo rekonstrukci existující základny, jež si vyžaduje určité stavební práce, bude nutné vypracovat odpovídající plán obrany, aby stavební práce mohly pokračovat rychle bez jakékoli újmy na celkové bezpečnosti. Faktory, které mohou mít vliv na vypracování plánu obrany:

- (1) **Bezpečné prostředí.** Bezpečného prostředí se běžně dosáhne kontrolou všech cest vedoucím ke stavenišťům, na nichž je zřízeno stálé místo kontroly vozidel zesílené pomocnými hlídkami, čímž se prohloubí účinnost a znesnadní předvídatelnost činností. K odhacení podezřelých předmětů mohou pomoci náhodné prohlídky osob vstupujících do zabezpečené oblasti a vnitřní kontroly prováděné hlídkujícími vojáky. Zvýšení bezpečnosti prostředí lze rovněž dosáhnout dočasným zajištěním ochrany pracovní

ků na stavbách prostřednictvím náhodného pozorování.

- (2) **Udržitelnost.** Stavební práce mohou být zdlouhavé, monotónní a probíhat za dosti ztížených podmínek. Z důvodu zajištění efektivnosti a vyhnutí se pracovnímu přetížení je důležité, aby na tento úkol byl vyčleněn dostatečný počet vojáků s náležitým logistickým zabezpečením. Vyčleněné zálohy mohou umožnit prostřídávat vojáky na různých úkolech.
- (3) **Vztahy s obyvatelstvem.** Dlouhodobé uzavření cest bude mít za následek narušení vztahů s místním obyvatelstvem. Z hlediska minimalizace těchto problémů, které by mohly, pokud zůstanou neřešeny, přivolat nežádoucí pozornost a případně zcela zpřetrhat veškeré vztahy, mají zcela zásadní význam kontakty a setkání mezi vojáky a místním obyvatelstvem (pokud to okolnosti umožní), předběžná plánování a zdvořilé vystupování.
- (4) **Velení a řízení.** Stavební práce často probíhají uvnitř vymezeného operačního prostoru, což si vždy vyžaduje pomoc jiných jednotek dislokovaných mimo tento prostor. Z důvodu zamezení konfliktu zájmů je nutné učinit jasná opatření týkající se velení a řízení, což má zpravidla za následek vytvoření určitého malého operačního prostoru mezi vytýčenými operačními hranicemi.

Oddíl III – Směrnice pro velitele stráží a strážné

6024. **Velitelé stráží.** Následující body by měly být obsahem jakýchkoli písemných rozkazů určených pro velitele stráží. Každý velitel stráže, dříve než nastoupí službu, by měl být o těchto bodech poučen ústně. Následující tabulka uvádí seznam povinností/nařízení pro velitele stráže a strážné:

VELITEL STRÁŽE	HLÍDKY
<ul style="list-style-type: none"> Podrobný popis střeženého prostoru (veškeré zvláštnosti). 	<ul style="list-style-type: none"> Množství nesené munice, naplnění zásobníků, nabíjení, určení polohy pojistky na zbrani anebo její změna.
<ul style="list-style-type: none"> Úkoly:safety catch or change lever. 	<ul style="list-style-type: none"> Kontrola vstupu, vzory platných vstupů

(1) Určení zranitelných míst uvnitř a vně prostoru, který musí být za každou cenu chráněn.	<ul style="list-style-type: none"> • Prohlídka osob a vozidel.
(2) Plány pro nepředvídané události obsahující:	<ul style="list-style-type: none"> • Použití minima nezbytné síly.
<ul style="list-style-type: none"> • Činnosti vedené proti neoprávněným osobám anebo nepřátelskému davu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zahájení palby.e. The use of minimum necessary force.
<ul style="list-style-type: none"> • Činnost při nebezpečí vzniku škod, rabování nebo žhářství. 	<ul style="list-style-type: none"> • Způsob přivolání pomoci.
<ul style="list-style-type: none"> • Poučení o vlastní pravomoci zahrnující použití minima nezbytné síly, stanovení okolností, kdy lze použít zvláštní zbraně na kontrolu davů, kdy lze střílet z ručních zbraní a jakým způsobem se tato střelba řídí. 	Činnost proti fotografujícím lidem.
<ul style="list-style-type: none"> • Pokyny jak odpovídat, jestliže se kdokoli bude ptát na důvody střežení. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráce s policií včetně pokynů týkajících se prohlídek vozidel a osob vjíždějících/přicházejících anebo opouštějících vojenské zařízení. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Seznam zaměstnanců a osob vyba-vených povolením ke vstupu včetně vzorů vstupu a fotografií. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Plán posílení. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Spojení a časy podávání hlášení rádiem a telefonem. 	

- Činnost proti fotografujícím lidem.

Oddíl IV – Zacházení s výbušnými zařízeními

6025. **Všeobecná ustanovení.** Výbušniny jsou jedním z prvních projevů vzniku závažných nepokojů. Správným výcvikem se vojáci naučí uvědomovat si hrozbu, rozeznávat výbušná zařízení a řešit co dělat při podezření na jejich existenci anebo při jejich skutečném nález.

6026. Druhy výbušných zařízení

- (1) Výbušniny, které lze házet ručně.
- (2) Výbušniny vržené jinými prostředky.
- (3) Protipěchotní miny.
- (4) Miny určené proti vozidlům.
- (5) Zápalné prostředky.
- (6) Výbušné nástrahy.
- (7) Improvizované zbraně (včetně chemických anebo biologických prostředků).

6027. Cíle útoků prostřednictvím výbušných zařízení

Definované kategorie:

Kategorie	Cíle	Poznámky
Taktické cíle	Přímé útoky na mírové síly.	Včetně pyrotechniků. Lze počítat i se záměrně vyvolanými falešnými poplachy, aby se nepřítel seznámil se způsobem reakce mírových sil.
Vládní a komerční cíle	Útoky na významné osoby, vládní budovy, důležitá komerční zařízení anebo infrastrukturu (mosty, přepravy, produktovody, železniční tratě). Místa kde je uložený toxický materiál.	Šíří strach mezi obyvatelstvem a pomáhá vytvořit atmosféru zhroucení s cílem zničit důvěru k probíhající mírové operaci.

Kategorie	Cíle	Poznámky
Pravý teror		

6028. **Způsoby útoku a ochranná opatření.** Ochranu proti níže uvedeným jednotlivým způsobům útoku může tvořit kombinace následujících opatření:

- (1) **Fyzická bezpečnostní opatření na základnách.** Fyzická opatření zahrnují překážky zabraňující neoprávněnému přiblížení, ochranné prostředky jako oplocení, osvětlení, zámky, poplašné systémy, vstupy, stráže, služební psi atd. Dále je nutné zvažovat zesílení základny pomocí betonových zdí, rozdělovacích bloků, pytlů s pískem a použití technických prostředků pro pozorování.
- (2) **Obecná preventivní opatření.** Jedná se o bojová opatření jako blokování propouštěcích míst s cílem zabránit nepříteli umístit výbušniny a výstavbu ochranných stěn, které by minimalizovaly účinky vržených výbušných zařízení.
- (3) **Osobní bezpečnost.** Je zcela nezbytné prověřit všechny zaměstnance, kteří by mohli z povahy svého zaměstnání provádět sabotáže anebo poskytovat informace o místech, kde by bylo vhodné spáchat sabotáž.
- (4) **Aktivní bezpečnostní opatření.** Hlídkování, prohlídky, prověřování osob a rychlé kontroly náleží mezi pozitivní opatření, která dokážou snížit anebo eliminovat potenciál k útoku.
- (5) **Plány pro nepředvídané situace.** Tyto plány se zpracovávají pro případ útoku a za účelem zajištění opravy, náhrady nebo jiných nezbytných služeb či zásob.
- (6) **Právní opatření.** Jedná-li se o velmi důležitou základnu, bude zapotřebí náležitý personál vybavit právní mocí, která by zamezila vstup neoprávněným osobám a poskytla oprávnění provádět prohlídky a zadržovat nebo zatýkat osoby.
- (7) **Vzdělávací kampaň.** Jde o kampaň, která má informovat bezpečnostní síly i veřejnost o hrozbě a opatřeních, která mohou být provedena.
- (8) **Utajení informací.** Utajení informací o taktice pyrotechniků a důvodech selhání výbušných zařízení

může rovněž výrazně přispět k omezení schopnosti nepřátel poučit se z minulých chyb.

6029. **Kategorie pyrotechnických událostí.** Kategorie pyrotechnických událostí stanovuje velení na základě míry ohrožení. Pokud je to možné, měly by se předem určit kategorie potenciálních cílů. Jsou stanoveny následující čtyři kategorie pyrotechnických událostí:

- (1) **Kategorie A:** Jedná se o pyrotechnickou událost znamenající závažné a bezprostřední ohrožení. Události kategorie A mají přednost před všemi ostatními událostmi a bez ohledu na osobní riziko musí neprodleně následovat pyrotechnické operace.
- (2) **Kategorie B:** Pyrotechnická událost, která znamená nepřímé ohrožení. Zahájení pyrotechnických operací z bezpečnostních důvodů běžně předchází určité vyčkávací období, které má za cíl snížit ohrožení pyrotechniků.
- (3) **Kategorie C:** Pyrotechnická událost znamenající malé ohrožení. Pyrotechnici se těmito událostmi zabývají až po vyřešení událostí kategorie A a B, tak jak to okolnosti umožňují. Pyrotechnici jsou vystaveni minimálnímu nebezpečí.
- (4) **Kategorie D:** Pyrotechnické ohrožení, které aktuálně nepředstavuje žádné nebezpečí.

6030. **Stanovení úkolů.** Veškeré požadavky na pyrotechnické zásahy by se měly předkládat cestou jednoho oprávněného orgánu. Je zapotřebí, aby standardní operační postupy zahrnovaly formát pro stanovení úkolů obsahující následující body:

- (1) Umístění výbušného zařízení a nákres plánu prostoru.
- (2) Jak zařízení vypadá, tj. tvar, velikost a odhad hmotnosti a druhu kontejneru.
- (3) Čas nálezu.
- (4) Druh varování.
- (5) Svědci, kteří jsou k dispozici.
- (6) Zda-li byly zaznamenány na místě nějaké podezřelé osoby.
- (7) Kdo provádí zajištění prostoru a jaká bezpečnostní opatření byla již přijata.
- (8) Přístupová cesta k místu.

(9) Má-li pyrotechnická skupina k dispozici speciální techniku pro vstup na místo s položenou výbušninou.

(10) Jakákoli nepřátelská činnost např. odstřelovačů nebo rozvášněného davu.

6031. **Postupy při pyrotechnické události.** Velitel, který řídí pyrotechnický zásah, by měl být vyšším důstojníkem, případně zástupcem policie, v jehož taktickém prostoru odpovědnosti k události došlo. Odpovídá za shromáždění veškerých dostupných informací a za provedení požadovaných a předběžných kroků. Pyrotechnická skupina mu bude po svém příjezdu poskytovat pomoc ohledně veškerých dalších opatření, které bude požadovat, například o:

(1) Odsunu a uzavření místa kordonem v bezpečné vzdálenosti, což je běžně nejméně 100 metrů, v případě větších zařízení a automobilů se tato vzdálenost prodlužuje na 200 metrů a u velkých vozidel na 400 metrů.

(2) Vyhledávání pomoci pyrotechnické skupiny a poskytování některých nebo všech průvodních informací týkající se události.

6032. **Pokyny pro osoby zapojené do řešení pyrotechnické události.** Níže je uveden seznam obsahující některé praktické tipy pro osoby, které jsou zapojeny do řešení pyrotechnické události:

(1) Nedotýkat se výbušného zařízení ani se k němu nepřibližovat.

(2) Nepředpokládat, že po jeho odpálení se místo stává bezpečným, mohou se zde nacházet i další zařízení.

(3) Nedovolit neoprávněným osobám přiblížit se k prostoru dokud velitel pyrotechnické skupiny neprohlásí, že zde nehrozí žádné nebezpečí.

(4) Nenaléhat na pyrotechnika, aby urychlil práce.

(5) Nedovolit sdělovacím prostředkům, aby pyrotechniky obtěžovaly nebo vyrušovaly.

(6) Nesdělovat jméno zasahujícího pyrotechnika ani nedovolit, aby byl fotografován, neboť tím by se umožnila jeho identifikace.

(7) Nehovořit o konstrukci výbušného zařízení.

- (8) Neuvádět důvody případného selhání exploze.
- (9) Nepopisovat způsoby zneškodnění výbušného zařízení.
- 6033. Obecná veřejnost může být na hrozby a výbuchy zvyklá, tudíž se může chovat ke každému potenciálnímu nebezpečí lhostejně. Nicméně je třeba s lidmi jednat rozumně, avšak zdvořile a povzbuzovat je ke spolupráci při eliminaci nebezpečí ohrožení života.
- 6034. **Hodnocení situace pyrotechnikem (velitelem skupiny).** Pyrotechnik se po příjezdu na místo události setká s velitelem zásahu, který ho seznámí se situací. Pozornost je třeba věnovat následujícím bodům:
 - (1) Stanovení kategorie události.
 - (2) Okolnostem události.
 - (3) Vyslechnutí všech případných svědků.
 - (4) Požadavkům na jakákoli další bezpečnostní opatření.
 - (5) Požadavkům na služby dalších odborníků jako jsou plynáři, elektrikáři, požárníci a zdravotnickou pomoc.
 - (6) Formulaci bezpečnostního plánu.
- 6035. **Činnost pyrotechnické skupiny.** Pyrotechnická skupina odpovídá za manipulaci s výbušným zařízením, k němuž přistupují v souladu se stanovenou kategorií pyrotechnické události, což znamená, že přebírá pouze takové nebezpečí, které odpovídá dané kategorii. Je zakázáno vyvíjet na pyrotechniky jakýkoli nátlak, aby svou činnost zkrátili anebo snížili časové intervaly, které jsou nezbytné z důvodu jejich osobní bezpečnosti. Možnosti, jak zneškodnit výbušné zařízení, jsou následující:
 - (1) **Neutralizace.** Dosahuje se přerušením nebo demontáží a jedná se o prvořadý cíl pyrotechnické skupiny.
 - (2) **Odsun do bezpečného prostoru.** Obvykle se jedná o krajní řešení, kdy se výbušné zařízení dálkově přemístí do zpravidla předem připraveného prostoru, jehož prostředí je schopno pohltit účinky výbuchu.
 - (3) **Odsun cílového objektu.** Výbušné zařízení lze ponechat, aby fungovalo jak bylo určeno anebo odpálit na místě po odsunu cílového objektu, nejlépe prostředky dálkového ovládání.

- (4) **Odpálení zařízení na místě.** Výbušné zařízení lze záměrně odpálit na místě, nejlépe prostředky dálkového ovládání.
- (5) **Nezasahování do funkce zařízení.** Výbušné zařízení lze ponechat, aby fungovalo jak bylo určeno a to v místech, kde nebude narušena operace anebo kde lze evidentně vyloučit jakékoli nebezpečí ohrožení života či materiálních škod.

Zneškodnění výbušného zařízení

6036. **Čtyři základní způsoby.** Zkušenosti ukazují, že dříve než pyrotechnici začnou zneškodňovat nalezené výbušné zařízení je nutné, aby vojáci v přesně stanoveném sledu dodržovali pravidlo čtyř základních způsobů a to i tehdy, jestliže výbušné zařízení splnilo svou funkci. Uvedené čtyři základní způsoby probíhají v tomto sledu:

- (1) **Potvrzení.** Způsoby, jak získat potvrzení:
 - a. Zařízení bylo hozeno anebo odpáleno, ale jeho funkce selhala.
 - b. Na základě informací od věrohodných svědků.
- (2) **Vyklizení prostoru.** Postupy:
 - a. Vyklizení provést směrem ven od ohroženého prostoru.
 - b. Vyklizení provést směrem mimo čáru viditelnosti.
- (3) **Uzavření kordonem.** Zvolit místa rozestavení kordonu ve správné bezpečnostní vzdálenosti a mimo čáru viditelnosti.
- (4) **Kontrola.** Zajistit, že všechna uzavřená místa jsou obsazena vojáky, jejichž úkolem je zabránit vstupu do ohroženého prostoru.

Reakce na nález výbušného zařízení

6037. **Sled činnosti.** Reakce vojáků mírových sil na nález výbušného zařízení probíhá ve stejných etapách jako při hlášení kterékoli jiné mimořádné události. Zvláštní pozornost je nutno věnovat těmto bodům:

- (1) **Ohrožené prostory.** Na základě praktických zkušeností lze stanovit tyto pokyny:

- a. Ručně hozená (položená) výbušná zařízení – 100 m.
 - b. Větší zařízení včetně automobilů - 200 m.
 - c. Základna minometu a pronesené ukryté bomby - 200 m.
 - d. Dráha letu minometné střely - 100 m na každou stranu.
 - e. Výbušnina na velkém vozidle - 400 m.
- (2) **Konečné vyklizení.** Konečné vyklizení začíná v ohroženém prostoru a postupuje směrem ven.
- (3) **Síly rychlé reakce.** Je-li nutné vyklidit velký prostor, lze k zabezpečení kordonu vyžádat síly rychlé reakce, pokud jsou k dispozici, avšak předtím bude třeba včas zajistit vhodné pyrotechnické vozidlo (robot) ke vstupu do ohroženého prostoru.
- (4) **Odpovědnost.** Pyrotechnik odpovídá za zneškodnění výbušného zařízení. Další jednotky mohou plnit jiné specifické povinnosti, například ženijní pátrač a pátrací skupiny mohou mít za úkol zajistit bezpečný přístup k výbušnému zařízení a postarat se, aby se v jeho bezprostředním okolí nevyskytovalo žádné další zařízení a pyrotechnici mohli pracovat bez jakýchkoli vnějších vlivů. Vyklizení prostoru nese sebou velmi vážné riziko, tudíž všichni, kdo se na tomto úkolu podílejí, musí po celou dobu udržovat vysokou ostražitost.
6038. **Druhy činnosti.** Obecně se rozeznávají dva druhy pyrotechnických činností:
- (1) **Přímý úkol.** Pyrotechnická skupina je přímo pověřena řešit událost a provádí zhodnocení ohrožení, přístupu k ohroženému místu a co nejrychleji stanoví bezpečnostní postupy. O přímých úkolech se již dále nediskutuje.
 - (2) **Plánovaná činnost.** Pyrotechnická skupina obdrží společně s dalšími jednotkami vyznění o pyrotechnické činnosti, která se poté pečlivě zplánuje, přičemž před jejím zahájením se shromáždí veškeré zpravodajské a další informace. Plánování může trvat několik dnů stejně jako samotná operace, která se může ještě prodloužit. Plánované operace se provádí v situacích vysokého ohrožení a za okolností, kdy čas, v souvislosti s výbušným zařízením, není omezujícím faktorem.

6039. **Místo.** Přesné umístění výbušného zařízení lze ověřit technikou na dálkové ovládání anebo ručně s tím, že se nebezpečí vystaví pouze jeden člověk.
6040. **Konečné přiblížení.** Jakmile je určeno místo výskytu výbušného zařízení, provede se vytýčení a vyznačení bezpečného přístupu a pracovního prostoru okolo něho. Pokud je to možné, zajištění přístupu k výbušnému zařízení se provede pomocí techniky s dálkovým ovládáním.
6041. **Zneškodnění.** Pyrotechnik poté provede v souladu se stanovenými podrobnými postupy zneškodnění výbušného zařízení. Celý proces může trvat řadu hodin, přičemž podrobnosti se zde nezaznamenávají.

Činnost po splnění úkolu

6042. **Následné postupy.** Jakmile je cíl zneškodněn, mohou pod dohledem pyrotechnika vstoupit na místo zástupci vyšetřovacích úřadů, což může znamenat, že:
- (1) Pyrotechnik požádá pátrače, aby rozšířil vyznačený bezpečnostní prostor a zajistil tak větší plochu pro vyšetřování.
 - (2) Pyrotechnik zneškodňující improvizované zařízení požádá pátrače o prohlídku zbyvajících izolovaných prostorů s cílem ujistit příslušné osoby, že se v prostoru nenachází žádná další výbušná zařízení.
6043. **Činnost při ohlášení dalších nálezů.** Další kroky spojené s nálezem jiného než původního výbušného zařízení závisí na situaci a druhu nálezu. Nezbytná opatření provede pyrotechnik v součinnosti s případnými dalšími odborníky.
6044. **Závěrečná činnost velitele.** Nasazené síly se nesmí stáhnout dokud pyrotechnik s jistotou neprohlásí, že cílová oblast je řádně vyčištěna od veškerých výbušných zařízení. Kordon zůstává na místě dokud nebude potvrzeno úplné vyčištění prostoru. Pyrotechnik poté vydá formální prohlášení, že daný prostor je vyčištěn.

Oddíl V - Miny

6045. Šíření a poměrně snadný přístup ke všem druhům min a výbušným nástrahám má za následek, že vojáci mírových sil jsou neustále vystaveni čím dál většímu nebezpečí této hrozby. Níže uvedené pokyny jim mají sloužit k tomu, aby se této potenciální hrozbě mohli vyhnout.
6046. **Prostory, kde je podezření z výskytu min.** Všichni vojáci by si měli uvědomovat, že miny se mohou vyskytovat v těchto místech:

- (1) Na zúžených cestách, v soutěskách a zejména v místech, kde je obtížné provést vyproštění, odsun nebo obejít poškozeného vozidla.
 - (2) V místech, která jsou vhodná k přepadu pěších i mobilních hlídek.
 - (3) Na krajnicích pokrytých travnatým porostem nebo suti a kdekoli na nevydlážděných cestách, kde lze miny snadno ukrýt.
 - (4) Ve štěrku, blátě anebo v suti na jinak čisté cestě.
 - (5) U zdánlivě neškodných překážek na cestě, které si vynucují vjezd na krajnici anebo celkový odklon dopravy ve směru, kde mohou být miny položeny.
 - (6) Okolo zbořeníšť, blízkých jam a silničních zátarasů lze především očekávat výskyt protipěchotních min.
 - (7) V okolí opuštěné vojenské techniky.
 - (8) V budovách, která mohou podle očekávání sloužit jako velitelská stanoviště, úkryty, místa pro odpočinek a chráněné prostory.
 - (9) Na poškozených cestách a železnicích s cílem pozdržet jejich opravu.
6047. **Ukazatele možného výskytu min.** K podezření na výskyt min mohou vést následující ukazatele:
- (1) Narušení povrchu, přičemž podkladový materiál je roztroušen po celé oblasti.
 - (2) Pošlapaná zemina nebo porosty, patrné stopy po obuvi nebo kolech vozidel.
 - (3) Poškozená anebo vysekaná místa v křovinách, živých plotech anebo nízkých porostech.
 - (4) Stopy po vybuchlých minách mohou poukazovat na přítomnost dalších min v prostoru.
 - (5) Prázdné nádoby, balící materiály, pojistky, svorky anebo úlomky min.
 - (6) Zdechliny zvířat anebo zanechaná mrtvá těla.
 - (7) Oblasti, jímž se místní lidé vyhýbají (informace se získávají z místních zdrojů).
6048. **Pohyb v oblastech, které mohou být zaminovány.** Při přesunech, ať už pěšky nebo na vozidlech, je zapotřebí řídit se těmito pokyny:

- (1) Setrvávat v ostražitosti a vůči veškerým neobvyklým přírodním i umělým objektům zaujímat podezřelý postoj.
 - (2) Při zpozorování min či stop poukazujících na jejich přítomnost anebo jakéhokoli podezřelého předmětu postupovat podle nacvičených postupů pro zacházení s minami.
 - (3) Nikdy nepřecházet přes místa, která se zdají být snadno průchodná bez jejich předchozího prohledání. Provést alespoň průzkum z určité vzdálenosti a až poté zahájit přesun. Při přesunu je nutné si neustále uvědomovat hrozbu minového nebezpečí.
 - (4) Dojde-li při přesunu ke ztrátám, řídit se přesně nacvičenými postupy.
 - (5) Nepolevovat v opatrnosti ani při únavě.
 - (6) Nikdy netahat za volný kabel ani nepřestřihávat jakýkoli volný či natažený drát. Při nálezu protipěchotní nástrahy s drátem snažit se provést změnu směru. Nedotýkat se nástrahy a očekávat výskyt protipěchotních min ukrytých v zemi a to zejména pod anebo v blízkosti drátu. Na nástražný drát ve snaze o jeho označení nic nepřivazovat.
 - (7) Při pěším přesunu pohybovat se po tvrdých površích a jít v závěsu za další osobou.
 - (8) Vozidlo řídit uprostřed cesty mimo krajnice.
 - (9) Neotáčet se s vozidlem v průjezdech anebo oblastech, které nebyly prověřeny.
 - (10) Při zastávkách setrvávat na cestě.
 - (11) V místech mimo zpevněné plochy nenásledovat bez rozmyslu staré stopy po vozidlech, které mohou být po jejich průjezdu zaminovány.
 - (12) Očekávat časté změny používaných způsobů činnosti.
6049. Nacvičené postupy při nálezů miny anebo podezřelého předmětu
- (1) ZASTAVIT veškeré přesuny – zůstat na místě.
 - (2) VAROVAT všechny ostatní, kteří se nacházejí v dané oblasti, a to zvoláním “Stát – miny”.
 - (3) OHLÁSIT situaci rádiovými prostředky.

- (4) VYHODNOTIT svoji situaci a poté:
- (5) Po vyhodnocení buďto:
 - a. ZŮSTAT NA MÍSTĚ a ČEKAT až dorazí pomoc.
 - b. OPUSTIT MÍSTO přesně po stejné cestě.
- (6) Označit cestu k nejbližšímu bezpečnému prostoru.
- (7) Označit veškeré miny, nevybuchlou municí anebo nástrahy s drátem a vyhnout se jim.

6050. Postupy při ztrátách.

- (1) ZASTAVIT SE a nepospíchat do inkriminovaného místa. NAHLÁSIT a VYHODNOTIT událost. Vyžádat odminování a zdravotnickou pomoc (je-li nutná).
- (2) Není-li do deseti minut k dispozici pomoc k odminování, jedna určená osoba provede vyčištění cesty ve vzdálenosti 0,6m na šíř od místa se zaznamenanými ztrátami. Přesun provést plížením po rukou a nohou anebo po břiše, ale NE ve stoje. Ostatní mohou současně čistit cestu k bezpečnému prostoru.
- (3) Po vyčištění označit cestu (na jedné nebo na obou stranách).
- (4) Označit nalezené miny/protipěchotní nástrahy s drátem a vyhnout se jim.
- (5) Vyčistit bezprostřední okolí prostoru, kde došlo ke ztrátám.
- (6) Podle situace poskytnout první pomoc.
- (7) Odsunout raněné nebo mrtvé po vyčištěné cestě do bezpečného prostoru. Bezpečné vzdálenosti jsou 20 m plížením anebo 50 m chůzí.
- (8) Co nejrychleji provést odsun raněných nebo mrtvých.

6051. **Činnost při najetí vozidla na minu.** Za této situace se postupuje v následujícím sledu:

- (1) ZASTAVIT veškeré přesuny. VYHODNOTIT situaci včetně ztrát, variant činnosti a bezpečných prostorů. Nejbezpečnějším místem může být vozidlo, v němž se vojáci právě nachází (NESESKAKOVAT Z VOZIDLA).

- (2) Podle situace poskytnout první pomoc.
 - (3) OHLÁSIT událost, vyžádat odminování a zdravotnickou pomoc.
 - (4) Je-li nutné odsunout vozidlo, jedna určená osoba provede vyčištění cesty o šířce 0,6 m k nevhodnějšímu bezpečnému prostoru. Přesun provést plíživě po rukou a nohou anebo po břiše, ale NE ve stoje.
 - (5) Po vyčištění označit cestu (na jedné nebo na obou stranách).
 - (6) Podle situace zabezpečit úplnou první pomoc a odsun raněných a mrtvých.
6052. **Poskytování aktuálních informací.** Je zapotřebí, aby všechny jednotky v operačním prostoru vedly záznamy o zmapovaných minových polích, systémech značení, typech min používaných v daném prostoru a dalších souvisejících podrobnostech. Informace o minách, ať už jsou získané z jakýchkoli zdrojů, se musí zaznamenat a pokud možno zkontrolovat. Další návrhy týkající se zacházení s minami je zapotřebí ihned předat na vyšší organizační stupeň, aby se zajistila informovanost po celém operačním prostoru.

Oddíl VI – Konvoje a doprovody

Malé silniční konvoje

6053. **Všeobecná ustanovení.** Malé silniční konvoje mohou být použity k nasazení a stažení malých izolovaných oddílů a pro zabezpečení místní samosprávy. Vždy hrozí nebezpečí vytvoření rutinní šablony k provádění přesunů. Proto z důvodů bezpečnosti je zapotřebí neustále obměňovat pravidla týkající se os přesunu, načasování a rychlosti konvoje nebo jeho jednotlivých vozidel. V opačném případě jsou životy i materiální technika vystaveny nebezpečí a nepřítel získává velkou šanci na úspěch, kterého by za jiných okolností stěží mohl dosáhnout. Běžnou praxí by mělo být vzdušné sledování přesunujících se konvojů. Je-li nebezpečí akutní, je nutné zajistit si prostřednictvím vrtulníků pomoc předstoupit leteckého návodčího a tím i přímou leteckou podporu.
6054. **Velikost.** Malý konvoj se běžně skládá ze skupin. Velké konvoje se normálně dělí na skupiny a kolony, což umožňuje kterékoli z těchto součástí fungovat jako záloha anebo úderná skupina pokud podmínky umožní toto opatření realizovat. Nejmenší skupiny by nikdy neměly

mít méně než dvě vozidla, přičemž každé z nich musí být vybaveno vlastními spojovacími prostředky a osobními zbraněmi.

6055. **Čelní skupina.** Úkolem čelní skupiny je vyčistit cestu od veškerých překážek a varovat hlavní skupinu před jakýmkoli nebezpečím. Měla by se pohybovat s dostatečným náskokem, aby mohla vyčistit menší překážky dříve, než tam dorazí hlavní skupina. Ve skupině by měl působit ženista anebo příslušník úderné skupiny, kteří jsou vycvičeni k rozeznávání možných zaminovaných prostorů anebo míst s umístěnými výbušnými nástrahami.
6056. **Hlavní skupina.** Za ideálních podmínek by se měla skládat z obrněných průzkumných vozidel a pěchoty nasazené na obrněných anebo lehkých vozidlech, což platí zejména pro případy potenciálního ohrožení. Typická sestava hlavní skupiny může mít následující podobu:
- (1) Obrněná průzkumná vozidla.
 - (2) Konvojové/VIP vozidlo.
 - (3) OT/BVP s velitelem kolony.
 - (4) Pěchota nasazená na vozidlech.
 - (5) Obrněné průzkumné vozidlo.
6057. **Záložní nebo úderná skupina.** Měla by se držet s dostatečným odstupem za skupinou poskytující přímou ochranu, aby měla dostatek volnosti k činnosti, jestliže je tato zmiňovaná skupina zadržena anebo napadena. Jako zálohu lze vyžádat síly rychlé reakce dopravené vrtulníkem. Za ideální situace by měly tyto síly rychlé reakce operovat minimálně se dvěma vrtulníky, aby se mohli přesouvat a zasahovat s větší pružností.
6058. **Velení a řízení.** Velitel kolony řídí kolonu ze svého místa v sestavě konvoje. Z toho důvodu zcela nezbytně potřebuje dobře zabezpečené rádiové spojení a kontakt s velitelem místních bezpečnostních sil pro případ, že konvoj bude potřebovat pomoc.
6059. **Spolupráce.** Štáb, jenž odpovídá za organizaci přesunu, musí navázat spolupráci s místními veliteli a dohodnout opatření, která je nutné přijmout na ochranu konvoje, když bude přejíždět přes jejich oblast. Jedná se o stanovení způsobů dopravy, cesty, načasování a velikosti doprovodu a zajištění přítomnosti lehkých vojenských vozidel, pokud hrozí nebezpečí incidentu.
6060. **Letecká podpora.** K rekognoskaci plánované trasy konvoje a na ochranu jeho boků lze použít vrtulníky. Před zahájením přesunu vozidel je nutné prověřit bez-

pečnost trasy z hlediska případné nepřátelské činnosti. Během přesunu konvoje může letectvo chránit bok a předem prozkoumávat trassu za účelem prověření míst možných incidentů, zátarasů anebo útoku.

6061. **Příprava vozidel.** Provoz vozidel v rámci mírových operací si vynucuje zvážit přijetí některých z těchto ochranných opatření:

- (1) Je zapotřebí odstranit veškeré omezující nástavby, aby vojáci neměli zakrytý pozorovací a palebný prostor a mohli rychle sesednout z vozidel. Použití pytlů s pískem na neobrněných vozidlech může snížit ztráty způsobené účinkem min nebo výbušných nástrah.
- (2) Zadní dveře je třeba sklopit dolů anebo úplně vyjmout.
- (3) Konvoj musí být vybaven tažnými háky, příslušným nářadím a odtahovou technikou. K odstraňování překážek je třeba připravit si detektory min a silná lana.
- (4) Neozbrojená vozidla by měla mít připevněný podstavec na kulomety.
- (5) Na přední část vozidel je zapotřebí připevnit kleště na stříhání vysokých drátů a také kovovou mříž na odsun lehkých překážek.
- (6) Vojáci přepravováni na zádi vozidel by měli sedět, aby mohli vidět směrem ven a dozadu, přičemž veškerý vezený materiál musí být uložen uprostřed.

6062. **Činnost při napadení.** Při napadení konvoje je nutné ihned postupovat podle nacvičených, opakovaně používaných a zautomatizovaných postupů. Pokud se vojáci na vozidlech dostali do situace, že musí zastavit v prostoru napadení, je zapotřebí bezprostředně provést tato opatření:

- (1) Z vozidel vypálit dýmové granáty a hlídky po odhození dýmovnic zahájí boj s útočníkem. Zbytek vojsk sesedne a v určeném směru se přesune do shromaždiště, kam nakonec dorazí i hlídky.
- (2) Velitelé současně určí směry, po nichž se vojáci po sesednutí přesunou.
- (3) Protiútok bude zahájen bezprostředně poté, jakmile se vojáci shromáždí a velitel určí rozmístění útočníků.

- (4) Nesmí dojít k divoké a zmatené střelbě zejména, pokud by se v místě nacházeli nevinní lidé.

Velké silniční konvoje

6063. **Všeobecná ustanovení.** Kolona vozidel představuje zvlášť atraktivní cíl zejména v uzavřených a odlehlých oblastech. Nepřítel může napadnout silniční konvoj buďto přepadem ze zálohy anebo umístěním nástrahy na silnici. Konvoj se považuje za velký, když se kolona dále dělí na více než jednu skupinu vozidel. Platí mnohé zásady, které již byly popsány v souvislosti s malými konvoji, zejména pak nutnost pečlivého plánování, vydávání pokynů a zajištění vzdušného pozorování během přesunu konvoje:
- (1) Preventivní opatření s cílem zamezit útokům anebo minimalizovat jejich účinky.
 - (2) Taktická sestava v rámci ochrany konvoje zahrnující obrněná vozidla a pokud si to situace vyžaduje, také dělostřeleckou a leteckou podporou.
 - (3) Bezprostřední dostupnost mobilních záloh, které mohou být součástí aeromobilních sil reakce.
6064. **Princip informování pouze oprávněných osob.** Plány se nesmí nikdy předem prozrazovat neoprávněným osobám a vždy je třeba zvažovat klamná opatření. Jestliže se plánuje přesun po pravidelně používané cestě, je nutné přijmout opatření, která by se na méně často používané cestě nemusela přijímat.
6065. **Zpravodajská a průzkumná činnost.** Je nutné shromažďovat zpravodajské informace o možných nepřátelských činnostech na obou stranách plánované cesty a provést důkladný průzkum s vhodnými klamnými opatřeními přijímanými za účelem zachování utajení. Celému procesu může napomoci vzdušný průzkum a snímkování prováděné tak, aby vojáci nebyli prozrazeni ani vystaveni jinému nebezpečí. Průzkum by měl zahrnovat:
- (1) Zjištění, kde se na cestě nacházejí zúžené úseky a místa vhodná k přepadu ze zálohy.
 - (2) Vyhodnocení požadavku na doprovod a organizaci úkolu.
 - (3) Stanovení potřeby na jakékoli speciální přípravu např. rozestavení hlídek, vyčištění krajů cest, hlídkování zvlášť nebezpečných úseků, atd. Letouny a vrtulníky mohou poskytnout neocenitelnou pomoc z hlediska fotografování anebo zajištění videosním-

ků z plánované cesty, které mohou dobře posloužit při informování velitelů vozidel.

- (4) Zjištění možných objížděk a alternativních cest.
- (5) Určení možných problémů ve velení a spojení.
- (6) Stanovení množství vyprošťovací techniky a sil i prostředků zdravotnického zabezpečení.

6066. Organizace konvoje. Používané termíny:

- (1) **Doprovod.** Síly určené k zabezpečení ochrany, které jsou podřízeny vlastnímu veliteli doprovodu.
- (2) **Kolona vozidel.** Kolona chráněných vozidel, kterou řídí velitel kolony.
- (3) **Konvoj.** Kolona vozidel plus doprovod, za jejíž celkové řízení odpovídá velitel konvoje.

6067. **Síla doprovodu.** Síla a složení doprovodu bude záviset na stupni ohrožení, velikosti kolony vozidel a množství dostupných sil. Nejlepším řešením je smíšený doprovod zahrnující obrněné a pěší síly a případně také letectvo. Jednotka obrněného průzkumu může představovat obrněný prvek doprovodu, přičemž pěchota bude připravena v obrněných transportérech. Pro zajištění menších oprav mostů a cest, vyhledávání a odstraňování min a odsun překážek je třeba vyčlenit ženisty.

6068. **Uskupení.** Konvoj by se měl rozdělit na skupiny, přičemž každá z nich musí mít určeného velitele. Mezery mezi skupinami je nutné upravit tak, aby se minimalizoval počet vozidel, které by mohly uvíznout v jedné přepadové léčce. Vzdálenosti mezi vozidly ve skupině budou záviset na charakteru krajiny, rychlosti konvoje a potřebě udržet kontrolu.

6069. **Organizace doprovodu.** Doprovod se obvykle skládá z předsunuté hlídky, skupiny přímé ochrany a záložní nebo úderné skupiny. Síla doprovodu bude záviset na stupni ohrožení a charakteru terénu.

6070. **Mobilní záloha.** Mobilní záloha, která není součástí konvoje, by měla být k dispozici, aby mohla v případě napadení konvoje ihned zasáhnout. Běžně se skládá z pěších sil přepravovaných vrtulníky, které udržují nejvyšší pohotovost. Proces plánování použití mobilních záloh musí zahrnovat zajištění součinnosti pěších sil a letectva a poskytnutí letecké popřípadě dělostřelecké podpory. Je-li stupeň ohrožení vysoký anebo pokud bezprostředně hrozí přepadení konvoje, mobilní záloha může vyčkávat po určitou dobu v přeletujících vrtulní-

cích. Pro případ špatného počasí, které by znemožnilo použití vrtulníků, je nutné zplánovat další varianty přesunu mobilních záloh.

6071. **Vyprošťovací a opravárenská vozidla.** Je zapotřebí vypracovat plány pro rychlé vyproštění a opravy vozidel. Součástí velkých konvojů by měla být vyprošťovací vozidla a každá skupina musí mít dostatek mechaniků. Rozkaz k přesunu konvoje musí obsahovat přílohu Zásady vyprošťování a oprav. Za normálních okolností skupina musí setrvávat na místě poměrně dlouhou dobu, než zapojí porouchané vozidlo do vleku anebo než ho předá vyprošťovací jednotce, která se přesunuje s konvojem. Avšak, za určitých okolností bude lépe vozidlo opustit než zdržet konvoj.
6072. **Zdravotnická pomoc.** Rovněž je nutné mít připraveny plány pro poskytnutí okamžité zdravotnické pomoci. Součástí velkých konvojů by měla být zdravotnická vozidla a každá skupina musí mít dostatek zdravotníků. Rozkaz k přesunu konvoje musí obsahovat přílohu Zásady zdravotnické pomoci. V krajních případech je zapotřebí mít k dispozici vrtulník k provedení zdravotnického odsunu.
6073. **Spojení.** Fungující rádiové spojení musí být navázáno mezi všemi skupinami v konvoji a mobilní zálohou, podporujícím dělostřelectvem, letectvem a dalšími silami operujícími na obou krajích cesty. K předávání informací o průchodech a k určení cílů lze také používat světelné signály a dýmovnice.
6074. **Fáze přesunu a jeho provedení za velmi obtížných okolností.** Má-li se velký konvoj přesouvat územím, kde působí silné nepřátelské síly, je nutné realizovat opatření v níže uvedeném sledu. Nejsou-li podmínky tak složité, je možné podle míry ohrožení tato opatření postupně snižovat:
- (1) **Fáze 1.** Zajistit základnu poblíž výchozího místa konvoje a rozmístit podpůrné dělostřelectvo. V úseku prvních 10 – 15 km cesty zajistit nepřetržitou službu předsunutého leteckého návodčího a dělostřeleckého pozorovatele a soustředit mobilní zálohu. Je možné také nasadit bitevní vrtulníky.
 - (2) **Fáze 2.** Zajistit druhou základnu s pěšími silami přepravovanými vrtulníkem anebo na vozidlech. Poté přesunout část dělostřelectva k druhé základně buďto vrtulníkem anebo po cestě za doprovodu obrněných a pěších sil.
 - (3) **Fáze 3.** Nyní bude dělostřelectvo připraveno k palbě z obou základen a mobilní záloha bude v pohotovosti na první stálé základně. Konvoj se teď

může přesouvat v dříve popsaném taktickém uskupení s předsunutým leteckým návodčím (nejlépe aeromobilního návodčího), dělostřeleckým pozorovatelem a případně bitevními vrtulníky pohybujícími se s dostatečným odstupem před konvojem, aby byly schopny vyčistit cestu.

- (4) **Fáze 4.** Za předpokladu, že konvoj dorazil na druhou základnu, přesune se za ním i dělostřelectvo z první základny, buďto vzduchem anebo po silnici za doprovodu ochranných sil, které byly původně přiděleny k první základně. Mobilní záloha se rovněž přesune k druhé základně a celý postup se zopakuje v dalším úseku 1 – 15 kilometrů.

6075. **Činnost při přepadu.** Přepadená část konvoje by se měla řídit stejnými postupy jak jsou uvedeny v odstavci 6062. Kromě toho lze vzít v úvahu následující body:

- (1) Souběžně s realizací výše uvedených postupů se podle situace vyžádá dělostřelecká a letecká podpora.
- (2) Úderná skupina se přesune dopředu, aby provedla protiútok anebo obchvat nepřítele.
- (3) Přivolá se mobilní záloha, aby v součinnosti s údernou skupinou zaútočila na postavení nepřítele anebo mu zatarasila ústupovou cestu.

6076. **Velení a řízení.** S postupy pro činnost při přepadu musí být seznámen velitel každé skupiny a také velitelé všech vozidel, aby zejména u velkého konvoje byl někdo, kdo by podnikl náležité opatření, pokud by velitel konvoje byl příliš vzdálen, aby mohl řídit situaci v napadeném místě. Proto je nutné, aby opatření pro velení a řízení byly zpracovány tak, že v daném místě bude vždy určený velitel vybavený nezbytnými spojovacími prostředky pro přivolání palebné a letecké podpory.

Hlídkování na komunikaci

6077. **Všeobecná ustanovení.** Hlídkování je prostředkem pro zajištění silnice nebo cesty a jejího ovládnutí na určitou dobu, aby konvoj mohl bezpečně projet. Tato činnost je náročná na čas a personální obsazení a měla by se provádět pouze pokud hrozí vysoké nebezpečí přepadu a když ostatní způsoby ochrany cesty jsou nepoužitelné.

6078. **Nasazení hlídek.** Nasazení hlídek, pokud je to možné, by se mělo provádět vrtulníkem anebo rozmístěním na cestě. Hlídkující síly se skládají z čelního zajištění, hlavní skupiny a zadního zajištění. Čelní zajištění se pohybuje přískoky a čistí osu přesunu, hlavní skupina provádí

hlídkování a zadní zajištění po projetí konvoje stahuje hlídky. Tyto síly se mohou přesouvat pěšky nebo na vozidlech, což závisí terénu a charakteru konvoje a mohou si vyžadovat podporu od obrněných, minometných a dělostřeleckých jednotek k zajištění hlídek na místech a ke krytí při jejich stahování.

6079. **Vzdálenost mezi hlídkami.** Prvním úkolem hlídkujících sil bude eliminace jakékoli hrozby přepadu na svých místech. Určení vzdálenosti mezi hlídkami bude záviset na rázu terénu. Přestože ideálním řešením je krytí zasahující síly palbou, toto krytí není v některých uzavřených prostorech reálné. Situace si může vynutit hlídkování pouze určitých úseků cesty nebo vybraných terénních tvarů. Ačkoli v takovém případě je nebezpečí přepadu vyšší, je třeba říci, že už samotná existence hlídek a vyvolání nejistoty v řadách napadajícího nepřítel ohledně jejich pozic představuje výrazný odstrašující faktor. Rovněž vzdálenosti hlídek od cesty, po níž se konvoj přesunuje, závisí na rázu terénu a času, který je k dispozici. Jejich vzdálenosti by měly zamezit přímé střelbě na konvoj z ručních a ručně obsluhovaných protitankových zbraní.
6080. **Velikost hlídek.** Velikost hlídek by měla odpovídat stupni ohrožení a rázu terénu.
6081. **Využití vlastních sil působících v dané oblasti.** K hlídkování na cestě lze využít také vlastní síly, které již působí v oblasti, kudy konvoj projíždí. Způsob jejich nasazení bude záviset na jejich stávajících postaveních. Důvod vyžádání těchto hlídkujících sil stále spočívá v zamezení možnosti přepadu, proto lze předpokládat nutnost obou stran cesty, po níž se konvoj přesunuje. Navázání úzké součinnosti a fungujícího spojení mezi těmito silami a přesunujícím se konvojem je záležitost zásadního významu.
6082. **Spojení.** Spojení nabývá na významu zejména v uzavřených prostorech, kde v případě že by se nepřátelským silám podařilo vyhnout hlídkám a zaútočit na konvoj, hrozí nebezpečí vyvolání zmatku ve vlastních řadách. Každá hlídka musí být vybavena prostředkem rádiového spojení anebo být v přímém kontaktu na ruční, hlasový či světelný signál se stanovištěm, které má tento rádiový prostředek k dispozici. Tímto způsobem je možné informovat hlídky o postupu konvoje, přičemž hlídky i příslušníci konvoje mohou mít okamžitý přehled o veškerých činnostech, ať už vlastních sil anebo těch, které budí podezření, probíhajících v blízkosti cesty. Jsou-li hlídkující síly poskytovány jednotkou, která není součástí doprovodu konvoje, je nutné určit styčného důstojníka vybaveného rádiovým prostředkem, který bude zabezpečovat spojení mezi hlídkujícími silami a velite-

lem doprovodu. Odvolávání hlídek lze provádět pomocí světelných signálů a k rozeznávání skupin vozidel je vhodné používat barevné praporky a tabule.

Oddíl VII - Ochrana vzdušné a železniční přepravy

6083. **Vzdušná přeprava.** Pokud to operační situace umožňuje, je opravdu výhodné přesouvat osoby i část materiálu letounem nebo vrtulníkem. Není vždy možné ani nemusí být vždy vhodné zajistit ochranu letiště nebo terminálu, ale ochrana letounů či vrtulníků na přistávacích plochách je věcí zásadní důležitosti. Rovněž nezbytné je zajistit bezpečnost zmíněných přistávacích ploch, tudíž pátrací skupiny je musí před přistáním dobře zkontrolovat a do přiletu nebo odletu zajistit prostor.
6084. **Železniční přeprava.** Pro přísun hlavních posil a zásob lze využít železniční přepravu. V mírových operacích lze bezpochyby počítat s tím, že nepřítel se bude snažit využít železnice, aby se mohl přesunovat, přepravit svoji techniku a případně se pokusil o únos přepravovaných osob.
6085. **Ochrana vojenských vlaků.** Přímý doprovod vlaků by se měl přesouvat ve speciálních vagónech s možností připevnění kulometů, minometů a odpalovacích zařízení raket, které jsou chráněny proti účinkům min a ručních zbraní pancířem či pytlí s pískem. Ve vlaku by dále měla být pozorovací stanoviště. Vagóny doprovodu by měly být poblíž zadní části vlaku ale nikoli v těsné blízkosti vagónu s municí nebo pohonnými hmotami. Železniční přeprava se dělí do dvou kategorií:
- (1) **Přesun vojsk a zásob.** V porovnání s přesunem po silnici se železniční přeprava vojáků a techniky hůře utajuje. Železniční trasa je předvídatelná a nakládání lze sotva provést, aniž by to veřejnost nevěděla. Možnosti klamání jsou omezené, tudíž přímá ochrana nabývá na významu. Proto také zajištění bezpečného přesunu si vyžaduje nasazení mnoha osob, přičemž vlaky by se měly přesouvat přes nebezpečná území pouze pokud je to nezbytné a v těchto případech je nutné přijmout i realizovat veškerá opatření pro jejich ochranu.
 - (2) **Ochrana civilních vlaků.** Potíže s ochranou civilních vlaků vyplývají z jejich početnosti a z nutnosti, aby hlídky obměňovaly postup své činnosti, přestože jejich úkol má přímočarý charakter. Tyto problémy se mohou ještě zhoršit v situacích, kdy je nutné přejet státní hranice, jelikož hlídky musí být rozmís-

těny v prostorech, kde lze očekávat pokus o únos, aniž by se sami staly cílem útoku.

6086. **Preventivní opatření.** I přes přijetí náležitých opatření k utajení časů přesunu a nakládání vojenských vlaků, bude obtížné tyto přesuny uchovat v tajnosti, snad jen s výjimkou přesunu na bázi vysoce frekventovaných civilních linek. Tudiž veškerá preventivní opatření by měla být nasměrována zejména k:

- (1) Zajištění průchodnosti trasy a jejího vyčištění od výbušných nástrah. Na tento úkol lze nasadit pátrací skupiny, které prověří zranitelná místa na trase.
- (2) Přijetí opatření proti přepadu ze zálohy.
- (3) Ujištění, že po případných útocích na vojenský vlak bude nevyhnutelně následovat rychlá a účinná reakce.
- (4) Hlídkování patřičných úseků železniční trati za účelem lokalizace možných útoků a odrazení nepřítelů od jejich provedení.
- (5) Prověření a vyčištění porostů vedle trati.
- (6) Rozmístění hlídek zejména na křižovatkách v případě přesunů po silnici.
- (7) Prověření trati před příjezdem vlaku.
- (8) Využití vrtulníků k pozorování a k přepravě úderné skupiny, pro případ že by byl vlak napaden.

6087. **Průzkumné vlaky.** Průzkumné vlaky se používají k prověření, zda-li se na trati nenachází překážky, tlakové miny anebo zda-li zde nehrozí sabotáž. Nelze je chránit proti minám s řízeným odpalováním anebo přepadům ze zálohy, nicméně slouží jako velice užitečná průzkumná hlídka, přičemž ozbrojený doprovod musí setrvávat v neustálé bdělosti a všímat si jakýchkoli příznaků útoku. Průzkumný vlak se obvykle skládá z lokomotivy obsazené ozbrojeným doprovodem, která tlačí jeden nebo i více vagónů vyvážených určitou zátěží a chráněných proti účinkům min a ručních zbraní. Pokud je to možné, hlavnímu vojenskému vlaku by měl předcházet jeden i více průzkumných vlaků, aby se vytvořila další příležitost odhalit přípravy k zaminování trati anebo provedení přepadu ze zálohy a také vnést zmatek mezi sabotéry, zda-li blížící se vlak je skutečně jejich cílem nebo ne.

6088. **Ochrana ostatních vlaků.** Za určitých situací lze využít k ochraně všech druhů železniční přepravy obměně vla-

ky, které mohou poskytnout neocenitelnou službu při hlídkování určitých úseků železniční trati. Jejich činnost by měla být takticky řízena místním vojenským velitelem. Jeho osádka by měli tvořit buďto zvlášť vybraní železničáři anebo vojáci.

6089. **Kontrola úseku.** Systém signalizace na železnici je založen na úsecích, do nichž vlaky smí vjet pouze, když předchozí vlak hladce projede. Tyto úseky mohou představovat vhodnou základnu pro ujištění, že jakýkoli přepadený vlak bude mít před sebou vyčištěnou trasu anebo bude mít k dispozici posily, proto je nutné při realizaci systému úseku na tyto zásady pamatovat a pokud to bude nutné řádně je také prověřit.
6090. **Klamná opatření.** Na frekventovaných linkách, ale i na těch, kde podle grafikonu jezdí méně vlaků, lze zařadit místo civilní soupravy vojenský vlak, přesně podle jízdního řádu. Na méně frekventovaných linkách je možné utajit čas odjezdu vlaku tím, že se pozdrží nakládání přisunovaného materiálu třeba o několik dnů anebo naopak tím, že se materiál urychleně zkompletuje, naloží na vagóny a vlak se ihned vypraví. Je třeba mít k dispozici dobrý systém komunikace na železnici a pokud příznivci nepřátelských stran mají k němu přístup, potom bude možné snadno získávat a předávat informace o přesunu vlaku.
6091. **Opatření proti únosům.** Tajné protiteroristické skupiny lze nasadit až v krajním případě, neboť v těchto situacích bývá obtížné rozeznat nepřítele od vlastních osob a také protože boj s únosci v omezených prostorech železničních vozů vystavuje cestující do nebezpečí. Zvlášť problematické jsou vlaky, které přejíždějí státní hranici, jelikož únosci mohou nastoupit ze svého útočiště. Při přejíždění státní hranice je nutné vyvinout maximální úsilí k navázání spolupráce s příslušnými bezpečnostními silami. Účinnost opatření lze zvýšit následovně:
- (1) Monitorováním cestujících, kteří nastupují do vlaku a jejich zavazadel.
 - (2) Náhodným hlídkováním vlaku mezi dvěma po sobě následujícími zastávkami.
 - (3) Hlídkování z pozorovacích stanovišť v letadlech nebo vrtulnících.
6092. **Velení.** Řízení přesunujícího se vlaku spočívá na posádce. Bezpečnostní síly rozmístěné ve vlaku mohou samozřejmě vést boj s útočícím nepřítelem i za pohybu vlakové soupravy. Je-li vlak nucen zastavit, poté velení přebírá velitel doprovodu anebo, pokud vlak není tímto doprovodem vybaven, vyšší důstojník přesunující se

v soupravě. Následným úkolem bude bránit vlak, jeho cestující, posádku a přepravovaný materiál. Vojáci musí být rozmístěni poblíž předních a zadních vagónů, aby mohli být s velitelem v rádiovém spojení.

6093. **Spojení.** Kromě spojovacích prostředků, které jsou v povinné výbavě vlaku, je nutné mít k dispozici pro přivolání pomoci také funkční rádiové spojení. Jsou-li k ochraně železniční tratě nasazeny vojenské nebo policejní síly, musí být jejich spojovací technika kompatibilní s veškerými rádiovými prostředky ve vlaku. Jako doplněk rádiového spojení lze použít smluvené světelné signály a pro případ nutnosti označit v průběhu boje některé vagóny je zapotřebí mít připraveny barevné tabule.

Oddíl VIII – Opatření k zajištění utajení operací

6094. **Definice.** Utajení operací je definováno jako proces, který zajišťuje vojenské operaci nebo cvičení náležitě utajení za pomoci pasivních nebo aktivních prostředků, aby se protivníkovi zabránilo zjistit poznatky o rozdělení sil a prostředků, schopnostech a záměru vlastních sil. (AAP-6)
6095. **Ohrožení utajení.** Utajení operací je proces týkající se všech nasazených sil řešící celkové utajení operace v kontextu známých anebo očekávaných možností, jimiž nepřítel disponuje v oblasti zpravodajství, pozorování, zjišťování cílů a průzkumu. Utajení operací nezahrnuje:
- (1) **Postupy.** Postupy, které zvyšují nebo snižují standardní stupně pohotovosti čelit určitému ohrožení.
 - (2) **Konkrétní opatření pro utajení.** Například zabezpečení ukládání zbraní.
6096. **Plánování utajení.** Je nutné každou plánovanou operaci vyhodnocovat z perspektivy nepřítelů včetně činnosti v týlovém prostoru, spojení, letecké a námořní podpory a veškerých komunikačních sítí. Jelikož v rámci zabezpečení operace není možné utajit každou vojenskou akci, utajení operací se soustřeďuje na činnosti, které by mohly zabránit prozrazení existence budoucí plánované operace anebo odhalení slabin v systému utajení. Utajení operací má zvláštní význam v operacích, kdy rozhodujícím předpokladem k úspěchu je prvek překvapení. Kupříkladu není možné utajit pátrání za použití velkého množství sil, avšak účinný plán utajení může zamezit nepříteli získat dostatečné informace, aby mohl předvídat časový plán a přesný cíl operace, tudíž očekávaný cíl může namísto provedeného přesunu zůstat v prostoru. Rovněž většina hlídek je viditelná, ale dů-

kladnou realizací utajení operace lze zabránit, aby nepřítel znal časový plán, cesty a složení hlídek.

6097. **Opatření utajení.** Tato opatření se dělí do čtyř širších kategorií:

(1) **Obranná opatření.** Cílem obranných opatření je čelit prostředkům a možnostem nepřítele v oblasti zpravodajství, pozorování, zjišťování cílů a průzkumu. Konkrétně se může jednat o:

- a. Bezpečnost osob.
- b. Fyzické zabezpečení (zámky, stěny, kabely, miny a palebná pole).
- c. Utajení dokumentace.
- d. Řízení vyzařování (EMCON).
- e. Maskování a utajení (včetně použití vojenských vozidel upravených na civilní).

(2) **Aktivní opatření.** Aktivní opatření jsou cíleny k narušení možností nepřítele v oblasti zpravodajství, pozorování, zjišťování cílů a průzkumu prostřednictvím:

- a. Zintenzivnění vojenské činnosti s cílem zamezit nepříteli možnosti pozorování, dále uzavření hranic a prostorů.
- b. Přímého pozorování a narušování nepřítele na známých místech.

(3) **Klamání.** Klamná opatření lze použít k přesvědčení nepřítele, že kupříkladu probíhá pouze rutinní činnost.

(4) **Psychologické operace (PSYOPS).** Psychologické operace lze použít k ovlivnění způsobu, jakým nepřítel vnímá přesuny a záměry bezpečnostních sil.

(5) **Změna plánu.** Účelem posunu načasování, změny místa a jednotek je desorientace a zmatení nepřítele.

6098. **Uplatnění.** Stupeň utajení operací uplatňovaný v určitém prostředí bude záviset na druhu mírové operace. Kupříkladu potřeba zajištění utajení operace musí být vyvážena požadavkem na průhlednost, která je základem důvěry a legitimacy v prostředí dané společnosti anebo operačního prostoru.

Oddíl IX – Pokyny pro taktická klamná opatření

6099. **Všeobecná ustanovení.** Princip transparentnosti má v rámci mírových operací zásadní význam, což si vyžaduje, aby ozbrojené síly vedly své operace zcela viditelně a nevystavovaly se nebezpečí obvinění z nezákonné činnosti. Klamné operace bývají s tímto principem často v rozporu.

6100. **Pokyny.** Při plánování úspěšných klamných opatření na všech stupních bojové činnosti je třeba řídit se následujícími sedmi pokyny. Tyto pokyny nemají charakter nařízení, nicméně je třeba brát v úvahu skutečnost, že klamná opatření, aby si uchovala spolehlivost, se musí neustále přezkoumávat a přehodnocovat.

- (1) **Centralizované řízení.** Řízení klamných operací musí vycházet z velitelství uskupení, které bude provádět klamná opatření.
- (2) **Příprava.** Předpokladem úspěchu jsou podrobné znalosti o nepříteli a jeho postupech činnosti, přičemž je nutné zpracovat určité kalkulace jeho reakce na každou jednotlivou činnost anebo fázi určité činnosti.
- (3) **Věrohodnost.** Je nutné připravit si takový klamný scénář, jenž odpovídá vlastním možnostem a je v souladu s doktrínou, kterému nepřítel uvěří. Klamný scénář by měl utvrdit jeho očekávání.
- (4) **Spolupráce.** Je zapotřebí, aby klamný scénář byl k adresátovi doručen prostřednictvím minimálně dvou na sobě nezávislých zdrojů. Také je nutné eliminovat zdroje nebo osoby, které by mohly tento klamný scénář vyrazit (například dočasným zamezením přístupu určitých jedinců k daným informacím).
- (5) **Pružnost.** Z určitého hlediska je nanejvýš důležité vytěžit výhodu z reakce nepřítel, ať už je předvídaná nebo neočekávaná. Z jiného hlediska je maximálně žádoucí postupovat pružně, zejména v případě kdy klamná operace selže anebo zaznamenaná jen dílčí úspěch, což znamená zrušit či změnit plán, aniž by došlo k odhalení původního záměru.
- (6) **Načasování.** Nepřítel musí dostat určitý časový prostor, aby mohl falešné informace zaznamenat, interpretovat je a zareagovat na ně, avšak na druhé straně nesmí mít toho času příliš, aby je neměl při-

ležitost je analyzovat tak důkladně, že by mohl klamnou a její smysl operaci odhalit.

- (7) **Utajení.** Klamné plány se musí uchovávat v tajnosti a přístup k nim by měl být omezen na minimálně nutný počet osob.

6101. **Změny způsobů a postupů.** V rámci činnosti na taktickém stupni se nabízí celá řada variant změn způsobů a postupů, které mohou přispět k oklamání nepřítele ohledně vojenské činnosti a jejího cíle. Tyto varianty doplňují a rozvíjí pokyny, které jsou uvedeny výše a mají značný význam z hlediska vyvolání nejistoty vzhledem k probíhající vojenské činnosti. V rámci mírových operací představuje hlídkování pravděpodobně nejvýraznější samostatnou činnost, tudíž seznam následujících bodů zahrnuje příklady základních klamných opatření, které lze provádět v průběhu plnění tohoto úkolu:

- (1) Zařazovat do hlídek další osoby, například vojákyně – pátrací specialistky anebo psobody.
- (2) Přesunovat hlídky vrtulníky a to ve dne i v noci. Tímto se dosáhne zesílení ozbrojených sil a současně tatáž hlídka může pokrývat dvě vzájemně vzdálené oblasti.
- (3) Při dlouhodobé operaci nasadit na hlídkování pouze běžnou techniku, přičemž další techniku/materiál mít k dispozici pro přísun vrtulníkem anebo na vozidle.
- (4) Vrtulníkové jednotky pověřit úkolem provádět při přeletech klamné výsadky a nakládání.
- (5) Ze základny určit čtyři skupiny, z nichž jedna před návratem střídané směny na základnu, zajišťuje prostor, kde hlídka opouští své stanoviště a kryje zbývající členy, kteří nastupují hlídku.
- (6) Kontrolovat terén tím, že se hlídky budou přesouvat spíše přes horské hřebeny, cesty či řeky, než aby se pohybovaly podél nich.
- (7) Hlídky určené k plnění úkolů v zastavěných oblastech přesunovat prostřednictvím vrtulníků na jejich okraj a také je odsud stejným způsobem odsunovat.
- (8) Před setměním nastupovat na noční hlídku bez připevněných přístrojů nočního vidění. Tyto přístroje lze připevnit po setmění.

6102. Podobné taktické zásady a opatření je možné přijímat i v rámci jiné vojenské činnosti, jejímž účelem je vyvolat

nejistotu o skutečných zámyslech v průběhu několika příštích dnů.

Oddíl X – Ochrana proti účinkům jaderných, chemických a biologických zbraní

6103. **Všeobecná ustanovení.** Vojáci nasazováni do bojových operací prochází výcvikem v oblasti ochrany proti zbraním hromadného ničení. Zkušenosti ukazují, že nebezpečí které představují zejména chemické, biologické a radiologické zbraně se může vyskytovat i v mírových operacích, tudíž jednotlivci i jedinci by měli být řádně vyčvičeni a seznámeni se všemi aspekty ochrany proti ZHN. Svůj význam má také nácvik odmořovacích postupů.
6104. Mnohé země v současnosti disponují chemickými továrnami, kde hrozí potenciální nebezpečí úniku jedovatých látek v důsledku vojenských operací, průmyslové havárie, sabotáže anebo podvratné činnosti. Informace a pokyny obsažené v tomto oddíle mají velitelům i ostatním jednotlivcům pomoci při plánování a realizaci ochrany proti tomuto druhu nebezpečí.
6105. **Označení nebezpečného materiálu.** Některá chemická zařízení a dopravní prostředky mohou být označeny mezinárodními symboly pro nebezpečné chemické látky. Tyto znaky mají kosočtvercový tvar s barevnou výplní a doplňujícími slovy či symboly. Vojáci by měli v prostoru nasazení obdržet příručky s významy jednotlivých symbolů.
6106. **Určení prostorů rozmístění vojsk.** Většina průmyslových chemických látek se uvolňují do prostředí zpočátku v podobě kapaliny nebo prášku a následně se v důsledku vypařování anebo spalování mění v oblaka páry. Tato oblaka par mají od počátku tendenci držet se v nízko položených prostorech (např. údolích, roklích, sklepech, zákopech, atd.) a nejhustěji se koncentrují v ohrazených prostorech, např. mezi budovami, stromy, alejemi a jinými překážkami. Další nebezpečí se určuje na základě směru větru. Proto je nutné, aby nasazená vojska, v souladu s hlavními operačními požadavky, zaujímala prostory podle následujících kritérií:
- (1) V místech s maximálním vyvýšením.
 - (2) Na otevřených prostorech.
 - (3) Mimo směr větru od zdrojů potenciálního nebezpečí.
6107. Velitelé by měli mít informace o převládajícím směru větru v dané oblasti. Nicméně je rovněž důležité průběž-

ně sledovat aktuální povětrnostní podmínky a z toho důvodu je nutné některé jednotky vybavit zařízením na měření rychlosti a směru větru.

6108. **Ochrana jednotlivce.** Většina nebezpečných chemických výparů se vyznačuje výrazným zápachem, a některé z nich, byť ne všechny, způsobují okamžité podráždění dýchacích cest a očí. Některé z nich mohou být viditelné pouhým okem. Zvlášť významné jsou níže uvedené dvě nebezpečné látky a to z důvodu jejich vysoké toxicity a obtížnosti zjistit je prostřednictvím lidských smyslů; žádná z nich se nevyznačuje výrazným zápachem, navíc i tento slabý zápach může být překrytý dýmem z požáru. Jedná se o:

(1) Fosgen – vyznačuje se jemnou vůní čerstvě posečeného sena.

(2) Kyanovodík – vyznačuje se jemnou vůní po hořkých mandlích.

6109. Úplnou ochranu proti těmto látkám poskytují standardní ochranné masky.

6110. **Nácvik činnosti bezprostředně po zásahu.** Obrana proti jakémukoli nebezpečí, jenž může vyplynout z úniku průmyslových chemických látek, musí vycházet z následujících postupů:

PRVNÍ POMOC PO ZÁSAHU JEDOVATÝMI LÁTKAMI Jestliže jsou průmyslová chemická zařízení, plynovody/ropovody nebo silniční/železniční cisterny, které se nachází v prostoru nasazení, vystaveny účinkům bombardování, požáru či jakéhokoli jiného poškození, anebo jestliže nechráněné civilní osoby, ptáci anebo zvířata náhle vykazují příznaky tělesných potíží, potom si **OKAMŽITĚ** nasadte ochrannou masku. Varujte své okolí, pokud možno pomocí prostředků k vyhledávání chemického poplachu. Pečlivě se vyhybejte kontaktu s jakýmkoli práškem anebo unikající kapalinou. Na povel se přesuňte na vyvýšená místa a mimo směr větru od zdroje úniku chemických látek.

6111. **Ochrana celého těla.** Pokud nehrozí bezprostřední nebezpečí kontaktu s chemickou látkou, ať už ve formě kapaliny nebo prášku, stačí k zabezpečení ochrany jednotlivce použít ochrannou masku. Není nutné oblékat si protichemický oděv, rukavice a obuv. Avšak, jestliže je nezbytné v zasažené oblasti setrvat, a to byť jen na krátkou dobu (například z důvodu záchrany osob), bude nutné obléci si protichemický oděv. Je zapotřebí si uvědomit, že standardní ochranná maska a protichemický oděv chrání pouze před účinky bojových plynů a toxických látek ve formě kapek. NELZE je použít k ochraně při dlouhodobém vystavení účinkům průmys-

lové havárie, tudíž je vždy nutné nebezpečný prostor co nejrychleji opustit. Do silně zamořené oblasti mohou vstoupit, pokud je to nutné a na rozkaz pouze osoby, které jsou vybaveny speciálními obleky nad rámec standardních prostředků.

6112. **Sejmutí masek.** Po opuštění prostoru bezprostředního ohrožení (tj. po přesunu se do kopce a mimo směr větru od zdroje úniku) může velitel vydat povel k sejmutí masek, avšak jen pokud jsou splněny tyto podmínky:

- (1) Byla provedena kontrolní zkouška s negativními výsledky
- (2) Nechráněné civilní osoby, ptáci nebo zvířata neprojevují známky zasažení
- (3) Dvě osoby provedly čichovou zkoušku bez jakékoli újmy na zdraví.

6113. **Odmořování.** Osoby anebo technika, které mohly být kontaminovány chemickými látkami ve formě kapaliny anebo prášku se musí odmořit prostřednictvím značného množství studené mýdlové vody. Osoby se po tomto odmoření odešlou na lékařskou kontrolu. Zamořené oděvní součástky se izolují buďto zakopáním do země anebo vložením do polyethylenových pytlů, které se neprodyšně uzavřou. Zakopání zamořеноho odpadu se řeší v souladu se zákony o životním prostředí hostitelské země. Při variantě zakopání do země, která by se měla upřednostňovat, má zcela zásadní význam řádné označení a zaznamenání místa a obsahu zamořеноho materiálu. V případě zamořеноho materiálu nebo techniky, která se bude znovu používat (např. vozidel), je nutné je očistit velkým množstvím vody a poté je označit standardním symbolem pro plyn. Osádky je poté mohou obsluhovat pouze, pokud mají na sobě kompletní soupravu protichemické ochrany jednotlivce (masku, oděv, rukavice a obuv).

6114. Za žádných okolností se nesmí zamořенý oděv, materiál nebo technika brát do budov anebo ponechat na místě orientovaném proti směru větru, kde se nachází nechráněné osoby.

6115. Po každém vystavení účinkům toxických látek je nutné na rozkaz velitele vyměnit filtry k ochranným maskám. Použité filtry je nutné zničit (např. kladivem), aby se zabránilo jejich neuváženému opětovnému používání, a zlikvidovat jako nebezpečný odpad.

Pokyny k poskytování první pomoci při zamoření toxickými látkami

6116. **Zdravotnická pomoc.** Níže uvedené pokyny slouží pouze k poskytnutí první pomoci, za každé situace, kdy vzniká podezření, že osoby byly vystaveny účinkům chemických látek. Je nutné co nejdříve vyhledat odbornou lékařskou pomoc.
6117. **Zamezení vystavení se dalším účinkům.** Provádí se přesunem z ohrožené oblasti směrem do výše položených prostorů, které se nenachází po směru větru vanoucího od nebezpečného zdroje. Masky jsou sejmuty, ale je nutné být připraven na možnost výskytu kyanovodíku.
6118. **Zasažení očí.** Ošetření se provádí výplachem prostřednictvím mírného proudu vody po dobu asi deseti minut. Ideální je solný roztok (1 litr do každého oka), avšak stačí jakýkoli zdroj vody. Je nutné postiženému zcela otevřít oční víčka a pokud možno přimět ho, aby během výplachu hýbal oční bulvou, neboť jen tak lze docílit řádného výplachu očí.
6119. **Zasažení kůže.** Při kontaktu chemické látky s kůží mohou vzniknout popáleniny anebo může dojít k absorpci toxické látky. Zásadní význam má výplach vodou a opatrné vysvěcení zamořeného oděvu. Pokud není prokázáno jinak, je nutné všechny chemické látky pokládat za nebezpečné a pokud vzniknou jakékoli pochybnosti, je nezbytné provést okamžitý výplach. Odstranění posledních zbytků zamoření kůže se docílí pomocí mýdlové vody. Popáleniny kůže způsobené chemickými látkami je nutné důkladně vypláchnout a poté se na ránu volně přiloží sterilní obvaz, přičemž je třeba z důvodu nebezpečí infekce zasahovat do poraněné oblasti co nejméně.
6120. **Vdechnutí.** Častým účinkem jedovatých plynů je silné podráždění dýchacích cest. Tento příznak společně s podezřelým zápachem je také varovným signálem k okamžitému zamezení vystavení osob jejich účinkům. V každém případě je nutné takto zasažené osoby dostat na čerstvý vzduch. Za předpokladu, že zasažená osoba stále dýchá a neztratila vědomí, je zapotřebí dále sledovat její stav. Došlo-li k zástavě dechu, postižený se okamžitě připojí na dýchací přístroj, na němž setrvá dokud nezačne přirozeně dýchat anebo dokud se nedostaví odborná lékařská pomoc. Je-li postižený v bezvědomí, je nutné ho dát do polohy, v níž se nejsnáze přivede k vědomí a poté je nutné nechat ho v klidu, neboť jakákoli námaha mu může později jeho dýchací potíže ještě více zhoršit.

6121. **Čpavek.** Je bezbarvý plyn s pronikavým zápachem. Způsobuje silné podráždění očí, dýchacích cest a kůže. Ošetření se provádí výplachem se zabezpečením další lékařské pomoci.
6122. **Benzen a toluen.** Jedná se o čiré kapaliny s charakteristickým zápachem. Způsobují podráždění očí a dýchacích cest. Déle trvající absorpce může zapříčinit bolesti hlavy, závratě, ztrátu koordinace, vrávorání, zhroucení anebo upadnutí do kómatu. Ošetření očí a dýchacích cest se provádí podle výše uvedeného postupu. Odmoření kůže a snížení absorpce se nejlépe provádí mýdlovou vodou.
6123. **Chlor (v plynném skupenství).** Dráždí oči, dýchací cesty a v silné koncentraci také kůži. První příznaky se projevují až po určité době od kontaktu s tímto plynem, tudíž je zcela nezbytné provést u postižených osob co nejdříve výplach očí a kůže a poté jim zabezpečit odbornou lékařskou pomoc pro případ vzniku pozdějších dýchacích potíží.
6124. **Chlorovodík.** Uvolňuje se ve vlhkém vzduchu a je charakteristický svým pronikavým až dusivým zápachem. Způsobuje vážné popáleniny očí a kůže a dráždí dýchací cesty. Ošetření očí, kůže a dýchacích cest se provádí podle výše uvedeného postupu.
6125. **Kyanovodík.** Výpary nejsou okem viditelné a tento plyn se vyznačuje jemnou vůní po hořkých mandlích nebo peckách broskví. Lidé vystaveni stejné dávce mohou reagovat různě. Důsledkem jeho účinku dochází k zamezení přísunu kyslíku v buňkách a tkáních. Prvořadým krokem je dostat postiženého mimo ohroženou oblast. Při kontaktu s výpary není nutné provádět odmoření. Mírné postižení se projevuje bolestmi, hlavy, závratí a nevolností, avšak po delším vystavení osob silným účinkům tohoto plynu dochází k dušení a následně ke smrti. Postižení, kteří jsou zcela při vědomí dýchají bez potíží více než pět minut od kontaktu s plynem, nepotřebují žádné další ošetření, jelikož kyanid se v těle rychle detoxikuje. Ošetření, pokud je nutné, se provádí nejlépe amylnitratem a to tak, že se obsah ampule s touto tekutinou nakape na obličej co nejbližší k nosu a na vyměnnou ochrannou masku, aby postižený mohl vdechnout maximální množství amylnitratových výparů. Není-li tento prostředek k dispozici, je nutné postiženého napojit na dýchací přístroj a co nejrychleji zajistit jeho odsun do příslušného zdravotnického zařízení.
6126. **Maleinanhydrid.** Uvolněné výpary silně dráždí oči a plíce. Jeho účinek může způsobit hnisání rohovky a vyvolání symptomů podobajících se astmatickým stavům. Je nutné provést výplach očí velkým množstvím vody a bedlivě sledovat dech postiženého.

6127. **Výpary rtuti.** Jejich vdechnutí může způsobit bolest hlavy, dušnost, sevření hrudníku, kašel, nevolnost a zvracení. Ošetření se provádí výplachem očí a umytím kůže pod proudem vody. Pozn.: Rtuť se vyznačuje dlouhodobým kumulativním účinkem.
6128. **Methylizokyanát.** Výpary silně dráždí oči, dýchací cesty a při vysoké koncentraci také kůži. Ve vodě se rozkládá na neškodný produkt, tudíž ošetření se provádí výplachem vodou. Při spalování se uvolňují oxidy dusíku. Ošetření je stejné jako v případě zasažení kůže a očí.
6129. **Výpary dusíkatých látek.** (Oxidy dusíku) jsou zpravidla zbarveny do červena nebo dohněda a při vysoké koncentraci způsobují podráždění očí a dýchacích cest. Větší nebezpečí spočívá v možnosti selhání dechu v důsledku stavu připomínajícího astma. Je-li postižený při vědomí, musí být jednoduše pod dohledem. Pokud se jeho stav zhorší, bude nutné napojit ho na dýchací přístroj. V mnoha případech je nutné postižené osoby odsunout do příslušného zdravotnického zařízení, přestože nevykazují žádné bezprostřední dýchací potíže, neboť k selhání dechu v důsledku plicního edému může dojít až o několik hodin později.
6130. **Fosgen.** (Vyznačuje se vůní čerstvě posečeného sena). K uvolňování výparů dochází při teplotě nad 8°C. Při nižší teplotě se vyskytuje v kapalném skupenství, nicméně i v tomto skupenství stále dochází k odpařování. U některých jedinců se brzy po kontaktu s touto látkou mohou projevat příznaky kašle, dušení, svírání hrudníku a nevolnosti, třebaže některé symptomy mohou zůstat latentní až po dobu několika hodin. Mnozí mohou trpět plicním edémem. Je nutné postiženému zajistit klid a další lékařskou pomoc. Není nutné provádět odmoření, pokud k postižení nedošlo v oblasti, kde převládá velmi studené podnebí.
6131. **Polyuretan.** Při spalování se uvolňuje široké spektrum jedovatých chemických látek včetně kyanovodíku, oxidu dusíku a izokyanátů.

Oddíl XI – Ochrana důležitých osob

6132. Prominentním osobám, vládním představitelům i příslušníkům ozbrojených sil hrozí potenciální nebezpečí bombového útoku, ozbrojeného napadení anebo únosu. Míra i rozsah preventivních opatření musí odpovídat stupni ohrožení, nicméně je nutné mít vždy připravené rezervní plány pro případ, že by taková situace nastala. V tomto oddíle jsou uvedeny pokyny pro řešení osobního doprovodu, přesunů jedinců a malých skupin vojáků nebo civilistů mimo zabezpečené prostory.

6133. **Vyhodnocení ohrožení.** V operačním prostoru se prominentní jedinci zpravidla klasifikují jako velmi důležité osoby (VIP). Stanovení míry ohrožení těchto osob i doporučení na jejich ochranu spadá do rámce odpovědností bezpečnostního štábu (zpravidla vojenského nebo policejního), který vychází z informací, zkušeností a pravidelného vyhodnocování podkladů získaných z vlastních a jiných hodnověrných zdrojů.
6134. **Plánování ochranných opatření.** Je nutné pečlivě vyvážit náklady z hlediska nasazení vojáků a speciální techniky oproti důsledkům případného úspěšného útoku nepřitele. Bezpečnostní štáby jsou podřízené operačním štábům a odpovídají za plánování a koordinaci vhodných bezpečnostních opatření, které se mají přijmout, avšak po komplexní konzultaci s ostatními druhy vojsk, s nimiž se v plánu počítá.
6135. **Ochrana.** Ochranu velmi důležitých osob (VIP) zpravidla zajišťují vycvičení a náležitě vybavení osobní strážci. Tato část obsahuje pouze obecné zásady týkající se ochrany osob klasifikovaných jako VIP. Některé z těchto osob jsou vybaveny zvláštním zdravotnickým doprovodem, avšak pokud by tomu tak nebylo, je nutné vypracovat odpovídající zdravotnický plán pro řešení jakékoli akutní situace.
6136. **Vzdušná přeprava velmi důležitých osob.** Přeprava důležitých osob do oblastí i poblíž míst, kde hrozí vysoké nebezpečí nepřátelské činnosti, může znamenat další bezpečnostní problémy. Vrtulník představuje nejrychlejší a často nejbezpečnější prostředek pro přepravu jedné nebo i více velmi důležitých osob, tudíž by měl mít vždy přednost před přesunem po silnici. Přeprava vrtulníkem si vyžaduje přijetí specifických bezpečnostních opatření včetně ochrany vzletových a přistávacích ploch i jejich vyčištění od výbušných nástrah a min. Tato varianta vychází z předpokladu, že hrozba útoku ze vzduchu je velmi nízká i když ji nikdy nelze zcela přehlížet. Většina nepřátelských stran, pravděpodobně z praktických důvodů, se vyhýbá variantě napadání svých cílů ze vzduchu. Nebezpečí zpravidla spočívá v možnostech nepřitele útočit na letouny/vrtulníky ze země v kombinaci s klamným manévrem k zaměření přesunu velmi důležitých osob.
6137. **Záložní plány přesunu.** Jestliže z důvodu nepříznivého počasí anebo nedostatku dopravních prostředků nelze provést vzdušný přesun, musí se přistoupit k variantám přesunu po silnici buďto formou sestavení menšího konvoje anebo prostřednictvím neoznačených vozidel s odpovídajícím doprovodem. Konečné rozhodnutí o způsobu přesunu vydává velitel bezpečnostních sil na základě aktuální míry bezpečnostní hrozby a následně

přijímá veškerá preventivní opatření pro zajištění bezpečného přesunu, která mohou podle situace zahrnovat i nasazení speciálních skupin k prohledání cesty.

Oddíl XII – Bezpečnost jednotlivců v mimoslužební době

Vojáci v mimoslužební době

6138. Vojákům lze nařídít omezení pohybu v mimoslužební době z následujících důvodů:

- (1) Zamezení ztrátám.
- (2) Zabránění únosům.
- (3) Vyhnutí se incidentům vyprovokovaným se záměrem zaplést do nich vojáky, kteří zrovna neplní služební úkoly.

6139. Preventivní opatření je nutné přijmout za účelem zkvalitnění bezpečnosti vojáků v mimoslužební době a učinění okamžitých kroků, jestliže se vojáci nevrátí včas z mimoslužební činnosti. Tato opatření mohou zahrnovat:

- (1) Dodržování stanovených postupů pro zapisování a odepisování vojáků opouštějících ubytovací prostor.
- (2) Stanovení velikosti a maximálních počtů skupin vojáků s povolením opustit zabezpečené prostory.
- (3) Stanovení povolení či dokonce nařízení nosit civilní oděv.
- (4) Zajištění speciálních hlídek v nákupních nebo rekreačních oblastech.
- (5) Střežení hřišť a jiných sportovních areálů po dobu konání soutěží.
- (6) Vyzbrojení všech vojáků anebo jen určitého počtu osob v každé skupině, přičemž ozbrojení vojáci se nikdy nesmí pohybovat osamoceně.
- (7) Vymezení určitých prostorů, kde se mohou vojáci pohybovat.
- (8) Stanovení oblastí anebo zařízení se zakázaným vstupem. V období sociálních nepokojů je nutné do oblasti se zakázaným vstupem zahrnout také místa,

kde se konají politická či sektářská shromáždění anebo demonstrace.

- (9) Vyhlášení zákazu vycházení pro vojenské osoby.
- (10) Vyhýbání se rutinním osám přesunu.
- (11) Střežení všech vojenských vozidel na parkovištích a zajištění přehledu o parkujících vozidlech.
- (12) Omezení týkající se používání prostředků veřejné přepravy.

Pokyny pro zajištění osobní bezpečnosti

6140. **Zámky a klíče.** Je nutné věnovat pozornost následujícím bodům:

- (1) Klíče musí být vždy pod přísnou kontrolou.
- (2) Nedovolit neoprávněné zhotovování duplikátů klíčů.
- (3) Pokud dojde ke ztrátě klíče za podezřelých okolností, bude nejlépe vyměnit zámek.
- (4) Služební klíče se nesmí označovat žádnými symboly či nápisy. Pokud je zapotřebí klíče označit, lze použít systém barevného rozlišování.
- (5) Nikdy nenechávat klíče pod rohožkou anebo v jiných obecně známých úkrytech.
- (6) Náhradní klíče je nutné soustředit na jednom místě, ke kterému nemají návštěvy přístup.

6141. Dveře a okna:

- (1) Veškerá možná přístupová okna musí být přes noc a během nepřítomnosti uzamčena.
- (2) V noci před odpočinkem zkontrolovat zabezpečení oken a dveří, zejména v přízemí, s důrazem na jejich řádné uzavření a uzamčení.
- (3) Záclony a žaluzie nechat po setmění zatáhnuté. Aby nebyly v oknech vidět siluety postav, je nutné před každým rozsvícením světel zatáhnout záclony a naopak rozhrnout je vždy až po zhasnutí.
- (4) Pokud někdo klepe nebo zvoní, neotevírat automaticky dveře. Je nutné pohledem skrze vedlejší okno nebo kukátko popřípadě pomocí vstupního telefonu, pokud je instalován, prověřit kdo je za dveřmi.

- (5) Při otevírání dveří po zaklepání nebo zazvonění nerozsvěcovat hlavní světlo. Při ověřování totožnosti nestát přímo za dveřmi, ale postavit se na některou stranu.
- (6) Jsou-li na dveřích skleněná okénka, je třeba zvážit jejich zakrytí silným závěsem, aby se zamezila možnost pozorování zvenku.

6142. Zahrady, garáže a různé přístavby:

- (1) S výjimkou určených přístupových cest, musí být veškeré dveře a okna na garážích a přístavbách neustále uzamčeny.
- (2) Před vstupem do garáží a dalších přístavbových prostorů je nutné neustále kontrolovat jejich dveře a okna a přesvědčit se, zda-li zde nejsou známky neoprávněného vniknutí.
- (3) Je zapotřebí odstranit nebo zarovnat keře, stromy a podrosty, zejména ty které se nachází blízko budov, chodníků nebo příjezdových cest, aby případný narušitel nemohl zde snadno obsluhovat anebo ukrýt výbušné zařízení. Musí se provádět příležitostné kontroly květinových záhonů, zda-li zde není narušená nebo nová zemina.
- (4) Pokud je to možné, popelnice či kontejnery na odpady by se měly umístit do uzavřených prostorů.
- (5) K odhalení neobvyklých nebo podezřelých předmětů napomáhají čisté a upravené plochy.
- (6) Nemanipulovat s podezřelými předměty – vždy volat kompetentní orgány.
- (7) Odstranit nebo uzamknout veškeré předměty, které mohou být použity ke zdolávání výšek, zejména žebříky.

6143. Telefony:

- (1) Na pokoji je zapotřebí mít telefon umístěný mimo zorný úhel pohledu z oken nebo dveří. Zvážit možnost vybavení ložnice dalším mikrotelefonem.
- (2) Je nutné neprodleně hlásit jakoukoli poruchu na telefonu a do jeho opravení udržovat zvýšenou ostražitost.
- (3) U telefonu by měl být, kromě seznamu čísel tísňového volání, také papír s tužkou.

- (4) Po zvednutí sluchátka je nutné požádat volajícího, aby se představil jako první. Pokud volající není znám, nesmí se mu poskytovat žádné informace o tom, kde se kdokoli z osob nachází, přesunuje či s kým bude jednat. V případě pochybností je zapotřebí požádat volajícího, aby uvedl své jméno, adresu, telefonní číslo a prověřit si ho zpětným zavoláním.
- (5) Telefonní čísla zaznamenat do dalšího adresáře anebo zajistit, aby se v adresáři nevyskytovaly hodnoty a další citlivé služební či osobní informace.
- (6) Anonymní volání/hrozby po telefonu:
 - a. Jejich účelem obvykle bývá snížit morálku. Přesná analýza telefonátu často poskytuje cenné informace pro stanovení dalších doporučení, kroků a vedení následného šetření.
 - b. Přirozenou reakcí na tato volání je ihned ukončit hovor. Avšak příslušníci mírových sil by se měly v těchto situacích řídit následujícími pokyny:
 - i. Nechat volajícího mluvit.
 - ii. Snažit se podle hlasu určit pohlaví, věk, přízvuk (atd.) volajícího.
 - iii. Pokusit se vyhodnotit duševní stav volajícího.
 - iv. Volající může poskytnout cenné stopy ohledně záměru anebo možnosti konkrétní hrozby.
 - v. Okamžitě si zaznamenat podrobnosti, které mohou později pomoci vyšetřujícím orgánům (např. datum, čas, hovor z telefonní budky či soukromého telefonu).
 - vi. Věnovat pozornost okolním zvukům, které mohou skýtat cenné informace (např. zvuky typické pro železniční stanice, průmyslová zařízení, stroje, hudbu, zvířata, atd.).
 - vii. Po ukončení hovoru ihned informovat kompetentní orgány.

- (1) Doporučuje se ponechat po setmění alespoň jedno silné venkovní světlo rozsvícené v prostoru před dveřmi, což umožní rozeznat osoby stojící za dveřmi, aniž by bylo nutné rozsvítit jakékoli světlo.
- (2) Pokud jste v noci mimo ubytovací prostor, nechte svítit jedno světlo v nejčastěji používané místnosti, ale nikoli v hlavní hale.
- (3) Je zapotřebí mít vždy po ruce nějaký náhradní světelný zdroj (baterky, svíčky, lampy, atd.).

6145. Návštěvy a doručovatelé

- (1) Před udělením povolení ke vstupu musí být totožnost všech návštěv řádně prověřena.
- (2) Dělníci by měli přicházet v pevně stanovenou dobu. Je nutné řádně zkontrolovat jejich totožnost a nechat je o samotě, jestliže se nejedná o známé a důvěryhodné osoby. Pokud přichází neočekávaně, ale mohou prokázat svou totožnost, je zapotřebí si jejich příchod ověřit u zaměstnavatele.
- (3) K osobám přicházejícím ve velmi pozdní dobu, ať už se jedná o známé či neznámé lidi, je třeba přistupovat podezřívavě.
- (4) Zásilky od doručovatelů.
 - a. Nepřijímat žádné dárky ani neobjednané zásilky od neznámých osob.
 - b. Nedovolit, aby se na okenních římsách nebo u dveří zanechávaly balíčky či zavazadla.
 - c. Před přijetím pečlivě zkontrolovat veškeré zásilky a nepovolit jejich předání, dokud nebude zjevně vše v pořádku.

Oddíl XIII – Osobní bezpečnost na cestách

6146. **Všeobecná ustanovení.** Při cestování je nutno informovat rodinu nebo pracoviště o trase přesunu a o čase očekávaného příjezdu. Vždy se s někým dohodněte, aby v případě vašeho značného zpoždění tuto skutečnost nahlásil na příslušná místa. Měňte cesty na pracoviště a zpět domů a vyhybejte se rutinním přesunům. Nechte se informovat o místech, kterým je třeba se vyhnout a mějte vždy po ruce mapu, kdybyste se museli přesouvat po objížďce.

6147. Nikdy nepodnikajte cestu ani si nesjednávajte setkání, bez toho že byste svým kolegům zanechali tyto informace:
- (1) Cíl cesty.
 - (2) Údaje o osobě, kterou navštívíte.
 - (3) Způsob přepravy.
 - (4) Očekávaný čas příjezdu
 - (5) Očekávaný čas návratu.
6148. Nikdy si nesedíte do vozidla, které řídí vám neznámá osoba. Od počátku do konce cesty udržujte bdělost a buďte připraven na nečekané situace. Před výjezdem z domu si zkontrolujte příjezdovou cestu i nejbližší hlavní silnici. Buďte ostražití k jakémukoli podezřelému či neobvyklému chování osob v blízkosti vašeho domu nebo místa služebního jednání. Zvláště si všimněte plně obsazených vozidel, lidí provádějících montáže na autech i nevinně vyhlížejících dělníků. Personálu v restauracích, hotelech nebo cestovních kancelářích neudávejte svou hodnost ani funkci.
6149. Pokud je to možné, necestujte, nepracujte ani nepřebývejte v noci za podmínek, kdybyste byli mimo kontakt s osobami, které vám mohou poskytnout nebo přivolat pomoc. Nezapomínejte na spojovací techniku anebo jiné prostředky a způsoby přivolání pomoci a mějte je vždy po ruce. Cestujete-li v civilním vozidle, které mohlo být používáno na různých místech, zjistěte si informace o jeho historii, neboť takové vozidlo by se v určitých lokalitách mohlo ocitnout v nebezpečí.
6150. **Pobyt v hotelích.** Pokud cestujete do určité oblasti častěji, nepobývejte pouze v jednom hotelu. Na cestách nikdy nezvěte neznámé a neproověřené osoby do svého hotelového pokoje. Zařídte si setkání s nimi na veřejných prostorech, kde se nachází další lidé.

Oddíl XIV – Bezpečnostní opatření pro řidiče

6151. **Ohrožení.** Vojenským řidičům, vozidlům a osobám v nich přepravovaným, zejména pokud se jedná o důležité osoby, hrozí nebezpečí různých útoků. Charakter i stupeň ohrožení se odvíjí podle času a místa. Je pak věcí každého řidiče, aby znal a chápal, co se od něj požaduje.
6152. **Druhy ohrožení.** Je velmi obtížné bojovat s odhodlaným útočníkem. Nicméně, aby útok mohl být úspěšný, musí se vozidlo, které má být cílem útoku, dostat na útočníkem připravené místo. Jestliže se však řidič na základě

bezpečnostních informací, vlastní ostražitosti a připravenosti nenechá na takové místo nalákat, potom útok nebude zpravidla úspěšný. Na vozidlo lze zaútočit různým způsobem, avšak nejpravděpodobněji lze očekávat následující druhy útoku prostřednictvím:

- (1) **Výbušných zařízení.** Mohou být připevněná nebo vhozená na vozidlo anebo umístěna v jeho blízkosti, a to při zastavení i za pohybu, s cílem zranit nebo usmrtit přepravované osoby anebo zastavit vozidlo před provedením únosu.
- (2) **Přepadu ze zálohy/únosu.** Cílem je provést únos nebo atentát.
- (3) **Střelby.** Tento útok bývá veden na stojící i pohyblivé vozidlo se záměrem usmrtit přepravované osoby.
- (4) **Minových nástrah.** Miny mohou být použity jako součást přepadu ze zálohy, ale lze rovněž očekávat, že budou položeny bez jakéhokoli následujícího dohledu s cílem usmrtit nebo zranit osoby. Řidiči musí být na hrozbu minového útoku neustále připraveni.

6153. **Zásady řízení.** Kromě dovedného řízení techniky, musí řidiči také umět uplatňovat tyto zásady:

- (1) Po celou dobu se maximálně soustředit na svou práci.
- (2) Nepřehlížet detaily a přesně pozorovat široké okolí.
- (3) Správně a okamžitě reagovat na měnící se situaci.
- (4) Mít dobře promyšlený a připravený plán pro řešení jakékoli situace.

6154. **Prevence a protiopatření.** Není možné zajistit absolutní ochranu, však uplatňováním správně nacvičených a připravených zásad a postupů lze minimalizovat šance, aby nepřítel provedl úspěšný útok.

6155. **Osobní bezpečnost.** Před výjezdem je nutné zaujmout ostražitost vůči podezřelým vozidlům i osobám nacházejícím se ve vaší blízkosti. Zvýšenou pozornost je třeba věnovat zaparkovaným vozidlům s osobami sedícími uvnitř.

6156. **Přepravované osoby.** Při přepravě dalších osob ve vozidle je nutné dodržovat tato opatření:

- (1) Vždy si ověřit totožnost neznámých osob, které nastupují do vozidla.

- (2) Zkontrolovat, zda-li každé zavazadlo má svého majitele a až potom je naložit.
 - (3) Pokud je to možné, nikde po cestě nezastavovat.
6157. **Bezpečnost vozidla.** K zajištění bezpečnosti cestujících i samotného vozidla je nutné učinit následující kroky:
- (1) Pokud možno nenechávat vozidlo v nezajištěném prostoru bez dozoru.
 - (2) Pokud vozidlo bylo ponecháno bez dozoru, vždy ho zkontrolovat dokola po celém obvodu včetně parkovací plochy.
 - (3) Snažit se neparkovat na měkkém povrchu nebo poblíž objektů, které by mohly být útočníkem zneužity.
 - (4) Zajistit všechny dveře, okna, zavazadlový prostor a kapotu motoru při parkování i za jízdy.
 - (5) Provádět pravidelnou bezpečnostní prohlídku vozidla před každou jízdou, přičemž řidič by měl znát konstrukci celého vozidla.
6158. **Prohlídka vozidla.** Vozidlo je nutné prohlížet systematicky a metodicky, aby se nepřehlédla žádná z jeho částí.
6159. **Kontrola vozidla a jeho nejbližšího okolí.** Řidič musí vždy zvýšit ostražitost, jestliže zpozoruje:
- (1) Neobvyklé předměty, ať už na vozidle nebo v jeho blízkém okolí.
 - (2) Jakékoli nepatřičné předměty na vozidle.
 - (3) Jakékoliv známky manipulace s vozidlem.
 - (4) Volné dráty, pásky anebo provazy na vozidle anebo v jeho blízkosti.
 - (5) Narušenou zeminu u vozidla.
6160. **Opatření při podezření na nastražený útok.** Vznikne-li na základě situací uvedených v odstavci 9 anebo z jakéhokoli jiného důvodu podezření na možnost nastraženého útoku, je nutné učinit následující kroky:
- (1) Nedotýkat se podezřelých předmětů ani vozidla.
 - (2) Evakuovat osoby z nejbližšího okolí.
 - (3) Provést počáteční předběžná opatření stanovená pro situace při vzniku podezření na výskyt výbušných zařízení.

6161. **Volba a plánování trasy přesunu.** Pokud je to možné, všechny trasy by měly být předem prozkoumány. Mohou však nastat situace, kdy trasa přesunu určitých osob musí zůstat v utajení, tudíž řidič bude muset být v takovém případě vybaven mapou (kterou lze zamaskovat do novinového papíru). Pro volbu trasy přesunu platí tyto zásady:

- (1) Vyhýbat se rutinním přesunům po pravidelně používaných trasách.
- (2) Trvat na přesném dodržování časového plánu předem stanoveného pro každý přesun.
- (3) Vybírat cesty, kde je možno jet maximální bezpečnou rychlostí.
- (4) Vybírat cesty, které poskytují nejmenší nebezpečí přepadení.
- (5) Data, časy, trasu přesunu a cíl prozrazovat pouze určeným osobám.

6162. **Potenciálně nebezpečné prostory.** Místa, kde hrozí potenciální nebezpečí:

- (1) Neosvětlené prostory v noci.
- (2) Úseky, kde probíhají práce na silnici s možnými objížděkami.
- (3) Mosty, propusti a tunely.
- (4) Místa, kde je nutné zastavit vozidla, anebo kde lze očekávat jejich zastavení, např. kruhové objezdy, semafore, železniční přejezdy, přechody pro chodce atd.
- (5) Místa nástupu a výstupu spolucestujících.

6163. **Preventivní opatření.** Součástí běžné rutinní činnosti řidiče by měla být tato opatření:

- (1) Vždy uzamykat všechny dveře.
- (2) Okna nenechávat otevřená více než několik centimetrů a v případě nutnosti neotvírá vůbec.
- (3) Měnit trasy přesunu.
- (4) Nejezdit příliš blízko obrubníku.
- (5) Držet se v pruhu, který je nejbližší ke středu vozovky.

- (6) Nedopustit, aby vozidlo nemělo žádnou únikovou cestu. Ponechat si dostatečný prostor k otáčení anebo manévrování před vzniklou překážkou, a to zejména u semaforů anebo na křižovatkách.
- (7) Nezastavovat, pokud to není nevyhnutelně nutné.
- (8) Přibližovat se k místům, kde vozidla kvůli provozu běžně zastavují, pomalu a pokud možno snažit se vůbec nezastavovat.
- (9) Pravidelně sledovat ve zpětných zrcátkách jaká vozidla se pohybují vzadu.

6164. Sledující vozidlo:

- (1) Všímat a zapamatovat si co nejvíce detailů o sledujícím vozidle.
- (2) Náhle snížit nebo zvýšit rychlost.
- (3) Jedná-li se bezpochyby o sledující vozidlo, potom:
 - a. Telefonicky nebo rádiem informovat policii, případně doprovodné vozidlo.
 - b. Jet k nejbližší policejní nebo hasičské stanici anebo vojenskému útvaru.
 - c. Blikáním světel anebo trubením přivolat pozornost.
 - d. Použít vhodné únikové způsoby.

6165. **Úniková opatření.** V případě útoku je nutné učinit tyto kroky:

- (1) **Zatarasení cesty** – pokusit se objet překážku, otočit se nebo vycouvat.
- (2) **Palba na pohybující se vozidlo** – náhle přidat rychlost anebo zabrzdít.
- (3) **Přepadení ze zálohy** – projet, otočit se anebo objet.

6166. **Únikové manévry při řízení vozidla.** Řidič při rozhodování, co v konkrétní situaci provede, by měl pamatovat na tyto zásady:

- (1) Vždy udržovat kontrolu nad svým vozidlem a nejezdit nepřiměřenou rychlostí.
- (2) Informovat přepravované osoby o tom co hodlá učinit, pokud možno ještě před provedením náhlého manévru.

- (3) Způsob prorážení použit v nejkrajnějším případě. V případě nutnosti použití tohoto způsobu úniku a prorážet tou částí vozidla, kde není umístěný motor a překážky odsouvat mimo vozidlo.
- (4) Vozidlo i osoby v něm přepravované budou ve větším bezpečí, pokud se podaří mezi vás a pronásledovatele vklínit či pustit další vozidlo.

6167. **Podezření z prozrazení.** Jestliže řidič má pádný důvod domnívat se, že totožnost vozidla byla prozrazena, musí tuto skutečnost ihned nahlásit, aby bylo možné urychleně provést odpovídající opatření.

Oddíl I - Úvod

7001. **Všeobecná ustanovení I** přes veškerá preventivní opatření může dojít ke srocování znesvářených a nepřátelsky naladěných davů. Přestože obnovení a dodržování zákonů a pořádků je v principu záležitostí místních orgánů a civilní policie, je třeba počítat s eventualitou, že tyto civilní orgány nebudou schopny situaci zvládnout. Vojenskou pomoc lze vyžádat, pokud mandát umožňuje mírovým silám zasáhnout a pravidla použití sil použití prostředků pro kontrolu davu. Zvláště důležité je, aby velitel zvolil takový způsob rozptýlení davu, který nejlépe odpovídá daným okolnostem. Na jedné straně relativně neškodný dav může být vyprovokován neuváženou demonstrací síly, ale na druhé straně stejně neblahé následky mohou vyústit z podcenění záměru znepráteleného davu a nasazení nedostatečného počtu vojáků. Taktické postupy uvedené v tomto oddíle slouží pouze jako vodítko a je věcí místního velitele, aby sám posoudil, jak v konkrétní situaci jednat. V emotivně vyhocené atmosféře při kontaktu se znepráteleným davem je nutné počítat s celou škálou různých situací, které se mohou postupně rozvinout, od menších provokací, včetně možností běžných projevů davové agresivity k hlídkujícím silám, až k větším a potenciálně závažným situacím, kdy dochází ke srocování velkých skupin nepřátelsky naladěných lidí, vězeňským vzpourám nebo protivládním demonstracím.
7002. Pozornost věnovaná ztrátám životů nevinných civilistů, ustanovení Mezinárodního humanitárního práva a pravidlům použití sil, přítomnost sdělovacích prostředků a potenciálně negativní důsledky vyplývající z nevhodných taktických kroků vzhledem k politickému (mírovému) procesu jsou aspekty, které mají závažný dopad na vedení operací v městských oblastech. Velitelé na všech stupních, kteří řídí operace mezi civilním obyvatelstvem musí dbát na to, aby jejich taktická činnost byla v souladu s politickými cíli. V městských lokalitách budou mít právní, politická a humanitární omezení mnohem větší vliv na způsob vedení operací bezpečnostních sil a to vojenských i policejních, než je tomu v řídcích obydlých oblastech např. v džungli nebo na poušti.
7003. **Charakter davů.** Emoční naladění davu může, ale také nemusí, poukazovat na náladu, která převládá mezi zbytkem obyvatelstva. Kromě toho velikost davu není ukazatelem jeho celkového postoje, přičemž, podobně jako celé obyvatelstvo, má dav různé složení. V davu se

často nachází mnohem více pokojných lidí a turistů, včetně žen a dětí, než výtržníků. Avšak pokud se lidé seskupí v davu, jejich chování ztrácí stabilitu a snadno nechají se sebou manipulovat. V krajních situacích může skupina provokatérů využít pokojnou část davu jako kryt nebo štít, za nímž budou napadat bezpečnostní síly. Dav, který prozatím pouze skanduje hesla a dělá hluk, se může rychle stát agresivním, jestliže je manipulován nepřátelskými prvky anebo je-li vyprovokován neuváženým použitím síly. Taktika používaná ke kontrole davu musí být směřována proti jeho jednotlivým prvkům a nikoli proti všem složeným lidem. Cílem je zneškodnit a izolovat jedince, jejichž záměrem je působit potíže a uchylovat se k násilí od ostatních účastníků, kteří chtějí protestovat v souladu se zákony anebo pouze přihlíží. Informace o náladě lidí, kteří se chystají k účasti na jakémkoli shromáždění, představují prvořadý zpravodajský požadavek, nicméně také v širším kontextu poukazují na celkovou situaci. Možnost hrozících potíží lze odhadnout podle následujících ukazatelů:

- (1) Mezi shromážděnými se vyskytují známí provokatéři, agitátoři a zločinci.
- (2) Skupiny zpravidla lehce oděných mladíků vyzbrojených holemi, kameny anebo láhvemi, které mohou být naplněné benzínem nebo kyselinou. Tyto skupiny bývají často organizovány a někdy dokonce podpláceny, aby svými provokacemi a taktikou „útoků a útěku“ podněcovaly frakční postoje a hněv namířený proti zákonné moci. Mohou působit rozptýleně ve volných skupinkách uvnitř davu anebo ve větších uskupeních zahrnujících stovky lidí.
- (3) Zprávy o lidech vyzbrojených střelnými zbraněmi, kteří se nachází buďto uvnitř davu anebo v okolních budovách či bočních ulicích. Jejich cíl nemusí spočívat pouze v působení ztrát, ale také ve vyprovokování bezpečnostních sil ke střelbě do davu. V krajních případech mohou nepřátelské skupiny samy zaútočit na dav v očekávání, že vina za tento útok bude svalena na ozbrojené síly.
- (4) Účast žen a dětí anebo početných skupin školní mládeže, které mohou působit samostatně anebo být použity jako štít před samotným davem. Cílem je opět vyprovokovat nepřiměřenou reakci bezpečnostních sil, kterou lze následně zneužít pro nepřátelské cíle.

7004. **Úloha civilní policie.** Hlavní a prvořadou úlohou policie je zachovávat zákonnost a pořádek. Avšak běžné policejní síly, jejichž příslušníci zpravidla působí na individu-

ální bázi, mohou mít problémy sestavit zformované jednotky, které by dokázaly čelit znepřátelenému davu. Úkoly civilní policie při řešení davového násilí vychází z její kompetence a ze stanovených zásad použití policejních sil. Ozbrojené policejní síly disponující vojenskými prostředky a bývají zpravidla dobře vycvičené a připravené k potlačování davových nepokojů. Tudiž není zpravidla nutné vyžadovat nasazení vojenských sil, pokud nepokoje nedosahují závažných rozměrů. Na druhé straně neozbrojené policejní síly, které nejsou cvičené k činnosti ve zformovaných jednotkách, nebudou schopny adekvátně čelit znepřáteleným davům a tudiž budou nuceny již v počáteční fázích nepokojů vyžádat si vojenskou pomoc. Právě na tuto eventualitu musí být vojáci náležitě připraveni a vycvičení.

Oddíl II – Přípravy na zvládání násilných nepokojů

7005. **Úloha civilních orgánů.** Za vyjednávání se sročeným davem, velkými skupinami shromážděných lidí, pochodujícími demonstranty, aktivisty ekologických hnutí a jinými narušiteli veřejného pořádku odpovídají především civilní orgány a to i v průběhu mírových operací. Může snadno nastat situace, kdy občanské nepokoje dosáhnou takového rozsahu, že je místní policejní síly nebudou schopny zvládat. V takovém případě civilní orgány mohou požádat vojenská velitelství, zpravidla prostřednictvím vyššího policejního zástupce, aby vojáci převzali určité policejní úkoly včetně kontroly davů.
7006. **Úloha vojenských orgánů.** Ještě před předáním takového požadavku lze s pravděpodobností očekávat, že vojáci již budou rozmístěni na strategických místech. Avšak většinou nelze předpokládat, že by byli povoláni na místo probíhajících nepokojů, dokud na příslušném velitelském stupni nebude učiněno rozhodnutí o jejich nasazení za účelem rozptýlení davů. Pokud jsou vojska k takovému zásahu povolány, velitel stále odpovídá za to, že použije pouze tolik síly, kolik je v dané situaci nutné a přiměřené. Zda-li provede jiná opatření bude nejspíš záviset na informacích a pomoci od civilních orgánů. Přestože tyto orgány ho budou zpravidla směřovat, musí vojenský velitel sám usoudit jaká je nutná a přiměřená míra vojenské pomoci, neboť stále zůstává zodpovědný za svá rozhodnutí. V některých mírových operacích se může stát, že na místech nepokojů se (z různých důvodů) žádné policejní či civilní orgány nenachází. Zasahující vojenský velitel by měl v rámci svého rozhodovacího procesu přihlídnout k těmto kritériím:

- (1) Bezpečnost a zajištění vlastních vojsk.

- (2) Ochrana nevinných osob.
 - (3) Zamezení poškozování státního majetku a míst zvláštního kulturního a historického významu.
 - (4) Dlouhodobé důsledky použití síly.
7007. **Vojenská omezení.** Velitel by neměl použít sílu, pokud civilní orgány stále řeší situaci a ještě nepožádaly o pomoc při urovnávání nepokojů anebo, jestliže lze dav rozptýlit bez použití síly.
7008. **Plánování.** Jestliže se očekávají nepokoje, které si mohou vynutit vyžádání vojenské pomoci, musí se připravit plán pro mimořádné případy, který by měl zahrnovat následující body:
- (1) Vytvoření společného policejního a vojenského operačního velitelství (tam kde je to vhodné).
 - (2) Příprava komplexního plánu shromažďování zpravodajských informací a zhodnocení celkové situace včetně nálady obyvatelstva.
 - (3) Vyhodnocení různých forem nepokojů, které mohou nastat, jejich pravděpodobná místa, rozsah případného použití síly a opatření nutná pro kontrolu nebo zvládnutí davů a veškeré další úkoly, které by vojenské síly mohly plnit.
 - (4) Stanovení velikosti vojenských celků pro každou lokalitu a předurčení jednotlivých vojenských osob k plnění každého úkolu.
 - (5) Opatření pro součinnost se zástupci civilních orgánů, včetně policistů, kteří budou začleněni mezi vojáky.
 - (6) Společný průzkum, pokud možno až do stupně četa nebo i družstvo.
 - (7) Stanovení cest, jimiž se budou předkládat požadavky na vojenskou pomoc.
 - (8) Vyhodnocení kritických oblastí a komunikačních uzlů, které musí být bezpečně zajištěny.
 - (9) Shromažďování důkazů ve formě fotografií, písemných materiálů nebo nahrávek od očitých svědků.
 - (10) Příprava zvláštních zásob, kterých bude pravděpodobně zapotřebí, např. tlapače, ostnatý drát, rozsocháče, pytle s pískem, protipožární výzbroj a nouzová osvětlení.

- (11) Příjem, ubytování a administrativní zabezpečení vojáků a posil.
- (12) Nácvik postupů a zkoušek spojení. Na všech místech, kde se předpokládají vojenské operace, je nutno mít připravené vojenské vysílací frekvence, aby bylo možno ihned po příjezdu používat prostředky rádiového spojení.
- (13) Poskytnutí nezbytného materiálu, prostředků ke kontrole davů a map pro posilové jednotky.
- (14) Uchovávání přehledu o aktuální situaci a předávání těchto informací velitelům příchozích posilových jednotek.
- (15) Plány odklonu civilního dopravního provozu, aby se vojenské posily mohly přisouvat po vyklizených cestách.
- (16) Používání tlumočnicků po dobu nasazení.

7009. **Předběžná vojenská opatření.** Dříve než vypuknou jakékoli problémy se velitel musí v součinnosti s orgány místní samosprávy rozhodnout, zda-li se jeho vojáci vůbec budou připravovat na zásah, kde budou soustředěni, kam se mají přesunout, jestliže nějaké potíže nastanou a zda-li mají či nemají být na očích veřejnosti. Zpravidla moudrým řešením bývá přesunout vojáky do blízkosti míst předpokládaných nepokojů, aby vojenské jednotky byly okamžitě k dispozici a velitel mohl být v bezprostředním kontaktu s probíhající situací. Avšak velitel nesmí dopustit, aby se jeho vojáci rozptýlili a současně musí mít pod kontrolou určitou zálohu. Zřízení případných společných policejních a vojenských velitelství musí být provedeno v etapě předběžných opatření, přičemž vojenské a civilní orgány musí udržovat úzkou součinnost prostřednictvím osobního kontaktu anebo rádiového spojení.

7010. **Informace požadované od civilních orgánů.** Jestliže se kompetentní zástupce civilních orgánů rozhodne, že není schopen dav dále zvládat, přivolá posily. Pokud přivolá vojáky, musí poskytnout následující informace zpracované v běžné formě:

- (1) Seznámení s celkovou zpravodajskou situací a úkoly, které budou vojáci plnit.
- (2) Stanovení odpovědností za velení, řízení a součinnost a určení míst nasazení dalších vlastních sil.
- (3) Stanovení místa setkání v blízkosti oblasti probíhajících nepokojů.

- (4) Vyznačení nejvhodnější trasy přesunu k místu setkání a zajištění nerušeného příjezdu ze správného směru. Tuto cestu by měly civilní orgány ponechat pokud možno otevřenou.
- (5) Informování o povaze výtržností, a pokud se jedná o davové nepokoje, odhad velikosti davu, jeho záměrů a nálady.
- (6) Poskytnutí náležitých topografických údajů včetně informací o problémech s osvětlením v noci.
- (7) Určení směru, ve kterém se má dav rozptýlit.

7011. **Úloha civilní policie.** Je-li úloha kontroly davů svěřena mírovým silám, musí patřičný zástupce civilní policie setrvávat v osobním kontaktu s velitelem vojenského útvaru (jednotky). Civilní policie může plnit tyto úkoly:

- (1) Jestliže vojáci použili speciálních prostředků a dav následně projevuje známky nerozhodnosti, rychle se snažit dostat situaci zpět pod policejní kontrolu.
- (2) Zablokováním bočních ulic poskytovat vojákům zadní zajištění.
- (3) Zatýkat a brát do vazby osoby zadržené vojenskými silami.
- (4) Přebírat důkazy pro následnou žalobu.
- (5) Uklidnit situaci a obnovit zákonnost.

7012. **Závěrečné plánování.** Tato etapa zahrnující navázání kontaktu s civilními orgány završuje proces předběžného plánování. Při realizaci závěrečného plánování se přijímají rozhodnutí o:

- (1) Trase a směru příjezdu vojenských sil.
- (2) Charakteru přesunu, zdali bude proveden viditelně s plánovanou demonstrací síly anebo zcela nenápadně.
- (3) Taktice a výzbroji po příjezdu vojsk.
- (4) Místě setkání vojenských a místních velitelů, které se musí nacházet v určité vzdálenosti od davu, ale současně musí poskytovat dobrý výhled na místo probíhajících nepokojů.
- (5) Předběžných nařízeních pro nasazené vojáky.

7013. **Přesun vojenských sil do oblasti nepokojů.** Rozhodnutí, zda-li se vojáci přesunou do oblasti nasazení vidi-

telně či naopak zcela nenápadně bude záviset na příčině, stupni a intenzitě probíhajících nepokojů. Jedná-li se o menší nepokoje místního charakteru, zejména pokud ještě nevypukly žádné násilnosti, může mít přítomnost vojáků uklidňující účinek, avšak jde-li o závažnější a rozsáhlé nepokoje, bude vhodnější provést nenápadný přesun. Nabývá-li situace na vážnosti a místní orgány rychle nad ní ztrácejí kontrolu, musí se přesun vojsk provést po přímé a otevřené trase. Bude zapotřebí provést předběžný průzkum pro vytýčení veškerých možných tras přesunu a zplánovat činnost civilních orgánů za účelem urychlení přesunu, například řízení dopravního provozu policisty. V situacích, kdy dochází k eskalaci napětí, má spořádaný, rozhodný a pečlivě zvážený přesun zásadní význam, neboť působí stabilizačním účinkem. Civilní orgány by měly zabezpečit místní průvodce a silniční doprovod, pokud jsou k dispozici. Vojáci se musí přesunout ve zformovaných tvarech, žádné osoby ani vozidla nesmí zůstat osamocené a hlídky či pozorovatelé budou rozmístěny po dvojicích.

7014. **Příjezd vojenských sil.** Vojáci musí být připraveni k zásahu ihned po příjezdu na místo nepokojů, aby kvůli zbytečnému prodlení nedošlo k zhoršení situace. Proto, je nutné, aby byli na tyto zásahy řádně připraveni a vycvičeni. To však neznamená, že všichni vojáci musí být nasazeni najednou, přičemž je důležité dbát na to, aby se obrněná vozidla neobjevila na místě předčasně, neboť tím by se velitel připravil o výhodu momentu překvapení. Vojáci by neměli na místo nepokojů dorazit dříve, než nebude jejich zásah vyžádán. Pokud by dorazili příliš brzy a museli čekat na schválení k zásahu, demonstranti by mohli chápat jejich přítomnost jako provokaci anebo by si na ně mohli zvyknout a usoudit, že jim žádná tvrdší opatření již nehrozí.
7015. **Přesun.** V souvislosti s přesunem vojsk na místo nepokojů je nutné zvážit tyto body:
 - (1) **Místo vysazení.** Jestliže se vojáci přesouvají na místo nepokojů dopravními prostředky, je nutné je vysadit mimo oblast sročeného davu, pokud však nejsou nasazena obrněná a speciální vozidla a nepředpokládá-li se, že vysazení v blízkosti davu bude výhodnější. Plně vyzbrojení vojáci musí sesednout urychleně, podle nacvičených postupů a ihned zaujmout určenou sestavu.
 - (2) **Lehce obrněná vozidla.** Přesun by měl probíhat pod ostrahou v dostatečné vzdálenosti od místa nepokojů. Jedinou výjimku představuje vozidlo určené k přepravě menší skupiny vojáků v níž je také policista, pověřené úkolem zasáhnout proti odštěpeným skupinám davu, které páchají různé výtržnosti jako

podpalování majetku, rabování nebo útoky na jednotlivce. Toto vozidlo může rovněž přepravovat drátěné nebo jiné překážky k zatarasení bočních ulic, vchodů do budov a jiných prostorů. Používá se také k ovládnutí prostoru po rozeznání davu. Pokud možno mělo by být vybaveno náležitými ochrannými prvky včetně neprůstřelné kabiny a může obsahovat vysoce výkonný megafon a světlomety.

- (3) **Obrněná vozidla.** Jsou-li použita obrněná vozidla nebo tanky, může je velitel podle situace zasadit do čelních postavení. Pokud jsou použity v nepřátelském prostředí, musí jim pěší síly poskytnout přímou ochranu a je nutné držet je mimo palební dosah protitankových zbraní, pokud by takové nebezpečí hrozilo.

7016. **Činnost po příjezdu.** Nelze kategoricky stanovit sled jednotlivých činností, navíc jednotlivé níže uvedené kroky mohou být učiněny již v předchozích etapách přípravy a plánování. Jakmile vojáci dorazí na místo, bude nutné mít některé kroky již předem připravené anebo je provést okamžitě po příjezdu. Konkrétně se jedná o:

- (1) Získání informací o situaci od místní policie, hlídek rozmístěných na střeších a pozorovatelů ve vrtulnících.
- (2) Vyhodnocení neoptimálnějšího směru, kudy se má dav rozptýlit. Na vytýčení optimálního směru mají vliv určité faktory jako například nálada davu a jeho záměry, přítomnost atraktivních cílů a jiných shromážděných davů a existence alternativních tras rozptýlení davu.
- (3) Stanovení rozhodnutí o způsobu zacházení s jednotlivými prvky davu. S výjimkou nejvyhranějších situací, je nutné při rozhánění davu vždy ponechat určitý prostor a čas, aby se pokojní demonstranti mohli oddělit od výtržníků a následně se rozptýlit.
- (4) Stanovení postupu součinnosti s orgány místní samosprávy.
- (5) Do plánů zásahu zahrnout plnou ochranu proti zamezení možnosti obklíčení bezpečnostních sil. Je nutné rozhodnout, zda-li zatýkání vůdců skupin bude mít odstrašující účinek.
- (6) Přihlídnout k významu varování a přesvědčování bez použití síly, zejména pokud jsou osloveni vůdci skupin. Vždy je třeba mít na paměti nutnost použití

minimální nutné síly, pokud tato eventualita nastane.

7017. **Zastavení postupujícího davu.** Vojáci se zpravidla povolávají k zastavení postupujícího davu, přičemž jejich nasazení poutá pozornost demonstrantů, což umožňuje bezpečnostním silám provést nenápadně další přesuny. Nasazené vojenské síly vytváří základní linii, odkud lze:

- (1) Určit pozorovací stanoviště a provést pozemní průzkum.
- (2) Sledovat a odhalovat, pokud možno pomocí fotoaparátu nebo videokamery, jednotlivce v davu a zaměřit se zejména na vůdce skupin. V noci je nutné použít osvětlovací prostředky.

7018. **Spojení.** Jakmile místní orgány povolají vojenské síly na pomoc, zabezpečit vzájemnou komunikaci je věcí velitele vojenské jednotky (útvary), nikoli velitele místních sil. Přestože tento úkol lze vyřešit poskytnutím rádiových prostředků fungujících na místní síti, která bude vyhrazena pro vojenské použití, anebo přidělením styčného důstojníka, stále za navázání a fungování řádného spojení odpovídá velitel vojenské jednotky (útvary).

7019. **Použití letounů a vrtulníků.** V závislosti na stupni ohrožení lze použít leteckou techniku, zejména pak vrtulníky, které mohou plnit následující úkoly:

- (1) Provádět vzdušný průzkum a poskytovat včasné varování o shromažďování a postupu davu. Pomocí palubní kamery je možné přenášet obraz a zvuk přímo na jakékoli velitelské stanoviště na zemi.
- (2) Vlastními přelety a setrváním nad hlavami demonstrantů převzít kontrolu nad davem a přehlášovat řečníky promlouvající k shromážděným lidem.
- (3) Shazovat chemické látky na potlačování davových nepokojů, pokud je to nezbytné a opodstatněné.
- (4) Fungovat jako vzdušné velitelské stanoviště anebo rádio reléová stanice.
- (5) Vysazovat pozorovatele na vysoké budovy anebo přepravovat vojenské jednotky na střechy budov, které jsou obsazeny davem nebo odstřelovači.
- (6) Oslovení davu pomocí tlampačů.
- (7) Osvětlení v noci.
- (8) Fotografování

- (9) Nasazení sil rychlé reakce včetně pátracích a záchranných jednotek.

7020. **Vojenské záznamy.** Vojenská činnost v rámci podpory civilních orgánů se může stát předmětem dalšího šetření. Proto velitelé musí být schopni doložit co se stalo a pro tyto případy musí mít zpracovány úplné záznamy o všech situacích tak, jak se udály. Kapesní magnetofon může plně nahradit pracné ruční písemné záznamy a poskytuje přesvědčující záznam pro další vyšetřování. Velitelé na všech stupních si musí zorganizovat vedení denních záznamů, které obsahují:

- (1) Důležité události zachycené v chronologickém sledu.
- (2) Stručný popis přijatých a vydaných rozkazů, a to písemných i ústních.
- (3) Jména civilních zástupců nebo policejních důstojníků, s nimiž velitel jednal.
- (4) Stručný popis veškerých požadavků, návrhů nebo doporučení od civilních orgánů.
- (5) Důvody k vydání rozhodnutí, následná přijatá opatření a důsledky.

7021. **Fotografování.** Záznamy o probíhajících událostech lze sice zachytit pomocí fotografií, avšak mnohem účinnějším a přesvědčivějším prostředkem jsou video nahrávky zachycené ruční kamerou, na kterých jsou zaznamenána data i časy nahrávání, čímž mohou posloužit k zpětné rekonstrukci průběhu zatýkání a podání přesvědčivých důkazů. Fotoaparáty i videokamery by měly být k dispozici na všech místech, kde se očekávají potíže. Zachycení událostí, ať už pomocí fotografií nebo video nahrávek, lze snadno provést pomocí vrtulníků. Rovněž je nutné zvážit možnost získání cenných fotografií, filmových záznamů nebo jiného důkazního materiálu od veřejných sdělovacích prostředků. Tudíž je vhodné, aby se na nadřízeném velitelství sledovala a nahrávala vysílání mezinárodních televizních stanic a jiných sdělovacích prostředků, jestliže probíhající události upoutaly jejich pozornost.

7022. **Úloha politických/náboženských vůdců.** Úloha a potenciální účast politických nebo náboženských vůdců na velkých shromážděních je aspekt, který musí velitelé, dříve než (pokud vůbec) podniknou nějaké kroky, pečlivě zvážit, projednat a nechat si náležitě vysvětlit.

7023. **Výzbroj.** Na kontrolu davů lze použít široké spektrum neletálních zbraní. Velitelé by měli mít přehled o výzbro-

ji, kterou mají k dispozici a podle toho také plánovat další činnost, přičemž je nutné si neustále uvědomovat, že k dosažení svých cílů musí použít pouze minimální nutnou sílu. Účinným prostředkem k informování o záměrech a odhodlání je postupné zvyšování a snižování stupňů pohotovosti nasazených vojáků patrně podle výzbroje a ochranných prostředků, jimiž jsou vybaveni.

Oddíl III – Rozptýlení davů a zvládání násilných nepokojů

7024. **Všeobecná ustanovení.** Přestože se v davu takřka vždy nachází nevinní lidé, kteří v něm uvízli v důsledku souhry různých okolností anebo jednoduše ze zvědavosti, je nutné si však uvědomit, že se v něm také ukrývají provokatéři, kteří dobře vědí, jaký přínos budou mít z toho, když se jim podaří vyprovokovat bezpečnostní síly k neuváženým a zbrklým činům, v jejichž důsledku dojde k prolití krve nevinných lidí. Proto je velmi důležité, aby k rozehnání davu byla použita pouze minimální nutná síla, a aby způsob rozptýlení byl přiměřený celkové náladě a místní situaci. Tudíž velitel musí dobře zvážit, jaký způsob rozptýlení davu je pro danou situaci nejvhodnější. V tomto oddíle jsou uvedena opatření, která je nutno učinit ještě před zahájením palby.
7025. **Přesvědčování.** Civilní orgány musí vyvinout maximální možné úsilí, aby sročený dav přesvědčily k pokojnému rozptýlení. Tento úkol je zpravidla v kompetenci místní policie. Vojenské síly se povolávají pouze, jestliže se situace vyhroť mimo tento rámec. K přesvědčování lze použít některé z následujících způsobů:
- (1) **Dobrovolné rozptýlení.** Nenápadné vyjednávání s vůdci může být prvním, přitom však často neúčinnějším a nejméně provokativním krokem k spořádanému rozptýlení davu. Navíc v této situaci se dav rozejde dobrovolně bez jakéhokoli přinucení ze strany bezpečnostních sil.
 - (2) **Slovní nebo vizuální přesvědčování.** K davu lze promlouvat pomocí ručního megafonu anebo prostřednictvím jiného zesilovače zvuku, který může také připevněn na vozidle nebo vrtulníku. Oslovení davu je nutné si připravit v součinnosti s někým, kdo zná dobře místní situaci a může poradit nejlepší přesvědčovací postup; vhodné je také využít člověka, který mluví místním jazykem i dialektem a rovněž je třeba počítat s nutností služeb tlumočnicka. Pokud velitel žádného takového člověka nemá k dispozici, musí se pokusit o improvizaci a oslovit především zodpovědné lidi v davu v očekávání, že

ovlivní zbývající shromážděné skupiny. Avšak při použití těchto přesvědčovacích metod je nutné se vyhnout některým záluďnostem:

- a. Prosby. Prosba předkládaná z pozice morální a celkové síly může být logickým a účinným krokem při pokusu o rozptýlení davu, avšak jsou-li prosby vznášeny z pozice vlastní slabosti, jejich účinek nebude žádoucí, spíše naopak.
- b. Sliby. Sliby mohou mít krátkodobý pozitivní účinek, avšak unáhlené sliby, navíc vyslovené bez náležitého oprávnění, budou mít pro bezpečnostní síly zcela jistě negativní důsledky.
- c. Hrozby. Jakékoli pokusy hrozbami přinutit dav, aby se rozptýlil, anebo vyhrožovat mu použitím síly, které za daných okolností nemá legální opodstatnění, může mít za následek vyprovokování shromážděných lidí a diskreditaci bezpečnostních sil.

(3) **Nestranné pozorování.** Četné případy potvrzují, že k dosažení cílů plně stačí nestranné pozorování srovnání davu. Pokud se vojáci budou držet v ústraní a nedopřejí demonstrantům, aby se stali jejich cílem, dav se může z důvodu strachu nebo nudy rozptýlit sám. Zejména provokatéři nebudou moci tak snadno podněcovat dav, jestliže nebudou mít vhodný cíl k útoku.

(4) **Demonstrace síly.** Lze ji provádět okázale, což může působit provokativně, anebo naopak obezřetněji. Nápadná demonstrace síly může účinně působit na jedince, kteří se ocitli v davu spíše ze zvědavosti než z vlastního přesvědčení. Navíc vyvolává pocit, že situace se může rychle zhoršit. Méně provokativní řešení spočívá v rozmístění pozorovatelů na střechách domů a vysokých budov tak, aby byli dobře viditelní a dav si byl vědom přítomnosti vojsk, načež někteří jedinci se mohou ze strachu rozhodnout k opuštění místa. Jejich odchod může zapůsobit na ostatní a dav se bude moci zvolna rozptýlit. Otevřená demonstrace síly si obvykle vyžaduje, aby všichni vojáci byli viditelní, proto je vhodné mít v záloze připravenou mnohem nenápadnější variantu činnosti. To může platit zejména v situacích, kdy určitá izolovaná skupina čelí útoku nebo obklíčení.

Složení vojenských sil

7026. **Všeobecná ustanovení.** Vojenské síly, ať již jsou nasazeny na žádost civilních orgánů anebo jednajících samostatně, by se zpravidla měly skládat z níže uvedených čtyř celků, přičemž síla každého z nich bude zcela záviset na situaci a úloze, která bude vojenským silám přidělena.

- (1) Síly tvořící základní linie.
- (2) Manévrovací (síly reakce) a zatýkácí skupiny (skupina určená k vyvezení jednotlivců z davu), nasazované podle situace.
- (3) Síly určené k pozorování a odhalování odstřelovačů.
- (4) Zálohy.

7027. **Síly základní linie.** Je vhodné vytvořit sled základních linií pro zastavení nepokojů a současně k poskytnutí výchozí plochy pro zatýkání a manévrování. Každá základní linie představuje dělicí místo, odkud lze vést útok proti davu a za nímž je možné provádět přípravy a přeskupování sil. Při ozbrojených operacích mohou síly základní linie zaujmout obranné postavení v prostorách budov. Za méně násilných situací jsou tyto linie zpravidla tvořeny kombinací vozidel a pěších vojáků vyzbrojených různými zbraněmi včetně štítů. Linie by měly být schopny pohybovat se vpřed i vzad a současně si uchovávat schopnost zatarasit cestu. Avšak mohou nastat také situace, kdy síly základní linie budou muset zůstat na místě a v takovém případě bude lépe použít místo vozidel klasické překážky. Formování základních linií je zpravidla první etapou kontroly davu a slouží jako základna pro další činnosti směřované k rozptýlení davu nebo přehrazení. Možnosti jejich použití:

- (1) Rozptýlení davu:
 - a. Drží postavení, zatímco zatýkácí síly v podobě skupin zaměřených na vyvezení jednotlivců z davu působí skrze ně anebo okolo jejich boků.
 - b. Postupují vpřed jako jeden celek a prostřednictvím zbraní bez smrtícího účinku a skupin určených k vyvezení jedinců z davu nutí dav k ústupu a následnému rozptýlení.
- (2) Přehrazení:
 - a. Drží postavení na křídlech a na vedlejších cestách zatímco manévrovací skupiny pro-

vádí zatarasování anebo rozhánějí dav v místech, kde jsou největší potíže.

- b. Jako záloha policejních sil se pohybují za nimi vpřed a vzad, zatímco policie rozhání dav před základní linií. V těchto případech základní linie slouží také jako bariéra, za níž policie může přeskupovat své síly před znovuzahájením dalšího útoku.

- (3) Složení. Je třeba si uvědomit, že rozhodnutí o síle bezpečnostních jednotek i jejich výzbroji se musí učinit ještě v etapě plánování.

7028. **Složení sil základní linie.** Doporučená organizace sil základní linie o velikosti čtyř:

- (1) Dvě skupiny mužů vyzbrojených štíty a obušky s přilbami na hlavách, přičemž ochranné kryty mají spuštěné dolů.
- (2) Jedna skupina vyzbrojená neletálními zbraněmi působící v součinnosti s linií štítonošů.
- (3) Jedna skupina poskytující ochranu proti odstřelovačům a vyhledávající kyselinové, benzínové nebo výbušné pumy.
- (4) Jedna skupina určená k vyvlečení jedinců z davu (anebo pokud je přisunutá odjinud může být použita jako další jednotka štítonošů).
- (5) Jedna skupina (skupina velitele) zahrnující velitele čtyř, zástupce velitele čtyř a dva muže, jejichž úkolem je vyprostit vojáky, kteří se ocitli pod palbou a ošetřit vodou ty, kteří byli politi kyselinou. Rovněž může sloužit jako doprovod zatčených osob.

7029. **Manévrovací a zatýkácí síly.** Manévrovací síly mohou být konkrétně předurčeny anebo v případě nutnosti stáhnuty ze záloh. Měly by být připraveny k přesunu před síly základní linie anebo k jejich nahrazení, působit jako mobilní odstrašující prvek, provádět přímé hlídkování v rámci širšího spektra operací anebo zatýkat osoby. Vojenské síly mohou být požádány, aby se v rámci podpory policie podílely také na zatýkání a pokud budou vést samostatnou činnost, musí s tím téměř jistě počítat, neboť zatýkání bývá často jediný účinný prostředek, jak přinutit dav k rozptýlení. Při zatýkání, je nutné brát v patnost následující aspekty:

- (1) **Zatýkání.** Zatýkání bývá úkolem skupiny určené k vyvlečení jednotlivců z davu, přičemž její složení

závisí na situaci a počtu vojáků, kteří jsou v dané době k dispozici.

- (2) **Doprovod.** Ozbrojený doprovod je dalším prvkem ochrany proti odstřelovačům. Tento doprovod pokrývá celou oblast vymezenou plánem ochrany.
- (3) **Skupiny určené k vyvezení jednotlivců z davu:** Při poučení těchto skupin je nutné zdůraznit následující body:
 - a. Bezchybné dodržování postupů pro hladké zatýkání, aby bylo možné zadržené osoby náležitě obvinít.
 - b. Nutnost uvědomit si, že jejich zranitelnost roste přímo úměrně se vzdáleností od základní linie. Je nezbytné stanovit určitý limit jejich použití.
 - c. Při zásahu zatýkat v pouze jednu osobu, kterou určí velitel skupiny.
 - d. Nebezpečí rozštěpení vlastních sil.
 - e. Význam rychlého zásahu.
- (4) **Zacházení se zatčenými osobami.** Vojenské síly musí mít kromě zatýkacích skupin k dispozici také celu pro zadržené osoby (pokud to neřeší místní policie). Správné postupy zatýkání a následné předkládání důkazů je věcí zásadního významu. Určení vojáci si musí uvědomovat, že zatčené osoby musí být co nejdříve předány do policejní vazby.
- (5) **Zatýkání po analýze důkazů.** Zejména v situacích, kdy není přítomna místní policie, je nutné v maximální míře využívat fotografie a videonahrávky, které slouží jako podklad pro další zatýkání osob.

7030. **Síly určené k pozorování situace a odhalování odstřelovačů.** Zcela jistě se dá očekávat, že vojenské síly budou požádány, aby se při kontrole sročeného davu podílely prostřednictvím kombinace vzdušných a pozemních prvků na pozorování a vyhledávání odstřelovačů, což si může vyžádat nasazení pozorovací techniky včetně dělostřeleckých vyhledávacích radiolokátorů. Tyto síly mohou být kryty mobilními hlídkami z pozorovacích stanovišť, které zajišťuje další skrytá skupina. Bez ohledu na jejich složení musí mít velitelé k dispozici zpracovaný plán operačního prostoru, který pokrývá nejen přední okraj a základní linie, ale také boční prostory a oblast týlu. Jelikož toto krytí se zajišťuje

z vyvýšených a dostatečně vzdálených míst, bude nutné navázat plně funkční spojení.

7031. **Zálohy.** Význam záloh spočívá podobně jako v kterékoli jiné operaci v tom, že velitelé poskytují dostatečnou pružnost v rozhodování. Zálohy by měly být shromážděny na jednom místě a připraveny na plnění jakéhokoli úkolu od posílení základních linií až po zabezpečení dalšího krytí při vyhledávání odstřelovačů anebo vytvoření dalších skupin určených k vyvlečení provokatérů z davu. Musí být mobilní a náležitě vybaveny pro jakoukoli variantu činnosti.

7032. **Opatření k rozptýlení davu.** Ve snaze nenechat se chytit bývají vůdci skupin v davu anebo menší party výtržníků házející kameny nebo dělobuchy během páchání výtržnosti přikrčení. Pokud se domnívají, že jim hrozí nebezpečí zatčení, zpravidla se přesouvají do jiné oblasti. Podněcování davu k agresivitě anebo házení kamenů může být konečnou fází projevu davových nepokojů, nebo naopak může jít o první kroky předem připraveného plánu způsobit mnohem vážnější problémy anebo dostat vojáky do určité oblasti, kde se mohou stát cílem útoku vedeného palnými zbraněmi. K jejich dopadení je třeba provést rychlý a překvapivý zásah, aniž by dostali jakoukoliv příležitost k úniku anebo uskutečnění další fáze svého plánu. Cílem zásahu vojenských sil je rozptýlení davu, proto je důležité vybrat vhodné cesty, kudy se rozptýlený dav může nejpravděpodobněji ubírat, zejména optimální jsou cesty vedoucí k jejich domovům, přičemž je nutné v momentě, kdy se dav začne rozptylovat, mít tyto cesty uvolněné. K rozptýlení davu lze použít celou řadu taktických variant:

- (1) Útok z nečekaného směru, např. z boku nebo týlu sroceného davu. Je možné se přesunout po střechách nebo horních patrech budov, přes zahrady anebo i podzemními chodbami, pokud se v nich bezpečnostní síly vyznají. Vojáci musí dobře znát trasu přesunu, jinak by se skupiny provádějící obchvat mohly dostat do střetu s částí davu, čímž by velitel zásahu ztratil výhodu překvapení. Obchvat bývá zpravidla zajišťován hlídkami rozmístěnými na vysokých budovách nebo na jiných vhodných místech.
- (2) Jestliže dav není dostatečně semknutý, lze ho překvapit rychlým vpádem vozidel do jeho prostoru z boků anebo týlu.
- (3) Úspěch může přinést také překvapivý čelní útok.

- (4) Stažení základních linií obvykle vyláká dav k postupu vpřed, čímž si však odkryje boky, načež zatýkáci skupiny se budou moci rychle dostat k hlavním vůdcům a provokatérům.
- (5) K rozptýlení davu je vhodné použít speciální výzbroj.

7033. **Použití zbraní na kontrolu davů.** Rozhodnutí jaké zbraně lze při zásahu použít je odpovědností každého členského státu NATO, který se řídí vlastní legislativou. Zbraně používané při zásahu proti sročenému davu jsou zřídka rozhodujícím faktorem, avšak mohou bezpečnostním silám poskytnout dočasnou výhodu, kterou musí rychle využít, například nasazením zatýkáčích skupin. V počátečních fázích operace bude lépe shromážděný dav varovat dříve než dojde k jejich požití. Nejběžnější zbraně používané při zásahu proti davu:

- (1) **Nástroje k rozrážení a postrkování.** Mohou být ve výzbroji jednotlivců anebo připevněny na vozidlech. Jsou-li připevněny na vozidlo je možné je doplnit elektrickými dráty pod nízkým elektrickým napětím, avšak v takovém případě je třeba počítat se sníženou manévrovací schopností, zejména pokud zásah probíhá v oblasti, kde je mnoho překážek jako jsou ploty, sloupky veřejného osvětlení, telefonní budky apod. Pokud se jedná o výzbroj jednotlivců, lze tyto nástroje upravit tak, aby s jejich pomocí mohl kordon vojáků pomalu a postupně vytlačovat dav směrem vzad. Nicméně zřídka je lze použít proti agresivnímu davu, který se již rozhodl k házení dělů.
- (2) **Proud vody.** Dav lze rozhánět pomocí proudu vody stříkaného z vodních děl nebo hadic. Vodní děla by měla být nasazována ve dvojicích, aby mohlo být v provozu alespoň jedno, pokud druhé zrovna doplňuje nádrž. Vodní děla jsou připevněná na velkých vozidlech, která mohou mít na úzkých ulicích problémy s manévrováním a je nutné jim zabezpečit po celou dobu zásahu a přesunu náležitý doprovod. Protipožární přístroje a hadice, pokud jsou použity k rozhánění davů, se mohou snadno stát terčem násilného ničení, tudíž při plánování jejich použití je nutné vzít tuto okolnost do úvahy a uvědomit si, že by mohly scházet při plnění běžných protipožárních úkolů. Způsoby použití vody při zásahu proti davu:
 - a. **Smáčení davu.** Jedná se pravděpodobně o nehumánnější způsob rozptýlení davu, v němž se nachází velké množství žen a dětí, zejména pokud zásah probíhá v chladném počasí.

- b. Rozhánění davu pomocí silného proudu vody. Tímto způsobem je možné demonstranty dočasně zneškodnit nebo dokonce je odmrstit. Při vzdálenosti do pěti metrů, je nutné vodní děla nebo stříkáci hadice namířit na nohy a ne na tělo. Vyššího účinku se dosáhne přimícháním roztoku dráždivé látky CS (ortho-chlorbenzyliden malonitril).
 - c. Stříkání barvy. Účinně napomáhá při následné identifikaci výtržníků, kteří se v obavě ze zatčení mohli rozprchnout. Avšak samotné skvrny barviva na oděvu nebo kůži demonstrantů nejsou dostatečným důkazem pro vznesení obvinění z nezákonného shromažďování.
- (3) **Neletální munice (bez smrtícího účinku).** Jedná se o střely, které mohou na krátké vzdálenosti vykazovat vysokou přesnost. Použití každého druhu musí být v souladu s předem vypracovanými a schválenými pravidly použití sil.
- (4) **Chemické látky.** Existuje celá řada chemických látek na potlačování davových nepokojů způsobujících slzení, dráždění očí, dušení a kašel. Jejich účinek obvykle vyprchá během pěti až deseti minut. Tyto látky je možné rozptýlit mezi davem pomocí speciálního děla na potlačování nepokojů, pistole nebo granátů. Velitel, dříve než se rozhodne tyto látky použít, musí zvážit následující okolnosti:
- a. Velikost, náladu a složení davu. Chemické látky mohou ve velkých tlačenicích vyvolat paniku.
 - b. Zda-li povětrnostní podmínky umožňují jejich rychlou a účinnou koncentraci.
 - c. Směr větru, který by mohl ohrozit neúčastné osoby anebo dopravní provoz.
 - d. Opatření, která by zamezila možnosti vniknutí těchto látek do uzavřených prostorů (např. místností budov), neboť v uzavřeném prostoru je účinek chemických látek mnohem nebezpečnější.
 - e. Zda-li snížená viditelnost způsobená použitím chemických látek nebude na překážku při zatýkání vůdců a provokatérů.

f. Nejvhodnější způsob jejich použití s ohledem na bezpečnost i splnění cíle.

g. Stupeň ochrany bezpečnostních sil.

7034. **Nasazení psů.** Ke kontrole sročeného davu lze použít cvičené psy, pokud je mají mírové síly nebo civilní policie k dispozici.

Oddíl IV – Další opatření k zvládnutí nepokojů

7035. **Útok na bezpečnostní síly.** Pokud odhodlaná vzbouřenecká organizace s bojovými zkušenostmi zná a dokáže předvídat nacvičenou činnost při nasazování sil, může shromáždit dav se záměrem vlákat bezpečnostní síly do předem připraveného prostoru a provést útok ze zálohy. Velitel by si měl tuto skutečnost nejen uvědomovat ale i řešit ji prostřednictvím následujících opatření:

- (1) Nasadit síly o takové velikosti, aby byly schopny jakoukoli přepadovou skupinu, dříve než bude cokoli moci podniknout, obklíčit anebo obchvatem na ni zaútočit z týlu.
- (2) Pro přepravu vojáků skrze nebezpečné oblasti použít obrněná vozidla.
- (3) Zachovávat obezřetnost a zajistit krytí při následování ustupujícího davu.

7036. **Opatření proti obklíčení.** Menší jednotka, která se dostane do obklíčení davu, si bude muset buďto sama prorazit cestu ven anebo bude nutné k jejich vysvobození stáhnout vojáky z jiných úkolů. V každém případě vojáci ztrácí kredit účinné síly pro řešení dané situace. Obklíčení se lze vyhnout dodržováním těchto opatření:

- (1) Nedopustit, aby menší jednotky zůstaly osamoceny a bez náležité podpory.
- (2) Neustále sledovat dav z pozorovacích stanovišť na střeších budov, pomocí hlídek a vrtulníků.
- (3) Zablokovat cesty možného obchvatu, což bývá zpravidla úkolem civilní policie, zejména pokud byla stažena do zálohy.

7037. **Použití obrněných transportérů.** Obrněné transportéry poskytují dobrou ochranu proti střelbě z ručních zbraní, zvyšují mobilitu nasazených sil a slouží jako pevná spojovací základna. Nicméně je nutné zabezpečit jim ochranu před palbou z protitankových zbraní. Možnosti využít:

- (1) Provedení překvapivého útoku.
- (2) Zdolávání nebo proražení barikád anebo proniknutí do budovy.
- (3) Zabezpečení osvětlení pomocí světlometů, kterých lze v noci použít k oslnění demonstrantů.
- (4) Vytvoření překážky před postupujícím davem, s možností doplnění elektrickými zábranami. Lze je také použít jako bariéry k oddělení znepřátelených frakcí.
- (5) Rozehnutí velkého davu pomocí několika obrněných vozidel postupujících v jedné řadě.
- (6) Odsun raněných a zadržovaných, kteří se ocitli v palbě.

7038. **Zacházení se ženami a dětmi.** Přítomnost žen a dětí v davových nepokojích bývá často zneužívána nejen pro účely publicity, ale také k prosazení skrytých záměrů nepřátelských skupin, které chtějí bezpečnostní síly vyprovokovat k tvrdým krokům, jenž zcela vyhovují záměrům nepřátelské propagandy:

- (1) Ženy a děti, jelikož bývají zneužívány pro účely propagandy, by se měly co nejméně ocítat v situacích, kdy dochází ke střetu s bezpečnostními silami. Pokud se musí provést zatčení, bude nejlépe k tomu využít policistek.
- (2) Často lze počítat s vlivem emočních faktorů, nedostatkem fyzických sil a nechutí žen a dětí sdílet nepohodlí. Někdy je možné pod kontrolou povolit konání protestních pochodů anebo demonstrací vsedě a vyčkat dokud nuda a špatné hygienické podmínky nedonutí jejich účastníky ukončit demonstraci.
- (3) Pokud se musí použít síla, je nutné mít na paměti zásadu, „čím méně síly tím méně propagandy.“ V této souvislosti je třeba počítat s následujícími faktory:
 - a. Intenzita síly, kterou lze při zásahu proti mužům nebo mladistvým považovat za minimálně nutnou, může být při střetu se ženami a dětmi nepřiměřená či neodůvodněná.
 - b. Ne všechny speciální zbraně lze použít proti ženám a dětem. Typickým příkladem je munice bez smrtícího účinku. Nejvhod-

nějším prostředkem je vodní dělo používané za účelem smáčení demonstrantů, v jehož důsledku se demonstranti ocitnou v určitém osobním nepohodlí, pocítí ztrátu důstojnosti, ale nezpůsobí si žádná zranění.

- c. Někdy má své opodstatnění i těsný fyzický kontakt se ženami a dětmi, ve snaze dostat je mimo dav. Pokud k němu dojde, je nutné mít neustále na paměti, že ženy a děti dokážou také používat nože anebo jiné zbraně. Tohoto cíle lze s nižším rizikem dosáhnout pomocí vozidel, na nichž jsou připevněné ochranné bariéry, avšak pouze za předpokladu, že jejich použití představuje minimální nutnou sílu odpovídající daným okolnostem.
 - d. Čím dříve budou ženy a děti předány uniformovaným příslušnicím vojenské nebo civilní policie, tím menší bude příležitost k zahájení špinavé kampaně vedené proti bezpečnostním silám.
- (4) Je nutné si uvědomit, že dnešní vzbouřenci používají ženy a děti nejen za účelem odvrácení pozornosti a přilákání pozornosti sdělovacích prostředků, ale také jako bojovníků plně odhodlaných provést atentát, pumový útok nebo jinou diverzní akci. V takové situaci platí, že voják má plné právo použít sílu a to i se smrtícím účinkem, aby zabránil ženě nebo dítěti, pokud se nezákonně podílí na útoku, někoho usmrtit či vážně zranit. Vždy zůstává otázkou co je za daných okolností nutné a přiměřené. Každá situace se musí řešit podle vlastního uvážení, přičemž je zapotřebí kombinovat aspekty ráznosti a zdravého úsudku.
7039. **Rozptýlení davu na otevřených prostranstvích.** Rozptýlit dav na velkých otevřených prostranstvích může představovat mnohem obtížnější úkol než je tomu v jiných prostorách, a to z následujících důvodů:
- (1) Může dojít ke srocení velkého davu.
 - (2) Směr jeho postupu lze mnohem obtížněji předvídat a následně také usměrňovat, tudíž demonstranti mají větší šanci bezpečnostní síly obejít nebo dokonce obklíčit.
 - (3) Je obtížné zformovat základní linii.

- (4) Účinek použití speciálních zbraní se snižuje, neboť demonstranti se jím mohou snadněji vyhnout.
- (5) Odchytky od běžných způsobů. Zásah na otevřených prostranstvích si vyžaduje přijetí určitých opatření, která se poněkud odchyľují od výše uvedených postupů. Obecně se jedná o:
 - a. Vydání rozhodnutí, kudy se dav může ubírat a podle toho provést nasazení sil.
 - b. Vyčlenění přiměřeného počtu vojáků s dostatečnou mobilní zálohou.
 - c. Zvážení možnosti použití obrněných vozidel a speciálních zbraní. Pro použití zbraní s plošným účinkem na otevřených prostranstvích platí menší omezení než je tomu v zastavěných oblastech a v místech, kde dochází k ohrožení nevinných a nezúčastněných osob nacházejících se v blízkosti sročeného davu.
 - d. Zabezpečení neustálého sledování davu za účelem odhalení jakékoli změny jeho nálady nebo cíle, které se provádí mnohem lépe na otevřených prostranstvích než v zastavěných oblastech, kde se lze snadněji ukryt před pozorovateli i palebnými zbraněmi.

7040. **Činnost při rozptylování davu.** Jakmile se dav začne rozptylovat, vojáci musí také počítat s nutností dalšího postupu, aby udrželi dav ve správném směru. Vojáci postupující před rozptylovaným davem a usměřující jeho pohyb si musí uvědomovat, že tempo postupu udávají osoby, které jsou nejvíce vzdáleny. Dav, který se pohybuje ve správném směru, nesmí být nijak popoháněn k dalšímu spěchu. Ustupující demonstranti, kteří vidí vojáky se budou bezpochyby přesouvat, jak jen nejrychleji budou schopni. V žádném případě nesmí dojít k obklíčení davu, neboť pak by neměl žádnou cestu kudy se rozptýlit.

7041. **Následné ovládnutí prostoru.** Rozptýlením davu operace nekončí, ale naopak je nutné učinit veškerá opatření k zamezení jeho opětovného sročení. Vojenské síly a policie musí mít vypracovaný společný plán pro hlídkování prostoru po rozptýlení davu a odklizení veškerých barikád, které demonstranti postavili. Pokud je to možné, nejlepším řešením bude přesvědčit místní obyvatele, aby postavené barikády sami odstranili anebo se na jejich odklizení alespoň podíleli. Vojáky je možné

stáhnout pouze v případě, kdy vojenští i policejní velitelé s uspokojením usoudí, že rozptýlený dav se již znovu nehodlá srocovat, anebo že policie je schopna zvládnout celou situaci sama.

Seznam používaných zkratk

Zkratka	Anglický název	Český překlad
AD	Air Defence	Protivzdušná obrana
ADL	Armistice Demarcation Line	Demarkační čára příměří
AO	Area of Operations	Operační prostor
AOCC	Air Operation Coordination Centre	Středisko pro koordinaci vzdušných operací
AOR	Area of Responsibility	Prostor odpovědnosti
AOS	Area of Separation	Prostor separace
APC	Armoured Personnel Carrier	Obrněný transportér
ARF	Airmobile Reaction Force	Aeromobilní síly reakce
Bde	Brigade	Brigáda
BZ	Buffer Zone	Nárazníková zóna
CASEVAC	Casualty Evacuation	Odsun raněných a nemocných
CFL	Cease-Fire Line	Čára zastavení palby
CIMIC	Civil Military Co-operation	Civilně-vojenská spolupráce
CIS	Communication and Information System	Spojovací (komunikační) a informační systém
CIVPOL	Civil Police	Civilní policie

Zkratka	Anglický název	Český překlad
CRO	Crisis Response Operation	Operace k řešení krizových situací
CS-gas	Teargas	Slzný plyn
C2	Command and Control	Velení a řízení
C2W	Command and Control Warfare	Informační válka
DDT	Defence Debriefing Teams	Vojenské skupiny pro získávání informací
Div	Division	Divize
DZ	Demilitarised Zone	Demilitarizovaná zóna
EMCON	Emission Control	Řízení vyzařování
EOD	Explosive Ordnance Disposal	Pyrotechnické zabezpečení
ESM	Electronic Warfare Support Measures	Opatření na podporu elektronického boje
EW	Electronic Warfare	Elektronický boj
FAC	Forward Air Controller	Předsunutý letecký návodčí
FSCC	Fire Support Coordination Centre	Koordinační středisko palebné podpory
HNS	Host Nation Support	Zabezpečení hostitelským státem
HUMINT	Human Intelligence	Zpravodajství prováděné lidmi
HQ	Headquarter	Velitelství
ICRC	International Commission of the Red Cross	Mezinárodní výbor Červeného kříže

Zkratka	Anglický název	Český překlad
IMINT	Imagery Intelligence	Optoelektronický průzkum
INFO OPS	Information Operations	Informační operace
IPB	Intelligence Preparation of the Battlefield	Zpravodajské vyhodnocení bojiště
ISTAR	Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance	Zpravodajství, pozorování, zjišťování cílů a průzkum
JFIT	Joint Forward Interrogation Teams	Společné předsunuté výslechové skupiny
JSIO	Joint Services Intelligence Organisation	Zpravodajská organizace pro společné složky ozbrojených sil
LO	Liaison Officer	Styčný důstojník
MC	Military Committee	Vojenský výbor
Media Ops	Media Operations	Činnost osob určených pro práci se sdělovacími prostředky
MOU	Memorandum of Understanding	Memorandum o porozumění
NCO	Non-commissioned officer	Poddůstojník
NEO	Non-combatant Evacuation Operation	Odsun nekombatantů
NGO	Non-Governmental Organisation	Nevládní organizace
OP	Observation Post	Pozorovací stanoviště
OPSEC	Operational security	Utajení
OSCE	Organisation for Se-	Organizace pro bezpeč-

Zkratka	Anglický název	Český překlad
	curity and Co-operation in Europe	nost a spolupráci v Evropě
PDSS	Persons of Designated Special Status	Osoby označené zvláštním statutem
PE	Peace Enforcement	Prosazování míru
PfP	Partnership for Peace	Partnerství pro mír
PK	Peace Keeping	Udržování míru
PSF	Peace Support Force	Mírové síly
PSO	Peace Support Operations	Mírové operace
PSPA	Peace Support Psychological Activities	Psychologická činnost na podporu míru
PSYOPS	Psychological Operations	Psychologické operace
QRF	Quick Reaction Force	Síly rychlé reakce
ROE	Rules of Engagement	Pravidla použití sil
RV	Re-entry Vehicle	Pyrotechnické vozidlo/robot
SA	Surface to Air Missile	Řízená střela země - vzduch
SCEPC	Senior Civil Emergency Planning Committee	Hlavní výbor pro civilní nouzové plánování
SIGINT	Signals Intelligence	Rádiový průzkum
SOFA	Status of Forces Agreement	Dohoda o statutu ozbrojených sil
TAOR	Tactical Area of Operational Responsibility	prostor operační odpovědnosti na taktickém stupni
TTP	Tactics, Techniques	Taktika, způsoby a postu-

Zkratka	Anglický název	Český překlad
	and Procedures	py
UN	United Nations	Spojené národy
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees	Vysoký komisař OSN pro uprchlíky
UNMO	United Nations Monitor	Dohližitel OSN
UXO	Unexploded Ordnance	Nevybuchlá munice
VCP	Vehicle Check Point	Místo kontroly vozidel
WEU	Western European Union	Západoevropská unie
WF	Warring Faction	Znepřátelené frakce
WHO	World Health Organisation	Světová zdravotnická organizace
ZOS	Zone of Separation	Zóna separace

Slovník pojmů a definic

Tento slovník obecně obsahuje pouze termíny a definice, které nejsou uvedeny v dokumentu AAP-6 „Terminologický slovník pojmů a definic NATO“.

Buffer Zone – Nárazníková zóna

Vymezená oblast pod kontrolou mírových sil, do níž znepřátelené anebo válečné síly nemají přístup. Nárazníková zóna se zřizuje za účelem vytvoření prostoru k oddělení znepřátelených nebo válečných sil a snížení hrozby obnovení konfliktu.

Cantonment area – Prostor pro ubytování demobilizovaných sil

Místo pro dočasné ubytování, odzbrojení a demilitarizaci znepřátelených sil (v rámci demobilizační operace).

Check Point – Kontrolní bod

Bod na silnici nebo na cestě, kde se provádí kontrola osob anebo vozidel za účelem zabránění ilegálnímu přesunu zbraní, hledaných osob, atd. Kontrolní bod je zpravidla vybaven prostředky prohledávat vozidla a osoby. Činnost na kontrolním bodu může probíhat za přítomnosti civilní policie.

CIMIC (Civil Military Cooperation) – Civilně vojenská spolupráce

Koordinace a spolupráce při zabezpečení plnění úkolu mezi velitelem NATO a civilním obyvatelstvem, což zahrnuje orgány státní moci a místní samosprávy a také mezinárodní, národní a nevládní organizace nebo agentury (AJP-09, konečný návrh).

Conflict Prevention – Předcházení konfliktům

Činnosti zaměřené na předcházení konfliktům se zpravidla provádí v souladu s kapitolou VI Charty OSN. Jejich rámec sahá od diplomatických aktivit až po preventivní nasazení ozbrojených sil za účelem zamezení eskalace sporů do ozbrojených konfliktů anebo jejich šíření. Předcházení konfliktů může také zahrnovat úkoly v podobě zjišťování skutečností, konzultací, varování, inspekci a monitorování.

Control Point – Kontrolní stanoviště

Místo na silnici nebo na cestě, kde se kontroluje pohyb chodců anebo vozidel. Činnost na kontrolním bodu může probíhat za přítomnosti civilní policie. Jejím obsahem je zamezení průchodu určitým osobám anebo vozidlům. Na kontrolním stanovišti je možné kontrolovat pohyb v jednom nebo i v obou směrech.

Debriefing – Získávání informací

Používá se pro získání informací od osoby, která je ochotna spolupracovat jako je například emigrant, který je obeznámen s prostředím válčiště.

Demobilisation - Demobilizace

Demobilizace se skládá z činností, které provádí mírové síly za účelem snížení počtů sil znepřátelených frakcí a jejich výzbroje na válčišti až do úrovně, jež byla dohodnuta na mírovém ujednání. Viz Demilitarizace a Odzbrojení.

Demilitarisation - Demilitarizace

Demilitarizace značí, že vojáci a technika přestávají plnit vojenskou funkci. Viz Demobilizace a Odzbrojení.

Demilitarised zone – Demilitarizovaná zóna

Vymezený prostor, ve kterém je zakázáno rozmisťování nebo soustřeďování vojenských jednotek nebo udržování či zřizování jakýchkoli vojenských zařízení.

Disarmament – Odzbrojení

Odzbrojení dílíč proces v rámci demilitarizace, což znamená (řízený proces) odebrání zbraní vojenským silám. Demilitarizace a odzbrojení obvykle probíhají v rámci demobilizačních operací. Viz Demobilizace a Demilitarizace.

Displaced Person - Vysídlená osoba

Osoba, která byla donucena opustit svůj domov, ale nikoli svou vlast.

Evacuee – Odsunovaná osoba

Osoba, které bylo nařízeno nebo schváleno přesunout se pryč z nebezpečného území odpovědnými orgány a jejíž přesun a ubytování jsou plánovány, organizovány a řízeny těmito orgány. (AAP-6)

Find - Nález

Položka z kategorie výbušnin, zbraní anebo jiného teroristického, vzbouřeneckého nebo vojenského materiálu nalezena buďto během plánovaného prohledávání anebo v průběhu jiných operací.

Humanitarian Relief – Humanitární pomoc

Činnosti prováděné se zámyslem zmírnit lidské utrpení. Humanitární pomoc může předcházet nebo provázet humanitární akce realizované specializovanými civilními organizacemi.

Internally Displaced Person – Interně vysídlená osoba

Osoba, která byla v rámci masového přesunu donucena náhle či neočekávaně uprchnout ze svého domova či místa obvyklého pobytu v důsledku ozbrojeného konfliktu, vnitřních bojů, soustavného porušování lidských práv, obav z takového porušování či v důsledku přírodních katastrof nebo katastrof způsobených lidskou činností, a která nepřekročila mezinárodně uznávané státní hranice. (AAP-6)

Interrogation - Výslech

Výslechu se používá k získání informací od osoby, která není ochotna spolupracovat. Běžně ho provádí „zvláštní specializované organizace“.

Non-Governmental Organisation – Nevládní organizace

Nevládní organizace je oficiální pojem zakotvený v článku 71 Charty OSN. Jak samotný název napovídá, nevládní organizace jsou soukromé (v první řadě nekomerční) organizace, jejichž motivace zpravidla vychází z humanitárních nebo náboženských hodnot.

Peace Building – Budování míru

Budování míru zahrnuje činnosti, které obsahují politická, ekonomická, společenská a vojenská opatření a struktury s cílem posílit a upevnit politická urovnání a napravit příčiny konfliktu. Tento proces zahrnuje mechanismy identifikace a zabezpečení.

Peace Enforcement – Prosazování míru

Operace na prosazování míru se vedou v souladu s Kapitoulou VII Charty OSN. Mají donucovací charakter a jsou vedeny, pokud nebylo dosaženo dohody mezi všemi stranami zúčastněnými v konfliktu anebo dosažení takové dohody by mohlo být nejisté.

Jsou určeny k udržení nebo znovunastolení míru anebo prosazení podmínek stanovených v mandátu.

Peacekeeping – Udržování míru

Operace na udržování míru se zpravidla vedou v souladu s Kapitoulou VI Charty OSN a realizují se se souhlasem všech stran zúčastněných v konfliktu s cílem monitorovat a usnadnit realizaci mírové dohody.

Peacemaking – Vytváření míru

Vytváření míru zahrnuje diplomatické aktivity vedené po zahájení konfliktu s cílem dosáhnout zastavení palby anebo rychlého mírového urovnání. V jeho rámci se může jednat rovněž o poskytování vhodných kanceláří, zprostředkování vyjednávání, usmiřování a také o činnosti jako jsou diplomatický nátlak, izolace a sankce. Tento proces zahrnuje mechanismy identifikace a zabezpečovací struktury, jenž směřují ke konsolidaci míru, posílení pocitu důvěry a zdatu a k zabezpečení ekonomické obnovy.

Private Voluntary Organisation – Soukromá dobrovolná organizace

Soukromá nezisková organizace humanitární pomoci zapojená do činností týkajících se rozvoje a pomoci. Název soukromá dobrovolná organizace se často používá jako synonymum k pojmu nevládní organizace.

Refugee - Utečenci

Osoby, které se z důvodu reálného nebo domnělého nebezpečí přesouvají z vlastní vůle, spontánně, případně nezákonně (nebo porušují příkazy zůstat na místě), bez ohledu na to, zda se pohybují v rámci vlastní země (místní utečenci) nebo přes mezinárodní hranice (mezinárodní utečenci). (AAP-6)

Road Block – Silniční zátaras

Místo na silnici nebo cestě, na kterém se podnikají kroky k omezení anebo zabránění pohybu osob anebo vozidel. Silniční zátarasy jsou často obsluhovány lidmi, avšak aby byly účinné, musí být neustále pozorovány.

Rules of engagement – Pravidla použití síl

Pokyny vydané příslušným vojenským orgánem, které stanovují okolnosti a omezení, za kterých budou jednotky zahajovat bojovou akci a/nebo v ní pokračovat.

Route checks – Kontroly cest

Kontroly cest mohou provádět pěší hlídky. Jak již název napovídá jedná se pouze o rychlé prověření cesty, přičemž zvláštní pozornost se věnuje zranitelným bodům. Není žádná záruka, že na zkontrolované cestě nejsou žádná výbušná zařízení.

Route searches – Prohledávání cest

Podrobná prohlídka cest, kterou provádí odborné prohledávací týmy.

Social patrols – Veřejné hlídky mírových sil

Jedná se způsob hlídkování v rámci mírové operace, kdy došlo ke stabilizaci situace v dané oblasti a mírovým silám nehrozí přímé nebezpečí. Hlídky fungují jako jednotka mírových sil. Jejich nasazení má za účel ukázat místnímu obyvatelstvu, že mírové síly stále působí v oblasti a jsou v pohotovosti. Hlídka je ozbrojená a k místnímu obyvatelstvu se chová přátelsky a upřímně, nicméně zůstává v bdělosti. Hlídky fungují ve dne.

Weapon holding area/site – Prostor/místo pro shromažďování zbraní

Místo pro dočasné nebo (polo)trvalé skladování zbraní anebo jiného vojenského materiálu od ozbrojených sil zúčastněných stran konfliktu (v rámci demobilizační operace).